

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

{ SLOVENSKÁ
PEDAGOGICKÁ
KNIŽNICA

ŠKOLSKÉ KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL

Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
2016

Zostavila Rozália Cenigová

ŠKOLSKÉ KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL

10. medzinárodná konferencia

organizovaná pod záštitou
ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Petra Plavčana

Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave
2016

<http://www.spgk.sk>

© Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave, 2016

ISBN 978 – 80 – 970092 – 9 – 8

EAN 9788097009298

Ďakujeme ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Petrovi Plavčanovi za prevzatie osobnej záštity nad 10. medzinárodnou konferenciou *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*.

Ďalej vyslovujeme úprimnú vďaku Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky za finančnú podporu 10. medzinárodnej konferencie *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*.

OBSAH

PROGRAM 10. MEDZINÁRODNEJ KONFERENCIE	5
ÚVOD	6
I. ANALÝZA STAVU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC NA SLOVENSKU	7
<i>Rozália Cenigová</i> Analýza stavu školských knižníc za rok 2015 a projekty na podporu čítania	8
II. VYUŽÍVANIE LITERÁRNYCH DIEL Z REGIÓNU	38
<i>Július Lomenčík</i> Literatúra z regiónu ako čitateľský stimul pre žiakov 1. stupňa základnej školy	39
III. PROJEKTY NA ROZVÍJANIE ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI	48
<i>Olga Pavlásková</i> Tematické literárne večery na Gymnáziu J. Heyrovského neb čtení pro radost	49
<i>Lenka Jankovičová</i> Rozvíjanie čitateľských zručností intelektovo nadaných detí	53
<i>Klára Smolíková</i> Vzdelávacie ciele čtenárskych workshopů	62
<i>Pavĺina Lišovská</i> A co děti? Čtou?	67
<i>Denisa Horváthová</i> Školská knižnica – žriedlo inšpirácií, centrum zábavy a zdroj vzdelávania	74
<i>Katarína Ruzsinszká</i> Školská knižnica – neoddeliteľná súčasť odborného vzdelávania	81
Príloha č. 1 Vyhodnotenie 6. ročníka česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá <i>Záložka do knihy spája školy</i>	89
Príloha č. 2 Hodnotenie 6. ročníka česko-slovenského projektu <i>Záložka do knihy spája školy</i> základnými školami a osemročnými gymnáziami	94
Príloha č. 3 Vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu pre stredné školy <i>Záložka do knihy spája slovenské školy</i>	174
Príloha č. 4 Hodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu <i>Záložka do knihy spája slovenské školy</i> strednými školami	179
Príloha č. 5 Vyhodnotenie 11. ročníka celoslovenského projektu <i>Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice</i> k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015	202
Príloha č. 6 Metodický pokyn k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach... Výňatok pre školské knižnice	221
Príloha č. 7 Fotogaléria z 10. medzinárodnej konferencie	241

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
PEDAGOGICKÁ
KNIŽNICA

10. medzinárodná konferencia

ŠKOLSKÉ KNIŽNICE AKO INFORMAČNÉ A KULTÚRNE CENTRÁ ŠKÔL

organizovaná pod záštitou
ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Petra Plavčana

12. mája 2016 Univerzitná knižnica v Bratislave

- 09.30 – 10.00** **Prezentácia**
- 10.00 – 10.20** **Otvorenie medzinárodnej konferencie**
- 10.20 – 11.00** **Analýza stavu školských knižníc za rok 2015 a projekty na podporu čítania**
Rozália Cenigová, Slovenská pedagogická knižnica, Bratislava
- 11.00 – 11.20** **Literatúra z regiónu ako čitateľský stimul pre žiakov 1. stupňa základnej školy**
Július Lomenčík, Katedra slovenského jazyka a komunikácie, Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
- 11.20 – 11.40** **Tematické literárne večery na Gymnáziu J. Heyrovského neb čtení pro radost**
Olga Pavlásková, Gymnázium Jaroslava Heyrovského, Praha, Česká republika
- 11.40 – 12.00** **Rozvíjanie čitateľských zručností intelektovo nadaných detí**
Lenka Jankovičová, Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Bratislava
- 12.00 – 12.30** **Slávnostné ocenenie víťazov celoslovenského projektu**
„Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice“
k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015
- 12.30 – 13.20** **Obedňajšia prestávka**
- 13.20 – 13.40** **Vzdělávací cíle čtenářských workshopů**
Klára Smolčková, Praha, Česká republika
- 13.40 – 14.00** **A co děti? Čtou?**
Pavlna Lišovská, Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Česká republika
- 14.00 – 14.20** **Školská knižnica – zdroj inšpirácií, centrum zábavy a zdroj vzdelávania**
Denisa Horváthová, Základná škola V. Beniaka s materskou školou, Chynorany
- 14.20 – 14.40** **Školská knižnica – neoddeliteľná súčasť odborného vzdelávania**
Katarína Ruzsinszká, Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Nové Zámky
- 14.40 – 15.00** **Diskusia a ukončenie medzinárodnej konferencie**

ÚVOD

Desiaty ročník medzinárodnej konferencie *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl* zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Petra Plavčana 12. mája 2016 v prednáškovej sále Univerzitetnej knižnice v Bratislave. Medzinárodnú konferenciu slávnostne otvorila PhDr. Viera Hajdúková, PhD., z odboru základných škôl, sekcie regionálneho školstva Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorá zároveň ocenila víťazov 11. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015.

Na medzinárodnej konferencii sa zúčastnilo 124 zástupcov pedagogickej a knihovníckej verejnosti zo Slovenskej republiky i z Českej republiky.

Texty uverejnené v tomto zborníku sú rozdelené do troch častí.

Časť *Analýza stavu školských knižníc na Slovensku* prináša podrobnú analýzu stavu školských knižníc v Slovenskej republike za rok 2015, informácie o realizovaných projektoch na podporu čítania Slovenskou pedagogickou knižnicou a správou o činnosti metodického centra Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice. Súčasťou analýzy sú informácie o počte škôl a školských knižníc, knižničnom фонде, používateľoch, výpožičkách, podujatiach pre používateľov, informačných technológiách, personálnom zabezpečení a financovaní školských knižníc s doplňujúcim komentárom.

Možnostiam využitia regionálnych literárnych podnetov na vyučovacích hodinách literárnej výchovy na 1. stupni základnej školy sa venuje časť *Využívanie literárnych diel z regiónu*. Jeho súčasťou je aj metodické usmernenie využitia literárnych podnetov na slovesnom materiáli z Novohradu.

V časti *Projekty na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti* sú predstavené originálne a zároveň vtipné podujatia a akcie na podporu čítania žiakov základných škôl a stredných škôl v Českej republike a Slovenskej republike. Prvé tri ocenené školské knižnice v rámci 11. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015 podrobne popisujú aktivity na podporu čítania.

Obsah zborníka uzatvárajú prílohy, ako sú: vyhodnotenie troch projektov na podporu čítania (6. ročník česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá *Záložka do knihy spája školy*, 4. ročník celoslovenského projektu pre stredné školy *Záložka do knihy spája slovenské školy*, 11. ročník celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015), metodický pokyn k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach... a fotogaléria z 10. medzinárodnej konferencie. Prvé dva projekty sú doplnené aj hodnotením samotnými zúčastnenými základnými školami, osemročnými gymnáziami a strednými školami.

Rozália Cenigová

I. Analýza stavu školských knižníc na Slovensku

ANALÝZA STAVU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC ZA ROK 2015 A PROJEKTY NA PODPORU ČÍTANIA

Rozália Cenigová

Základným východiskovým materiálom pre spracovanie analýzy stavu školských knižníc boli štatistické údaje, ktoré uviedli školské knižnice vo *Výkaze o školskej a akademickej knižnici za rok 2015 Škol (MŠVVŠ SR) 10 – 01* (ďalej len „štatistický výkaz“) a ktoré spracovalo Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (ďalej len „CVTI SR“). Zber štatistických údajov a ich schválenie vykonali odbory školstva okresných úradov v sídle kraja. Pri vypracúvaní analýzy sa vychádzalo z platných všeobecne záväzných právnych predpisov, metodických odporúčaní, interných správ a poznatkov zo 446 odborných konzultácií metodického centra pre školské knižnice, ktoré je súčasťou úseku metodiky a rozvoja knižničného systému Slovenskej pedagogickej knižnice (ďalej len „metodické centrum pre školské knižnice“). Zdrojom informácií boli aj informácie z printových a elektronických médií, telefonické prieskumy vo vybraných školských knižniciach a vyžiadané písomné informácie zo školských knižníc.

POČET ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Podľa celkového sumáru štatistického zisťovania bolo k 31. decembru 2015 evidovaných **1 584 školských knižníc**, ktoré boli zriadené v súlade so **zákonom č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014** (ďalej len „zákon o knižniciach“). Tieto knižnice boli ako **organizačné útvary** súčasťou 1 584 základných škôl, gymnázií, stredných odborných škôl, konzervatórií, škôl pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a slúžili na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacích potrieb uvedených škôl (tabuľka 1).

Po piatykrát sa **uskutočnil adresný zber štatistických údajov o školských knižniciach**, a to na základe **webového registra**, ktorý bol vytvorený z identifikačných údajov o školských knižniciach, ktoré systematicky vedie metodické centrum pre školské knižnice v **Adresári školských knižníc v Slovenskej republike**. Do webového registra mali prístup len tie základné školy a stredné školy, ktoré mali od roku 2000 do roku 2015 zriadené školské knižnice v súlade s platnou legislatívou a zároveň boli aj zaevidované v **Zozname knižníc Slovenskej republiky**, ktorý vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“). V súčasnosti existuje zhoda medzi evidovanými knižnicami v uvedenom zozname a v Adresári školských knižníc v Slovenskej republike.

V roku 2015 bolo zrušených **53 školských knižníc**, z toho 7 školských knižníc v stredných školách. Zriaďovatelia školských knižníc najčastejšie uvádzali ako dôvod zrušenia školskej knižnice personálne problémy s obsadením funkcie školského knihovníka. V sledovanom období boli zriadené **4 nové školské knižnice**. V porovnaní s rokom 2014 **pribudli 2 školské knižnice**, ktoré boli **integrované s verejnou knižnicou**.

Je potrebné povedať, že počas zberu štatistických údajov pri náhodnej kontrole **769 štatistických výkazov** bolo metodickým centrom pre školské knižnice zistené veľké množstvo chýb, ktorým sa dalo predísť:

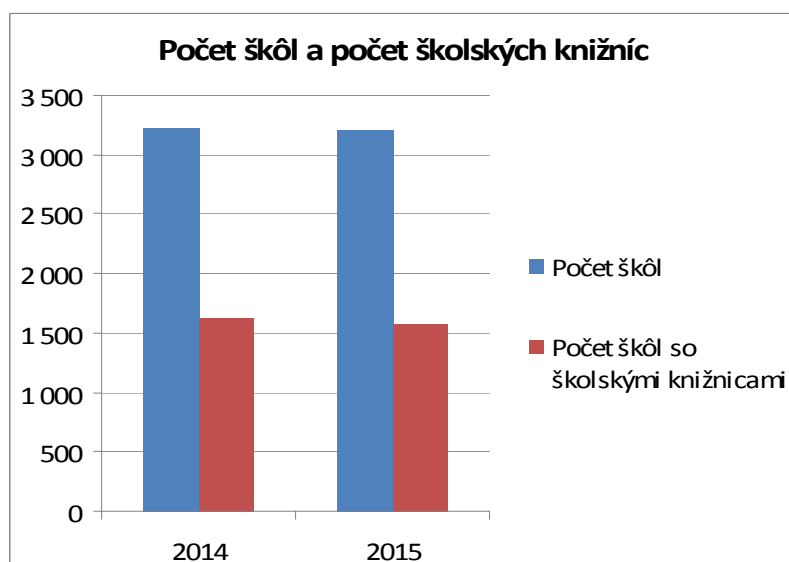
- kontrolou každého štatistického výkazu štatistikmi z odborov školstva okresných úradov v sídle kraja podľa pokynov metodického centra pre školské knižnice,
- pozorným naštudovaním metodického pokynu¹ pre vyplňovanie štátneho štatistického výkazu spravodajskými jednotkami,
- vykazovaním pravdivých² štatistických údajov v štatistickom výkaze na základe priebežne vedenej povinnej evidencie spravodajskou jednotkou.

Metodické centrum pre školské knižnice kvôli odstráneniu nekorektného vedenia odborných evidencií knižničného fondu a ďalších povinných evidencií vypracovalo **metodické usmernenie č. 1/2016 k povinným evidenciám školskej knižnice**, ktoré upravovalo **postup pri odbornej evidencii knižničného fondu, evidencii používateľov, evidencii návštevníkov, evidencii výpožičiek, evidencii vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí a zvlášť evidencii akcií informačnej výchovy**. Metodické usmernenie 28. januára 2016 zaslalo 1 584 školským knižniciam, aby začali viesť evidencie v súlade s platnou legislatívou.

Tabuľka 1 Počet škôl a školských knižníc

Ukazovateľ	2014	2015	Nárast/pokles (%)
Počet škôl	3 226	3 220	-0,19
Počet škôl so školskými knižnicami	1 633	1 584	- 3,01
z toho integrované s verejnou knižnicou	17	19	+ 11,76

Graf 1 Počet škôl a počet školských knižníc

¹ Metodický pokyn zaslalo metodické centrum pre školské knižnice 8. januára 2016 všetkým 1 584 spravodajským jednotkám a subjektom, ktoré vykonávali zber a spracovanie štatistických údajov

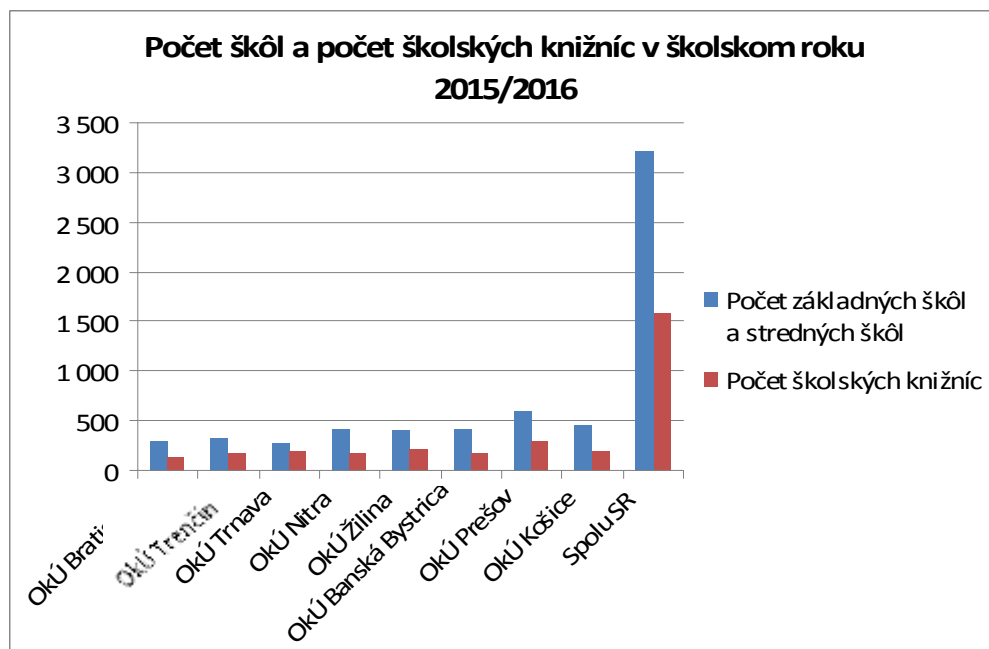
² Podozrenie, že niektoré spravodajské jednotky každoročne prepisujú štatistický výkaz z predchádzajúceho obdobia alebo len niektoré údaje nepatrne pozmenia, potvrdilo aj CVTI SR po ukončení zberu štatistických údajov.

Z celkového počtu **3 220 základných škôl a stredných škôl** evidovaných v sieti škôl a školských zariadení Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“) v školskom roku 2015/2016 nemalo zriadenú školskú knižnicu **1 636 škôl**. Tieto školy využívali na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu kabinetné zbierky kníh, prípadne si zapožičali informačné zdroje z verejných knižníc. V tabuľke 2 je uvedený počet škôl a počet školských knižníc v školskom roku 2015/2016 podľa údajov z okresných úradov v sídle kraja.

Tabuľka 2 Počet škôl a počet školských knižníc v školskom roku 2015/2016

Ukazovateľ	Počet základných škôl a stredných škôl	Počet školských knižníc	%
Okresný úrad Bratislava	310	132	42,58
Okresný úrad Trenčín	324	173	53,39
Okresný úrad Trnava	278	196	70,50
Okresný úrad Nitra	425	187	44,00
Okresný úrad Žilina	400	217	54,25
Okresný úrad Banská Bystrica	417	179	42,93
Okresný úrad Prešov	595	293	49,24
Okresný úrad Košice	471	207	43,95
Spolu Slovenská republika	3 220	1 584	49,19

Graf 2 Počet škôl a počet školských knižníc v školskom roku 2015/2016

KNIŽNIČNÝ FOND

K 31. decembru 2015 školské knižnice evidovali **6 046 590 knižničných jednotiek** (tabuľka 3). Po prepočítaní uvedeného počtu knižničných jednotiek s počtom školských

knižníc pripadlo na jednu školskú knižnicu približne **3 780 knižničných jednotiek**, čo je o 37 knižničných jednotiek **viac** ako v roku 2014.

Počet knižničných jednotiek po prepočítaní s celkovým počtom registrovaných používateľov a potenciálnych používateľov vyzeral približne rovnako ako v predchádzajúcom štatistickom období, a to: na **jedného registrovaného používateľa** pripadlo približne **21 zväzkov**, na **jedného potenciálneho používateľa** pripadlo **14 zväzkov**, na **jedného registrovaného používateľa z radov žiakov** pripadlo približne **24 zväzkov** a na **jedného potenciálneho používateľa z radov žiakov** pripadlo **12 zväzkov**.

Podľa celkového štatistického sumára sa oproti roku 2014 znížil **počet špeciálnych dokumentov o 7 %** z dôvodu ďalšej opravy štatistického omylu za predchádzajúce obdobie. Ešte v roku 2013 mnoho školských knižníc do tohto štatistického údajja nesprávne započítalo knižničné jednotky z odbornej literatúry. A ukázalo sa, že väčšia časť školských knižníc už v roku 2014 bola schopná urobiť korektnú opravu v tomto ukazovateli.

Počet **titulov dochádzajúcich periodík** po prepočítaní na jednu školskú knižnicu predstavoval približne **1 titul**. V porovnaní s rokom 2014 je to **pokles** približne o **6 titulov**. Počas zberu štatistických údajov i po jeho ukončení sa ukázalo, že školské knižnice v minulosti, a čiastočne ešte aj za rok 2015, v tomto ukazovateli nesprávne vykazovali aj periodiká, ktoré odoberala škola len do učiteľskej zborovne alebo do kabinetov. Na základe tejto skutočnosti metodické centrum pre školské knižnice vypracovalo **metodický pokyn**, ktorý obsahoval **podrobnosti o pomocnej evidencii dochádzajúcich titulov, o metodike vykazovania počtu exemplárov dochádzajúcich periodík a o správnej evidencii prezenčných výpožičiek periodík**. Uvedený metodický pokyn následne 16. marca 2016 poslalo 342 dotknutým školským knižniciam s cieľom dosiahnuť nápravu vo vedení evidencií počas roku 2016.

Školské knižnice dopĺňali knižničné fondy najmä formou nákupu, darom, výmenou, bezodplatným prevodom a náhradou za stratený dokument. **Ročný prírastok** po prepočítaní na jedného registrovaného používateľa bol **0,35 titulu**. Oproti roku 2014 sa len nepatrne znížil, a to konkrétne o 0,14 titulu. Uvedený ročný prírastok predstavuje približne **12 % z optimálneho ročného prírastku**. *Model školskej knižnice* totiž odporúča školským knižniciam, aby každý rok zakúpili 3 zväzky na jedného registrovaného používateľa. Oproti roku 2014 sa znížil ročný prírastok približne o 30 %.

Za zmienku stojí skutočnosť, že ročný prírastok knižničných jednotiek sa zvýšil aj vďaka finančným prostriedkom zo **štrukturálnych fondov Európskej únie**. Napríklad v rámci operačného programu Vzdelávanie **17 školských knižníc** zakúpilo do svojich školských knižníc spolu **7 011 knižničných jednotiek**.

Školské knižnice vyradili zo svojich knižničných fondov **90 866 knižničných jednotiek**, a to najmä pre ich duplicitu, obsahovú zastaranosť alebo fyzické poškodenie.

Na základe riadeného rozhovoru so školskými knihovníkmi bolo zistené, že niektoré školské knižnice nevyradili knižničné jednotky v súlade s platnou legislatívou. Na základe tejto skutočnosti metodické centrum pre školské knižnice vypracovalo **metodický pokyn**, ktorý **obsahoval podrobnosti o priebehu vykonania revízie knižničného fondu a o postupe pri vyradení knižničných dokumentov**. Uvedený pokyn 10. marca 2016 poslalo dotknutým 147 školským knižniciam, ktoré vykázali viac ako 99 úbytkov knižničných jednotiek. Tieto

školské knižnice boli požiadané, aby si správnosť uvedených postupov dodatočne odkontrolovali a chýbajúce dokumenty so spätnou platnosťou vyhotovili.

Počet knižničných jednotiek **spracovaných automatizovane** tvoril približne **34 %** z celkového počtu evidovaných knižničných jednotiek, čo je oproti roku 2014 **nárast** približne o **4 %**.

Na základe kontroly metodického centra pre školské knižnice bolo zistené, že **400 školských knižníc**, ktoré si zakúpili automatizovaný knižnično-informačný systém v rámci rozvojového projektu ministerstva školstva *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc* v rokoch 2006 – 2009, 2011 a 2013, malo k 31. 12. 2015 automatizovaným spôsobom spracovaných **1 458 402 knižničných jednotiek**, čo predstavovalo **84 % z celkového počtu evidovaných knižničných jednotiek** z ich knižničných fondov (tabuľka 4).

Ďalej sa zistilo, že až **72** školských knižníc z uvedeného počtu buď nespracováva knižničné jednotky automatizovaným spôsobom, alebo prestalo spracovávať knižničné jednotky ešte v roku 2013. Dotknuté školské knižnice boli požiadané o zaslanie stanoviska, z akého dôvodu nespracúvajú knižničné jednotky automatizovaným spôsobom a prečo nenapĺňajú ciele rozvojového projektu *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*, do ktorého sa dobrovoľne zapojili. Vo svojich odpovediach najčastejšie uvádzali tieto dôvody:

- zmena riaditeľa školy, ktorý nevedel, že školská knižnica bola podporená z uvedeného rozvojového projektu,
- riaditeľ školy sa spoľahol na školského knihovníka, že automatizovaným spôsobom spracováva knižničné dokumenty,
- zmena školského knihovníka, ktorý nevie pracovať s automatizovaným knižnično-informačným systémom alebo nemá ani záujem pracovať s ním,
- školský knihovník si myslel, že má automatizovaným spôsobom spracovávať len nové knihy,
- pretrvávajúce technické problémy s počítačom.

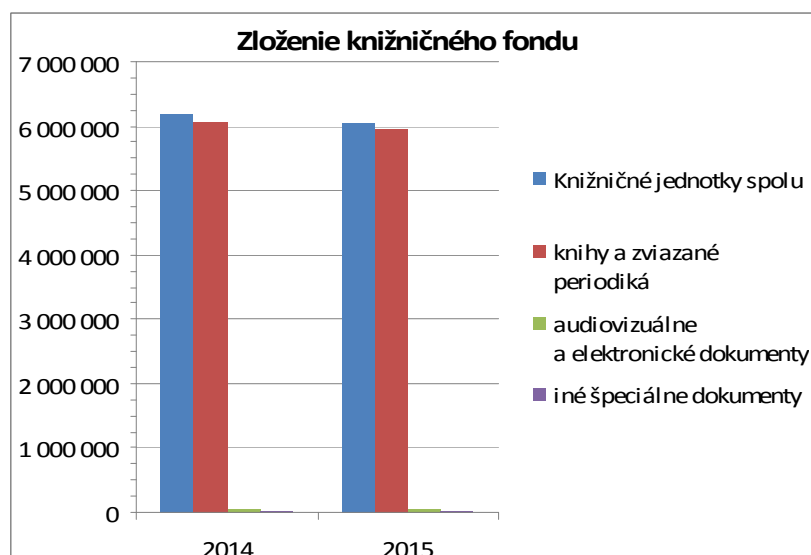
Riaditelia škôl, ktorí zodpovedajú za riadenie a činnosť dotknutých školských knižníc, sa zaviazali, že v roku 2016 ich školská knižnica automatizovaným spôsobom spracuje celý knižničný fond. Väčšinou stanovili termín ukončenia elektronizácie školskej knižnice na koniec letných prázdnin.

Na základe sumáru uvedených štatistických údajov sa zároveň zistilo, že z celkového počtu 1 584 školských knižníc malo **283 školských knižníc spracovaných k 31. decembru 2015 celý knižničný fond automatizovaným spôsobom**. Oproti roku 2014 je to **nárast** o 27 školských knižníc. Je potrebné poznamenať, že niekoľko desiatok školských knižníc má spracovaný knižničný fond len v elektronických programoch, napríklad v programe aScAgenda, ktoré zatiaľ nespĺňajú všetky predpísané zákonom stanovené podmienky vedenia odbornej evidencie.

Tabuľka 3 Knižničný fond

Ukazovateľ	2014	2015	Nárast/pokles (%)
Knižničné jednotky spolu	6 173 063	6 046 590	- 2,05
v tom			
knihy a zviazané periodiká	6 071 655	5 960 074	- 1,84
audiovizuálne a elektronické dokumenty	69 984	57 332	-18,08
iné špeciálne dokumenty	31 424	29 184	-7,13
Počet titulov dochádzajúcich periodík	11 667	2 098	-82,02
Ročný prírastok knižničných jednotiek	145 893	101 462	- 30,45
Úbytky knižničných jednotiek	87 140	90 866	+4,28
Knižničné jednotky spracované automatizovane celkom	1 869 473	2 033 321	+8,76

Graf 3 Zloženie knižničného fondu

Tabuľka č. 4 Počet automatizovane spracovaných knižničných jednotiek v školských knižniciach, ktoré si zakúpili automatizovaný knižnično-informačný systém v rámci rozvojového projektu ministerstva školstva *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*

Ukazovateľ	Počet ŠK so zakúpenými KIS	KJ spolu k 31. 12. 2015	KJ spracované automatizovane k 31. 12. 2015	%
Okresný úrad Bratislava	37	167 552	120 633	72
Okresný úrad Trenčín	52	232 646	187 475	81
Okresný úrad Trnava	37	153 366	134 494	88
Okresný úrad Nitra	53	206 141	189 173	92
Okresný úrad Žilina	84	378 175	337 750	89
Okresný úrad Banská Bystrica	27	130 583	102 675	79
Okresný úrad Prešov	72	267 904	208 617	79
Okresný úrad Košice	38	204 572	177 585	87
Spolu	400	1 740 939	1 458 402	84

POČET POUŽÍVATEĽOV

Na základe štatistických informácií (tabuľka 5) môžeme skonštatovať, že počet **registrovaných používateľov** tvoril približne **59 % z celkového počtu potenciálnych používateľov**. V porovnaní s rokom 2014 je to **úbytok** približne o **1 %**. Percento **registrovaných používateľov z radov žiakov** predstavovalo **58,26 %**. Oproti predchádzajúcemu roku je to úbytok o **0,55 %**.

Z celkového počtu 1 584 školských knižníc vykázalo **rovnaký počet registrovaných i potenciálnych používateľov 436 školských knižníc**. To znamená, že všetci členovia školskej komunity využívali knižnično-informačné služby, ktoré im poskytovala ich školská knižnica.

Za povšimnutie stojí skutočnosť, že podobne, ako v roku 2014, aj v roku 2015 **najväčší percentuálny podiel registrovaných používateľov** z celkového počtu potenciálnych používateľov z **radov žiakov** mali **školské knižnice v špeciálnych školách** (71,09 %). Druhé v poradí sú **školské knižnice v základných školách** (62,58 %) a tretie **školské knižnice v stredných školách** (49,06 %).

Podobne, ako v roku 2014, aj v roku 2015 mali **najväčší percentuálny podiel registrovaných používateľov** z celkového počtu potenciálnych používateľov z **radov pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov** školské knižnice **v špeciálnych školách** (75,62 %). O niečo menej mali školské knižnice **v základných školách** (73,93 %) a najmenej mali školské knižnice **v stredných školách** (64,71 %).

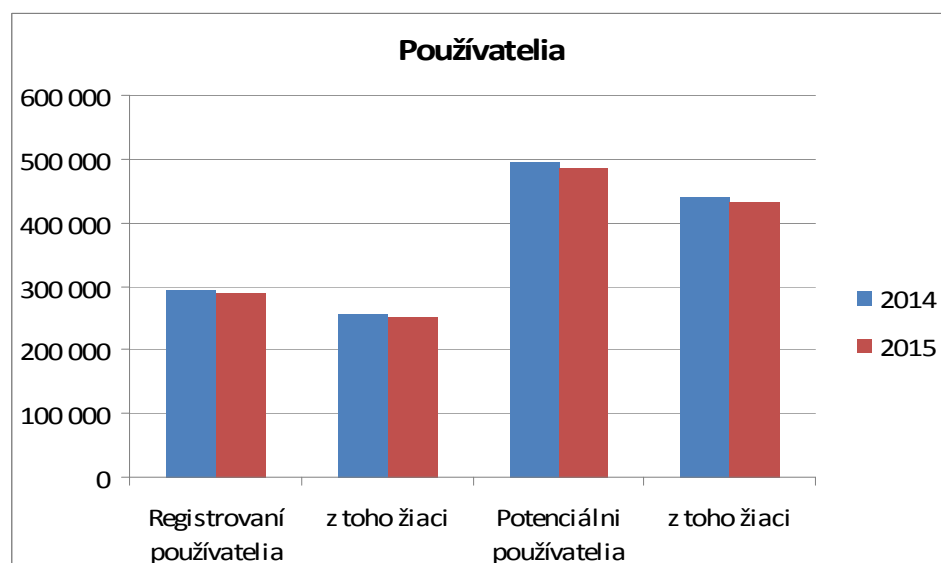
Školské knižnice poskytovali knižnično-informačné služby nielen pedagogickým a odborným zamestnancom a žiakom aj iným používateľom, a to **nepedagogickým zamestnancom** a v prípade integrovaných školských knižníc aj **verejnosti**. Napríklad v 19 školských knižniciach, ktoré boli integrované s verejnými knižnicami, verejnosť tvorila **1,17 % z celkového počtu registrovaných používateľov**.

Celkový počet fyzických návštev všetkých návštevníkov školských knižníc bol **1 575 395**. Ide o návštevníkov, ktorí počas celého kalendárneho roka 2015 využili knižnično-informačné služby školskej knižnice (napr. výpožičky knižničných dokumentov, prístup na internet, poskytovanie kópií informačných dokumentov, využitie multimedialného zariadenia) alebo sa zúčastnili vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí, ktoré školská knižnica realizovala vo svojich priestoroch alebo mimo svojich priestorov (napr. v triede, aule školy, telocvični, kultúrnom dome alebo prírode). Priemerná ročná návštevnosť jednej školskej knižnice predstavovala približne 995 fyzických návštev.

Tabuľka 5 Používatelia

Ukazovateľ	2014	2015	Nárast/pokles (%)
Registrovaní používatelia	296 527	288 600	-2,68
z toho			
pedagog./odborní zamestnanci	34 610	33 394	-3,51
žiaci	258 986	251 837	-2,76
Potenciálni používatelia	497 055	486 171	-2,19
z toho			
pedagog./odborní zamestnanci	48 283	47 199	-2,25
žiaci	440 331	432 200	-1,85

Graf 4 Používatelia

VÝPOŽIČKY

Na základe spracovania štatistických informácií o počte poskytnutých výpožičiek (tabuľka 6) a po prepočítaní celkového počtu výpožičiek na **jedného registrovaného používateľa**, ktorý bol **5,15 výpožičiek**, možno skonštatovať, že tento výsledok sa oproti roku 2014 nepatrne zvýšil o **0,04 výpožičky**.

Po prepočítaní výpožičiek odbornej literatúry a krásnej literatúry s počtom registrovaných používateľov z radov žiakov pripadli na **jedného žiaka približne 4 výpožičky**. Takýto výsledok bol dosiahnutý aj v roku 2014.

Na základe spracovaných súhrnných štatistických výkazov uvedených druhov škôl a vykonania uvedeného prepočtu bolo zistené, že **rovnaký počet výpožičiek odbornej literatúry a krásnej literatúry na jedného registrovaného žiaka** bol dosiahnutý v školských knižniciach **základných škôl** (4 výpožičky). O niečo **menší počet výpožičiek na jedného registrovaného žiaka**, ako je uvedený priemer, vykázali školské knižnice **stredných škôl** (3 výpožičky). **Najmenší počet výpožičiek na jedného registrovaného žiaka** pripadol v školských knižniciach **špeciálnych škôl** (2 výpožičky).

Po prepočítaní výpožičiek odbornej literatúry a krásnej literatúry s počtom registrovaných používateľov z radov pedagogických a odborných zamestnancov pripadlo na **jedného pedagogického a odborného zamestnanca približne 14 výpožičiek**. Oproti predchádzajúcemu obdobiu je to nárast o 2 výpožičky.

Za povšimnutie stojí fakt, že **najväčší počet výpožičiek na jedného registrovaného pedagogického a odborného zamestnanca** pripadol v školských knižniciach **stredných škôl** (19 %), oveľa **menší** bol v školských knižniciach **základných škôl** (7 %) a **najmenší** bol v školských knižniciach **špeciálnych škôl** (6 %).

Kvôli objektívnosti informácií je potrebné zdôrazniť, že **počet vykázaných výpožičiek by bol** v skutočnosti oveľa **vyšší**, ak by školskí knihovníci systematicky evidovali najmä:

- prezenčné výpožičky žiakov a učiteľov počas vyučovacích hodín v školských knižniciach,
- prezenčné výpožičky učiteľov len na jednu vyučovaciu hodinu v triede,
- prezenčné výpožičky periodík,
- absenčné výpožičky pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a žiakov v pravidelných mesačných intervaloch,

Pri riadenom rozhovore so školskými knihovníkmi sa zistilo, že niektorí školskí knihovníci nevyžadujú alebo nechcú, aby ich používatelia v evidenciách prezenčných výpožičiek vykazovali prezenčné výpožičky periodík, a takisto, že niektorí školskí knihovníci vypožičali pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom veľké množstvo kníh do ich kabinetov, pričom výpožičky nielen **nepredlžovali** v mesačných intervaloch, ale ich vôbec **ani nevykazovali** ako výpožičky v danom kalendárnom roku.

Za uvedené obdobie boli na základe sumáru štatistických údajov zistené tieto **negatívne skutočnosti**:

- 244 školských knižníc poskytlo menej ako 10 výpožičiek odbornej literatúry pedagogickým a odborným zamestnancom,
- 461 školských knižníc poskytlo menej ako 10 výpožičiek krásnej literatúry pedagogickým a odborným zamestnancom,
- 418 školských knižníc poskytlo menej ako 10 výpožičiek odbornej literatúry žiakom,
- 54 školských knižníc poskytlo menej ako 10 výpožičiek krásnej literatúry žiakom,
- 149 školských knižníc vôbec neevidovalo alebo neposkytovalo prezenčné výpožičky,
- 333 školských knižníc neposkytovalo absenčné výpožičky.

Tieto negatívne zistenia sú dôsledkom aj toho, že niektoré školské knižnice svojim používateľom sprístupnili len časť knižničného fondu alebo poskytovali knižnično-informačné služby len v mimoriadnych prípadoch. Niektorí zriaďovatelia školských knižníc pristupovali naďalej k samotným školským knižniciam ako ku skladu kníh, čo je v rozpore so zákonom o knižniciach. Výrazne sa znížila úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb v niektorých školských knižniciach, ktoré sú súčasťou gymnázií.

Školské knižnice poskytli v rámci medziknižničnej výpožičnej služby iným knižniciam v rámci Slovenskej republiky **16 knižničných jednotiek** a z iných knižníc v rámci Slovenskej republiky si vypožičali **79 knižničných jednotiek**.

Po prepočítaní študijných a čitateľských miest s počtom školských knižníc pripadlo na jednu školskú knižnicu **podobne ako v roku 2014** približne **11 študijných a čitateľských miest**.

Celková plocha školských knižníc sa oproti roku 2014 **zmenšila** o 2 m². Po prepočítaní celkovej plochy školských knižníc v m² s počtom školských knižníc sa zistilo, že celková plocha **jednej školskej knižnice je 44,35 m²**.

Na základe tohto zistenia musíme skonštatovať, že školské knižnice stále nie sú umiestnené v optimálnych priestoroch. Pretože podľa odporúčania *Modelu školskej knižnice* by mala plocha na poskytovanie knižnično-informačných služieb zaberat' 93 m² pre používateľov

školskej knižnice v škole s počtom žiakov do 249, 186 m² v škole s počtom žiakov od 250 do 500 žiakov a 279 m² v škole s počtom žiakov nad 500.

Na základe prepočtu celkového počtu prevádzkových hodín pre používateľov za týždeň s počtom školských knižníc sa ukázalo, že jedna školská knižnica poskytovala knižnično-informačné služby v priemere **5 hodín a šesť minút**. Do týchto prevádzkových hodín už mnohé školské knižnice započítali časový priestor pre pravidelné vyučovacie hodiny v školskej knižnici, ktoré sa stali pevnou súčasťou prevádzkových hodín danej školskej knižnice. Na druhej strane je potrebné uviesť, že až **284 školských knižníc** má otvorenú školskú knižnicu len **1 hodinu týždenne** (v roku 2014 to bolo 283 školských knižníc) a **502 školských knižníc** má otvorenú školskú knižnicu **2 hodiny týždenne** (v roku 2014 to bolo 497 školských knižníc).

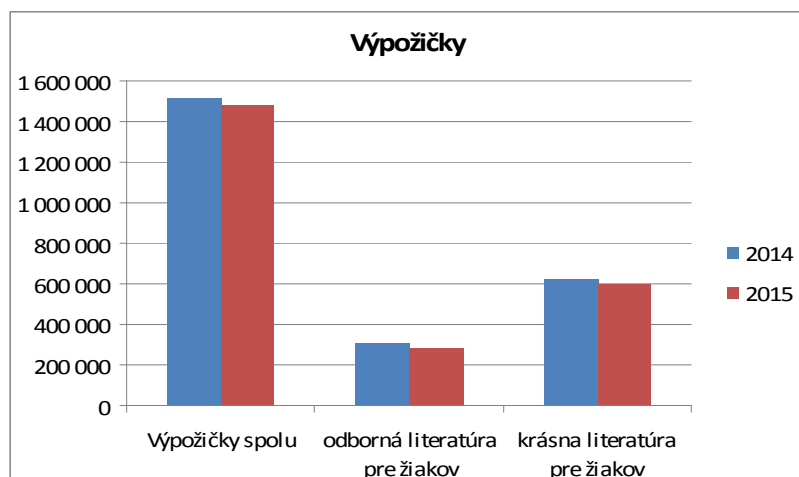
Uvedená skutočnosť je priam alarmujúca a je v rozpore s odporúčaniami *Modelu školskej knižnice*, ktorý odporúča, aby bola školská knižnica otvorená 5 hodín denne a minimálne dvakrát do týždňa aj v popoludňajších hodinách, a to do 16. hodiny. V integrovaných knižniciach by sa mali knižnično-informačné služby poskytovať takisto najmenej dvakrát za týždeň, a to až do 18. hodiny.

Nad rámec odporúčania *Modelu školských knižníc* poskytovalo svoje knižnično-informačné služby **47 školských knižníc**. Namiesto odporúčaných 25 výpožičných hodín boli otvorené v rozpätí od 26 až do 40 hodín týždenne, čo možno pokladať za príklad dobrej knižničnej praxe. V roku 2014 bolo takýchto školských knižníc až **72**.

Tabuľka 6 Výpožičky

Ukazovateľ		2014	2015	Nárast/pokles (%)	
Výpožičky spolu		1 516 383	1 486 905	-1,95	
z toho literatúra	pre pedagóg./odbor. zamestnancov	odborná	330 522	362 957	+9,81
		krásna	99 266	95 296	-4,00
	pre žiakov	odborná	305 950	286 082	-6,49
		krásna	621 774	596 316	-4,09
Medziknižničná výpožičná služba iným knižniciam		19	16	-15,79	
Medziknižničná výpožičná služba z iných knižníc		187	79	-57,76	
Počet študijných a čitateľských miest		17 250	16 984	-1,54	
Celková plocha knižnice v m ²		71 246	70 248	-1,40	
z toho priestory pre používateľov v m ²		64 198	64 990	+1,23	
Počet prevádzkových hodín pre používateľov za týždeň		9 144	8 013	-12,37	

Graf 5 Výpožičky

PODUJATIA PRE POUŽÍVATEĽOV

Školské knižnice popri poskytovaní knižnično-informačných služieb organizovali pre svojich používateľov aj **vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia** (tabuľka 7). Po prepočítaní počtu vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí s počtom školských knižníc sa zistilo, že každá školská knižnica zorganizovala približne **18 podujatí**, čo predstavuje rovnaký údaj ako v roku 2014.

Školské knižnice v sledovanom období zorganizovali **15 317 akcií informačnej výchovy**, čo je **pokles** oproti roku 2014 približne o **2 %**. Po ich prepočítaní s počtom školských knižníc pripadlo na jednu školskú knižnicu približne **10 akcií informačnej výchovy**. Pozitívom je, že oproti roku 2014, kedy až 1 078 školských knižníc nerealizovalo žiadnu akciu informačnej výchovy, tak v roku 2015 to bolo už len 615 školských knižníc. Na druhej strane je to stále dosť vysoké percento školských knižníc (približne 39 %), ktoré nezrealizovali ani septembrové exkurzie vo svojej školskej knižnici pre žiakov prvých ročníkov základných škôl alebo stredných škôl.

Školské knižnice organizovali rozmanité moderné a kreatívne knižničné **podujatia a akcie** na podporu čítania, vzdelávania a zmysluplného trávenia voľného času. Ich cieľom bolo:

- umožniť žiakom, aby pred kolektívom predviedli svoje schopnosti, vedomosti, talenty, odvahu,
- podporiť ich informačné zručnosti a prebudiť v nich túžbu po poznávaní, vedomostiach a sebazdokonaľovaní,
- upevniť v nich dôveru vo vlastné schopnosti, zábavnou formou ich pritiahnúť ku knihám a posilniť v nich zároveň aj zdravé sebedovomie,
- prehĺbiť ich vzťah k čítaniu, ktoré žiakom pomáha rozvíjať ich inteligenciu, fantáziu, predstavivosť, zlepšuje ich jazykové a komunikačné zručnosti, rozširuje ich slovnú zásobu, uspokojuje ich emocionálne potreby, zušľachtľuje etické hodnoty a napomáha rozlišovať dobro od zla,
- poskytnúť informácie o školskej knižnici, jej zmysle, knižnično-informačných službách a o knižničnom fonde.

S cieľom podporiť **rozvíjanie čitateľskej gramotnosti** realizovali najmä hodiny hlasného čítania, čitateľské dielne, čitateľské maratóny, literárne a recitačné súťaže, vedomostné kvízy, besedy so spisovateľmi či inými celoslovenskými alebo regionálnymi významnými osobnosťami, žiacke besedy o prečítaných knihách, prezentácie knižničných noviniek, literárne pásma o spisovateľoch formou powerpointových prezentácií alebo literárnych medailónikov, dramatizácie rozprávok, rozprávkové dopoludnia alebo rozprávkové popoludnia, rozhlasové relácie, literárne karnevaly či literárne exkurzie, vyrábali záložky do kníh alebo obaly na knihy.

Redakčné tímy pri tvorbe **školských časopisov** naďalej využívali priestory svojich školských knižníc, ich knižničné fondy, či informačné a komunikačné technológie. Súčasťou týchto časopisov boli vždy informácie o realizovaných knižničných podujatiach a aktivitách školskej knižnice, knižné novinky a ukážky vlastnej tvorby žiakov. Školskí knihovníci vykonávali poväčšine dohľad v oblasti jazykového a koncepčného poradenstva.

Školské knižnice sa pri príprave rôznych foriem a metód kolektívnej práce so svojimi používateľmi inšpirovali aj celoslovenskými, či medzinárodnými projektmi určenými na podporu čítania. Napríklad sa zapojili sa do 16. ročníka **Týždňa slovenských knižníc**, do medzinárodného podujatia **Noc s Andersenom 2015**, do celoslovenskej kampane **Les ukrytý v knihe**, do celoslovenského projektu **Čítajme si**, do celoslovenskej súťaže **Čítajme s Osmijankom – pridaj sa aj ty!** alebo do rôznych literárnych súťaží, ako sú Detská rozprávková Žilina, Hviezdoslavov Kubín, Jašíkove Kysuce, Šaliensky Mat'ko.

PROJEKTY METODICKÉHO CENTRA PRE ŠKOLSKÉ KNIŽNICE ZAMERANÉ NA ROZVÍJANIE ČITATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI ŽIAKOV

Metodické centrum pre školské knižnice v mesiaci október 2015 zorganizovalo **tri projekty** zamerané na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti. Projektov sa zúčastnilo **1 272 slovenských a českých základných a stredných škôl spolu s 164 414 žiakmi a ostatnými členmi školských komunit a vzácnymi hosťami**.

Česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spája školy*

Ako prvý v poradí pri príležitosti októbra, **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2015**, zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica v spolupráci s Národným pedagogickým múzeom a knižnicou J. A. Komenského v Prahe **6. ročník česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy***. Tento projekt bol určený pre základné školy a osemročné gymnáziá. Jeho cieľom bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci mohli na záložkách ľubovoľnou technikou stvárať svoju obľúbenú knihu. Výmenu záložiek mohli slovenské školy využiť aj na nadviazanie spolupráce, kontaktov alebo poznávanie života žiakov v Českej republike a zároveň aj v rámci prierezovej témy školského vzdelávacieho programu alebo ako súčasť školského projektu.

Do česko-slovenského projektu sa prihlásilo **859 škôl s celkovým počtom 109 982 žiakov**, z toho bolo:

- **204 českých základných škôl** s celkovým počtom 23 394 žiakov a
- **655 slovenských škôl** s celkovým počtom 86 588 žiakov.

Žiaci vyrábali záložky rozmanitých tvarov a s využitím rozličných techník na tému ***Múdrost' ukrytá v knihách*** počas vyučovania, v školskom klube detí, v rámci krúžkovej činnosti alebo doma podľa svojich schopností, možností a veku. Mladší žiaci poväčšine stvárňali na svojich záložkách rozprávkové postavy s citátmi z kníh. Starší žiaci pracovali skôr s bájkami alebo s povestami. Počas výroby záložiek si mnohí žiaci so svojimi spolužiakmi vymieňali svoje názory o prečítaných knihách a obľúbených literárnych hrdinoch. Doplňujúcim programom výroby záložiek bolo často dramatizované čítanie rozprávok staršími žiakmi prváčikom, besedy so slovenskými regionálnymi spisovateľmi, hodiny hlasného čítania, recitačné súťaže či spoločná návšteva školskej knižnice. Ojedinele aj rozhlasové relácie venované prezentácii česko-slovenského projektu a predstaveniu pridelenej partnerskej školy a takisto aj tvorba powerpointových prezentácií alebo CD s informáciami a fotografiami o svojich obciach, mestách alebo školách určená pre partnerské školy.

Väčšina škôl do balíka so záložkami pribalila darčkové predmety, školské časopisy, ročenky škôl, CD s ľudovými pesničkami alebo so školskými speváckymi súbormi, knihy od regionálnych autorov, propagačné materiály o škole, obci či meste. Na ilustráciu takéhoto obdarovania môžeme uviesť **Základnú školu s materskou školou J. A. Komenského v Lednici**, ktorá do výmeny záložiek zapojila aj svojho zriaďovateľa, ktorý ochotne podporuje všetky jej aktivity zamerané na podporu čítania. Do balíka so záložkami dostali monografiu obce s venovaním od starostu, pohľadnice a vlajky obce, kľúčiky a iné spomienkové predmety. Našli sa aj také školy, ktoré ku záložkám priložili fotografie žiakov, ktorí vyrábali záložky, alebo priateľské listy od školských koordinátorov alebo od samotných žiakov. Napríklad **Základná škola s materskou školou z Nálepky** do balíčka so záložkami, na ktorých bolo napísané ponaučenie z obľúbenej bájky, pribalila vlastnoručne vyrobenú knihu, do ktorej boli vlepene fotografie žiakov, ich priateľské listy a všeobecné informácie o obci a škole. Mnohí žiaci na zadnú stranu záložiek písali svoje poštové adresy, e-mailové adresy alebo facebookové kontakty, aby mohli medzi sebou navzájom komunikovať. Poväčšine si všetky zúčastnené školy z priateľských záložiek urobili výstavky alebo nástenky buď v aule školy, alebo v priestoroch školskej knižnice, prípadne v triedach. Ďalej na webových sídlach svojich škôl uverejnili najkrajšie záložky alebo napísali články o priebehu projektu do svojich školských časopisov. Niekoľko desiatok škôl darovalo svoje záložky hosťom, ktorí sa zúčastnili osláv Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015, alebo odložili záložky pre budúcich prvákov, ktorým ich darujú pri zápise do školy. Viaceré školy sa dohodli so svojou partnerskou školou, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať nové spôsoby vzájomnej spolupráce.

V niekoľkých prípadoch došlo aj k osobnému odovzdaniu záložiek pri návšteve školy zástupcom, respektíve zástupcami z partnerskej českej alebo slovenskej školy. Napríklad žiakom zo **Základnej školy nár. um. L. Podjavorinskej s materskou školou v Bzinciach pod Javorinou** záložky z Českej republiky osobne priniesol riaditeľ Základnej školy Václava Havla z Poděbrad, ktorý sa na ich škole zúčastnil mobility v rámci ERASMUS +. Slovenská škola si kvôli prehĺbeniu priateľstva a rozšíreniu foriem spolupráce prizvala do česko-slovenského projektu práve túto českú partnerskú školu z programu ERASMUS+. Žiakom zo **Základnej školy Júlie Bilčíkovej v Budkovciach**, ktorá spojila výmenu záložiek s divadelnou prehliadkou, ktorú organizovala pod názvom *Wiczmandyho slovo* v rámci projektu *História kráča s nami*, zase osobne priniesli záložky vybraní žiaci a učitelia z **českej partnerskej školy z Koryčan**.

Je vhodné zvlášť vyzdvihnúť **výnimočné aktivity na podporu čítania**, ktoré zrealizovali niektoré školy. Napríklad **Základná škola v Kojaticiach** na začiatku realizácie projektu

pozvala žiakov na návštevu do svojej školskej knižnice, kde mali možnosť pozorne si pozrieť knižničný fond a vypožičať si knihy na čítanie. V triedach potom rozprávali o svojich obľúbených knihách a známych rozprávkových postavách a čítali úryvky z rozprávok. Pred samotnou výrobou záložiek im školská koordinátorka projektu prečítala list z partnerskej **Spojenej školy v Horných Rakoviciach**, aby sa žiaci viac dozvedeli o záujmoch a záľubách kamarátov, ktorým potom poslali svoje vytvorené záložky. Jeden žiak štvrtej triedy navrhol, aby jeho spolužiaci vyrobili záložky aj pre pani učiteľky z partnerskej školy. **Základná škola s materskou školou v Krušetnici** zase najskôr v rámci projektu pripravila reláciu do školského rozhlasu o českej partnerskej škole **Základnej škole Preboštov**. Následne žiaci urobili nástenku s mapami oboch krajín, na ktorej vyznačili sídla oboch škôl, a vytvorili tabuľku, do ktorej zapracovali základné informácie o oboch obciach (napr. krajina, kraj, okres, rok založenia obce, počet obyvateľov, nadmorská výška, pohorie) a taktiež aj zaujímavosti o oboch školách. **Základná škola s materskou školou v Banke** popri výmene záložiek na podporu čítania zorganizovala aj originálnu akciu pod názvom *Starší kamarát číta mladšiemu*. V rámci tejto akcie, ktorá bude trvať do konca školského roku 2015/2016, každý štvrták prečíta jednu rozprávku prváčikom.

Výmena záložiek opäť prispela k nadviazaniu nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami, ukázala im ďalšie možnosti spolupráce v budúcnosti, podnietila rozvoj kreativity, fantázie a manuálnej zručnosti žiakov a práce s informáciami, zušľachtila ich morálne hodnoty, zábavnou formou ich pritiahla ku knihám, podporila ich vzťah k čítaniu a posilnila ich dobrý vzťah ku školskej knižnici. Prínos stanovenej témy spočíval taktiež vo vzájomnom poznávaní českých a slovenských spisovateľov prostredníctvom odporúčaných obľúbených kníh samotnými žiakmi a ich motiváciou prečítať si práve tie kamarátove knihy. Pridanou hodnotou celého česko-slovenského projektu bolo:

- oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetných vzťahov a rozšírenie vedomostí žiakov zo slovenského jazyka a literatúry,
- živé a výrazné zapojenie žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov pochádzajúcich zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh.

Celoslovenský projekt *Záložka do knihy spája slovenské školy*

Tento projekt zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica pre slovenské stredné školy, takisto pri príležitosti októbra, **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2015**. Cieľom **4. ročníka celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*** bolo nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktorú mohli žiaci vyrobiť ľubovoľnou technikou. Stredné školy mohli výmenu záložiek využiť aj na nadviazanie vzájomnej spolupráce, kontaktov alebo na poznávanie života žiakov v rôznych kútoch Slovenska.

Do celoslovenského projektu sa prihlásilo **133 stredných škôl s celkovým počtom 8 145 žiakov**.

Žiaci vyrábali záložky rôznych tvarov a s využitím rozmanitých techník na tému ***Múdrosť ukrytá v knihách*** najčastejšie v rámci vyučovania, počas triednických hodín, v školskej knižnici alebo doma. Na zadnú stranu záložiek často písali svoje poštové adresy, mailové adresy a kontakty na sociálne siete. Doplnujúcim programom výroby záložiek boli poväčšine žiacke diskusie alebo besedy o prečítaných knihách a o obľúbených autoroch, anonymné ankety o dobrovoľnom čítaní akejkoľvek literatúry, medzitriedne súťaže v písaní slovenských

porekadiel a prísloví a oslava Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015 spojená s prezentáciou celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*.

Originálny prístup k realizácii projektu môžeme ilustrovať na **Strednej odbornej škole na ulici I. Krasku v Púchove**. Škola pred samotnou výrobou záložiek zorganizovala niekoľko aktivít, ktoré mali žiakom pomôcť vnuknúť nápady na ich záložky. Najskôr urobila anonymnú anketu o dobrovoľnom čítaní akejkoľvek literatúry. Potom zorganizovala diskusné štúdio, v rámci ktorého žiaci prezentovali knihy, ktoré sú im obsahovo i tematicky blízke, pričom predstavili aj svoje názory na vybrané tituly. V ďalšej fáze žiaci zhromaždili rôzne inšpiračné zdroje, ktoré im mali pomôcť pri vlastnom vyhotovení záložky.

Veľké množstvo žiakov vyrobilo záložky nielen pre svojich kamarátov z partnerskej školy, ale aj pre svojich pedagógov, pre svoju školskú knižnicu a na účely propagácie školy. Napríklad žiaci v **Strednej odbornej škole stavebnej v Žiline** vyrobili ďalšie záložky ako vianočné darčeky aj pre svojich učiteľov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov. Žiaci zo **Strednej zdravotníckej školy v Považskej Bystrici** venovali záložky, ktoré im po výmene s partnerskou školou ešte zostali, malým čitateľom pri príležitosti podujatia *Mikuláš na detských oddeleniach*, ako i starším obyvateľom Domova pre seniorov v rámci predvianočného programu, ktorý každoročne organizujú. Väčšina stredných škôl do balíka so záložkami pribalila priateľské listy od školských koordinátorov, od žiakov, pozvánky na návštevu školy, školské časopisy, propagačné materiály o škole, o regióne alebo darčkové predmety. Skoro všetky zúčastnené školy si zo svojich alebo aj z priateľských záložiek urobili výstavy vo vestibule škôl a v triedach. Na webových sídlach svojich škôl uverejnili najkrajšie záložky alebo zorganizovali súťaž o najkrajšiu záložku buď priamo v priestoroch školy, alebo na svojom oficiálnom facebooku. Viaceré školy sa dohodli so svojou partnerskou školou, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať nové spôsoby spolupráce. Ako príklad môžeme uviesť **Obchodnú akadémiu na Nevädzovej ulici v Bratislave**, ktorá si nielen vymenila záložky so svojou partnerskou školou, **Obchodnou akadémiou zo Serede**, ale aj zorganizovala stretnutie pre jej 44 žiakov a 5 pedagógov. V rámci stretnutia si najskôr všetci pozreli priestory školy a potom si vzájomne predstavili svoje žiacke firmy – cvičné firmy a aplikovanú ekonómiu JA firma. Nakoniec si v zmiešaných tímoch žiaci zahráli zábavno-vedomostný kvíz. Niektorí seredskí žiaci pokračovali v návšteve Bratislavy v spoločnosti nových bratislavských kamarátov.

Výmena záložiek aj v rámci tohto celoslovenského projektu prispela k nadviazaniu nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami, ukázala im ďalšie možnosti spolupráce v budúcnosti, umožnila im kreatívnu formou oživiť vyučovanie, zábavnou formou pritiahla žiakov ku knihám a v mnohých prípadoch aj posilnila ich dobrý vzťah ku školskej knižnici. Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bol:

- väčší záujem o literatúru, čítanie kníh a
- rozšírenie vedomostí žiakov aj z geografie.

Celoslovenský projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*

K **Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015** zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave **11. ročník celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*** na tému ***Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania***. Cieľom tohto projektu bolo zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici a k čítaniu, poznávaniu nového.

Prihlásilo sa do neho **280 školských knižníc v základných školách a stredných školách s celkovým počtom 51 287 účastníkov podujatí.**

Po sčítaní bodov udelených jednotlivými členmi odbornej komisie bolo určené výsledné poradie zúčastnených školských knižníc.

Siedmim víťazom celoslovenského projektu (Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Bratislava; Základná škola V. Beniaka s materskou školou, Chynorany; Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Nové Zámky; Základná škola, Vyhne; Základná škola s materskou školou, Česká, Bratislava; Základná škola, Lok; Základná škola, Mníchova Lehota) venovala Slovenská pedagogická knižnica **knižné publikácie** na základe ich vlastného výberu.

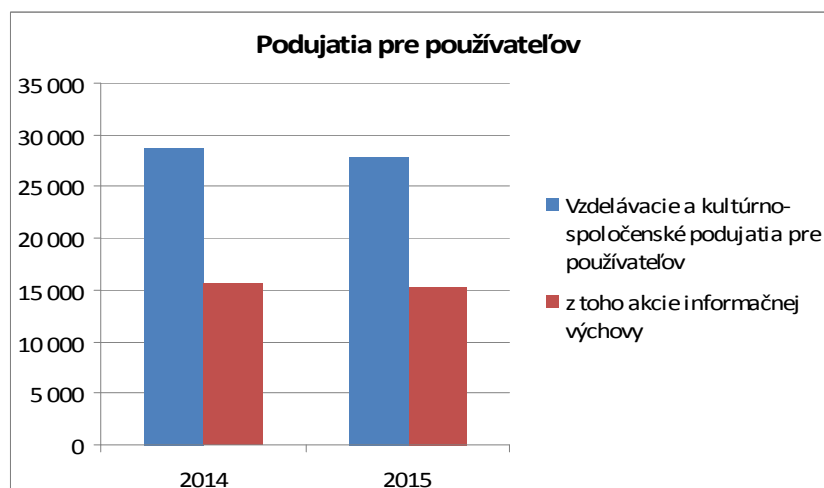
Zvláštnu cenu celoslovenského projektu (knihy v hodnote 150 €) venoval **Klub mladých čitateľov Albatros** (www.kmc.sk) prvej základnej škole, ktorá sa umiestnila mimo poradia víťazov (Základná škola, Pankúchova, Bratislava).

Absolútnym víťazom celoslovenského projektu sa stala **Školská knižnica v Škole pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium v Bratislave**, ktorá zorganizovala podujatie pod názvom *Viac rozprávky do života všetkých ľudí* v školskej knižnici, v domove sociálnych služieb, v dvoch centrách pre seniorov a v Miestnom úrade Bratislava-Nové Mesto. V rámci podujatia v školskej knižnici i mimo školy sa najskôr všetci rozprávali o význame Medzinárodného dňa školských knižníc, o knižniciach, či ich navštevujú, čo si požičiavajú, a o rozprávkach, kto ich číta a ktoré patria medzi jeho obľúbené. Ďalej nasledovalo nacvičené dramatisované čítanie vybranej rozprávky a nakoniec žiaci robili s ostatnými účastníkmi podujatia rôzne zábavné a hravé aktivity k rozprávkam, napríklad Čierny pasažier, O sedemhlavej žirafe, Červená rukavička. Na záver podujatia ešte niekoľko žiakov predviedlo cestujúcim v bratislavskej električke dramatisované čítanie rozprávky Čierny pasažier.

Tabuľka 7 Podujatia pre používateľov

Ukazovateľ	2014	2015	Nárast/pokles (%)
Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia pre používateľov	28 752	27 864	3,09
z toho akcie informačnej výchovy	15 573	15 317	-1,64

Graf 6 Podujatia pre používateľov

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

Proces elektronizácie a internetizácie školských knižníc je číselne vyjadrený v tabuľke 8. Oproti roku 2014 poväčšine všetky **sledované ukazovatele zaznamenali pokles**. Dá sa predpokladať, že túto skutočnosť spôsobila pasivita zriaďovateľov školských knižníc v oblasti modernizácie ich technického a informačného vybavenia.

Na základe riadeného rozhovoru so školskými knihovníkmi sa totiž ukázalo, že na jednej strane niektorí zriaďovatelia školských knižníc nemajú záujem kúpiť nové alebo opraviť poškodené počítače v školskej knižnici, zakúpiť automatizované knižnično-informačné systémy alebo pripojiť školskú knižnicu na školský internet. Na druhej strane niektorí školskí knihovníci potvrdili, že nevedia využívať alebo dokonca nemajú záujem využívať automatizované knižnično-informačné systémy pri svojej knižničnej práci, lebo svoju prácu v školskej knižnici berú ako prácu navyše, ktorú nemajú zaplatenú. Pritom ak by školskí knihovníci pri svojej práci využívali automatizovaný knižnično-informačný systém, tak by mohli celú odbornú evidenciu (prírastkový zoznam a zoznam úbytkov) a čiastočne aj väčšiu časť pomocnej evidencie (evidencia používateľov, evidencia absenčných výpožičiek, evidencia počtu návštevníkov, denná, ročná štatistika) viesť len v elektronickej podobe. V listinnej podobe by viedli len evidenciu prezenčných výpožičiek, pretože počet výpožičiek musí kvôli hodnovernosti signovať samotný používateľ. Takisto by služby automatizovaného knižnično-informačného systému mohli využiť pri revízii knižničného fondu a pri vyradovaní knižničných dokumentov.

Počet **počítačových staníc** v školských knižniciach sa znížil o **35**. Počet prístupných počítačových staníc pre používateľov školských knižníc sa znížil o **25** a počet pripojení pre týchto používateľov na školský internet sa znížil o **26**.

Je vhodné poznamenať, že v predchádzajúcich štatistických obdobiach na **proces elektronizácie a internetizácie** pozitívne vplýval už spomínaný rozvojový projekt ministerstva školstva *Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc* (602 podporených školských knižníc v základných školách a stredných školách celkovou finančnou sumou 1 899 277,35 €). V rámci tohto rozvojového projektu si podporené školské knižnice okrem

iného zakúpili aj počítače pre školských knihovníkov, počítače pre používateľov školskej knižnice a automatizovaný knižnično-informačný systém prevažne s online katalógom.

Za sledované obdobie **537 školských knižníc** v štatistickom zisťovaní uviedlo, že **vlastnia automatizovaný knižnično-informačný systém**. Pri overovaní informácií metodickým centrom pre školské knižnice sa zistilo, že z uvedeného počtu má reálne zakúpený automatizovaný knižnično-informačný systém len 453 školských knižníc. Ostatné školské knižnice vlastnia elektronické programy, ktoré neumožňujú evidovať všetky povinné údaje v súlade s platným právnym stavom.

Z celkového počtu 602 podporených školských knižníc si **400** školských knižníc zakúpilo automatizovaný knižnično-informačný systém z finančných prostriedkov ministerstva školstva. Zvyšných **53** školských knižníc si ho zakúpilo z rozpočtov svojich škôl. V školských knižniciach sa využívajú najmä tieto automatizované knižnično-informačné systémy:

- Clavius (290 školských knižníc),
- Knižničný systém pre malé a stredné knižnice (84 školských knižníc),
- Profilib (68 školských knižníc),
- Libris (5 školských knižníc).

Online katalóg malo umiestnený na internete **100 školských knižníc**. Oproti roku 2014 je to pokles o 4 online katalógy.

Konkrétne sprístupnilo online katalóg svojim používateľom 56 školských knižníc v základných školách, 40 školských knižníc v stredných školách a 4 školské knižnice v špeciálnych školách.

V skutočnosti by malo sprístupniť online katalóg svojim používateľom až **242 školských knižníc**, ktoré si ho zakúpili z rozvojového projektu ministerstva školstva a ktorý bol súčasťou modulov automatizovaných knižnično-informačných systémov.

V súčasnosti až **142** školských knižníc buď ešte neuviedlo do prevádzky online katalóg, alebo ukončilo jeho vystavenie z nezistených dôvodov.

V sledovanom období **141 školských knižníc** uviedlo, že má webovú stránku knižnice. Z uvedeného počtu to bolo **82** školských knižníc v základných školách, **52** školských knižníc v stredných školách a **7** školských knižníc v špeciálnych školách. Oproti roku 2014 je to pokles o **7** školských knižníc.

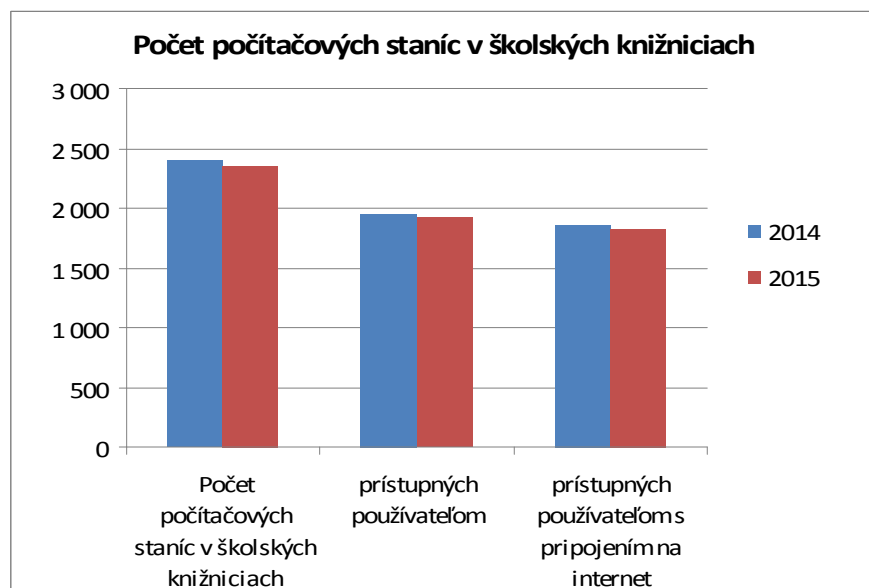
Kvôli správne mu chápaniu tohto ukazovateľa je potrebné uviesť, že webová stránka školských knižníc je súčasťou webových sídiel ich materských inštitúcií (základných škôl, stredných škôl a špeciálnych škôl).

Školské knižnice majú v rámci týchto webových sídiel umiestnený link *Školská knižnica* alebo *Knižnica*, prostredníctvom ktorého **poskytujú základné informácie** o svojej činnosti, profile svojho knižničného fondu, škále poskytovaných knižnično-informačných službách, knižných novinkách, pripravovaných alebo zrealizovaných akciách a o výpožičných hodinách.

Tabuľka 8 Informačné technológie

Ukazovateľ	2014	2015	Nárast/pokles (%)
Počet počítačových staníc v školských knižniciach	2 396	2 361	-1,46
Počet počítačových staníc prístupných používateľom	1 948	1 923	-1,28
Počet počítačových staníc prístupných používateľom s pripojením na internet	1 862	1 836	-1,40
Automatizovaný knižnično-informačný systém	534	537	+0,56
Online katalóg školskej knižnice na internete	104	100	-3,85
Webová stránka školskej knižnice	149	141	-5,37

Graf 7 Počet počítačových staníc v školských knižniciach

PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

Kvantitatívne ukazovatele personálneho zabezpečenia školských knižníc (tabuľka 9) poukazujú na to, že naďalej prevláda počet zamestnancov bez odborného knižničného vzdelania. Z celkového počtu zamestnancov školských knižníc bolo až **97 % školských knihovníkov** bez knižničného vzdelania a **3 %** s odborným knižničným vzdelaním. Podobné údaje boli dosiahnuté aj za predchádzajúce štatistické obdobie.

Funkciu školského knihovníka vykonávali prevažne učitelia slovenského jazyka a literatúry, popri vyučovaní, ako činnosť súvisiacu s výchovno-vzdelávacou činnosťou učiteľa.

Na základe riadeného telefonického rozhovoru so školskými knihovníkmi možno konštatovať, že narastá počet školských knihovníkov, ktorí odmietajú vykonávať prácu v školskej knižnici. Školskí knihovníci svoj negatívny postoj vysvetľujú tým, že nedostávajú

žiadne finančné ohodnotenie za svoju prácu a že sú **plne vyt'ažení vyučovacími povinnosťami**.

Využívanie **finančných stimulov** na ocenenie práce školského knihovníka a na prehĺbenie jeho motivácie potvrdilo len **293 zriaďovateľov školských knižníc** z celkového počtu 1 584, čo je alarmujúce zistenie (pre porovnanie v roku 2014 to bolo 227 zriaďovateľov školských knižníc).

Je potrebné uviesť, že odmeňovanie školských knihovníkov (zamestnancov) je plne v kompetencii zamestnávateľa, ktorý ma k dispozícii dva základné nástroje na odmeňovanie práce školského knihovníka v súlade so zákonom č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Týmito nástrojmi sú osobný príplatok a/alebo odmena.

Napriek negatívne zisteniu v oblasti odmeňovania školských knihovníkov je potrebné zdôrazniť, že **funkciu školského knihovníka vykonáva aj veľa zaniatených učiteľov a vychovávateľov** bez osobitného finančného ohodnotenia ich práce, ktorým záleží na tom, aby si žiaci vytvorili pozitívny vzťah ku knihe, školskej knižnici a k čítaniu a aby sa vďaka čítaniu stávali z nich múdri, rozhl'adení a tolerantní ľudia, ľudia s bohatým citovým životom.

Vzdelávaniu školských knihovníkov sa venuje Metodicko-pedagogické centrum v regionálnom pracovisku v Banskej Bystrici v rámci akreditovaného aktualizáčného vzdelávacieho programu *Práca v školskej knižnici*.

Školskí knihovníci využívali **odborné poradenstvo metodického centra pre školské knižnice**, ktoré za rok 2015 poskytlo 1 339 odborných konzultácií, a to formou **elektronickej pošty, telefonicky** alebo **osobnej návštevy** v školských knižniciach alebo **návštevou školských knihovníkov** v Slovenskej pedagogickej knižnici.

Odborné konzultácie boli zamerané najmä na oblasť výkonu knižničných činností. Napríklad na:

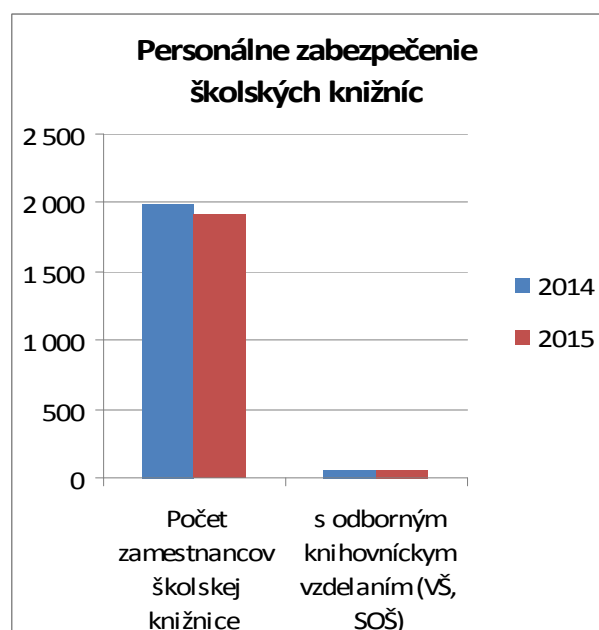
- vedenie odborných evidencií knižničného fondu (vedenie prírastkového zoznamu a zoznamu úbytkov),
- vykonanie revízie knižničného fondu, vyrad'ovanie knižničných dokumentov,
- vedenie povinných evidencií školskej knižnice,
- vyplňanie štatistických údajov o činnosti školskej knižnice za rok 2015,
- prípravy podujatí a akcií na rozvoj informačnej výchovy a čitateľskej gramotnosti.

Rovnako sa odborné konzultácie týkali aj postupu pri zriadení školskej knižnice alebo pri jej zrušení, prípadne pri zlúčení školskej knižnice s obecnou knižnicou.

Počet zamestnancov školských knižníc prepočítaný na **plnú zamestnanosť** sa oproti roku 2014 sa len nepatrne znížil a to **približne o 0,44 %**.

Tabuľka 9 Personálne zabezpečenie školských knižníc

Ukazovateľ		2014	2015	Nárast/pokles (%)
Počet zamestnancov školskej knižnice (fyzické osoby)		1 992	1 917	-3,76
z toho	zamestnanci s VŠ a so SŠ knihovníckym vzdelaním	59	57	-3,39
Počet zamestnancov (prepočítaný stav na plnú zamestnanosť)		271,7	272,9	+0,44

Graf 8 Personálne zabezpečenie školských knižníc

HOSPODÁRENIE ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Oproti predchádzajúcemu obdobiu bol zaznamenaný pokles vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. **Celkový objem finančných prostriedkov** na činnosť školských knižníc (tabuľka 9) sa **znižil** približne o **17 %**. **Mzdové náklady na školských knihovníkov** sa znížili o **1 %** a až o **28 %** sa znížili **finančné náklady na nákup knižničného fondu**.

Pri **prepočítaní celkových finančných nákladov vynaložených na činnosť školských knižníc s počtom školských knižníc, mzdových nákladov s počtom školských knihovníkov, finančných nákladov na nákup knižničného fondu s počtom školských knižníc, ďalej s počtom registrovaných používateľov a s počtom potenciálnych používateľov** bol zistený oproti predchádzajúcemu obdobiu **pokles skoro vo všetkých sledovaných ukazovateľoch**.

Celkové finančné náklady na **činnosť jednej školskej knižnice** predstavovali **634,72 €** Oproti roku 2014 je to **pokles o 121,28 €**

Mzdové náklady na **jedného školského knihovníka** predstavovali **266,59 €** Oproti roku 2014 je to **nárast** o **52,41 €**

Finančné náklady na **nákup knižničného fondu do jednej školskej knižnice** predstavovali **338,95 €** Oproti roku 2014 je to **pokles** až o **116,75 €**

Finančné náklady na **nákup knižničného fondu na jedného registrovaného používateľa** z radov žiakov predstavovali **2,13 €** Oproti roku 2014 je to **pokles** o **0,74 €**

Finančné náklady na **nákup knižničného fondu na jedného potenciálneho používateľa** z radov žiakov predstavovali **1,24 €** Oproti roku 2014 je to takisto **pokles** o **0,55 €**

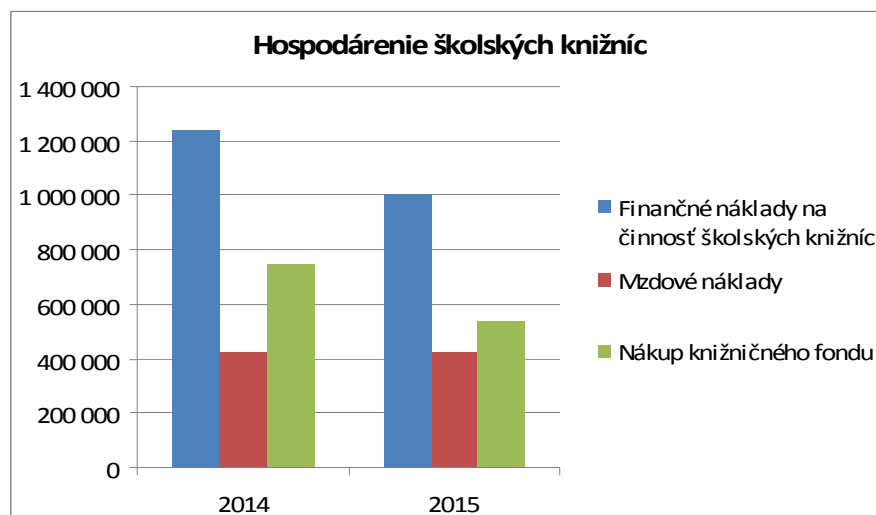
Je potrebné uviesť, že až **588** zriaďovateľov školských knižníc nevyčlenilo **žiadne finančné prostriedky na činnosť svojich školských knižníc** (pre porovnanie v roku 2014 to bolo 630 zriaďovateľov školských knižníc), **1 291** zriaďovateľov školských knižníc nevyčlenilo **žiadne mzdové náklady na školských knihovníkov** (v roku 2014 to bolo 1 406) a **700** zriaďovateľov školských knižníc nevyčlenilo **žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu** (v roku 2014 to bolo 722).

Na základe uvedeného možno skonštatovať, že len približne **63 % školských knižníc** získalo od svojich zriaďovateľov finančné prostriedky na svoju činnosť. A len približne **56 % školských knižníc** získalo finančné prostriedky na nákup knižničného fondu. Finančné prostriedky získali napríklad zo svojich **rozpočtov škôl**, zo **štrukturálnych fondov Európskej únie** (v rámci operačného programu Vzdelávanie 17 školských knižníc získalo 133 431 €), od rôznych **nadácií**, popri prípade od **Rady rodičov**.

Tabuľka 10 Hospodárenie školských knižníc

Ukazovateľ		2014	2015	Nárast/pokles (%)
Finančné náklady na činnosť školských knižníc		1 235 330	1 005 400	-18,61
z toho	mzdové náklady	426 639	422 285	-1,02
	nákup knižničného fondu	744 165	536 891	-27,85

Graf 9 Hospodárenie školských knižníc

ČINNOSŤ METODICKÉHO CENTRA PRE ŠKOLSKÉ KNIŽNICE

Slovenská pedagogická knižnica je poverená metodickým riadením školských knižníc v oblasti tvorby metodických materiálov a poskytovaním odborného poradenstva.

Činnosť **metodického centra pre školské knižnice zabezpečuje len jedna zamestnankyňa**, ústredná metodička pre školské knižnice.

Svoje **strategické poslanie plnilo** metodické centrum pre školské knižnice v roku 2015 viacerými **spôsobmi a formami**.

Odborné konzultácie pre školských knihovníkov

Odborná poradenská a konzultačná služba pre školských knihovníkov vo forme elektronickej pošty (861 konzultácií), telefonicky (466 konzultácií) a osobne (12 konzultácií), a to metodické návštevy v školských knižniciach alebo osobné návštevy školských knihovníkov v Slovenskej pedagogickej knižnici.

Priebežná aktualizácia informácií a metodických dokumentov v časti Školské knižnice v rámci webového sídla Slovenskej pedagogickej knižnice

Webové rozhranie časti *Školské knižnice* obsahuje aktuálne informácie a metodické dokumenty, ktoré sú adekvátne pre činnosť školských knižníc a ktoré uľahčujú prácu školským knihovníkom (<http://www.spgk.sk/?aktuality>).

Vypracovanie a aktualizácia metodických materiálov:

- **Metodické usmernenie č. 1/2015 k povinným evidenciám školskej knižnice**
Dopĺňa a upravuje postup pri povinných evidenciách (napr. pri odbornej evidencii knižničného fondu, evidencii používateľov, evidencii návštevníkov, evidencii výpožičiek, evidencii vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí a zvlášť evidencii akcií informačnej výchovy) školskej knižnici, ktorá bola zriadená v súlade so zákonom o knižniciach.
- **Metodické usmernenie č. 2/2015 k zlúčeniu školskej knižnice a obecnej (verejnej knižnice) do integrovanej školskej knižnice**
Upravuje postup a podmienky zlúčenia školskej a obecnej (verejnej knižnice) do integrovanej školskej knižnice, povinnosti obce a povinnosti školy ako prevádzkovateľa integrovanej školskej knižnice. Prílohou k nemu je **Vzorový delimitačný protokol o odovzdaní a prevzatí obecnej knižnice (verejnej knižnice) v (miesto sídla)**.
- **Metodické usmernenie pre používateľov automatizovaného knižnično-informačného systému Clavius**
Obsahuje podrobnosti pri využívaní automatizovaného knižnično-informačného systému Clavius pri výkone knižničných činností a pri poskytovaní knižnično-informačných služieb. Bolo zaslané dotknutým 287 školským knižniciam.
- **Metodický pokyn k zberu štatistických údajov o školskej knižnici za rok 2014 a k obsahu Výkazu o školskej a akademickej knižnici za rok 2014 Škol (MSVVS SR) 10 – 01**

Obsahuje podrobnosti o zbere štatistických údajov o školskej knižnici a doplnujúce informácie k vykazovaniu štatistických údajov za oblasť knižničného fondu, používateľov, výpožičiek a služieb, dopĺňajúcich ukazovateľov, informačných technológií, zamestnancov knižnice, hospodárenia a siete knižníc.

- **Metodický pokyn k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014**
Obsahuje výber dôležitých ustanovení zo zákona o knižniciach spolu s podrobným komentárom pre sieť školských knižníc.
- **Metodický pokyn k uzatvoreniu povinných evidencií školskej knižnice k 31. 12. 2015 a k autorizácii čiastkového prírastkového zoznamu**
Obsahuje podrobnosti pri uzatvorení povinných evidencií školskej knižnice v súlade s platnými právnymi predpismi pri autorizácii čiastkového elektronického prírastkového zoznamu za kalendárny rok 2015. Súčasťou materiálu je aj **Vzor záznamu o uzatvorení prírastkového zoznamu za rok 2015**.
- **Metodický materiál *Adresáre školských knižníc so zakúpenými knižnično-informačnými systémami z finančných prostriedkov MŠVVaŠ SR v rámci rozvojového projektu Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc v rokoch 2006 – 2009, 2011 a 2013***
Bol vypracovaný pre odbory školstva okresných úradov v sídle kraja s cieľom dosiahnuť relevantnejšie údaje o školských knižniciach pri štatistickom zisťovaní údajov o školských knižniciach v oblasti automatizovaného spracovania knižničných jednotiek a využívania informačných technológií.
- **Metodický materiál *Webový register pre zber štatistických údajov o školskej knižnici za rok 2015***
Bol vypracovaný pre potreby CVTI SR (pracoviská Bratislava a Banská Bystrica), ktoré vykonávalo adresný zber štatistických údajov o 1 584 školských knižniciach zriadených v súlade s platnou legislatívou.
- **Metodický materiál *Kalendár kultúrno-spoločenských podujatí metodického centra Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice***
Obsahuje prehľad o organizovaní národných a medzinárodných kultúrno-spoločenských podujatí určených na podporu čítania v základných školách, v stredných školách a v školských knižniciach v roku 2015.
- **Metodický materiál *Štatút školskej knižnice* – aktualizovaný**
Upravuje postavenie školskej knižnice; vymedzuje, komu budú poskytované knižnično-informačné služby; určuje účinnosť štatútu a spôsob jeho zmeny. Bol aktualizovaný v súlade so zákonom o knižniciach.
- **Metodický materiál *Knižničný a výpožičný poriadok* – aktualizovaný**
Stanovuje zásady a základné pravidlá využívania knižničného fondu a poskytovania knižnično-informačných služieb. Bol aktualizovaný v súlade so zákonom o knižniciach.

- **Metodický materiál *Automatizované knižnično-informačné systémy*** – aktualizovaný
Obsahuje históriu, zloženie modulov, základné technické a komunikačné zabezpečenie, cenník pre školské knižnice a referencie o vhodných automatizovaných knižnično-informačných systémov pre školské knižnice.
- **Metodický materiál *Podujatia na podporu a rozvoj čitateľskej gramotnosti*** – aktualizovaný
Obsahuje konkrétne príklady na realizáciu rôznych foriem a metód individuálnej alebo kolektívnej práce s používateľmi školskej knižnice. Osobitne sú v ňom uvedené projekty metodického centra pre školské knižnice na podporu čitateľskej gramotnosti a zvlášť projekty iných subjektov. Uvedený materiál je vhodný aj pre základné školy a stredné školy, ktoré majú len kabinetné zbierky, pretože účasť v niektorých projektoch nie je podmienená zriadením a činnosťou školskej knižnice.
- **Propagačný leták *Štruktúra webu časti Školské knižnice v rámci Slovenskej pedagogickej knižnice*** – aktualizovaný
Obsahuje mapu webového sídla Slovenskej pedagogickej knižnice – časti *Školské knižnice*, a to rozdelenie od kategórií na najvyššej úrovni cez kategórie na nižších úrovniach až po konkrétne dokumenty.
- **Adresár školských knižníc v Slovenskej republike** – aktualizovaný
Obsahuje základné identifikačné údaje o zriadených školských knižniciach v súlade s platnou legislatívou. V sledovanom období sa aktualizoval v mesačných intervaloch, a to na základe zaslaných formulárov (kópií) o zriadení 4 školských knižníc, žiadostí o vyradení 53 školských knižníc (zrušení školských knižníc zákonným spôsobom), žiadostí o aktualizáciu údajov o školských knižniciach zriadených v rokoch 2000 – 2015. Na základe spolupráce so sekciou informatiky ministerstva školstva boli v mesiaci november 2015 z adresára vymazané školské knižnice tých základných škôl, ktoré boli v mesiacoch január až november 2015 vyradené zo siete škôl a školských zariadení ministerstva školstva. Na základe spolupráce s ministerstvom kultúry bola v mesiacoch august a december 2015 vykonaná vzájomná kontrola zaslaných písomností zriaďovateľmi školských knižníc do *Zoznamu knižníc Slovenskej republiky* a *Adresára školských knižníc v Slovenskej republike*, a to buď vo forme oznamu o zrušení školskej knižnice v súlade s platnou legislatívou, alebo vo forme vyplneného formulára o zriadení školskej knižnice. Následne boli vykonané potrebné zmeny v oboch dokumentoch. *Adresár školských knižníc v Slovenskej republike* je sprístupnený verejnosti na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti Školské knižnice, a na informačnom portáli InfoLib, takisto v časti Školské knižnice.

Zorganizovanie 9. medzinárodnej konferencie Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl

9. medzinárodná konferencia *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl* sa konala 7. mája 2015 pod záštitou **ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Juraja Draxlera**. Zúčastnilo sa jej viac ako sto školských knihovníkov z celého Slovenska, ako aj ďalších zástupcov pedagogickej a knihovníckej verejnosti zo Slovenskej republiky i z Českej republiky. Konferencie sa zúčastnil aj zástupca ministerstva školstva. Hlavné témy medzinárodnej konferencie boli: školská knižnica ako čitateľské, študijné, informačné a internetové centrum školy, projekty na podporu rozvíjania čitateľskej gramotnosti a informačnej výchovy, prezentácia knižničných podujatí na podporu čítania

žiakov v Slovenskej republike a v Českej republike. Cieľom medzinárodnej konferencie bolo charakterizovať špecifiká a úskalia činnosti školských knižníc, odovzdávať si praxou overené dobré skúsenosti, vzájomne sa obohatiť o nové informácie a rozvinúť užšiu spoluprácu medzi slovenskými a českými odborníkmi z pedagogickej a knižníckej oblasti.

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 6. ročníka česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá *Záložka do knihy spája školy*

V októbri, v Mesiaci školských knižníc sa **109 982 žiakov z 859 základných škôl a osemročných gymnázií zo Slovenskej republiky a Českej republiky** zapojilo do 6. ročníka česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy: Múdrost' ukrytá v knihách*. Česko-slovenský projekt zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica a Národné múzeum a knižnica J. A. Komenského v Prahe s cieľom nadviazať kontakty medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podporiť čítanie prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Vyhodnotenie česko-slovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link **Česko-slovenský projekt Záložka do knihy spája školy**.

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu pre stredné školy *Záložka do knihy spája slovenské školy*

V októbri, takisto pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc sa **8 145 žiakov zo 133 stredných škôl** zapojilo do 4. ročníka celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy: Múdrost' ukrytá v knihách*. Celoslovenský projekt zorganizovala Slovenská pedagogická knižnica s cieľom nadviazať kontakty medzi slovenskými strednými školami a podporiť čítanie prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Vyhodnotenie celoslovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link **Celoslovenský projekt Záložka do knihy spája školy**.

Príprava, realizácia a vyhodnotenie 11. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc

Pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015 sa **280 školských knižníc** v základných školách a stredných školách s celkovým počtom **51 287 účastníkov** z radov žiakov, pedagogických zamestnancov, nepedagogických zamestnancov, rodičov a starých rodičov žiakov a ostatných členov miestnych samospráv zapojilo do 11. ročníka celoslovenského projektu *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*. Záštitu nad celoslovenským projektom prevzal **minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Juraj Draxler**. Cieľom celoslovenského projektu bolo zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, k školskej knižnici, čítaniu a poznávaniu nového. Víťazom celoslovenského projektu venovala Slovenská pedagogická knižnica **knižné publikácie**. Partnerom celoslovenského projektu bol aj **Klub mladých čitateľov Albatros** (www.kmc.sk). Vyhodnotenie celoslovenského projektu je sprístupnené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice*, link **Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice**.

Príprava a realizácia celoslovenského odborného seminára zameraného na vedenie odborných evidencií a elektronizáciu školskej knižnice

Odborný seminár bol zorganizovaný v spolupráci s Knižnicou pre mládež mesta Košice pre riaditeľov škôl a školských knihovníkov 26. marca 2015. Zúčastnilo sa ho 127 účastníkov. V rámci seminára odznela prednáška ústrednej metódičky pre školské knižnice na tému

Odborná evidencia knižničného fondu a povinné evidencie školskej knižnice a prezentácie troch knižnično-informačných systémov vhodných na prácu v školskej knižnici.

Dotazníkový prieskum v 17 školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami

Cieľom dotazníkového prieskumu bolo získať aktuálne odpovede na otázky týkajúce sa najmä výhod a nevýhod integrácie 17 školských knižníc s verejnými knižnicami. Výsledky dotazníkového prieskumu prezentovala ústredná metódička pre školské knižnice 3. júna 2015 v rámci 17. zasadnutia Národnej komisie pre služby vo forme prednášky *Integrácia školských knižníc a verejných knižníc, prvé skúsenosti*.

Vyhodnotenie aktivít na zlepšenie úrovne čitateľskej gramotnosti a návrh opatrení na nasledujúce obdobie

Materiál bol vypracovaný pre potreby ministerstva školstva ako podklad na vyhodnotenie aktivít, ktoré realizovala Slovenská pedagogická knižnica v roku 2014 s cieľom zlepšiť úroveň čitateľskej gramotnosti v Slovenskej republike. Doplnkom materiálu bol návrh opatrení na rok 2015.

Vyhodnotenie Uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 620 z 3. decembra 2014 k Návrhu Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020: zabezpečenie plnenia strategických oblastí vyplývajúcich zo stratégie

Materiál bol vypracovaný pre potreby ministerstva školstva a obsahoval vyhodnotenie plnenia strategických oblastí vyplývajúcich zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020 za sieť školských knižníc.

Prednášková činnosť

V rámci prednáškovej činnosti bolo odprezentovaných ústrednou metódičkou pre školské knižnice **6 prednášok**. Prednášky zamerané na činnosť školských knižníc a aktivity metodického centra pre školské knižnice odzneli na:

- celoslovenskom odbornom seminári zameranom na vedenie odborných evidencií a elektronizáciu školských knižníc v Knižnici pre mládež mesta Košice na tému *Odborná evidencia knižničného fondu a povinné evidencie školskej knižnice*;
- na 9. medzinárodnej konferencii *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl* v Univerzitnej knižnici v Bratislave na tému *Analýza stavu školských knižníc za rok 2014*,
- 17. zasadnutí Národnej komisie pre služby v Slovenskej pedagogickej knižnici na tému *Integrácia školských knižníc a verejných knižníc, prvé skúsenosti*;
- celoslovenskej konferencii *Knižnice 2015* v Liptovskom Jane na tému *Malé a veľké, hlavne kvalitné: Aktivity školských knižníc na podporu čítania detí a mládeže*;
- konferencii *Profesia – knihovník – III. – metodik* v Slovenskej národnej knižnici na tému *Metodická práca pre sieť školských knižníc*,
- pracovnom stretnutí *s literatúrou pre detí a mládež určeného českým pracovníkom školských a detských oddelení verejných knižníc* v Národnom pedagogickom múzeu a knižnici J. A. Komenského v Prahe na tému *Projekty metodického centra Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice zamerané na podporu čítania žiakov základných a stredných škôl*.

Publikačná činnosť

Informácie o činnosti školských knižníc, projektoch na podporu čítania žiakov základných škôl a stredných škôl a aktivitách metodického centra pre školské knižnice boli publikované

v domácich a v zahraničných periodikách (*Bulletin Slovenskej asociácie knižníc, Duha, Knižnica, Učiteľské noviny*), v zborníku (*Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*) a v elektronických médiách. Celkovo bolo publikovaných **12 článkov**.

Propagačná činnosť

Činnosť školských knižníc, projekty na podporu čítania žiakov základných škôl a stredných škôl a aktivity metodického centra Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice boli propagované v **slovenských elektronických médiách** (informačný portál *ministerstva školstva*, informačný portál *InfoLib*, informačný portál *TASR*), v **zahraničných elektronických médiách** (informačný portál Národnej knižnice Českej republiky, konkrétne elektronická konferencia *Dratina*).

Edičná činnosť

Edičná činnosť spočívala v zostavení a vydaní elektronického zborníka z **9. medzinárodnej konferencie *Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl*** v počte 150 kusov. V júni 2015 bol zborník distribuovaný štátnym inštitúciám v súlade s platnou legislatívou a 116 účastníkom medzinárodnej konferencie. Zborník je sprístupnený aj širokej verejnosti na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice www.spgk.sk, a to v časti *Školské knižnice* vo formáte pdf.

Členstvo v pracovných komisiách

Ústredná metodička pre školské knižnice bola členkou v dvoch pracovných komisiách, a to ako členka komisie ministerstva školstva **pre posudzovanie žiadostí o poskytnutie podpory na vydávanie odborných časopisov** a ako členka expertnej skupiny zameranej na vytvorenie *Národnej stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti*

ZHRNUTIE

Na základe analýzy vybraných štatistických ukazovateľov o 1 584 školských knižniciach za rok 2015 možno konštatovať nasledujúce **pozitívne zistenia**:

- **pretrvávajúci záujem o rozvoj čitateľskej gramotnosti a informačných schopností, zručností a návykov žiakov** (zapojenie 1 272 slovenských a českých základných škôl a stredných škôl zo Slovenskej a Českej republiky s celkovým počtom 164 414 žiakov, pedagogických zamestnancov, nepedagogických zamestnancov, rodičov žiakov, zriaďovateľov škôl a iných členov miestnych komunít do projektov metodického centra pre školské knižnice organizovaných na podporu čítania),
- **pretrvávajúcu angažovanosť samotných zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov na prevádzke a činnosti svojich školských knižníc**, ktorí aktívne využívali odborné poradenstvo metodického centra pre školské knižnice (1 369 písomne evidovaných odborných konzultácií) a ktorí sa zúčastnili dvoch vzdelávacích podujatí, ktoré organizovalo metodické centrum pre školské knižnice pre školských knihovníkov a zriaďovateľov školských knižníc,
- **opodstatnenosť existencie školskej knižnice a presvedčenie niektorých zriaďovateľov školských knižníc a školských knihovníkov**, že i napriek existencii celého množstva rôznych komunikačných prostriedkov čítanie pre potešenie zvyšuje kvalitu života a zdravia, buduje dobré medziľudské vzťahy, znižuje stres a zvyšuje sebedomie.

Analýza konštatuje aj **negatívne zistenia**, ktoré poukazujú na pretrvávajúce slabé miesta, ktoré sú buď výsledkom slabých stránok zriaďovateľov školských knižníc, alebo samotných školských knihovníkov. Ide napríklad o tieto zistenia:

- niektoré školské knižnice neposkytovali buď žiadne prezenčné výpožičky (9 % školských knižníc), alebo absenčné výpožičky (21 % školských knižníc),
- niektoré školské knižnice mali výrazne znížené prevádzkové – výpožičné hodiny (18 % školských knižníc malo otvorenú školskú knižnicu jednu hodinu týždenne a 32 % školských knižníc len dve hodiny týždenne),
- niektoré školské knižnice nerealizovali počas sledovaného obdobia žiadnu akciu zameranú na propagáciu svojej školskej knižnice (18 %) alebo na prácu s informáciami (37 % školských knižníc),
- niekoľko desiatok školských knižníc využíva zakúpené automatizované knižnično-informačné systémy z finančných prostriedkov ministerstva školstva len čiastočne,
- prevláda nižšia úroveň zabezpečenia činnosti školských knižníc (97 % školských knihovníkov je bez odborného vzdelania),
- celkový pokles finančných prostriedkov určených na činnosť školských knižníc (37 % školských knižníc nezískalo žiadne finančné prostriedky na svoju činnosť, 82 % školských knižníc nevykázalo žiadne mzdové náklady na školských knihovníkov a 44 % školských knižníc nezískalo žiadne finančné prostriedky na nákup knižničného fondu),
- neuspokojivé priestory školských knižníc,
- nepresnosti pri vedení povinných evidencií školskou knižnicou a nezrovnalosti vo vykazovaní štátnych štatistických údajov samotnou školskou knižnicou (mnohé školské knižnice si neosvojili metodiku vedenia povinných evidencií v súlade s platnou legislatívou).

ZÁVER

Na základe uvedeného možno konštatovať, že analýza stavu školských knižníc za rok 2015 bola sťažaná z dôvodu obmedzenej dostupnosti relevantných štatistických údajov a vysvetľujúcich informácií najmä k vykázaným negatívnym štatistickým údajom. Takisto rozdielny počet vykázaných spravodajských jednotiek – školských knižníc – za roky 2014 a 2015 neumožňoval dostupné štatistické údaje rovnocenne porovnávať.

I napriek uvedenému je možné uviesť, že silnou stránkou mnohých školských knižníc je snaha poskytovať kvalitné knižnično-informačné služby, podporovať čítanie žiakov prostredníctvom individuálnej alebo kolektívnej práce s používateľmi a aktívne zapájať do organizovaných akcií na podporu čítania nielen všetkých členov školskej komunity, počnúc žiakmi a končiac pedagogickými a odbornými zamestnancami, ale aj širokú verejnosť, regionálne či celoslovenské printové alebo moderné elektronické médiá. Pridanou hodnotou ich úsilia je aj čoraz väčšie zapojenie žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov pochádzajúcich zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí sa buď stretávajú s malou podporou čítania v rodine, alebo v ich domácom prostredí väčšinou absentujú knihy. Takýmto skupinám žiakov pomáha školská knižnica kompenzovať ich negatívne podmienky a zároveň im vytvára čo najpodnetnejšie prostredie na vytvorenie si pozitívneho vzťahu ku čítaniu. A v neposlednom rade živá školská knižnica prispieva aj k vytvoreniu pozitívnej klímy v škole.

Pretrvávajúcou slabou stránkou zriaďovateľov školských knižníc je ich pasívny postoj k vedeniu a činnosti školskej knižnice a takisto aj finančnému oceneniu školského knihovníka. V dôsledku takéhoto postoja časť školských knižníc vykazuje len minimálnu činnosť a zanedbáva vedenie odborných i pomocných evidencií, ktoré im ukladajú právne predpisy Slovenskej republiky.

Pri školských knižniciach integrovaných s verejnými knižnicami sa zase ukázalo, že len tie z nich dosiahli vysoké pozitívne čísla v jednotlivých ukazovateľoch štatistického zberu, ktoré získali relatívny dostatok finančných prostriedkov na svoju činnosť, kde bol pravidelne v mesačných intervaloch finančne ohodnotený školský knihovník a ktoré mali otvorenú školskú knižnicu v týždni viac ako 25 výpožičných hodín. Ale aj v týchto prípadoch členovia miestnych komunít len okrajovo využívali ich knižnično-informačné služby. Slabou stránkou uvedených školských knižníc bola totiž absencia cielenej propagácie svojej činnosti medzi širokou verejnosťou, ktorá má právo využívať poskytovanie ich knižnično-informačných služieb.

ADRESA A E-MAIL

Mgr. Rozália Cenigová
Slovenská pedagogická knižnica
Hálova 6
851 01 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk

II. Využívanie literárnych diel z regiónu

LITERATÚRA Z REGIÓNU AKO ČITATEĽSKÝ STIMUL PRE ŽIAKOV 1. STUPŇA ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Július Lomenčík

Globalizačné procesy v integračných tendenciách sú spojenými nádobami súčasnej dominujúcej celoeurópskej (napokon i celosvetovej) témy, ktorú charakterizuje niekoľko protismerných, no vzájomne sa podmieňujúcich tendencií a závažných protirečení. Zrýchlený proces globalizácie prináša množstvo problémov – ekonomických, politických, kultúrnych i environmentálnych – s otvorením priestoru pre pozitívne i negatívne tendencie. Z negatívnych určité obavy sa týkajú kultúrnych rozporov prejavujúcich sa hlavne inváziou niektorých pseudohodnôt. Nebezpečenstvo predstavuje aj „stratenie sa“ človeka v globálnom svete s následným zabúdaním svojich bytostných koreňov.

V dôsledku nových pohľadov na spoločensko-ekonomické procesy sa v širšom kultúrnom rámci vytvárajú snahy o pochopenie zákonitostí a nárokov globalizácie aj prostredníctvom kritickej reflexie pedagogiky. V súvislosti s týmto procesom pedagogika už nielen nastoľuje, ale aj hľadá možnosti riešenia v rámci edukačnej plurality. **Vo výchovno-vzdelávacom systéme sa ukazuje ako nevyhnutné presadzovať hodnotovo orientovanú výchovu.** Poznanie hodnotovej orientácie umožňuje človeku meniť svet na základe osvedčených skúseností múdreho správania a zmysluplných hodnôt. A práve zdôrazňovanie a preferovanie pozitívnych duchovných hodnôt má šancu potvrdiť tendencie smerujúce ľudské snaženie v 21. storočí k riešeniu nahromadených problémov „pravou hemisférou“ mozgu, čím sa vytvorí činiteľ zjednocujúci rozdielnosť kultúr sveta. Pritom je potrebné zaujať zodpovednejší postoj k výchove a vzdelávaniu, aby v kontexte vzájomného chápania rozdielnych kultúr a civilizačných zvláštností práve cez školský priestor upevňoval národné hodnoty na pozadí európskych v záujme ich zachovávaní pre ďalšie generácie.

Preto globalizácia by sa podľa spisovateľa Jána Tužinského „... mala posunúť ... do priestoru humanity, teda do roviny detailov a v záujme celku zachovať kľúčové jednotlivosti“ (2003, s. 3) Neznalosť „lokálnych“ kultúr môže spôsobiť negatívne dôsledky, lebo mentálne naladenie na „rovnosť“ rozbiť vlastnú jedinečnosť, originalitu a osobnostnú kreativitu. K týmto tendenciám je potom priam zákonitý vytváranie protipólu v podobe návratov k pôvodným domácim tradíciám. V týchto intenciách nadobúda nové kvality **región ako významný kultúrnotvorný fenomén.** S regiónom sa totiž vynára otázka ľudského pocitu domova, spoločenskej a kultúrnej účasti jedinca na živote v určitom konkrétnom životnom prostredí. Na tento fakt sa priam existenčne viažu otázky ľudského patriotizmu, národného sebavedomia i historického vedomia. Preto **región ponímame** hlavne ako **etnokultúrne a historicky vymedzený areál.** Regionálne chápanie, ktoré celkom prirodzene ťaží z antinómie lokálne – globálne, možno takto vnímať ako výrazný dynamický systém vhodný na didaktické uchopenie a využitie.

Zavádzanie regionálnych prvkov vychádza z didaktického vzťahu všeobecného a jedinečného, preto **postup pri uplatňovaní literárnych prejavov konkrétneho regiónu smeruje od predpísaného všeobecného učiva k miestnemu materiálu,** t. j. k jednotlivosti a od jednotlivosti cestou jej analýzy späť k všeobecnému, ale už na podklade obohatenia konkrétnym, teda krajovým kultúrnym prejavom. Na človeka vždy viac zapôsobí to, čo je mu blízke, známe, s čím je citovo spojený, teda s prostredím, ktoré ho bezprostredne a každodenne obklopuje a s ktorým je v trvalej interakcii, čiže domovom v užšom i širšom

ponímaní. Existencia citového vzťahu k domovu a rodisku vytvára možnosť precítenia miestnych kultúrnych jedinečností, čím vlastne rozvíja nielen citový vzťah k rodisku a jeho minulosti, ale ku kultúre národa. Práca so slovesným materiálom nesúcim pečať konkrétneho regiónu má preto nielen charakter prezentácie poznatkov o kraji, ale dominantným faktorom sa stáva emocionálne zaujatie témou. Preto cieľavedomé uplatňovanie hodnotných regionálnych slovesných prejavov sa stáva cez kultúru materinského jazyka a jeho literárnej podoby jedným zo základných činiteľov subkultúry človeka aj v etape mladšieho školského veku.

VYUŽÍVANIE LITERÁRNYCH DIEL Z REGIÓNU

Pri využívaní literárnych diel z regiónu vo vyučovaní je **potrebné sa zamerať na vhodný výber tém, ktoré zodpovedajú záujmom žiakov a ich zvláštnostiam psychického rozvoja.** Pre realizáciu výchovných a poznávacích cieľov zohráva významnú úlohu celková pripravenosť učiteľa, jeho poznatky, vedomosti o regióne, vlastná poznávacia, výskumná a didaktická činnosť. Doterajšie skúsenosti ukazujú, že práca s literatúrou z regionálneho pohľadu sa podľa Viliama Oberta opierajúceho sa o poľského autora E. Rosnera (1975, s. 31) najviac dotýka troch literárnych žánrovo-tematických okruhov:

- **ústnej ľudovej slovesnosti** (rozprávky, povesti, spomienkové rozprávanie, rozprávanie zo života, báje, ľudové piesne a i.),
- **regionálnej literatúry, lyriky a epiky, ktorá vyrástla z klímy kultúrneho regiónu,**
- **diel ostatných (mimo regionálnych) autorov, nadväzujúcich na región prostredníctvom momentov** (miesto, dej, opisy prírody, životného prostredia atď.).

Osobitný okruh obsahovej náplne stretnutí so slovom predstavuje tzv. **regionálna literatúra**, a to nielen „špičková“, ale aj tá, ktorá „*je do istej miery len populárno-publicistickým materiálom s určitou výchovnou alebo dokumentárnou tendenciou*“ (Obert, 1997, s. 5 – 6). Táto literatúra je autorsky, tematicky, teritoriálne alebo inak zviazaná s prostredím, s krajinou a s ľuďmi, kde žiak žije, vyrastá, kde absorbuje prvé kontakty so spoločenským svetom.

Texty regionálnej literatúry žiakom sprostredkujú **hodnoty estetické i morálne**, aby neformálne zachovávali hodnoty minulých i súčasných generácií. **Kritériom výberu textov je ich využitie v súlade s obsahovým štandardom.** Citlivý výber textov je potrebný aj preto, lebo uvedené vývinové obdobie žiaka je rozhodujúce pre formovanie základov čitateľskej kultúry. Literárne texty napomáhajú odpovedať na otázky: „... *kto som? čím som? aké je moje miesto v živote? na akých tradíciách sa zakladá? aký je zmysel mojej existencie?*“ (Obert, 1998, s. 6). Pri definitívnej selekcii regionálneho materiálu sa pozornosť zameria rovnakým dielom na umelecké, ideové, poznávacie a výchovné hodnoty regionálnej tvorby. Zároveň sa rovnako zohľadňuje synchronický aj diachronický aspekt, aby sa žiakom predstavili diela, ktoré vošli do „regionálneho inventára“, ale aj diela žijúcich autorov.

V literárno-výchovnej činnosti sa žiakom poskytnú kultúrne zážitky spojené s autorskými literárnymi textami väčšinou síce relatívne nižšej umeleckej úrovne, zvlášť v niektorých krajoch, ale žiak aj napriek tomu potrebuje poznať miestne literárne hodnoty. Už Štefan Krčméry vychádzal z poznania, že **literárny život ako komplexný útvar je príliš zložitým fenoménom, v ktorom sa jednotlivé zložky navzájom ovplyvňujú a determinujú.** To znamená, že literárne dejiny tvoria aj menej podstatné či druhoradé autorské zjavy. Ich tvorba pre národnú literatúru je síce zdanlivo nezaujímavá, ale pre konkrétny kraj mimoriadne závažná, majúca výrazný, zvlášť výchovný, význam aj v školskej praxi. Preto je do

vyučovania vhodné zaradiť aj diela tzv. druhu či treťoradových autorov z hľadiska komunikatívneho s detskou dušou. Pozornosť sa pritom nezameriava na akési abstraktné uctievanie literárnych pamiatok, ale na konkrétne zoživotnenie textu v súvislosti so schopnosťou žiakov recipovať text ako estetické osvojovanie skutočnosti. **Rozvíjať pritom treba nielen čitateľské návyky žiakov, či schopnosti jednoducho reprodukovat' obsah diela, ale predovšetkým viesť k prežívaniu textu s cieľom naučiť sa ho cítiť a chápať pre život.** Literárny text sa vníma ako určitý estetický fenomén s etickým akcentom – umožňuje u žiakov pestovať si zmysel pre dobro, krásu, vkus, estetickú vnímavosť, čiže rozvíjať svoj vnútorný rozmer. Prostredníctvom textov regionálneho akcentu sa žiak **vedie k prezentácii svojich pocitov, vzťahu k regiónu, k autorovi, jeho tvorbe, k pokusu charakterizovať vzťah autora k prostrediu, porovnať ho s prežívaním vlastnej spätosti s týmto prostredím.** Rozmanité podoby literatúry v regióne, resp. literárne tradície v istom prostredí žiakovi poskytujú nové dôvody a impulzy, aby prijal podstatu literatúry a jej zmysel ako prostriedok poznávania sveta s cieľom stimulovať a rozvíjať intelektuálne a kultúrne potreby tak, aby poznával, obhajoval a vytváral najvyššie ľudské hodnoty.

Splniť naznačené ciele sa dá len vhodným výberom z množstva hodnotných miestnych literárnych prejavov minulosti i súčasnosti. K tomu výrazným spôsobom napomôže **učiteľ, ktorý konkrétny kraj pozná, je s ním zrastený vrastaním svojich citových koreňov do jeho úrodnej pôdy.** V opačnom prípade sa nedosiahne požadovaný výsledok ani vytvorením vhodných materiálnych či inak vytvorených podmienok. Využitím psychologických daností, rešpektujúc podľa E. Walterovej „*možnosti a limity dané stupňom mentálnej zrelosti, doterajšej životnej a sociálnej skúsenosti i individuálne predpoklady žiakov*“ (citované podľa Spišiaka, 1996, s. 177) v 2. až 4. ročníku základnej školy vnáša cez vhodne vybrané literárne diela daného kraja do „všedného vyučovania“ niečo nové, zaujímavé s cieľom stimulovať žiakov k čítaniu a prostredníctvom textov k neformálnej tvorivej činnosti.

PRAKTICKÁ ČASŤ

Práca s rozprávkou a následne povest'ou je najideálnejšia v **školskej knižnici**, ktorá je informačným i študijným strediskom, kde žiaci čerpajú poznatky a podnety k vyhľadávaniu informácií, ktoré triedia, osvojujú si isté zručnosti a skúsenosti potrebné na samostatnú prácu s knihou. Práca s literárnym textom v školskej knižnici poskytuje dostatok materiálu a viac možností na zmenu organizácie práce, ktorá patrí k progresívnym formám. **Žiaci 4. ročníka by sa mali vedieť orientovať v literatúre určenej pre deti a mládež, v encyklopédiách, slovníkoch a iných publikáciách.**

Motivácia:

Vo vstupnej motivácii k práci v školskej knižnici sa využije heuristický program DITOR, ktorého cieľom je rozvíjať kritické, samostatné a tvorivé myslenie.

D – vymedzenie problému

Kde sa odohráva dej rozprávok?

Kto, aké postavy v nich vystupujú?

Aké neskutočné javy v nich prebiehajú?

Ako sa rozprávky končia?

Ktoré postavy vystupujú v povesti?

Sú vymyslené?

Kde sa odohráva dej?

Vieme približne povedať kedy?

I – získanie informácií

V školskej knižnici pracujú s knihami – rozprávkovými, povestami, ale i so slovníkmi a encyklopédiami. Žiaci sa navzájom informujú o zberateľoch rozprávok a povestí, ako i autoroch, ktorých majú v čítanke. Žiaci sa rozdelia do skupín – každá hľadá čo najviac informácií o autorovi a diele.

T – tvorivosť, vlastné nápady

Na základe získaných poznatkov o rozprávke jednotlivé skupiny vymyslia rozprávku a povesť – hra na najväčšieho rozprávkaru na svete: vymyslieť rozprávky aj o obyčajných veciach, napr. čo už všetko zažila naša lavica, o ihličnatej vetvičke a pod.

O – ohodnotenie

Po vyrozprávaní príbehov sa práca spoločne zhodnotí.

R – realizácia

Táto fáza činnosti umožňuje viaceré aktivity: Žiaci ilustrujú dej „svojej rozprávky“. Vymyslia rôzne alternatívy konca rozprávky. Príbeh (rozprávkový, povesť) zdramatizujú.

Rozprávka z regiónu – Kubove príhody

Rozprávku *Kubove príhody* uvádza Jiří Polívka vo svojom *Súpise slovenských rozprávok*, zv. IV. (1927, s. 425 – 426) ako rozprávku „Z Novohradu. Prv bolo vytlačené v časopise Orol (1874), str. 98 – 99“ (s. 425).

Kubo celé leto býval na salaši vysoko na holiach, kde pásol ovce a v dedine sa ani neukázal. Otec mu rozkázal, aby na jeseň prišiel košarovať ich roľu. Kubo sa rozhodol otcov príkaz splniť a tak ovce zahnal dolu do dolín a dobre pokošaroval, ale nie svoju, lež roľu susedovu. Otec ho vyhrešil, že nepokošaroval svoju roľu. Kubo sa netrúpil. Zavolať honelníka, s ktorým spoločne chytili zem ako obrus a prehodili ju so všetkou omastou na svoju vlastnú roľu. Po otcovom odchode sa išiel pozrieť na roľu a uvidel, že medzitým na nej vyrástlo konope až do neba. Kubo po ňom vyliezol do neba, kde na Abrahámovej lúke sa rozhodol opäť pásť ovce. Ale tam mu ovce pásť nedali, aj keď inšie robiť nevedel. Preto sa mu začnelo za domovom a rozhodol sa zasa zísť dolu na zem. Konope mu však zvalila búrka. Skočiť bolo zvysoka a krídla mu nenarástli. Márne v nebi hľadal povrazníkov, čo by mu povraz uplietli. Nikde ich nebolo a nebolo ani len z čoho povraz upliesť. Vrátil sa preto k nebeským dverám škrabúc sa za ušami, čože si tam počne. Vtom zazrie za dverami sud otrúb, z ktorých si urobil povraz. Ten nedočiahol na zem. Keď zliezol na koniec povrazu, bol ešte vysoko a povraz mu už nestačil. Zažmúril oči, skočil a celými nohami sa zaryl do zeme. Namieste sa vynorila otázka, ako sa dostať von? Kubo si aj v tejto situácii poradil. Rozbehol sa domov pre motyku a vykopal sa.

Doma nemal žiadnu prácu, iba postarať sa o teplo v príbytku na zimu. Vybral si najväčšiu sekeru s veličizným obuchom a poďho do lesa narúbať dreva. Položil si ju na plece a nohám poručil kráčať, pričom mu za ušami neustále štebotali škorce. Darmo sa obzeral, nikde nič nevidel. Chcel schytiť hlavu a tresknúť ju o skalú, ale to by ho bolelo. Tresol preto obuchom sekery o skalú a vysypalo sa mu toľko škorcov, ako čo by sa boli z celého chotára utiahli na zimovisko práve do obucha. Rýchlo ich uviazal na tenký povrázok, okrútil ho okolo seba a podskočil od radosti. Ale vtom sa škorcem rozprestrelí krídla, schytili Kuba a vyniesli ho vysoko do povetria. Milý Kubo letel s nimi ďaleko, až nad Čierne more. Ľudia sa tam zbehli na breh a kričali: „Černokňažník letí, zhoďte ho a zviažte!“ Kubo si ale myslel, že volajú: „Rozviažte!“ Rozviazal povraz, ale privčas a tak ďaleko od brehu cupol do šireho mora na veľkú rybu, ktorá tadial plávala po hladine. Po vzájomnom dotyku sa ryba hneď vyvrátila hore bruchom, na ktoré sa Kubo posadil ako na koňa. Začal kričať o pomoc, preto ľudia

pripáli k rybe dvanásť párov volov za reťaz. Reťaz sa trhala a Kuba nevládali vytiahnuť. Nakoniec dobehol ku brehu bezruký, chytil rybu a spolu aj s Kubom vyhodil ako pierko na dlaň, kde ich ukazoval divákovi. Tí otvárali ústa a tak bezruký strčil to všetko tomu pokonnému do papule. Aby mu to vyňali, musel nahému nasypať plnú kapsu peňazí, o ktoré sa nahý s bezrukým podelili. Niečo z nich sa dostalo ešte jednému slepému žobrákovi. A slepec potom doviedol Kuba z tých ďalekých krajín domov.

Raz, keď Kubo viezol do mlyna žito, zapichol si bič do blata. Keď sa z mlyna vrátil, miesto bičiska uvidel vysokú osiku a na jej vrchole svoje bičisko. Bič v takejto podobe sa na vrchu „triasol ako osika“. Kubo sa chytil za dlhú šticu, vymrštil sa hore a odlomil si tenký koniec osiky i s bičom. Šibol kone a už bol doma.

Raz Kubo tak ochorel, že mu nikto nechcel pomôcť. Prisnilo sa mu, aby si šiel nachytať do starého hrnca rýb a rakov a tých sa najedol do chuti. Bolo to v noci pred sv. Jánom Krstiteľom, ale potok bol zamrznutý ako sklo. Ráno vstal, zobral hrniec a išiel na potok. Vrstva ľadu bola tak hrubá, že ani hrncom nemohol urobiť otvor. Nahneval sa, chytil do rúk vlastnú hlavu a tresol ňou o ľad tak, že otvor sa hneď urobil. Ale nemal do čoho chytať, preto bežal domov pre druhý hrniec. Ako išiel, počul v jednom humne mlátiť, a to na sv. Jána. Pozrel sa dovnútra, a naozaj, gazda mlátil žito i s troma kohútmi. Začudoval sa gazdovi, že si najal takých mlatcom povediac: „Či si rozum potratil, že si si najal takých mlatcov! Či nevidíš, že čo zrno vymlátia, každé vyzobú a prehlnú – ty blázon, ty!“ „Blázon si ty, keď bez hlavy po svete chodíš.“ Tu spamätal sa Kubo, že svoju hlavu nechal v jarku a bežal po ňu. Medzitým prileteli vrany a vyzobali mu z hlavy všetok rozum – ak ho nejaký mal.

Ľudia si dodnes povrávajú, že potom už si nazbieral rozumu do hlavy, aby mu neostala prázdna.

(Poznámka: Otruby – zvyšky vzniknuté pri mletí obilia; humno – miesto v stodole, kde sa mláti žito.)

Originálny text je zapísaný v hovorovej podobe so zastaranou syntaxou a štylizáciou, preto sme ho prerazovali do súčasnej spisovnej slovenčiny.

Motivácia:

Pred prácou s textom rozprávky sa uplatní motivácia so zameraním na tvorbu rozprávky: Učiteľ povie, že pozná tajuplnú rozprávku, ktorej obsah majú uhádnuť; učiteľovi dávajú otázky, na ktoré odpovedá iba slovami „áno“ alebo „nie“; otázky dávajú žiaci v dohodnutom poradí; ak je odpoveď negatívna, môže sa pýtať dovtedy, kým nedostane kladnú odpoveď; v skutočnosti učiteľ nemá pripravenú žiadnu rozprávku: odpovedá „áno“, ak je v prvej slabike otázky napríklad samohláska A alebo E; odpovedá „nie“, ak je v prvej slabike otázky spoluhláska I, O, U, R, L; v skutočnosti rozprávku vymýšľajú žiaci sami; na záver učiteľ prezradí „tajomstvo“ a žiakom vysvetlí, že rozprávku možno skutočne vymyslieť.

Riadený rozhovor:

Kto ti rozprávky rozpráva, respektíve číta?

Stručne porozprávaj o rozprávkach, ktoré si čítal, resp. videl v televízii.

Ktoré rozprávkové postavy ťa zaujali a prečo?

Iný typ motivácie predstavuje hra – tvorenie slov reťazovkou: – tvorí sa celá reťaz slov tak, že každé nasledujúce oko reťaze sa vytvorí z poslednej slabiky, prípadne z poslednej slabiky alebo z poslednej hlásky predchádzajúceho slova.

Motto pre prácu s rozprávkou tvorí výrok Jána Smreka o rozprávke, ktorý je zašifrovaný v tajničke. Odšifrovanie prebehne prostredníctvom zábavno-súťažnej hry KOLESO ŠŤASTIA: vybraní žiaci najskôr doplnia do tajničky spoluhlásky a neskôr „kupujú“ samohlásky; pri dopĺňaní spoluhlások sa žiakom body pripočítavajú a pri „kupovaní“ samohlások sa im body odpočítavajú.

(Poznámka: Súťaž treba prispôbiť na technické a ekonomické podmienky učebne. Koleso s výsečmi a číselnými hodnotami je napríklad narysované na kuse baliaceho papiera a rozprestreté na stole alebo na dvoch laviciach. Ním sa nekrúti, ale v jeho osi kružidlom a hodnotu po zastavení ukáže ihla. V kolese chýba BANKROT a STOP. Aj tie sa síce využijú, ale ako „sankcie“ vtedy, ak žiak povie namiesto spoluhlásky samohlásku (stop) alebo ak prirýchlo bez rozmyslenia vyriekne utajený text (bankrot). Na tabuľu sa naznačia buď okienka alebo jednoducho za sebou idúce čiarky namiesto hlások textu skrývajúceho myšlienku o význame rozprávky. Žiaci si sadnú okolo stola v skupinách do neuceleného kruhu tak, aby všetci videli na tabuľu. Jeden zo skupiny zakrúti kružidlo a po zastavení na číselnej hodnote povie spoluhlásku. Ak ju uhádne, zapíše sa na konto skupiny počet bodov a pokračuje ďalší jej člen. Ak nie, nasleduje ďalšia skupina. Súťažiaci si musia dávať pozor na dohodnutý STOP a BANKROT a aby nezopakovali už vyrieknutú spoluhlásku. Hra je dynamickejšia, ak veľké koleso je narysované na tabuli a počet bodov sa získa trafením tenisovej loptičky do výseče s číselnými hodnotami asi z troch metrov.)

Tajnička: UŽI DENNE, NAJLEPŠIE PRED SPANÍM, ASPOŇ JEDNU ROZPRÁVKU

Relaxácia:

Dýchajte pokojne, oči máte zavreté. Predstavte si, že si bezstarostne lietate, kde sa vám zachce. Predstavte si, že ruky sa vám premieňajú na krídelká a celí sa postupne premieňate na zázračných rozprávkových letcov. Ste ľahučkí a vznášate sa v povetrí vysoko, až po oblaky. Vetrík, obtierajúci sa okolo vás si tíško pofukuje svoju melódiu a vy sa vznášate stále vyššie a vyššie k oblohe. Od úspešného lietania sa vám chce výskať radosťou. Únava z vás padá a je vám veľmi, veľmi príjemne. Krúžite si ponad domy, stromy, ponad obec (mesto). Vidíte dom, kde bývate a začínate sa približovať ku škole. Začínate sa pomaličky vracieť na zem. Premieňate sa na žiakov, ktorí plní sil, energie a chuti do práce si prečítajú príbeh o nezbednom Kubovi a jeho príhodách.

Teória hovorí, že žiaci sa majú už v prvých ročníkoch naučiť plynule čítať. Skutočnosť je iná. Často s problémami čítajú aj schopnejší žiaci. Tento stav sa prehľbuje a začína nadobúdať vážnejšie rozmery, lebo väčšina žiakov číta málo. Z toho dôvodu **považujeme za dôležité vzbudiť u žiakov túžbu naučiť sa dobre a správne čítať.**

Učiteľ sa bez slova postaví tak, aby žiaci naňho videli. Má v ruke otvorenú knihu a začína čítať text rozprávky. Číta ako žiak, ktorý má s čítaním veľké problémy – zajakáva sa, slabikuje. Tento „výkon“ sprevádza nervóznymi pohybmi, prešľapuje z nohy na nohu, utiera si pot z tváre.

Nasleduje riadený rozhovor:

Páči sa ti takéto čítanie?

Rozumel si, čo sa čítalo?

Povedz, aké chyby pri čítaní si postrehol?

Spoločne sa urobí záver – vedieť dobre čítať je pre človeka nevyhnutné.

Aktivity s textom rozprávky *Kubove príhody*:

Reťazové rozprávanie:

Práca s textom sa začne tzv. reťazovým rozprávaním, čiže nadväzovaním jedného žiaka na druhého v rozprávaní uvedenej rozprávky. Jeden začne rozprávať a po istom obmedzení, napríklad na jednu vetu pokračuje ďalší. Úlohou sa zistí, či žiaci dostatočne počúvali.

Didaktické hry:

Žiaci pracujú vo dvojiciach; na pokyn učiteľa hľadajú v texte určité slovo alebo slovné spojenie; vyhráva dvojica, ktorá sa rýchlo a správne zorientuje – prečítajú vetu s daným slovom alebo slovným spojením; na dané slovo vymyslia vetu; učiteľ prečíta vetu a žiaci ju vyjadria (povedia) iným spôsobom, napr. veselo, milo, nahnevane, plačlivo, učiteľ prečíta časť textu a žiaci domýšľajú koniec; učiteľ tú časť dočíta, aby žiaci porovnali svoje „výtvory“, ktorým vymyslia nadpis; zároveň každá dvojica napíše „svoj“ názov rozprávky.

Štylizáčne cvičenie:

Žiaci si samostatne vyberú tú časť z Kubových príhod, ktorá ich najviac zaujala a zoštylizujú ju v podobe samostatného príbehu.

Interpretácia rozprávky s využitím metód tvorivej dramatiky:

Žiak 4. ročníka základnej školy má už rozvinutý estetický cit, pod ktorým rozumieme vedomé vnímanie krásna, uvoľňujúce sa z detského psychofyzického ustrojenia. Estetický cit v tomto období ľudského života je miera, ktorá v sebe zhrňuje všetky životné skúsenosti. Deväť a desaťročné dieťa pociťuje radosť z pekného, a to bez toho, aby za ním hľadalo funkciu. Krásu a esteticky pociťuje ako súčasť života a pokúša sa o ich formuláciu. Tomu však predchádza zovšeobecnenie skromných životných skúseností na základe detského subjektu a aspektu, ktorý si od dospelých vyžaduje interpretáciu. Dieťa aj bez teoretického inštrumentária má prirodzený zmysel pre interpretáciu literárnych textov. Prekážkou je len istý fakt, že literárny text (najmä básnický) sa považuje za niečo nevysvetliteľné, čo stojí mimo dosahu jeho životných a duševných schopností. Preto žiak aj na konci primárneho vzdelávania (4. ročník) by pri interpretácii literárneho textu (rozprávky, povesti, básne...) mal predovšetkým vyjadrovať svoje predstavy, pocity, dojmy a portréty. Psychológovia neustále vyzdvihujú funkciu úprimného rozhovoru, v ktorom človek rozpráva aj o svojom strachu a iných citoch, zvyčajne ukryvaných pod maskou ľahostajnosti. K uskutočneniu interpretačnej analýzy textu napomôže hlavne využitie metód tvorivej dramatiky.

Denník:

Vži sa „do kože“ Kuba, keď letel na krídlach škorcov; predstav si, že cestuješ po Slovensku a píšeš si denník, do ktorého zachytávaš zážitky, dojmy (písaný je rukou žiaka, čo pôsobí sugestívne a má za cieľ prebúdzat' pátravú myseľ).

Improvizácia:

Žiaci sa rozdelia do skupín; učiteľ určí časový limit na improvizáciu a vstup do roly ľudí, ktorí videli haváriu auta, v ktorom cestoval Kubo; po tragickej udalosti žiaci v roli očitých svedkov vypovedali, čo videli, počuli, čo si mysleli, ako reagovali a pod. – ide teda o správu

človeka, ktorý čosi videl alebo zažil, preto môže byť svedectvo formou ľudskejšou (svedok je v hlbokom pohnutí), ale tiež variant, keď je rozčúlený, keď kamufluje, pretože sa bojí a pod.

List:

Žiaci napíšu Kubovi list, v ktorom mu poradia, čo má urobiť, aby „si už nazbieral rozum do hlavy“ a list vhadia do vopred pripravenej škatule; dobrovoľník v role prečíta náhodný (niekoho iného) alebo vlastný list; žiaci sa pokúsia spoločne navrhnúť riešenia Kubovej situácie, aby „nazbieral rozum“; vysvetlia, čo rozumejú pod spojením „vziať rozum do hrsti“.

Improvizácia:

Žiaci si predstavujú, že televízia vypísala konkurz na úlohu Kuba v pripravovanom spracovaní rozprávky; každý zahrá výstup, v ktorom zaimprovizuje; prostredníctvom neho má učiteľ možnosť rozvíjať u žiakov empatiu, asertivitu, úctu, toleranciu, kooperáciu, prosociálne správanie a emocionálnu inteligenciu.

Dráma na papieri (postava na stene) a myšlienkové bubliny:

Žiada sa kruhové usporiadanie priestoru; doprostred kruhu sa rozprestrie hárok papiera; jeden z dobrovoľníkov si naň ľahne a dvojica žiakov obkreslí jeho siluetu; učiteľ za pomoci žiakov opatrne umiestni hárok na centrálné miesto na stene; papier-silueta postavy je v zastúpenej funkcii človeka – Kuba; do vnútra postavy sa vopíše meno KUBO (žiaci vymyslia aj iné meno); žiaci sa rozdelia do trojíc, pričom každá dostane z výkresu vystrihnutú prázdnu slovnú bublinu (ako v komikse); úlohou žiakov je napísať myšlienku, pocit, túžbu a pod. Kuba – potom ich prilepujú k hlave Kuba; žiaci na výzvu učiteľa podídu v absolútnom tichu k postave a prečítajú si (každý pre seba) obsahy všetkých bublín; žiaci nakreslia svoju predstavu Kuba.

Pre tvorivú iniciatívu pri interpretácii textu využitím metód tvorivej dramatiky sa v samotnej príprave i realizácii vytvoria priaznivé podmienky k samostatnej, respektíve skupinovej práci. Prípadne konzultujú s učiteľom, ktorý takýmto demokratickým prístupom naplní odkaz J. A. Komenského vyjadrený myšlienkou: „Povedz mi niečo – a ja to zabudnem, ukáž mi niečo – a ja si to budem pamätať, dovoľ mi, aby som to prežil – a ja to budem cítiť a chápať celý život“ (parafráza jednej z myšlienok J. A. Komenského).

POUŽITÁ LITERATÚRA:

LOMENČÍK, Július. *Kultúrne hodnoty regiónu vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry na 1. stupni základnej školy* [Dizertačná práca]. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, 2004. 204 s.

OBERT, Viliam. *Mimoškolská literárna výchova na 1. stupni ZŠ*. Bratislava: Metodické centrum mesta Bratislava, 1997. 80 s. ISBN 80-8052-023-2

OBERT, Viliam. *Detská literatúra a čitateľský rozvoj dieťaťa*. Bratislava: Vydavateľstvo Litera, 1998. 263 s. ISBN 80-88894-07-7

SPIŠIAK, Igor. Hľadanie východísk výchovy a vzdelávania na konci XX. storočia. In: *Kurikulum slovenskej školy*. Zborník príspevkov z celoslovenskej pedagogickej konferencie 27. a 28. marca 1996. Prešov: Metodické centrum, 1996, s. 174 – 178. ISBN 80-88859-01-8

TUŽINSKÝ, Ján. Slovensko v labyrinte sveta. In: *Literárny týždenník*, roč. 16, 2003, č. 17, s. 3 – 4.

ADRESA A E-MAIL

doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.

Univerzita Mateja Bela

Filozofická fakulta

Katedra slovenského jazyka a komunikácie

Tajovského 51

974 01 Banská Bystrica

Slovenská republika

e-mail: julius.lomencik@umb.sk

III. Projekty na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti

TEMATICKÉ LITERÁRNÍ VEČERY NA GYMNÁZIUM JAROSLAVA HEYROVSKÉHO ANEB ČTENÍ JE RADOST

Olga Pavlásková

Gymnázium Jaroslava Heyrovského vzniklo v roce 1984 na území městské části Praha 13. Jsme gymnázium osmileté a posledním rokem též čtyřleté. Na osmiletém studiu máme tři paralelní třídy v ročníku.

Podporu dětského čtenářství považujeme na našem gymnáziu za důležitou součást vzdělávacího procesu. Aby čtení bylo radostí, je třeba čtenářům nabídnout reprezentativní **výběr kvalitní literatury**, kterou budou chtít číst. Snažíme se stále **doplňovat fond školní knihovny aktuálními tituly**. Naše studenty seznamujeme s projektem Čtení pomáhá a organizujeme literární odpoledne, večery i noci.

V posledních letech se nám daří průběžně získávat a doplňovat všechny **tituly ze školního seznamu literárních děl k maturitě**, v ideálním případě duplicitně. Snažíme se doplňovat také aktuální, moderní a žádané **tituly dětské literatury pro čtenáře ve věku 10 – 15 let**. V součinnosti s vyučujícími českého jazyka a literatury doplňujeme fond současnou českou i světovou literaturou, nechybí nám ani některé oceněné nebo zajímavé tituly, z poslední doby mohu zmínit například Rybí krev Jiřího Hájíčka či Cesty na Sibiř Martina Ryšavého.

Nové přírůstky do fondu školní knihovny mají prokazatelně vliv na počet výpůjček. Meziročně se množství výpůjček zvyšuje v řádu několika stovek. Mezi nejméně čtenářsky **stabilně patří studenti nižších ročníků gymnázia a maturanti**. S potěšením pozorujeme, že při dnech otevřených dveří zájemci o studium na našem gymnáziu pozitivně komentují složení našeho knihovního fondu.

Studentům prim během prvních měsíců ve škole představujeme projekt **Čtení pomáhá**. Ve spolupráci s jejich češtinářem, a někdy i s několika žáky z vyšších ročníků, seznámíme děti s projektem, ukážeme jim jeho webové stránky, pod vedením zkušenějších čtenářů se mohou na místě do projektu zapojit. Má to pro ně řadu výhod – přečtou si hezkou knížku, výběr literatury v projektu obvykle koresponduje s doporučenou školní četbou, řada titulů je součástí maturitní četby a v neposlední řadě mohou udělat dobrý skutek a přispět na charitu, což je též velkou motivací. Máme několikaletou zkušenost, že děti zapojené do projektu od prim, čtou víc.

TEMATICKÉ LITERÁRNÍ VEČERY

Mám-li stručně charakterizovat naše pojetí literárních večerů, je **to řada tvořivých aktivit spojená jedním tématem**. Nejčastějším námětem jsou jednotlivé žánry – pohádky, ale i fantasy, sci-fi, horor, komiks, detektivky, legendy, ale také čerti v literatuře, zvířecí kamarádi a mnoho dalších. Vždy **zohledňujeme věk dětí, jejich čtenářské zájmy a látku probíranou v literatuře**.

Snažíme se, aby účastníci večera byli co nejvíc zapojeni do všech aktivit. Důležité je porozumění textu, týmová spolupráce i rozvoj fantazie a kreativity. Málokdy se stane, že by někdo zůstal mimo dění a odcházel nespokojen.

Úplně na začátku organizace večera se s některým z **češtinářů domluvíme na tématu**. Zde je podstatným, ale ne jediným kritériem probíraná látka v literatuře a věk účastníků. Některá témata jsou oblíbenější než jiná: každoročně organizujeme pohádkovou *Noc s Andersenem*, větší oblibě se těší i **fantasy, detektivka nebo legendy**. Při výběru termínu se snažíme zohlednit časové možnosti dětí, obvykle to bývají večerní hodiny. Vymyslíme strukturu večera a rozdáme účastníkům přihlášky.

Noc s Andersenem

Literární večer na téma fantasy

Literární večer na téma antické mýty

Přihláška na literární akci v knihovně je velmi důležitá. Kromě vyplněného jména, třídy a kontaktu na rodiče požadujeme souhlas/nesouhlas se samostatným odchodem žáka po skončení akce. Pokud odchází s doprovodem, důsledně dbáme, abychom studenta předali. Požadujeme také souhlas se zveřejněním fotografií z akce na webových stránkách školy, žáka, který nesouhlasí, nefotografujeme. V neposlední řadě má přihláška funkci závaznosti, akce je dobrovolná, ale vyjádřením závazku účasti minimalizujeme odhlašování na poslední chvíli.

Každý literární večer zahájíme přivítáním účastníků, **stanovíme pravidla chování**, například po kterých chodbách se děti smějí pohybovat, které volné třídy máme k dispozici, zdůrazníme nutnost vzájemného naslouchání a „pohrozíme“ voláním rodičům v případě zcela nevhodného chování. **Začínáme aktivitou, kterou si účastníci připravili předem**. Bývá to scénka na dané téma, mnohdy v kostýmech a s kulisami či rekvizitami. Scénka představuje titul/hrdinu,

kterého si žáci k tématu vybrali. Dále jsou na řadě různé kvízy, veršování, psaní, hraní se slovy, zpívání, malování... Vrcholem večera bývá hra zvaná *Divadelní společnost*. Na závěr vyhodnotíme jednotlivé skupiny, rozdáme malé odměny.

Literární odpoledne, které je přeci jen kratší, obvykle **věnujeme jednomu titulu**. Loni zpracovali studenti všech tří našich prim se svými češtináři Deník malého poseroutky. Během akce děti prezentovaly předem připravené příspěvky formou referátu, měly připravené kvízy pro ostatní účastníky, součástí odpoledne byl blok skupinových soutěží. Akce probíhá obvykle hned po skončení vyučování a trvá maximálně dvě hodiny.

Jako příklad realizace konkrétního literárního večera mohu uvést letošní *Detektivku*. Detektivního večera se zúčastnili studenti z tercií a kvart (13 – 14 let). Večer jsme zahájili připravenými skupinovými scénkami s úkolem představit vybraného literárního detektiva. Při počtu účastníků 20 může tato aktivita trvat až 45 minut. Dále jsme připravili scénku s otevřeným koncem a studenti příběh dokončili ve stylu svého vybraného detektiva (čas na přípravu cca 30 minut).

Výše zmiňovaná hra *Divadelní společnost* bývá pomyslným zlatým hřebem večera. Účastníci rozdělení do skupin si vylosují postavu, místo, předmět, výrok a zločin. Úkolem je zrealizovat scénku s využitím vylosovaných výrazů. Této aktivity se obvykle účastníme spolu se studenty (čas na přípravu cca 45 – 60 minut).

Uvádím příklad nabídky slov na téma *Detektivka*:

Postava: Naivní dívka – Geniální dítě – Tichá stařenka – Nerudný podnikatel – Pavlačová drbna – Generál ve výslužbě

Prostředí: Hřbitov – Knihovna – Banka – Škola – park – Metro

Předmět: Stříbrná dýka – Láhev šampaňského – Jablko – Bible – Manžetový knoflíček - Provaz

Výrok: Jsem poněkud rozvrkočena, nemá někdo zrcátko? – Všechno je jednou poprvé. – Ale božíčku, kde mám pletení? – Sankce finančního úřadu bývají po čertech nepříjemné, slečno. – Už jste slyšela o tom skandálu? – Čelem vzad a pochodem chod!

Zločin: Vražda – Únos – Krádež – Podvod – Loupež – Vydírání

K dalším možným aktivitám literárních večerů patří například **dopis autorovi, úryvek z jiného žánru přepracovat ve stylu tématu večera, zveršování nebo zaspívání textu, kreslení map, příšer, komiksu, vymýšlení čarodějných lektvarů**. Možností je řada, nehodí se ke každému tématu, fantazii se ovšem meze nekladou.

Na závěr večera **vyhodnotíme jednotlivé skupiny, umíme udělat pamětní list či diplom všichni účastníci dostanou malou sladkou odměnu a třeba poukázku na jedno nezkoušení z českého jazyka či malou jedničku**.

Literární akce v knihovně může být jakýmsi shrnutím a též aplikací probíraného tématu v hodinách literatury, může být tvořivě stráveným časem, kdy účastníci propojí řadu dovedností, využijí svou fantazii a naučí se vzájemně spolupráci. Důležitý je osobní vklad všech účastníků a ochota si hrát.

VZOR PŘIHLÁŠKY

Literární večer
<i>NÁZEV</i>
<i><u>pátek datum čas</u></i>
Závazná přihláška
Jméno a příjmení:..... třída:.....
Bydliště:.....
Telefon rodičů:.....
<ul style="list-style-type: none">• *Po skončení akce může odejít můj syn / moje dcera sama domů. Tímto za něj/ za ni přebírám právní zodpovědnost.
<ul style="list-style-type: none">• *Po skončení akce si syna / dceru vyzvednu před školou.
<ul style="list-style-type: none">• * Souhlasím/nesouhlasím se zveřejněním fotografií z akce na webových stránkách školy.
V Praze dnePodpis rodičů
<ul style="list-style-type: none">• Nehodící se škrtněte.
<ul style="list-style-type: none">• Telefon do knihovny
<ul style="list-style-type: none">• Předem připravená scénka stématikou je povinnou součástí programu.
Přihlášku je třeba odevzdat dov knihovně

ADRESA A E-MAIL

Olga Pavlásková
Gymnázium Jaroslava Heyrovského
Mezi Školámi 2475/29
158 00 Praha 5
Česká republika
e-amil: pavlaskova@gymjh.cz

ROZVÍJANIE ČITATELSKÝCH ZRUČNOSTÍ INTELEKTIVO NADANÝCH DETÍ

Lenka Jankovičová

Edukácia nadaných detí predstavuje problematiku, ktorá sa na Slovensku začala riešiť približne v 70. rokoch minulého storočia. Výrazný pokrok dosiahla začiatkom 90. rokov v súvislosti so vznikom **Projektu alternatívnej starostlivosti o nadané deti**, ktorý vypracovala PhDr. Jolana Laznibatová, CSc., najvýznamnejšia osobnosť v oblasti výchovy a vzdelávania intelektovo nadaných detí a mládeže na Slovensku. V týchto rokoch sa otvárali prvé triedy pre nadané deti a v roku 1998 vznikla **Škola pre mimoriadne nadané deti v Bratislave**, pri ktorej bolo o rok neskôr zriadené i **gymnázium**.

Logo Školy pre mimoriadne nadané deti a Gymnázia v Bratislave

*PhDr. Jolana Lanizbatová, CSc., riaditeľka školy
a autorka Programu alternatívnej starostlivosti o nadané deti*

NADANÉ DIEŤA

Intelektovo nadané deti sa vyznačujú vysoko rozvinutými kognitívnymi schopnosťami, majú vysokú úroveň logického i abstraktného myslenia, majú výbornú pamäť, rady objavujú, experimentujú, analyzujú, diskutujú a argumentujú, majú výborné vyjadrovacie schopnosti, prinášajú nové (často i nezvyčajné) riešenia, majú dobré nápady, neustále získavajú nové poznatky a informácie v rôznych oblastiach, sú tvorivé a sú to veľmi silné osobnosti.

Medzi ich typické vlastnosti môžeme zaradiť: tvorivosť, originalnosť, zvedavosť, hravosť, fantáziu, aktivnosť, samostatnosť. Od svojich rovesníkov sa však líšia väčšou **citlivosťou a zraniteľnosťou**, ich **emocionálne prežívanie je oveľa intenzívnejšie**. Často sú perfekcionisti a majú na seba príliš vysoké nároky. Veľmi ťažko znášajú prehry. Nadpriemernú inteligenciu sprevádza u mnohých detí hyperaktivita, špecifické poruchy učenia, poruchy reči, iné vývinové poruchy (napr. Aspergerov alebo Tourettov syndróm). V živote to vôbec nemajú jednoduché, akoby sa mohlo na prvý pohľad zdať. Denne musia bojovať s mnohými predsudkami okolia a fámami, ktoré vznikajú v súvislosti s vyššou inteligenciou.

Zo všetkých týchto uvedených špecifik vyplýva, že výchova a vzdelávanie intelektovo nadaných detí si vyžaduje individuálny a špecifický prístup, osobitné metódy, zabezpečenie vhodného prostredia, využitie špeciálnych foriem práce a vyučovacích prostriedkov.

ČITATELSKÁ GRAMOTNOSŤ NADANÝCH DETÍ

Charakteristickou črtou nadaných detí je **skoré čítanie**. Tieto deti začínajú čítať od útleho predškolského veku. Pri čítaní sú koncentrované, čítajú s porozumením, nepotrebné, dokonca odmietajú čítať text opakovanne. V bežnej pedagogickej praxi smerujú vyučovacie metódy najmä k rozvíjaniu nižších kognitívnych procesov. Prevažujú úlohy typu: Zopakuj..., Zreprodukuje..., Definuj..., Vysvetli..., Vymenuj..., Charakterizuj..., Dopln..., Zoraď... **Práca s nadanými deťmi sa zameriava na rozvoj vyšších kognitívnych procesov.** Vyhovujúce zadanie pre nadaného žiaka znie: Analyzuj..., Vymysli..., Vytvor..., Posúď..., Navrhni..., Odprezentuj..., Čo by bolo, keby..., Ako by sa to dalo urobiť inak? **Uprednostňuje sa učenie hrovou formou a objavovaním.** Vyučovací proces prebieha v uvoľnenej atmosfére a vzťah učiteľa a žiaka je partnerský.

Vo veľkej miere uplatňujeme na vyučovaní medzipredmetové vzťahy, v rámci vyučovania slovenského jazyka a literatúry najmä s výchovami. Prepojenosť vyučovania s výtvarnou výchovou prispieva k možnosti vyjadrenia vlastných pocitov žiaka, hudobná výchova podporuje estetické cítenie a zmyslové vnímanie, telesná výchova vplýva na senzo-motorickú oblasť a etická výchova pôsobí na emocionalitu a sociabilitu žiaka.

Ako príklad možno uviesť **vyučovaciu hodinu s témou balada**. Pri práci s ľudovou baladou *Išli hudci horou* možno rozdeliť žiakov do štyroch skupín, približne po piatich žiakoch. Ich úlohou je rôznymi spôsobmi demonštrovať prečítaný text. Prvá skupina pomocou malých ručných hudobných nástrojov zhudobní text danej balady. Druhá skupina nakreslí príbeh, môže byť vo forme komiksu alebo navrhnutím ilustrácie do knihy. Tretia skupina daný text zdramatizuje. Štvrtá skupina analyzuje príčiny konania, vyvodí dôsledky a ponúkne možnosti riešenia, prípadne vytvorí nový koncept tejto balady za iných okolností. Takýmto postupom práce si žiak osvojí nielen fakty (napr. znaky balady), ale aktívne ho zapojíme do činnosti, zároveň vplývame na všetky jeho zmysly, pracujeme hrovou a tvorivou formou a výsledkom vyučovacej hodiny bude vlastný prínos žiaka, konkrétny produkt.

Žiaci pri dramatizácii hry Čakanie na Godota

Riešenie problémovej úlohy

Aby bolo učenie efektívne, nestačí teda len čítať, počúvať a vidieť, ale **aktívne sa zapájať, byť súčasťou procesu, prispieť vlastnou činnosťou**. Vhodnou formou výučby je

Okrem bežného vyučovania sa zapájame do rôznych **recitačných súťaží**, napríklad *Hviezdoslavov Kubín*, *Šaliansky Matko*, *Beniakove Chynorany* a pod.; do **literárnych súťaží**, napríklad *Literárne súzvuky Ferka Urbánka*, *Mladá slovenská poviedka*, *Škultétyho rečňovanky*, *Európa v škole* a pod., **novinárskej súťaže Mladý novinár**, **olympiád**.

Uskutočňujeme **hodiny tvorivého písania**, **organizujeme exkurzie a besedy s rôznymi zaujímavými osobnosťami**, **prpravujeme vedomostné kvízy**, **prebieha u nás čitateľský krúžok**, **divadelný krúžok**, ktorý každoročne pripraví pre žiakov, učiteľov a rodičov zaujímavé divadelné predstavenia, **tvoríme školský časopis**, **podporujeme vlastnú tvorbu našich žiakov** (nedávno sme vydali a krstili vlastnú knihu *Poézia z gymnázia*), **pravidelne navštevujeme divadelné a filmové predstavenia** a mnohé ďalšie podujatia a aktivity.

Knihá Poézia z gymnázia

Žiaci po exkurzii v Modre a návšteve Múzea L. Štúra

PRAVIDELNÉ PODUJATIA NA PODPORU ROZVOJA ČITATEĽSKÝCH ZRUČNOSTÍ U NADANÝCH DETÍ

Čitateľská gramotnosť ako **súbor čitateľských zručností**, ktoré v širšom zmysle zahŕňajú **pochopenie textu**, **narábanie so získanými informáciami**, **analýzu a vyvodzovanie záverov**, **posudzovanie textu**, nesúvisia len s vyučovaním slovenského jazyka a literatúry, ale dotýkajú sa všetkých vzdelávacích oblastí. Naša školská knižnica zastrešuje každý školský rok pravidelné podujatia, ktorých cieľom je rozvíjať čitateľské zručnosti žiakov.

Noc s poviedkou

Pre žiakov najobľúbenejšie podujatie, ktoré v škole organizujeme už mnoho rokov, je ***Noc s poviedkou***. Toto podujatie pripravujeme pravidelne každý rok ako uvítanie žiakov ročníka práma na gymnáziu a pre veľký úspech i pre žiakov ročníka tercia. Napriek názvu *Noc s poviedkou* sme toto podujatie rozšírili aj o iné literárne žánre alebo žánrové varianty, a tak sme uskutočnili napríklad *Noc s detektívkou*, *Noc s rozprávkou*, *Divadelnú noc*, *Fantasy noc* a iné. Hlavnú časť tohto podujatia predstavujú stanovištia, ktorými musia žiaci v tímoch prejsť. Na stanovištiach ich čakajú rôzne úlohy literárneho, ale i hudobného a výtvarného zamerania. Okrem napínaveho programu sa žiaci, samozrejme, tešia na nocovanie v škole.

Takto si predstavujeme Jánošíka

Takto vyzerá detektív

Pomáhajú starší žiaci

Pre mladších žiakov na prvom stupni pripravujeme každý rok podujatie *Noc s Andersenom*, na ktorom deti čítajú, riešia rôzne úlohy, prezentujú divadielka a každoročnou tradíciou je zasadenie mladého stromčeka, ktorý nazývame *Strom poznania*. Triedy majú počas roka rozdelené služby a o vysadené stromčeky sa starajú.

Sadíme Strom poznania

Povest'ová Bratislava

Pre žiakov 5. ročníka každý rok pripravujeme akciu *Povest'ová Bratislava*, počas ktorej navštívime historické centrum Bratislavy, čítame si v parku povesti a zastavujeme sa pri rôznych monumentoch a pamiatkach (napr. Kačacia fontána, Katov dom, Posmievačik, Lekáreň Salvátor, Michalská veža, Michalská brána) a porovnávame ich príbeh spracovaný v povestiach s reálnymi faktami.

Moja knižnica

So žiakmi ročníka príma uskutočňujeme každý rok projekt *Moja knižnica*, pričom úlohou žiakov je pripraviť prezentáciu o knižnici, ktorú navštevujú, popíšu, čo sa v nej dá nájsť, čo si v nej požičiavajú, nakreslia ju a splnia jednu ľubovoľnú úlohu, napr. interview s knihovníčkou.

Literárna pátračka

Akcia *Literárna pátračka* je určená pre žiakov ročníka kvinta, s ktorými navštevujeme rôzne mestá (Bratislava, Banská Štiavnica, Modra, Martin a pod.), v ktorých poznáme pamiatky súvisiace so slovenskou literatúrou a históriou, cintoríny, rodné domy spisovateľov, čítame a interpretujeme ich diela a riešime rozličné úlohy.

Iné projekty na podporu čítania

Ďalej sa zúčastňujeme projektov *Čítame s Osmijankom*, pri ktorom riešime zaujímavé literárne úlohy z Osmijankovho súťažného zošita, zapájame sa do česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy* či projektu *Vráťme knihy do škôl*.

Mimoliterárne aktivity

V rámci mimoliterárnych aktivít zameraných na rozvoj čitateľskej gramotnosti v našej škole organizujeme rôzne aktivity a podujatia súvisiace s debatovaním: **debatné semináre** ako voliteľné predmety, **debatný krúžok**, účasť na **debatných súťažiach**, organizovanie **vlastnej celoškolskej debatnej súťaže**. Pri debatovaní sa stanoví debatná téza. Súťažia dva tímy, pričom jeden tím súhlasí s danou tézou, druhý nesúhlasí. Úlohou tímov je pripraviť (vymyslieť, vyhľadať) čo najviac argumentov, ktoré musia byť vysvetlené, dokázané a podložené príkladmi, vyvrátiť a spochybniť argumenty protivníka.

Školská debatná súťaž

Každoročná účasť na debatnej súťaživ Prostějove v ČR

Kultúrne dni

Na rozvoj čitateľskej gramotnosti v cudzích jazykoch pripravujeme **Kultúrne dni**, počas ktorých sa venujeme umeniu, zvykom, tradíciám, kultúre krajín, ktorých jazyky sa v škole učíme. Počas programu uskutočňujeme vedomostné kvízy, súťaže, ochutnávku tradičných jedál, žiaci pripravujú powerpointové prezentácie, recitujú známe diela, hrajú na hudobných nástrojoch a spievajú, prezentujú divadelné predstavenia.

Súťaž Jazykový svet

Naša škola vo veľkej miere podporuje vlastnú tvorbu žiakov a zapájame sa do súťaže **Jazykový kvet**. Žiaci tvoria vlastnú poéziu a prózu a nacvičujú divadelné predstavenia v cudzích jazykoch, ktoré prezentujú nielen na súťaži, ale aj pred žiakmi, pred rodičmi i učiteľmi

Dni ruskej kultúry

Predstavenie v nemeckom jazyku o Berlínskom múre

CELOSLOVENSKÝ PROJEKT NAJZAUJÍMAVEJŠIE PODUJATIE ŠKOLSKEJ KNIŽNICE K MEDZINÁRODNÉMU DŇU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Školská knižnica Školy pre mimoriadne nadané deti a Gymnázia v Bratislave pripravila pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015 podujatie s názvom **Viac rozprávky do života všetkých ľudí**. Cieľom tohto podujatia bolo priniesť rozprávku, ako **dobrú zvesť o živote**, do života všetkých ľudí naokolo. Dokonca aj tým, ktorí už možno na rozprávky zabudli.

Literárne podujatie uskutočňovali žiaci v našej školskej knižnici, ale i mimo nej. V knižnici ho organizovali žiaci pre žiakov, rodičov i učiteľ'ov. Mysleli sme i na tých, ktorí k nám nemôžu prísť, a preto sme navštívili jeden **domov sociálnych služieb**, dve **denné centrá pre seniorov**, **Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto** a stihli sme urobiť radosť aj **cestujúcim v električkách**.

Žiaci piateho ročníka až tercie si pripravovali a nacvičovali dva týždne pred podujatím **dramatizované čítanie** rôznych rozprávok (napr. Čierny pasažier od Jána Uličianskeho, O sedemhlavej žirafe od Kristy Bendovej, Červená rukavička od Pauly Sabolovej a iné) a vyrobili si vlastné masky a rekvizity. Keďže sme podujatie pripravovali pre viacero cieľových skupín, rozdelili sme si program na dve súbežne prebiehajúce časti – jedna bola organizovaná priamo v školskej knižnici a druhá prebiehala mimo školy.

Dramatizované čítanie žiakov

Štruktúra podujatia bola pre všetky skupiny podobná – privítanie účastníkov, oboznámenie o Medzinárodnom dni školských knižníc, program podujatia, úvodný rozhovor o knižniciach, či navštevujú, čo si požičiavajú, o rozprávkach, kto číta a aké, ktorá je najobľúbenejšia a pod.; ďalej nasledovalo nacvičené dramatizované čítanie vybranej rozprávky a nakoniec žiaci urobili s účastníkmi podujatia rôzne zábavné hravé aktivity k danej rozprávke. Všetci účastníci podujatia boli odmenení žiakmi vyrobenými záložkami do knihy s rozprávkovým motívom.

V školskej knižnici bolo podujatie určené **pre ostatných žiakov** piateho ročníka až tercie, **pre rodičov** našich detí a **pre učiteľ'ov**. U žiakov mala najväčší úspech rozprávka Snehuliak Sil Vester, ktorá bola vo svojej podstate snehuliackym westernom, ale žiaci ho spracovali do malého bábkového divadla. Žiaci tvorili práve tú cieľovú skupinu, ktorá v najväčšom rozsahu stále číta rozprávky, pravidelne navštevuje verejné knižnice, preto boli úvodné rozhovory veľmi interaktívne. Po bábkovom prevedení rozprávky boli žiaci rozdelení do troch tímov,

pričom jeden tím vymyslel kreatívny recept na Snehovicu (nápoj spomínaný v rozprávke), ďalší tím vymyslel pesničku a zhudobnil ju pomocou ručných hudobných nástrojov a posledný tím zdramatizoval televíznu reklamu na mlieko (spomínané v rozprávke ako nový objav).

Pre rodičov a učiteľov žiaci zdramatizovali rozprávku O sedemhlavej žirafe. Medzi dospelými sa našlo ešte zopár takých, ktorí si občas rozprávku prečítajú, ale verejné knižnice navštevujú celkom v hojnom počte. Samotné čítanie sme presunuli do zasadačky hneď vedľa školskej knižnice kvôli pohodliu pre rodičov aj učiteľov a väčšiemu priestoru, ale nasledovné aktivity sme robili aj v školskej knižnici, aj pred školskou knižnicou, aj v zasadačke.

Mimo školy prebiehalo podujatie na viacerých miestach, a to v **Domove sociálnych služieb Sibírka v Bratislave** – žiaci prezentovali dramatizované čítanie rozprávky pre postihnutých pacientov rôzneho veku. Väčšina pacientov trpela veľmi ťažkým postihnutím, preto bolo náročné uskutočniť plánované aktivity k textu, avšak s pomocou veľmi láskavých terapeutov sme to zvládli. Veľmi sa vydarilo podfarbovanie čítaného textu rôznymi ručnými hudobnými nástrojmi, bolo vidieť, že pacienti mali z toho veľkú radosť.

Naši najmenší žiaci prezentovali v **denných centrách pre seniorov na Stromovej a Jeséniovej ulici v Bratislave** dramatizované čítanie rozprávky Červená rukavička. Žiaci boli zvedaví, či si seniori pamätajú, ktoré rozprávky kedysi čítali a či čítajú dodnes. Väčšina z nich už po rozprávke nesiahne, preto boli nadšení, že im ju naši žiaci pripomenuli. Po prečítaní rozprávky robili so seniormi spoločnú aktivitu – najväčší ohlas malo obkresľovanie rúk vyfarbenie vlastnej rukavičky. Niektorým to nešlo až tak ľahko, preto im žiaci trochu pomáhali. V dennom centre na Stromovej ulici v Bratislave však boli takí šikovní, že si dokonca vyrobili zo svojich rukavičiek strom. Nasledovali súťažné aktivity, pričom víťazmi boli všetci a ako odmenu tiež dostali krásne rozprávkové záložky. Našou odmenou bol dobrý pocit, že sme im v ich denných centrách urobili krásne doobedie a priniesli im do života trochu z tej našej rozprávky.

Obkresľovanie rúk

Rozprávku sme priniesli i medzi zamestnancov **Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Nové Mesto**, ktorí sa z našej návštevy tešili a boli veľmi aktívni. Nakreslili nám krásnu sedemhlavú žirafu, pričom sa veľmi dobre zabávali, dokonca zdramatizovali iný koniec rozprávky a zaspievali nám aj pesničku, ktorú vymysleli. Sme radi, že sme im do pracovného času mohli priniesť dobrú náladu aj za pomoci rozprávky.

Ďalším zaujímavým zážitkom bolo pre deti dramatizované čítanie rozprávky Čierny pasažier pre cestujúcich v električkách č. 3 a 7 v Bratislave v oboch smeroch. Čítanie bolo náročné kvôli hluku, ale žiaci to úžasne zvládli, na tvárach cestujúcich sme vyčarovali obrovské úsmevy, možno aj preto, že rozprávka bola veľmi tematická – o električkovej záhade revízora Zora Čierneho. Od tých, ktorí s nami cestovali počas celej rozprávky, sme dostali krásny potlesk.

Čítanie v električke

Toto podujatie bolo obohacujúce pre všetkých zúčastnených. Žiaci, ktorí podujatie organizovali, pracovali s postihnutými ľuďmi, zoznámili sa s prostredím, v ktorom žijú, zistili, aká je náročná práca s týmito ľuďmi; pracovali s dôchodcami, museli vystupovať pred dospelými ľuďmi a niekedy aj pred cudzími a dokonca aj v neprívetivých hlučných podmienkach. Okrem toho si vyskúšali rolu učiteľa, keď robili aktivity pre žiakov našej školy a v neposlednom rade spoznali ďalšie dielo našej slovenskej detskej literatúry. Žiaci, pre ktorých bolo podujatie organizované, si užili naplno sprostredkovanie literatúry zábavnou a hravou formou. Hravé aktivity boli, samozrejme, príjemné aj pre učiteľov a rodičov, ktorí vo voľnom čase často nechytia do ruky farbičky alebo nevymýšľajú nové pesničky a mohli sa teda vrátiť späť čase a spomenúť si na čas, kedy boli sami žiakmi.

Pevne verím, že toto podujatie prehĺbilo u detí vzťah ku knihám a k samotnému čítaniu, že sa cítili v prostredí školskej knižnice dobre a že si naplno uvedomovali poslanstvo, ktoré sme chceli týmto podujatím priniesť a budú ho niest' ďalej celým svojím životom.

ADRESA A E-MAIL

Mgr. Lenka Jankovičová
Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium
Teplická 7
831 02 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: gym.smnd@gmail.com

VZDĚLÁVACÍ CÍLE ČTENÁŘSKÝCH WORKSHOPŮ

Klára Smolíková

Souhrou náhod jsem se nedávno vydala na **dráhu spisovatelky knih pro děti a mládež** a knihovny a školy si ode mě žádají besedy. Ptala jsem se milých hostitelů, jak si takovou návštěvu představují, a dostalo se mi ujištění, že vše bude skvělé. Stačí prý představit sebe, popovídat o knížkách a malí čtenáři se už budou sami ptát.

Chyba lávky! Představa dětí o profesi spisovatele, jeho pohnutkách i postavení ve společnosti je značně zkreslená, romantizovaná, poplatná době, kdy masmédiem číslo jedna byly noviny. Na informace ohledně současného knižního trhu, autorských honorářů, marketingových strategií a budování osobního brandu spisovatele nejsou dětská čtenáři připravení. Pokud máme před sebou studenty, kteří by byli schopni takové informace vstřebat, mluvíme ještě o psaní a knihách? Nejsme spíše v oblasti workshopů tvůrčího psaní nebo seminářů mediální výchovy?

Jsem muzejní edukátorka, zabývám se léta **výchovou mediální, environmentální či multikulturní**, napsala jsem řadu metodických textů a připravila mnoho vzdělávacích programů. Není divu, že mě okamžitě začalo vrtat hlavou, jestli by na práci s knihou nešly vztáhnout podobné postupy. **Je třeba definovat vzdělávací cíle, zvolit metody.** Ať už je animátorem spisovatel, knihovník či učitel, měl by si nejprve ujasnit, k čemu chce v edukaci knihu použít.

Sám autor textu měl více záměrů a cílů než jen být čten. Zážitek ze čtení může být jen nosičem, spisovateli mohlo jít daleko více o předání něčeho jiného – mohly to být názory, hodnoty, fakta, životní zkušenosti, radost z objevování, kochání se nonsensem. **Ve čtenářském workshopu můžeme identifikovat a následně sledovat autorovu intenci a převést ji z média knihy do prostředí vzdělávací lekce.** Chtěl autor přispět k multikulturní toleranci, postavit hrdinu před rozhodnutí mezi kolektivním blahem a individuálním zájmem, poukázat na subjektivnost vnímání, nalomit stereotypy? Proč toho v lekci nevyužít? Kniha může mít potenciál pro různé typy vzdělávacích akcí také naprosto nezávisle na představách svého tvůrce.

Pokud bych toto rozvažování nad knihou přirovnala k muzejní edukaci, mohu lektorský program připravit ve shodě s představami kurátorů výstavy, ale také mohu výstavní záměr obejít a napřít pozornost jiným směrem. V prostoru výstavy a za využití vybraných exponátů může lektor pozornost účastníků lekce nasměrovat k jiným výstupům, než jaké si odnášejí individuální návštěvníci muzea či galerie. **Klíčem pro probuzení zájmu je aktivizace.** Žádnou informaci nedám zadarmo, každé zjištění si musí účastníci zasloužit, prokousat se k němu, objevit ho a definovat. Raději předat méně, ale s trvalejším efektem, než spustit jednosměrně záplavu faktů na ubohé hlavy pasivních návštěvníků.

Naposledy jsem působila jako vedoucí vzdělávání Národního muzea. K výstavě *Peníze* jsme nabídli lektorský program rozvíjející finanční gramotnost. Pro výstavu *Aféry první republiky* jsme připravili vzdělávací akce k mediální výchově. A k výstavě připravené biology a nazvané *Archa Noemova* jsme středoškolské učitele překvapili vzdělávacím obsahem sledujícím proměny vědeckých paradigmat, tedy související s obsahem předmětu základy společenských věd. **Účastníci vzdělávacích programů musí na výstavách hledat a pátrat,**

spolupracovat, domýšlet si a aktivovat poznatky, které do té chvíle ležely zaprášené kdesi v tmavých koutech paměti.

Nejprve si tedy lektor musí ujasnit, jaké **jsou vzdělávací záměry chystané lekce, které kompetence chce rozvíjet, jakých gramotností se plánuje dotknout**, aby vhodně strukturoval program, zvolil odpovídající metody. Nejsem totiž příznivcem besed, které knihovník připravuje na přání učitelů a supluje za ně výuku vybraných hodin mateřského jazyka a literatury. Knihovník je informační pracovník, který má k dispozici obrovský kulturní kapitál a pomáhá návštěvníkům stát se čtenáři a následně využívat informační potenciál knihovny. Knihovník nestudoval dějiny a teorii literatury, jeho doména je někde jinde.

Podobně jako muzea a galerie jsou **knihovny institucemi neformálního vzdělávání**. Proto hledají bílá místa výuky, spojují do souvislostí přediva informací roztrhaná do školních předmětů, zaměřují se na rozvoj informační gramotnosti a mediální kreativity. Podobně jako průřezová témata může jít edukace realizovaná v prostředí knihoven a opřená o knihy napříč vzdělávacími oblastmi ve jménu třibení hodnot, postoj a názorů.

Knihovníci mohou učitele **zastoupit v oblastech, pro které je kniha oporou**. Četbou unikátním způsobem vstupujeme do hlav jiných, učíme se rozumět sami sobě i druhému, pomocí neustále rozšiřované slovní zásoby uchopujeme svět v jeho rozmanitosti, nahrazujeme chaos vjemů řádem slov, chápeme jazykové diskursy jednotlivých věd, mnohost kultur, nahlížíme do historie i předvídáme události příští. Čtenář posiluje při čtení koncentraci, paměť, cizeluje své myšlení i vyjadřování, potýká se s pohledy, které jsou mu zpočátku cizí.

Ač to možná zní absurdně, **k příběhu knihy vlastně vymýšlíme nový příběh, řetězíme edukaci, gradujeme poznávání, hledání a propojování**. Převyprávět příběh knihy je kontraproduktivní, tento příběh má čtenář za odměnu. Naše vyprávění nesmí přehlušit hlas spisovatele, musí se od něj odlišit, i kdyby byl lektor a spisovatel tou stejnou osobou.

Na začátku mi **v tvorbě čtenářských lekcí** hrála do karet skutečnost, že část mých publikací vychází z muzejní expozice. Knihy *Husité, Řemesla, Jak se staví město* či *Husův dům* jsou vlastně muzejním programem překlopeným do příběhu. I kniha *H. U. S.* je inspirována mou prací na expozici pro Husův dům v německé Kostnici. Vybavila jsem se replikami některých sbírkových předmětů, část vizuální linky jsem převedla do powerpointové prezentace, pracovní listy jsem upravila do podoby, která vyhovovala nové edukační situaci. A k mé radosti vzdělávací programy fungují, je možné je podle libosti nasměrovat stejně dobře k návštěvě muzea jako k četbě knihy.

U zapojení **komiksových knih do čtenářských lekcí** mi zase pomohlo, že jsem deset let učila středoškolské studenty knihovnictví. V rámci seminářů jsem na nich chtěla, aby připravili a s převážně dětskými čtenáři ozkoušeli programy tematizující komiks, ale i fantasy, sci-fi či horor.

KLÁŘINA KUCHARKA ANEB DESET RECEPTŮ NA WORKSHOPY V KNIHOVNĚ

Není možné v příspěvku popsat všechny metody a varianty těchto čtenářských lekcí. Zájemcům je k dispozici rubrika ***Klářina kuchařka aneb deset receptů na workshopy v knihovně***, kterou jsem na žádost časopisu Čtenář připravovala do loňského ročníku.

V deseti pokračováních jsem knihovníkům předložila recepty, jak s knihami pracovat. Zde uvádím stručné shrnutí:

KOMIKSOVÉ STRIPY NA DIVOKO

Přes nespornou oblibu u dětí mívají dospělí tendenci komiks podceňovat. Přicházejí tak o vlivné médium, které u **předškoláků zakládá návyky ke čtení, školákům pomáhá se rozečíst, starším čtenářům porozumět vizuálnímu světu a oceňovat jeho kvality**. Přitom se nabízí nespočet aktivit s využitím bublin, se kterými můžeme vytvářet živé komiksové obrazy. Zdánlivá nevýhoda komiksů, ze kterých se nedá předčítat, se může stát trumfem při využití dramatické výchovy. Komiksové scény se dají snadno přehrát, dialogy jsou připravené, stačí si připravit jednoduché rekvizity. Čtenáře můžeme seznamovat s komiksovou řečí, typy bublin, používanými piktogramy, významy citoslovcí i zákonitostmi obrázkových sekvencí. Abychom zapojili opravdu každého a dodrželi časový plán, můžeme využít nejrůznější polotovary, do kterých účastníci dopisují či dokreslují.

POUČNÉ KNÍŽKY V MUZEJNÍ OMÁČCE

Kolik knihovnických workshopů se zaměřuje na seznámení s odbornými či populárně naučnými publikacemi? Smyslem takových setkání je **ochutnat, zprostředkovat zážitek z odborného textu, zakusit dobrodružství objevování**. Absence příběhu je jen domnělá, i naučná literatura umí být čtivá a napínavá. V lekcích se můžeme zaměřit na rozvoj slovní zásoby, určování, která ukázka textu je z beletrie a která ne, vyhledávání informací v naučných knihách, seznamování s vědními disciplínami a autory odborných publikací.

ČASOPISECKÉ JEDNOHUBKY STOKRÁT JINAK

Časopisy jsou komunikačním prostředkem, který má oproti knize mnohá specifika. Jsou cenově dostupnější, tematicky pestřejší, přinášejí aktuální informace, ale také rychleji zastarávají. Speciálně dětské časopisy bývají špatně viditelnou kategorií. Přitom uvádějí malé čtenáře do světa, jsou šifrovanou zprávou o naší kultuře, včetně kultury knižní. Inspirujme se v aktivitách rubrikami z časopisů – vytvářejme třeba **společně malované čtení**. Vysvětlujme, **čím se periodika odlišují od knih, kdo a proč je vydává, kdo pracuje v redakci**. Pokusme se se čtenáři vytvořit vlastní, třeba jen webový časopis.

MEDOVÝ HLAS SLAVIČÍCH JAZÝČKŮ

Vyprávění příběhů a předčítání jsou činnostmi staletými prověřenými. Dnes však na společné vysedávání kolem ohně nebo u knihy v salónu není čas a nejsou lidé. A tak nám chybí hlas, který by nás doprovázel při usínání a v nemoci, na dlouhých cestách městskou dopravou nebo autem, při běhání či posilování, při vaření nebo žehlení. **Audioknihy dokážou vrátit příběhu zvukovou stopu, učí děti soustředit se na příběh, pro dospívající a dospělé jsou alternativou ke knize**. Zapojme audioknihu do workshopů – hodnotme hlasový projev, sami si zkoušejme nahrát četbu, pouštějme ukázky a pak společně vymyšlejme, kam se vyprávění dál stočí.

BRAMBORY HÝBEJTE SE

Vztah ke čtení můžeme budovat také pomocí workshopů, které **vystavíme na dramatizaci textů**. Tak vneseme do aktivit jinou rovinu prožitku, hravosti a dotkneme se uměleckých postupů. Při hraní scének z knihy využijeme kostýmů, rekvizit a zejména pokrývek hlavy, které však mohou být jen přibližné a náznakové. Ptejme se, co bude dál, a nechejme účastníky dohrávat či rozehrávat text, se kterým jsme je seznámili. U menších čtenářů zařazujeme situace, ve kterých mohou hrát všichni a zhostit se rolí zvířat, mlýnů, stromů, stavení apod.

PÍŠEME RECEPTY

Psát si záznamy o přečteném, vypisovat si a sdílet postřehy z četby, zhodnotit knihu – to vše zní přirozeně a pochopitelně jen do chvíle, kdy vyřkne strašlivou formuli „čtenářský deník“. Knihovnické workshopy by měly **posilovat vazbu ke čtení, vychovávat ke čtenářství, rozvíjet čtenářskou gramotnost a to nejde bez schopnosti zformulovat názor na knihu, zhodnotit ji, charakterizovat, doporučit a vybrat si další**. Koneckonců sdílení zážitků ze čtení je přirozenou potřebou čtenářů. Zajímá nás, co se líbí ostatním čtenářům, co čtou, co si o knihách myslí. Inspirovat se můžeme na sociálních sítích a knižních webech, v lekcích můžeme zpracovávat zážitek z knihy pomocí osnovy otázek, vytvářet doporučující záložky do knížek či odpovídat na otázky kolem knihy pomocí otázek nalepených na hrací kostky.

Z PRABABIČINY KUCHARKY

O tom, jak fungovaly knihovny v minulosti – soukromé, šlechtické i veřejné, jak se proměňovalo písemnictví, co znamenal vynález knihtisku, se učí ve škole každý knihovník. Málokdy ho ale napadne, že ‚nudné‘ **dějiny knihovnictví by mohly čtenáře zajímat**. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že mohly. Baví je luštit starověká písmena, psát brkem na ruční papír, pronikat do tajů knižní vazby. Pokud se čtenáři hravě seznámí s knihovnamí minulosti, s tím, jaké úsilí se za vybudování knihovny skrývalo, co znamenala knihovna pro hrdé majitele i vyvolené, kteří se mohli stát jejími uživateli, lépe docení i dnešní knihovny. Pochopí, že knihovny nejsou jen zastaralou verzí internetu, že jsou lidskou pamětí, nesmrtelností, ale také svébytným organismem, řádem, rozpínajícím se vesmírem vytvořeným jazykem.

UKRAJINSKÝ MEDOVNÍK, VIETNAMSKÉ KUŘE

Otevírat v dnešní emocemi zjitřené době téma cizinců je jako sedat si na soudek s prachem. Jenže právě knihovna je místo, kde bychom měli hledat a nacházet společnou řeč. Díky knihám se oblékáme do životů těch druhých, žijeme příběhy lidí opačného pohlaví, odlišného věku, neznámých zvyků, hodnot a postojů, jiné národnosti. **Knihovna má potenciál nechat cizincům nahlédnout do naší kultury i pomoci jim udržet pouto s kulturou vlastní**. Tematizujme překládání, čtení v originále, zveme do knihoven překladatele, pořádejme setkání s cizinci, umožněme v knihovně pořádat jazykové kurzy pro cizince. S dětskými čtenáři se můžeme zaměřit na příběhy, které vyprávějí o tom, jaké je to být v cizí zemi či v odlišném prostředí, které není hrdinovi známé a srozumitelné. Povídejme si, jak se cítí.

FILMOVÉ HODY

Film a kniha – dva nesmiřitelní soupeři v bitvě o náš čas. Koupit knihu, nebo lístek do kina? Číst, nebo si pustit film? Je spisovatel slavný, když ho lidé čtou, nebo až v okamžiku, kdy jeho dílo převede šikovný režisér na filmové plátno? Přitom čtenářova představivost je už desetiletí živena filmovými obrazy, emoce si vypěstovaly závislost na filmové muzice a úspěšní spisovatelé jsou pravidelně obviňováni z podbíživého „filmového“ vidění. Ať už je tím myšleno, že počítají s filmovou zkušeností čtenářů nebo se předem připravují na možnost filmové adaptace a podle toho staví příběh i jeho kulisy. Tolik potřebná filmová výchova nemá ve školách zastání a mohla by se realizovat třeba v knihovnách. Na workshopech můžeme **vyrábět optické hračky, zkoušet psát scénáře, točit spoty propagující knihovnu či se v knihovně odehrávají, učit se filmu rozumět**. Pokud budeme respektovat film a jeho jedinečnost, jeho fanoušci budou respektovat knihu a její specifika.

KNIŽNÍ CUKROVÍ

Čtenářské workshopy mohou zohlednit skutečnost, že pro mnohé čtenáře je čtení vášeň, posedlost a závislost. Emoční vír, který kolem sebe knihy roztáčí, je nakažlivý a čtenář od čtenáře může ledacos chytit. V knihovnách můžeme **pracovat s láskou ke knihám – vytvářet předměty propagující knihy, knihovnu a čtení, navrhovat slogany, fotit oblíbené knížky v neobvyklých zátiších**. Ptejme se, co potěší srdce knihomola. Chtějí si čtenáři o knihách povídat naživo či na internetu? A co když chtějí sdílet zkušenost, jak je knihy mění, co pro ně kniha znamená?

VÁLKA WALKEROVÝCH ANEB JAK VYZRÁT NA LITERÁRNÍ WORKSHOPY

Od března letošního roku na tuto kuchařku čtenářských workshopů volně navázala nová rubrika *Válka Walkerových aneb Jak vyzrát na literární workshopy*, kterou píšou se spisovatelem sci-fi a fantasy Jiřím Walkerem Procházkou. Tentokrát se v deseti pokračováních pokusíme knihovníky přesvědčit, že knihovna pro literární dílny jako stvořená a že právě knihovník může být poučeným průvodcem adeptů spisovatelského řemesla. Ale o tom zase až příště (www.klarasmolikova.cz).

ADRESA A E-MAIL

Mgr. Klára Smolíková
Vysokovská 28
193 00 Praha 9
Česká republika
e-mail: klara.smolikova@tiscali.cz

A CO DĚTI? ČTOU?

Pavλίna Lišovská

Centrum dětského čtenářství vzniklo 1. 1. 2009. Podnětem pro jeho vytvoření byla potřeba vytvořit **centrum, jež by zajišťovalo a koordinovalo na Moravě činnosti na podporu dětského čtenářství a zprostředkovávalo regionům velké vzdělávací aktivity a zaměřilo se na představení zajímavých a známých osobností nejen ze světa literatury, které by mohly napomoci dalšímu vzdělávání knihovníků a zajistit tak nepřímou podporu dětského čtenářství.** S ohledem na fakt, že Knihovna Jiřího Mahena v Brně je druhá největší veřejná knihovna v České republice, bylo rozhodnuto, že Centrum dětského čtenářství bude vytvořeno právě v Brně. Veškeré akce jsou dotovány z finančních prostředků Knihovny Jiřího Mahena v Brně se spolupodílem Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR a Ministerstva kultury ČR a projektů EU.

Přímá podpora dětského čtenářství spočívá v rozsáhlé nabídce **dopoledních vzdělávacích programů pro školy**, mezi nimiž jsou programy pro mateřské školy, základní školy (první i druhý stupeň) a také je rozšířená nabídka programů pro školy střední, již má na starost, společně s většinou programů pro 2. stupeň ZŠ, oddělení pro mládež, které nespadá pod Centrum dětského čtenářství. Přímá podpora spočívá mimo jiné také v nabídce odpoledních programů pro veřejnost, kam spadají nejrůznější autorská čtení, příležitostně čtení k výročí autorů a další doprovodné akce, jako jsou tematické výstavy, literárně-výtvarně pohybová dílna, soutěže pro děti a mnohé další.

Nepřímá podpora dětského čtenářství je realizována formou **dalšího profesního vzdělávání knihovníků se zaměřením na knihovníky z dětských oddělení**, zejména v oblasti práce s literaturou a dětským čtenářem. **CDČ každoročně pořádá několik seminářů**, jež jsou určeny právě knihovníkům a případným zájemcům z řad odborné veřejnosti (ze školních knihoven, popř. se jich účastní i angažovaní pedagogové) a reflektují aktuální trendy v knihovnictví a dětské literatuře. Pravidelně organizovaným seminářem je Chceme dětem číst, který bude mít v letošním roce již svůj osmý ročník, další dva semináře, jež letos CDČ pořádá, se budou zabývat prací s mládeží a moderními technologiemi v knihovnách. Dalšími možnými způsoby vzdělávání knihovníků a sdílení zkušeností, jež Centrum dětského čtenářství poskytuje, jsou **Databanka vzdělávacích programů**, kam mohou knihovníci po splnění příslušných kritérií a podmínek vkládat své vlastní originální vzdělávací programy pro různé cílové skupiny, a **elektronický časopis Impulsy**, který se věnuje trendům v knihovnické praxi a dětské literatuře.

Neméně důležitou je pro nás také spolupráce s učiteli z nejrůznějších typů škol, vč. škol vysokých. Velmi úzce spolupracujeme s **Katedrou české literatury** a **Katedrou francouzského jazyka**, nově jsme také navázali spolupráci s **Katedrou sociální pedagogiky** z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, dále spolupracujeme s **Katedrou UNESCO pro muzeologii a světové dědictví** a v neposlední řadě také s **Kabinetem informačních studií a knihovnictví na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně**.¹

¹ O Centru. *Knihovna Jiřího Mahena v Brně* [online]. Brno, 2016 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <<http://www.kjm.cz/o-centru>>.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY PRO MATEŘSKÉ A ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vzdělávací programy pro školy vycházejí jednak z **aktuálních témat a potřeb škol**, také se však v jejich **tematické náplni** snažíme zohlednit jak literaturu současnou, tak i tzv. zlatý fond, kdy jsou programy ze strany učitelů objednávány za účelem uvedení do probíraného učiva, či za účelem upevnění probírané látky. Každá skupina programů nese svá specifika. Veškeré programy jsou pro lepší přehlednost a uchopitelnost vytvářeny v souladu s Rámcovými vzdělávacími programy příslušného typu a stupně školy, podle nichž se v České republice realizuje vzdělávání – v komplexní nabídce jsou proto kromě nezbytné anotace a určené cílové skupiny doplněny o informace o klíčových kompetencích a vzdělávacích oblastech, jichž se dotýkají, aby učitelé již před objednáním měli alespoň rámcovou představu o tom, na co bude zvolený program cílit a co bude jeho prostřednictvím možné u dětí rozvíjet.

Programy pro mateřské školy (aktuálně: *Pirátská dobrodružství, Jak na mamutu, Kdo nám přeje dobrou noc, Na cestě kolem světa, Knihovnická abeceda s opičkou Rozárkou* – zde jsou dětem vysvětlovány principy fungování knihovny, *Dinosauri, Čarodějnice a Halloween*) zohledňují také dětský svět her a potřebu objevování světa vlastní zkušeností, proto jsou více hravé, ale přesto však poučné.

Programy pro **první stupeň základních škol** jsou specifické tím, že postupnou praxí byly vytvořeny celkem tři cykly programů, jež na sebe navazují a jsou určeny primárně pro první, druhé či třetí třídy, a mimo ně jsou připraveny další samostatné programy. Cyklus programů pro 1. třídy se jmenuje **Šňůrka plná písmenek** a navazuje na projekt **Už jsem čtenář: Knížka pro prvňáčka: Šňůrka plná písmenek**. Jednotlivé programy jsou inspirovány písmeny z abecedy a tématy s nimi souvisejícími (*E jako Evropa, K jako kamarádi, S jako strašidla, B jako blechy a R jako rodina*), každý z nich pak trvá i se svačinkou 90 minut. Během celoročního cyklu, který začíná pasováním prvňáčků **Královnou knih na rytíře knih a čtenáře knihovny**, děti navštěvují knihovnu (úvodním programem je *Knihovnická abeceda s opičkou Rozárkou*, pak mohou pokračovat průběžně na dalších) a za splnění dílčí úkoly na těchto programech mohou získat do soutěžních listů razítka písmenek či hvězdiček.

Pasování prvňáčků (říjen 2015)

Ve druhém pololetí je pak Královna knih osobně navštěvuje na pravidelných každoměsíčních setkáních ve škole, kde si společně povídají o přečtených knihách, dostávají pracovní listy a

opět sbírají razítka za aktivitu. Závěrečný program tohoto cyklu se jmenuje **Klíčování** a jedná se o více než dvouhodinový program, během něhož se děti setkávají s tetou Bětou, která plete ponožky a také pohádky, a pak, po splnění všech úkolů, se naposledy setkávají s Královnou knih, která odmění děti za jejich celoroční aktivitu a zhodnotí celý projekt *Už jsem čtenář: Knížka pro prvňáčka*. Od Královnou pak děti obdrží dárečky a také klíč od Království knih.

V případě zájmu mohou školy pokračovat ve druhém ročníku v dalším z cyklů, který se jmenuje **Mluvící zvířata** a je zaměřen na české autory publikací pro děti, kteří ve svých knihách mají nějaké mluvící zvíře. Programů je v rámci tohoto cyklu celkem osm (*Zdeněk Miler, Miloš Kratochvíl, František Nepil, Miloš Macourek, Josef Čapek, Václav Čtvrtek, Josef Lada a Ondřej Sekora*) a každý z nich trvá 60 minut. Cílem programů je opět podpora zájmu o čtení a objevování tajů dětské literatury, světa knih a příběhů pro děti psaných českými autory. Děti pak na každém programu získávají tematický pracovní list, za jehož správné vyplnění získávají do soutěžních listů samolepky hlavních hrdinů z příslušných knih daného autora. Odměnou pro nejlepší třídu je pak účast na některém ze speciálních literárních pořadů knihovny (divadelní představení, LiStOVáNí, autorské čtení apod.).

Dalším cyklem jsou **Slavná dobrodružství**, jež je určen dětem ze třetích tříd a pro jehož vytvoření byl hlavním podnětem zájem o programy o literárních žánrech s požadavkem, aby dětem byly představovány v jeho průběhu jak známé slavné knihy, tak i zajímavé knižní novinky spadající do daného žánru. Aktuálně cyklus nabízí sedm programů (*Bajky, Detektivky, Dobrodružná literatura, Fantasy, Komiksy, Pohádky a Sci-fi*), mimo cyklus jsou pak zařazeny další „žánrové“ programy (*Jen je nechte, ať se bojí – o hororech, Magie skrytá ve verších – o poezii, Genderová literatura a Tajemství deníků*), všechny mají časovou dotaci 60 minut. Cílem programů je seznámit žáky se zajímavými knihami pro děti a mládež, přiblížit jim zajímavé životní osudy a ukázat jim, že vlastní zkušenosti lidí se mohou někdy promítat i v knižních světech a že je možné v knihách hledat jakési „návody“, jak dané situace řešit. Děti na každém programu z cyklu dostávají tematickou křížovku, jejíž správně vyluštěnou odpověď mají zapsat do pracovního listu s balonem, kam zaznamenávají také základní bibliografické údaje o přečtených knihách z každého žánru. Motivací pro zapojení do soutěže je mj. možnost strávit Noc s Andersenem v naší knihovně.

Noc s Andersenem 2016

Programy, jež jsou v nabídce mimo cykly (např. *Po stopách praotce Čecha* – nejstarší pověsti, *Příběhy hvězdné oblohy* – o vesmíru, *Knihovna vs. film*, *Prolhané národní obrození*, *Zlatý věk – Karel IV.*, *Vánoce pod stromem*, *Neotesánek* – o etiketě a slušném chování, *Lidské tělo* a mnoho dalších), jsou **různorodé nejen tematicky, ale také rozpětím cílových skupin**, pro něž jsou určeny – v zásadě by se však dalo říct, že jakýkoliv program je možné po předcházející včasné domluvě modifikovat a upravit pro jinou věkovou skupinu, než pro jakou je primárně určen. Veškeré besedy je možné také upravit dle požadavků pro děti s handicapem a různými druhy postižení (zrakové, tělesné, sluchové apod.).

BEZBARIÉROVÁ KNIHOVNA, PROJEKT RUKU V RUCE A SPOLUPRÁCE S NESLYŠÍCIMI

Knihovna si za dobu své existence (v roce 2016 slaví své 95. výročí od doby vzniku) upevnila své postavení mezi kulturními institucemi města a je součástí celospolečenského života v Brně. Kromě klasických výpůjčních služeb je její činnost zaměřena také na pořádání nejrůznějších vzdělávacích a kulturních akcí pro širokou laickou i odbornou veřejnost, ale neopomíná zohlednit také potřeby klientů s různými druhy handicapů. V KJM má nejdelší tradici **Knihovna pro nevidomé a slabozraké**, jež vznikla v roce 1976. Soustavně se však věnujeme také práci s dětmi s rozličnými druhy handicapů – práce s nimi má formu individuální pomoci přímo v půjčovnách, kolektivních besed a programů či spolupráce se specializovanými institucemi, jež může přerůstat až v projektovou činnost.

V letech 2010 – 2012 byl realizován projekt s názvem **Ruku v ruce**, který nabízel pomocnou ruku dětem s různými typy handicapů či dětem ze sociálně znevýhodněných rodin, pro něž byly vytvořeny čtyři cykly programů, které mohly být realizovány jako klasické vzdělávací programy, ale rovněž jako programy integrační, při nichž docházelo k začlenění těchto dětí mezi zdravou populaci a vzájemné pomoci a spolupráci mezi oběma skupinami. Celý projekt se zaměřil na snižování informačních bariér, jež činí rozdíly mezi těmito cílovými skupinami. V současné době nastala pětiletá lhůta udržitelnosti projektu, kdy pro zapojené školy a skupiny nabízíme programy z klasické nabídky s adekvátními úpravami pro jejich specifika a připravujeme rovněž zmíněné integrační programy.²

V loňském roce jsme také nově navázali spolupráci s neslyšícími, kteří projevíli zájem o zapojení se do integračních programů a akcí pořádaných knihovnou. Specifika této skupiny spočívají zejména v bezpodmínečné přítomnosti tlumočníka a ještě důslednější přípravě jak pozvánek na akce (musejí být natáčeny a tlumočeny do českého znakového jazyka), tak také programu, neboť děti se sluchovým postižením jsou při nich většinou integrovány mezi děti zdravé, bez handicapů a obě skupiny vyžadují zcela odlišný přístup, proto musejí být programy promyšlené do nejmenších detailů. Neslyšící děti se zapojují zejména do programů **Dobrodružství opičky Rozárky**, jež jsou určeny veřejnosti a jež si dlouhodobě získávají mezi návštěvníky velkou oblibu. Doposud proběhly tři integrační programy v rámci této akce a v následujícím období plánujeme tuto spolupráci nadále rozvíjet.

² KJM bez bariér. *Knihovna Jiřího Mahena v Brně* [online]. Brno, 2016 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <<http://www.kjm.cz/handicapovani>>.

PROJEKT OD HRANÍ KE ČTENÍ ANEB MALI A JEŠTĚ V KNIHOVNĚ – DOBRODRUŽSTVÍ OPIČKY ROZÁRKY A KLUB MAMINEK

V současné době v Knihovně Jiřího Mahena v Brně již několik let pořádáme pravidelné akce pro cílovou skupinu maminek, resp. obecně rodičů s malými dětmi – konkrétně program **Dobrodružství opičky Rozárky** (od června 2013) a **Klub maminek** (od listopadu 2012), přičemž *Klub maminek* je zaměřen svým programem výhradně na rodiče dětí, kdežto *Dobrodružství opičky Rozárky* se zaměřuje na děti od dvou do pěti let, ne na jejich rodiče, ti jsou zde pouze ve funkci doprovodu a případného pomocníka při aktivitách.

Dobrodružství opičky Rozárky je každoměsíční **program pro děti od dvou do pěti let, na němž se setkávají rodiče na mateřské dovolené, ale také třeba babičky či tety, které se o malé děti aktuálně starají.** V rámci programu, jehož hlavními účastníky jsou děti, pro něž je připravena literárně-pohybová a výtvarná dílna, se vždy zaměřujeme na vybrané téma, které je pro děti přitažlivé či aktuální v daném období, a snažíme se dětem nejen zprostředkovat informace o daných tématech (např. klasické svátky – *Vánoce, Velikonoce, Halloween* aj., *Doprava, Dinosauři, Doba ledová, Rytíři, Počasí, Roční období, Vesmír, Na cestě kolem světa* apod.), ale také je vést ke spolupráci ve skupině, samostatnosti, rozvíjet jejich pohybové dovednosti, psychomotoriku, jemnou motoriku a slovní zásobu. Na každém programu jsou vždy k dispozici také vybrané knihy věnující se danému tématu, které si mohou účastníci posléze vypůjčit absenčně domů.

Dobrodružství opičky Rozárky

V rámci *Klubu maminek* se **dvakrát měsíčně setkávají rodiče na mateřské či rodičovské dovolené na programech**, jež jsou připraveny tak, aby vyhovovaly zájmům a potřebám této specifické cílové skupiny. Ačkoliv by se podle názvu mohlo zdát, že primárně jsou upřednostněny maminky a tatínkové do Klubu nemají přístup, není tomu tak – jsou vítáni i oni, v názvu se však promítnul všeobecný celospolečenský trend, že o děti pečují v jejich raném období vývoje nejčastěji maminky, proto byl již při založení Klubu zvolen tento název. Tatínci však nejsou nijak omezeni v možnosti klubová setkání navštěvovat. Náplň programů bývají témata, jako jsou např. efektivní rodičovství, hyperaktivita u dětí, jak cestovat s dětmi, hračky a vzdělávací pomůcky pro děti z domácích materiálů, představení aktuální knižní produkce cílené na děti do tří let či předškolní věk aj. Jednou z předností klubových setkání je

také fakt, že rodiče se mohou setkávat se svými vrstevníky (tj. dalšími rodiči) a překonávat tak dočasnou odloučenost od běžného života a společnosti během mateřské a rodičovské dovolené a vzájemně si poskytovat a vyměňovat zkušenosti a rady. V rámci každého programu jsou vždy také představeny tematické knihy, související s probíraným tématem.

Klub maminek – představování knih pro nejmenší (září 2015)

Na oba tyto programy byly získány v roce 2016 finanční prostředky z projektu ***Od hraní ke čtení aneb Malí a ještě menší v knihovně***, díky němuž je možné zajistit lektory a potřebné pomůcky pro realizaci programů. Cílem projektu je představení knihovny jako místa pro celou rodinu. Tak jako doposud se zaměřujeme na podporu vztahu ke knize a rozvoj čtenářských dovedností už od malička a současně pro děti i rodiče připravujeme příjemné místo, na něž budou mít hezké vzpomínky. Mimo jiné v rámci těchto aktivit propagujeme kvalitní literaturu pro děti. Důležitá je také výměna zkušeností, a to především prostřednictvím setkání s odborníky, kteří s touto skupinou pracují.

NOVÉ VÝZVY A PODNĚTY PRO PRÁCI

Centrum dětského čtenářství má velmi širokou nabídku aktivit jak pro školy, tak pro veřejnost (laickou i odbornou), přesto však nechceme, aby jeho náplň a činnost upadla do stereotypu, proto se budeme i do budoucna snažit jednak nadále vylepšovat stávající programovou nabídku pro školy i pro veřejnost, ale také přicházet s novými nápady, v nichž by se odrazily aktuální trendy. Jeden z plánů do nadcházejícího období je vytvoření **čtenářských klubů pro děti**, jehož náplní by bylo jednak seznamování s knihami nejrůznějších žánrů a podob, ale v neposlední řadě také prohlubování zájmu o četbu a čtenářství. Důležitým cílem je pak **zvýšování úrovně čtenářské gramotnosti a posilování čtenářským kompetencí**. Vytváření čtenářských návyků od útlého věku je důležitou součástí rozvoje lidské osobnosti, neboť četba může ovlivňovat v pozitivním slova smyslu každého člověka, proto se snažíme vycházet vstříc požadavkům a někdy i výzvám, které naši práci dělají bohatší a rozmanitější.

ADRESA A E-MAIL

Mgr. Pavlína Lišovská

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace

Kobližná 4

601 50 Brno

Česká republika

e-mail: cdc@kjm.cz

ŠKOLSKÁ KNIŽNICA – ŽRIEDLO INŠPIRÁCIÍ, CENTRUM ZÁBAVY A ZDROJ VZDELÁVANIA

Denisa Horváthová

Základná škola Valentína Beniaka s materskou školou v Chynoranoch patrí medzi plnoorganizované základné školy. Sídli v okrese Partizánske v Trenčianskom kraji. Školský rok 2001/2002 bol pre školu významným medzníkom, pretože od Ministerstva školstva Slovenskej republiky jej bol udelený čestný názov **Základná škola Valentína Beniaka**. Od tohto momentu získala škola právo používať svoje logo, zástavu, pečať i školskú hymnu. Pri slávnostnom akte sa na nádvorí odhalila aj busta významného básnika a prekladateľa Valentína Beniaka, rodáka z Chynorian, ktorý sa radil medzi predstaviteľov prúdu literatúry nazývanej katolícka moderna. V budove 2. stupňa sme pri tejto príležitosti zriadili aj stálu expozíciu o živote a tvorbe tohto básnika. Škola sa teda v daných podmienkach formuje ako škola rodinného typu a rešpektuje a aj využíva prvky regionálnej výchovy a iných historických súvislostí. Žiaci tak prirodzenou cestou získavajú pocit hrdosti a učia sa, kam patria a prečo majú byť pyšní na to, odkiaľ pochádzajú. V škole **žiakom nezabúdame pripomínať osobnosti, ktoré v regióne tvorili hodnoty pre iných ľudí**. Školu navštevuje viac než tri stovky žiakov, ktorých počas vyučovacieho procesu rôznymi zákutiami jednotlivých predmetov vedie 30 pedagogických zamestnancov.

ŠKOLSKÁ KNIŽNICA – AKTIVITY A KNIŽNIČNÉ PODUJATIA

V roku 2006 sa naša škola zapojila do rozvojového projektu ministerstva školstva **Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc 2006**. V rámci tohto projektu získala finančné prostriedky na úplnú rekonštrukciu, bol zakúpený nový nábytok, skrinky s policami, sedacia súprava. Na evidenciu kníh a vedenie knižničného fondu bola zakúpená komplexná počítačová zostava a automatizovaný knižnično-informačný systém Clavius, v ktorom už máme zaevidovaných 3 021 knižničných jednotiek. Školská knižnica poskytuje knižnično-informačné služby viac ako 300 používateľov.

Školská knižnica sa stala miestom, oázou, ktorú žiaci veľmi radi navštevujú. Pripravujeme pre nich množstvo zaujímavých podujatí vo vyučovacom i v mimo vyučovacom čase.

Od roku 2010 sa súčasťou školskej knižnice stala aj multimediálna učebňa. Priestor školskej knižnice sa rozšíril nielen o miestnosť s moderným technickým zariadením, ale vytvorilo sa zároveň aj **moderné informačno-komunikačné centrum**. Tieto priestory využívajú najmä učitelia na **hodinách mediálnej výchovy, na predmete dejepis, ale aj počas krúžkovej činnosti**. V týchto priestoroch vzniká aj **školský časopis Pod lupou**, ktorý svojpomocne vydáva škola už desiaty rok a častokrát tu vznikajú aj príspevky do školského rozhlasu, ktoré sme si nazvali **Rádio odkazovač**.

Veľmi často školskú knižnicu **navštevujú žiaci počas vyučovacích hodín**. Najmä hodiny tvorivého písania sa stali obľúbenými, pretože priestor školskej knižnice poskytuje množstvo podnetov a stal sa akýmsi žriedlom inšpirácií pri tvorbe krátkych textov, hier či divadelných dramatizácií. Naši žiaci – možno budúci spisovatelia a spisovateľky – sú podnietení k tvorbe vlastných príbehov či lyrických básní. Koncom školského roka sú preto odmenení čestnými uznaniami za usilovnú a kreatívnu prácu počas celého roka a najkrajšie a najinšpiratívnejšie

práce máva každý jednotlivec uverejnené v zborníku prác, ktoré svojpomocne vydáva škola. Každý zborník býva pokrstený svojským spôsobom (napr. pierkami, bublifukmi) za prítomnosti vedenia školy.

Aj počas etickej výchovy sa žiaci oboznamujú s pôsobivými príbehmi plnými posolstiev dobra a všeludských hodnôt a využívajú priestory školskej knižnice i jej knižničný fond.

Počas školského roka nájdú cestu do školskej knižnice aj deti z materskej školy, voľný čas tam strávia deti zo školskej družiny, prichádzajú aj deti zo všetkých tried a ročníkov, aby sa zoznámili s priestormi, v ktorých na ne čakajú zaujímavé knihy z rôznych oblastí života človeka.

A že sa v školskej knižnici dá aj zabaviť, vedia všetci tí, ktorí každý rok čakajú na tradičné aktivity a podujatia. V podjesenný čas sa dvere do školskej knižnice otvárajú deťom, rodičom i starým rodičom, aby spoločne strávili čas pri rôznych hádankách, krížovkách, hrách. Každoročne netrpezlivo čakajú, kedy bude **Večerné čítanie**. Učiteľky slovenského jazyka pripravujú pre návštevníkov rôzne prekvapenia. Tí, ktorí chodia pravidelne, sa tešia na nočné písanie a táto aktivita sa teší veľkej obľube. Minulý rok sa dokonca všetci zabavili pri tanci! Hrajú sa divadelné improvizácie. Samozrejme, na všetkých čaká horúci čajík a sladkosti. Nádherný pocit hreje samotnú školskú knižničku, ktorá toto podujatie tradične končí rozprávkou na dobrú noc a deťom i rodičom sa zo školskej knižnice nechce odísť domov.

Od času, kedy sme sa po prvýkrát zapojili do **celoslovenského projektu Záložka do knihy spája školy**, každý rok s napätím očakávame, akú partnerskú školu a deti i učiteľky z nej budeme môcť potešiť vlastnoručne vyrobenými záložkami. Popri ich výrobe sa deti oboznamujú s rôznymi knižnými predlohami, referujú spolužiakom, aké knihy prečítali alebo dostali. V tomto roku bolo témou tohto podujatia motto: „**Múdrosť ukrytá v knihách**“, preto sme dlho premýšľali, aké variácie záložiek pripravíme. A aby sme nezabudli, ako sa píše klasické listy, pre priateľov zo Základnej školy v Zemplínskych Hámroch sme zopár klasických listov napísali a poslali. Potešila nás reakcia partnerskej školy, pretože naše deti dostali odpovede. Neskôr komunikácia prebiehala aj na sociálnych sieťach.

Vyrobené záložky

Školská knižnica ožíva aj nádhernými **interpretáciami textov**, ktoré si mladí recitátori pripravujú na rôzne súťaže v prednesoch poézie i prózy a všetky školské kolá týchto súťaží ako *Rozprávkové vretienko*, *Šaliarsky Mat'ko*, ... a *Slovo bolo u Boha...*, *Hviezdoslavov Kubín* či súťaž v rétorike *Štúrov Zvolen* – sa už neodmysliteľne konajú práve v školskej knižnici.

Kde načerpávajú mladí divadelníci námety pre budúce **divadelné predstavenia**? Áno, v školskej knižnici! Spolu s učiteľkou siahajú po knihách plných príbehov či lyrických vyznaní. Prvé improvizácie vznikajú práve medzi policami s knihami.

Obohatením bývajú **besedy s ľuďmi, ktorí sa venujú literárnej tvorbe**. Návštevy tvoriacich autorov sú pre deti obohacujúce a besedy končia neutíchajúcimi otázkami o procese vzniku knihy či otázky, čo sa môže stať námetom pre knižnú predlohu, kde a čím sa spisovatelia inšpirujú.

Beseda so spisovateľom Stanislavom Bebjakom

Aj vyučujúce rady zavítajú do priestorov školskej knižnice počas zasadnutí predmetových komisií a metodických združení.

Ani posledný deň školského vyučovania nie je v školskej knižnici pusto. Vychovávateľky v školskom klube detí pripravujú podujatie *Noc v ŠKD*. Deti zostávajú v škole do rána a vítajú letné prázdniny. Podvečer zvyknú navštíviť aj školskú knižnicu, kde im školská knihovnička porozpráva o živote knižky, o tom, ako vzniká, o spisovateľskom chlebičku a pripraví pre ne hry, prečíta im rozprávku na dobrú noc, aby sa im sladko spalo a dobre prebúdžalo do prázdninového rána.

CELOSLOVENSKÝ PROJEKT NAJZAUJÍMAVEJŠIE PODUJATIE ŠKOLSKEJ KNIŽNICE K MEDINÁRODNÉMU DŇU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC 26. 10. 2015

Samozrejme, veľkou očakávanou udalosťou v našej škole sa každý rok stal **celoslovenský projekt** organizovaný Slovenskou pedagogickou knižnicou *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* k Medzinárodnému dňu školských knižníc. Aj v roku 2015 sme s napätím

očakávali, aké bude ústredné motto. A po oznámení témy **Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania** sme sa s chuťou pustili do príprav.

Podujatie *Literatúra žije v uliciach a medzi ľuďmi*

Naše podujatie sme nazvali *Literatúra žije v uliciach a medzi ľuďmi*. Keď som premýšľala nad danou témou, spomenula som si na slová Štefana Moravčíka: „*Literatúra je ako vitamín, čudesa liečivá bylina... Poskytuje úľavu, osvieženie, inosť jazyka, zlaté zrnko neošúchaného slova, iný pohľad...*“ Rozhodla som sa teda, že naši žiaci dostanú literárne ukážky, s ktorými sa budú nielen zoznamovať, ale zároveň budú tvorivo a invenčne s nimi pracovať, aby to, s čím sa v tento deň stretnú, bolo neopakovateľné a jedinečné a aby si tento deň uchovali v srdiečkach. Mojm cieľom bolo, aby vyniesli na ulicu medzi ľudí krásne príbehy i poetické slová a obohatili tak nielen seba, ale aj ľudí, ktorých v tento deň stretnú.

26. októbra sa ráno v školskom rozhlase ozval hlas školskej knihovníčky. Informácii, že v tento deň sa opäť zabavíme počas Medzinárodného dňa školských knižníc, sa všetci nesmierne potešili. Zástupcovia jednotlivých tried prišli do školskej knižnice, aby si prevzali inštrukcie a pokyny, podľa ktorých budú v tento deň postupovať. Každá trieda si odnášala aj krásne zviazané posolstvá v príbehoch na zamyslenie sa, ktoré si na úvod prečítali v triede. A potom už nastal čulý ruch. Triedni učitelia rozdeľovali úlohy, žiaci začali čítať, pátrať po informáciách a rozbehli sa aj do ulíc Chynorian.

Žiakov na 1. stupni vždy oslovia rozprávky. Preto si deti prišli ráno po knihy do školskej knižnice a počas dňa sa dostali do rozprávkového čarovného sveta. Čítali, maľovali trpaslíkov i Snehulienku, vyrábali podmorský svet, poznávali cesty Kvapky cestovateľky, vyrábali medovníčky rôznych farieb a tvarov, aby opravili medovníkovú chalúпку... Štvrtáci si vybrali modernú rozprávku, ktorú zdramatizovali. Popritom si vyrábali kostýmy a rekvizity. Keď mali všetko pripravené, odišli **do materskej školy**, aby potešili najmenšie detičky i učiteľky v škôlke. A tie boli nadšené, tleskali a mali úsmev na perách. Štvrtáci ich nakoniec všetkých aj roztancovali. Za odmenu im priniesli aj sladkosti. Ale tie dostali počas dňa všetky deti, lebo – čudujsasvete – každé dieťa v našej škole priložilo ruku k spoločnému dielu!

Aj počas prezentácie tried na prvom stupni zožali malí herci úspech a boli nádhernou bodkou za rozprávkovým dňom. Na konci divadelného predstavenia našich štvrtákov sa roztancoval i celý prvý stupeň. Všetci totiž mali radosť z toho, že svoje prvé veľké vystúpenia počas prezentovania výsledkov práce pred toľkými spolužiakmi zvládli na výbornú!

Žiaci na 2. stupni mali iné úlohy. Ráno dostali všetci v školskej knižnici krásne zviazané posolstvá dobrých a poučných príbehov, ktoré si v triede prečítali. Potom sa každý ročník dozvedel zadania, čo treba urobiť s literárnymi textami, ktoré dostali. A znovu čítali. Keď sa oboznámili s autormi, textami a úlohami, vytvorili v ročníkoch tímy. Niektorí si pripravovali prejavy, ako sa prihovoria ľuďom, ktorým mali zaniest' a prečítať príbehy pre potešenie duše. Zároveň sa oboznámili s anketovými otázkami, pomocou ktorých mali zistiť, ako sú na tom obyvatelia obce s čítaním kníh a so vzťahom k literatúre. A títo žiaci sa potom rozbehli do ulíc.

Piataci išli prečítať krásnu Exupéryho modlitbu na faru a príjemne tak prekvapili dôstojného pána farára, ktorý ich srdečne privítal. Šiestaci potešili kuchárky v školskej jedálni, ktoré si našli chvíľku času pri príprave obeda pre všetkých stravníkov. Vedúca školskej jedálne mi poďakovala poobede, tešila sa malej, ale milej zmene a vyznala, že príbehy, ktoré im priniesli šiestaci a prečítali im ich, im vyčarili slzičky na tvári. Siedmacy si pripravili dramatizované

čítanie príbehov pre našich najstarších spoluobčanov v Domove dôchodcov v našej obci. Táto návšteva bola vopred ohlásená a preto na nich už netrpezlivo čakali všetci obyvatelia. Aj táto návšteva bola emotívna a nenechala ľahostajnými ani našich žiakov. Pri rozhovore o ich pocitoch z návštevy sa viacerí zamysleli nad vekom staroby. Radovali sa, že ich mohli potešiť a spestriť im dopoludnie.

Vrelé privítanie v Domove dôchodcov v Chynoranoch

Ôsmaci najskôr čítali v riaditeľni a potom na námestí v obci. Stretli mnohých obyvateľov a boli milo prekvapení, že ľudia reagovali pozitívne a boli ochotní počúvať a odpovedať na otázky v dotazníku. Dokonca sme zistili, že sa usmievali. No a deviataci rozdávali posolstvá príbehov ľuďom na železničnej stanici, v obchodoch, v zdravotnom stredisku... Rozprávali sa o literatúre a o knihách.

A zapisovatelia získavali cestou odpovede na anketové otázky od náhodných okoloidúcich. Teší nás, že sme počas dňa zaznamenali len pozitívne reakcie.

Anketári v uliciach Chynorian

Ešte hrejivejšie boli získané fakty z **ankety**, do ktorej sa zapojilo 30 ľudí. Na prvú otázku: **Čítate knihy?** – odpovedala väčšina, že áno (okrem piatich). Na druhú otázku: **Ktorú knihu ste naposledy prečítali?** – zvíťazili knihy: Papierové mestá a Chatrč. Odpovede na tretiu otázku tiež potešili, pýtali sme sa: **Myslíte si, že klasická kniha prežije 21. storočie?** – odpovedali všetci stopercentne áno. Poslednou otázkou sme zisťovali: **Či respondenti niekedy sami tvorili básne alebo poviedky?** – prekvapenie, tretina opýtaných sama niekedy písala literárne práce.

Tí, ktorí zostali v škole, vyrábali **Stromy múdrosti**. Každý zo žiakov si obkreslil svoju ruku, do ktorej vpísal názov knihy, ktorá sa mu najviacej páčila a peknú myšlienku, ktorú si o knihe zapamätal. Ale keďže nie všetci pravidelne čítajú, aj títo žiaci si poradili, v počítačovej učebni si našli citáty o knihách a o múdrosti. Všetci žiaci v triedach sa takýmto spôsobom museli zapojiť svojou stopou ruky či iným nápadom do diania okolo seba a chtiac-nechtiac sa takýmto nenásilným spôsobom vlastne vzdelávali 😊

Prezentácia Stromov múdrosti

Žiaci, ktorí si priniesli knihy, ktoré chceli niekomu podarovať alebo si ich vymeniť za iné knižné tituly, mohli po prezentáciách zostať na chodbe a zúčastniť sa **Antikvariátu kníh**. Všetci napokon odchádzali s nejakou novou knihou a tešili sa, že počas jesenných večerov si budú čítať.

Prezentujúci žiaci nakoniec obohatili prezentáciou svojej práce všetkých ostatných, keď porozprávali zážitky z tohto čarovného dňa. Zástupcovia stručne porozprávali o zážitkoch a prezentovali aj svoje stromy múdrostí, ktoré počas dňa vyrobili. Všetky stromy boli pestré nielen svojou farebnosťou a rozmanitosťou, ale aj množstvom krásnych myšlienok.

A tak nám opäť aj v roku 2015 počas Medzinárodného dňa školských knižníc **literatúra spestrila chod našej školy**. Potešujúce a hrejúce bolo ešte dlhé rozprávanie zážitkov na hodinách počas týždňa. A vyjadrenie, keď by sa takéto dni opakovali častejšie.

Za podporu týchto aktivít patrí **pod'akovanie** nielen dôležitej osobe – **ústrednej metodičke pre školské knižnice** Rozálii Cenigovej, ktorej neúnavnosť a láska ku knihám a literatúre prináša medzi žiakov a učiteľov neopakovateľné zážitky a krásne ľudské hodnoty. **Pod'akovanie patrí aj vedeniu školy**, ktoré sa teší týmto aktivitám a mám u nich veľkú podporu.

Na koniec by som uviedla aj pocity našej **riaditeľky školy pani Janky Magdolenovej**: „*Tablet, mobil, MP3...bez týchto výdobytkov modernej doby si našu mládež nevieme ani predstaviť. Zrazu sa však dialo niečo nezvyčajné! Na ulici, železničnej stanici, v domove dôchodcov, u lekára, v materskej škole, v obchode... stretávame mladých ľudí s knihou v rukách. Na to, aby sa prihovorili okoloidúcim nepotrebujú neosobnú SMS-ku. Stačí obyčajné slovo a prívetivý úsmev. Prekvapení a uponáhľaní ľudia sa zastavia, žiaci otvárajú knihu a čítajú príbeh, myšlienku... Ľudia sú milo prekvapení. Tých pár minút zastavenia sa zrazu nikomu nechýba. Pod'akovanie, rozlúčka a možno niekde v hĺbke myšlienka: Dnes si určite aj ja nájdem čas na knihu...*“

ZÁVER

Vždy sa teším na aktivity súvisiace s čítaním, interpretáciou literárnych diel, na rozhovory o literatúre, pretože verím v hlboký význam a zmysel tejto práce. Poznávanie nového predsa rozširuje nielen obzory okolo nás, ale prehľbuje aj to krásne ľudské vo vnútri, v duši. A robiť svet krajším a lepším učím aj deti. Verím tiež v to, že akýkoľvek okruh žiakov ovplyvním a ukážem im pootvorené dvierka do sveta umenia, zasejem do nich semienko sebapoznávania, poznania i možností prostredníctvom tajomstiev, dobrodružstva i všeludských hodnôt ukrytých v knihách, že to má, a som o tom presvedčená, svoj význam a opodstatnenie.

ADRESA A E-MAIL

PhDr. Denisa Horváthová
Základná škola Valentína Beniaka s materskou školou
Školská 186/13
956 33 Chynorany
Slovenská republika
e-mail: denisahorvathova610@gmail.com

ŠKOLSKÁ KNIŽNICA – NEODDELITEĽNÁ SÚČASŤ ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Katarína Ruzsinszká

V súčasnosti je mládež obklopená informáciami na každom kroku. Je dôležité naučiť žiakov efektívne pracovať s nimi. Musia vedieť informácie selektovať, hodnotiť, orientovať sa v nich a správne ich využiť pre svoje potreby. Práve škola a školská knižnica **formujú osobnosť mladého človeka, rozvíjajú jeho čitateľskú gramotnosť, ako i kritické a tvorivé myslenie.**

Školské knižnice plnia viacero úloh. Rozširujú vedomosti žiakov, vytvárajú trvalý záujem o čítanie, učia žiakov pracovať s informáciami, rozvíjajú schopnosti a návyky samostatného štúdia, rozvíjajú čitateľskú gramotnosť. Pomáhajú prekonávať čitateľské krízy žiakov. O toto všetko sa snaží aj naša školská knižnica.

Budova školy na Slovenskej ulici

Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch má priestorovo malú školskú knižnicu, ktorá nevyhovuje na organizovanie podujatí pre viac ako 700 žiakov. To však neznamená, že nedostatočné priestorové podmienky obmedzujú jej činnosť. Školská knižnica pracuje počas celého roka a pripravuje rôzne aktivity pre svojich žiakov. Školská knižnica prešla vďaka **rozvojovému projektu** Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky ***Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc*** v roku 2011 elektronizáciou a revitalizáciou. V rámci uvedeného projektu sme výrazne rozšírili knižničný fond, pripojili školskú knižnicu na školský internet. Knižničný fond tvorí 4 500 knižničných jednotiek z krásnej i odbornej literatúry. Žiaci majú možnosť navštíviť školskú knižnicu každý deň cez veľkú prestávku, dvakrát týždenne po vyučovaní - v pondelok a v stredu od 14.15 do 15.00 hod. a kedykoľvek po dohode so školskou knihovničkou.

Školská knižnica je neoddeliteľnou súčasťou vyučovacieho procesu. Je zdrojom poznania a informácií pre všetkých žiakov našej školy. Využívanie knižničného fondu pomáha v seba vzdelávaní žiakov a ich príprave na vyučovanie. Motivuje i pedagógov k ďalšiemu odbornému vzdelávaniu a rastu. Naša škola ponúka pre žiakov študijné a učebné odbory

zamerané na obchod, podnikanie a marketing, ale aj na služby v cestovnom ruchu a spoločenskom stravovaní. Preto veľkú časť nášho knižničného fondu tvoria odborné publikácie zamerané na túto oblasť. Žiaci napriek tomu, že majú možnosť získavať odborné informácie na internete, často navštevujú školskú knižnicu. Vyhľadávané sú najmä tituly, ktoré sú ťažko dostupné alebo finančne náročné.

Priestory školskej knižnice

AKTIVITY ŠKOLSKEJ KNIŽNICE ZAMERANÉ NA ROZVOJ ČITATELSKEJ GRAMOTNOSTI

Besedy so spisovateľmi

Besedy so spisovateľmi na pôde školy sú veľmi vítané najmä zo strany žiakov. Veď môcť sa zhovárať s Borisom Filanom o jeho spisovateľských i cestovateľských aktivitách je zážitkom na celý život. Pozvanie na besedu neodmietol ani novozámocký spisovateľ Ladislav Balla.

Beseda s Borisom Filanom

Recitačné súťaže

Recitačné súťaže sú neoddeliteľnou súčasťou činnosti našej školskej knižnice. Pred konaním recitačných súťaží často prichádzajú žiaci do školskej knižnice s prosbou pomôcť vybrať ten správny text na recitáciu. Školská knihovníčka žiakom vždy ochotne poradí, pomôže. Každoročne organizujeme školské kolá recitačnej súťaže ako napríklad: *Hviezdoslavov Kubín*, *A slovo bolo u Boha*. Úspešne sa zapájame aj do krajskej recitačnej súťaže *Vansovej Lomnička*.

Čítanie k maturitnej skúške zo slovenského jazyka a literatúry

Čítanie k maturitnej skúške zo slovenského jazyka a literatúry je akcia, ktorá sa uskutočňuje raz mesačne. Spravidla býva poslednú stredu v mesiaci. Keďže nemáme študovňu, žiaci sa stretnú v určenej triede a začítajú sa do odporúčanej literatúry (povinné čítanie). Spolu so školskou knihovníčkou – zároveň učiteľkou slovenského jazyka a literatúry robia spolu rozборы diel, vyjadrujú estetický zážitok z diela, pracujú s textom.

Výstavy kníh spojené s burzou kníh

V marci organizujeme na chodbe školy výstavu kníh spojenú s burzou kníh. Vystavujeme najmä nové tituly, ktoré boli zakúpené v školskej knižnici v poslednom období. Žiaci, ktorí nenavštevujú z rôznych dôvodov školskú knižnicu, majú možnosť začítať sa do kníh. Takouto formou sa snažíme „prilákať“ nových čitateľov do školskej knižnice. V rámci burzy kníh žiaci prinesú „vyčítané“ knihy, ktoré si za symbolickú cenu môžu nájsť nového majiteľa.

Výstavy cudzojazyčných kníh

Každý rok organizujeme aj výstavu cudzojazyčných kníh najmä v anglickom a v nemeckom jazyku. Naši žiaci vykonávajú prax aj v zahraničí, preto sa snažíme mať v knižničnom fonde aj takúto literatúru.

Ročníkové práce zo slovenského jazyka a literatúry

Žiaci 3. ročníkov pracujú na ročníkových prácach zo slovenského jazyka a literatúry. Práce žiaci obhajujú a prezentujú v apríli. Keďže nám chýba už spomínaná študovňa, obhajoby sa snažíme uskutočňovať v odborných učebniach vybavených dataprojektorom a interaktívnou tabuľou. Práce žiakov sú v hrebeňovej väzbe a archivujú sa v školskej knižnici. Mnohé z nich sa využívajú na hodinách ako učebné pomôcky.

Spolupráca s Mestskou knižnicou Antona Bernoláka v Nových Zámkoch

Spolupráca s Mestskou knižnicou Antona Bernoláka v Nových Zámkoch je veľmi aktívna. Pravidelne sa zúčastňujeme podujatí organizovaných mestskou knižnicou. Sú to najmä prednášky a besedy so spisovateľmi.

Daruj knihu škole

Svetový deň kníh a autorských práv oslavujeme akciou *Daruj knihu škole*. Žiaci v tento deň majú možnosť priniesť do školskej knižnice knihy, ktoré už doma nepotrebujú. Často prinesú aj staršie knihy od babky, susedov, ktoré by možno skončili v zbere papiera. Formou daru sa nám podarilo značne rozšíriť knižničný fond našej knižnice a „zachrániť“ knihy pre ďalšie generácie.

Stretnutie so začínajúcimi spisovateľmi – žiakmi

Stretnutie so začínajúcimi spisovateľmi – žiakmi je akcia zameraná na prezentáciu vlastných prác žiakov v užšom kruhu len medzi „spisovateľmi“ z našej školy. Žiaci si

vypočujú názory spolužiakov ako i školskej knihovníčky na svoje prvotiny, s ktorými sa zapájame do súťaží, ako sú napríklad *Keď si vymýšľam*, *Medziriadky*, *Esej Jána Johanidesa*. Autorom knihy *Šuriansky cukrovar* – je bývalý žiak našej školy Miroslav Eliáš.

Školský časopis HOS

Každý štvrťrok vychádza náš školský časopis HOS, ktorého redakčná rada sa stretáva a pracuje v skromných priestoroch školskej knižnice. Školský časopis prihlasujeme aj do súťaže Štúrovo pero (v roku 2015 časopis získal ocenenie TV Markíza).

Školský časopis HOS

Čitateľská beseda *Kniha, ktorá ma zaujala*

Čitateľskú besedu organizovanú pod názvom **Kniha, ktorá ma zaujala** vedie školská knihovníčka s pravidelnými a aktívnymi návštevníkmi školskej knižnice.

Literárna vychádzka *Po stopách Antona Bernoláka*

Súčasťou literárnej vychádzky *Po stopách Antona Bernoláka* v Nových Zámkoch je okrem iného aj návšteva kaplnky A. Bernoláka, múzea A. Bernoláka i pamätnej tabule A. Bernoláka.

Literárne exkurzie

Snažíme sa, aby literárne exkurzie mali historický a estetický podtón. Navštívili sme Modru, Banskú Štiavnicu, Nitru, ale i Prahu. Väčšinou sa ich zúčastňuje výber žiakov zo školy, keďže niektoré z nich sú finančne náročné. Možno by stálo za uvažovanie, keby niektoré literárne exkurzie boli povinné a štát by ich zafinancoval. Zdvihlo by sa

u mladých ľudí národné povedomie i národná hrdosť, ktoré u väčšine mládeže v súčasnosti absentujú.

Celoslovenský projekt *Záložka do knihy spája slovenské školy*

Naši žiaci sa každý rok v októbri pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc zapájajú do celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy* a s radosťou vyrábajú záložky pre rovesníkov z iných škôl.

Celoslovenský projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice*

Do celoslovenského projektu **Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice** organizovanému pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc sa úspešne zapájame od roku 2010.

CELOSLOVENSKÝ PROJEKT NAJZAUJÍMAVEJŠIE PODUJATIE ŠKOLSKEJ KNIŽNICE K MEDZINÁRODNÉMU DŇU ŠKOLSKÝCH KNIŽNÍC

Keďže naša škola pôsobí ako centrum odborného vzdelávania a prípravy v oblasti cestovného ruchu hotelových služieb a obchodu a naši žiaci patria medzi špičku na Slovensku v gastronómii, snažíme sa im vytvoriť priaznivé podmienky pre ďalší osobnostný rast a profesijný rozvoj. Veľmi nás potešila téma **11. ročníka celoslovenského projektu Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015 Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania.**

V našej školskej knižnici, vzhľadom na odbornosť školy, sa nachádza mnoho kuchárskych kníh a receptúr, ktoré žiaci bežne využívajú na hodinách odbornej prípravy. Študenti a milovníci literatúry, ktorí mnoho čítajú, určite vedia, že receptúry môžu nájsť nielen v odborných publikáciách, ale aj v krásnej literatúre. Preto sme sa rozhodli, že tohtoročnú tému Medzinárodného dňa školských knižníc uchopíme tvorivo a zrealizovali sme podujatie na tému **Literárna reštaurácia.**

PODUJATIE LITERÁRNA REŠTAURÁCIA

Jedálny lístok zostavili žiaci na základe jedál, ktoré našli v rôznych knižkách. Keďže naším cieľom bolo prepojiť odborné vzdelávanie a centrum vzdelania – školskú knižnicu, receptúry hľadali aj v krásnej literatúre. Študenti boli prekvapení, koľko pochúťok sa dá nájsť v knižkách od Petra Jaroša, Ernesta Hemingwaya a mnohých známych autorov. Snažili sme sa preniesť recepty z kníh do skutočnej kuchyne. Na príprave literárnej reštaurácie spolupracovali žiaci všetkých študijných a učebných odborov. Práce na projekte sa začali už začiatkom školského roka. O propagáciu projektu sa postarali žiaci odborov pracovník marketingu a obchod a podnikanie. Vytvorili propagačné letáky, ktoré boli v každej triede. Pripravili plagáty, ktoré informovali o otvorení literárnej reštaurácie a sprievodných aktivitách. Taktiež sa pričínili o výzdobu reštaurácie.

Žiaci hotelovej akadémie a učebných odborov sa postarali o zhotovenie jedálnych lístkov a prípravu jedál. Inšpiráciu hľadali v školskej knižnici, kuchárskych knihách, krásnej literatúre i na internete. Hodiny presedeli nad knihami, čítali, hľadali tie najzaujímavejšie úryvky s receptami. Vymýšľali poetické názvy jedál. Žiaci boli veľmi tvoriví, inšpirovali sa knihami, autormi a ich životom – napríklad dezert Perníkové srdce je inšpirovaný

životom Andreja Sládkoviča, ktorý bol zamilovaný do Maríny – Márie Pišlovej. Tá mu sľúbila svoje srdce, ale rodičia ju prinútili vydat' sa za bohatého pernikára.

Literárnu reštauráciu slávnostne otvorili prestrihnutím pásky pani PhDr. Ľubica Libová, vedúca odboru vzdelávania a kultúry Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja a pán riaditeľ školy RNDr. Rudolf Mišák. Po úvodnom slove školskej knihovníčky PaedDr. Kataríny Ruzsinszkej nasledoval program pripravený žiakmi, v ktorom prezentovali činnosť a aktivity školskej knižnice, bližšie predstavili tohtoročný projekt, na ktorom pracovali už od septembra. Slovo bolo doplnené umeleckým prednesom ukážok z krásnej literatúry, v ktorých sú uvedené receptúry. Napríklad Peter Jaroš v románe Tisícročná včela podáva podrobný opis prípravy bryndzových halušiek.

Ukážka stolovania

V literárnej reštaurácii boli podávané reálne jedlá pripravené našimi žiakmi na základe receptov z beletrie. Popri originálnych receptoch z beletrie sme do nášho jedálneho lístka zaradili aj naše originálne návrhy na názvy jedál, pri ktorých sme sa inšpirovali autormi, ich životom, či postavami z diel.

Na slávnostný obed a sprievodný program boli pozvaní hostia z radov miestnej samosprávy, Nitrianskeho samosprávneho kraja, knižníc, verejnosti a médií.

Súčasťou akcie bol aj pokus o vytvorenie slovenského rekordu – zhromaždiť najväčší počet kuchárskych kníh na jednom mieste. Skutočne všetci žiaci našej školy, ale aj pedagógovia s ochotou prinášali kuchárske knihy. Komisár z agentúry Slovenských rekordov, pán Igor Svítok, knižky zrátal a vyhlásil vytvorenie slovenského rekordu – 1554 kuchárskych kníh.

Ocenenie za vytvorenie slovenského rekordu

Celé podujatie bolo spropagované médiami na miestnej aj na celoštátnej úrovni. Propagovali ho napríklad: Novozámocká televízia, Obecná televízia – Tvrdošovce, Regionálne noviny – MY, Nitrianske noviny. Správa o podujatí bola uverejnená na webovom sídle našej školy a v školskom časopise a takisto aj publikovaná v TASR (<http://skolskyservis.teraz.sk/stredne-skoly/slovenske-rekordy-kucharske-knihy/22372-clanok.html>).

O tomto podujatí sa dozvedeli aj žiaci základných škôl z nášho regiónu a ich rodičia, ktorí sa zúčastnili dňa otvorených dverí na našej škole v nasledujúci deň. Naši žiaci im prezentovali aktivity spojené s týmto dňom (výzdoba reštaurácie, ukážka stolovania, história varenia, rekordný počet kuchárskych kníh na jednom mieste, výstavu najzaujímavejších knižných publikácií, jedálne lístky, umelecký prednes ukážok, výroky o jedle).

Hodnotenie podujatia niektorými žiakmi školy

„Nemyslel som si, že sa nazbiera toľko kuchárskych kníh. Ale som rád, že sme vytvorili slovenský rekord s takým veľkým množstvom kuchárskych kníh – 1 554 kusov. Ja sám som ich priniesol 14 kusov. Niektoré sme mali doma, ale mnohé som si požičal od rodiny. Medzi nimi bola aj kuchárska kniha po starej mame, ktorá už nežije. Ako som ju prezeral, vypadol z nej papierik, na ktorom bol recept na pagáče napísaný jej rukou. S maminou sme si trochu zaspomínali na starú mamu, na jej výborné kuchárske umenie. Som rád, že sa mi tento recept dostal do rúk. Cez jesenné prázdniny upečieme pagáče starej mamy.“

žiak Miroslav Szabó z 3.A

„Nám o projekte povedali na praxi (pracovník marketingu). Veľmi nás to zaujalo, tak sme začali vymýšľať, čím by sme mohli prispieť my. Spolužiak vie robiť dobre na počítači, tak on pripravil nejaké grafické návrhy na literárne menu, niektorí radi aranžujú, tak pripravili ukážku netradičného darčkového balenia kníh, ktorú sme predvádzali pozvaným hosťom. Ostatní sme pomáhali pri výzdobe miestnosti reštaurácie – mali sme to takú prípravu na stužkovú, ktorá nás budúci rok čaká.“

žiaci – pracovníci marketingu z 3.C

„Som už štvrtáčka, tak som podujatí pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc zažila viacero. Ešte v prvom ročníku som nevedela, o čom tento projekt je, vždy som bola zapojená pasívne len ako divák. Ale v ďalších rokoch som sa už aktívne zapájala a prichádzala som s vlastnými nápadi. Keďže veľa a rada čítam, vôbec ma neprekvapilo, že aj v krásnej literatúre zvyknú byť recepty. Aj medzi knižkami v mojej súkromnej knižnici sú dve také: Sladko v ústach od Barbory Kardošovej a Vajce a ja od Betty MacDonalldovej. Svoje obľúbené pasáže som predniesla najskôr pri slávnostnom otvorení pred pozvanými hosťami, neskôr aj na posedení pre žiakov.“

žiacka Sabínka Lörinczová zo 4.A

„Na tento deň som sa veľmi tešila, najmä na to, že ako škola spolu vytvoríme slovenský rekord v čo najväčšom počte kuchárskych kníh na jednom mieste. Dala som si záväzok, že prinesiem čo najviac kníh. Podarilo sa mi to splniť, priniesla som 143 kuchárskych kníh. Keďže máme reštauráciu, naša rodina tak trochu zbiera kuchárske knihy. Ale nemyslela som si, že sa nám podarí vyzbierať také veľké množstvo kníh. Najviac sa mi páčili historické kuchárske knihy. Veľmi ma oslovila kuchárska kniha od Terézie Vansovej. Porovnávať recepty spred 100 rokov s tými dnešnými bolo poučné a zaujímavé. Ďakujem za tento pekný deň.“

žiacka Eva Halászová z 3.A

ADRESA A E-MAIL

PaedDr. Katarína Ruzsinszká
Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu
Zdravotnícka 3
940 01 Nové Zámky
Slovenská republika
e-mail: skola@hosnz.sk

Príloha č. 1 Vyhodnotenie 6. ročníka česko-slovenského projektu pre základné školy a osemročné gymnáziá *Záložka do knihy spája školy*

Vyhodnotenie
6. ročníka česko-slovenského projektu
pre základné školy a osemročné gymnáziá

Záložka do knihy spája školy: Múdrost' ukrytá v knihách

Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave v spolupráci s Národným pedagogickým múzeom a knižnicou J. A. Komenského v Prahe vyhlásili pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2015** pre základné školy a osemročné gymnáziá 6. ročníka česko-slovenského projektu ***Záložka do knihy spája školy: Múdrost' ukrytá v knihách***.

Cieľ česko-slovenského projektu

Cieľom česko-slovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci vyrobili záložku do knihy, na ktorej ľubovoľnou technikou stvárnilí tému česko-slovenského projektu *Múdrost' ukrytá v knihách*, a vymenili si ju s partnerskou školou z Českej republiky, respektíve zo Slovenskej republiky. Výmenu záložiek využili školy k nadviazaniu spolupráce, kontaktov alebo poznávaniu života žiakov v Českej republike a v Slovenskej republike a zároveň aj ako prierezovú tému do Školského vzdelávacieho programu alebo ako súčasť školského projektu.

Priebeh česko-slovenského projektu

Slovenské školy, ktoré sa chceli zúčastniť projektu, vyplnili do 25. septembra 2015 elektronickú prihlášku zverejnenú na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok z Českej republiky a zo Slovenskej republiky vytvorila Slovenská pedagogická knižnica **430 partnerských dvojíc** s prihliadnutím na druh a typ školy a počet prihlásených žiakov. Z uvedeného počtu bolo 204 partnerských dvojíc vytvorených medzi českými a slovenskými školami a 226 partnerských dvojíc, z dôvodu nízkeho počtu prihlásených českých škôl, medzi samotnými slovenskými školami. V dňoch 2. až 3. októbra 2015 zaslala Slovenská pedagogická knižnica kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými pokynmi o realizácii česko-slovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice informovala o tom, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2015.

Vyhodnotenie česko-slovenského projektu

Do projektu sa prihlásilo **859 škôl s celkovým počtom žiakov 109 982**, z toho bolo:

- **204 českých škôl** s celkovým počtom 23 394 žiakov a
- **655 slovenských škôl** s celkovým počtom 86 588 žiakov.

Slovenská pedagogická knižnica poďakovala 23. októbra 2015 každej zúčastnenej českej i slovenskej škole za aktívnu účasť v projekte. Slovenské školy vyzvala na dobrovoľné vyhodnotenie česko-slovenského projektu a pripojenie fotografií z priebehu výroby záložiek alebo fotografií najkrajších záložiek.

Výber z dobrovoľného hodnotenia projektu 386 českými a slovenskými školami spolu s fotografiami z priebehu výroby záložiek alebo s fotografiami so samotnými najkrajšími záložkami je dostupný na tejto webovej adrese:

http://www.spgk.sk/swift_data/source/2015/Projekt_Zalozka_ZS_osemrocne_gymnazia_Hodnotenie_2015kompr2.pdf

Výroba záložiek

Žiaci vyrábali záložky rozmanitých tvarov a s využitím rozličných techník na určenú tohoročnú tému *Múdrosť ukrytá v knihách* počas vyučovania, v školskom klube detí, v rámci krúžkovej činnosti alebo doma podľa svojich schopností, možností a veku. Mladší žiaci poväčšine stvárňovali na svojich záložkách rozprávkové postavy s citátmi z kníh napríklad Tri prasiatka, Popoluška, Včielka Maja, Rozprávky o psíčkovi a mačičke. Starší žiaci pracovali skôr s Ezopovými bájkami alebo s knihami napríklad Malý princ, Povesti spod Sitna, Horký chlieb. Počas výroby záložiek si mnohí žiaci so svojimi spolužiakmi vymieňali svoje názory o prečítaných knihách a obľúbených literárnych hrdinoch. Doplňujúcim programom výroby záložiek bolo často dramatizované čítanie rozprávok staršími žiakmi prváčikom, besedy so slovenskými regionálnymi spisovateľmi, hodiny hlasného čítania, recitačné súťaže či spoločná návšteva školskej knižnice. Ojedinele aj rozhlasové relácie venované prezentácii česko-slovenského projektu a predstaveniu pridelenej partnerskej školy a takisto aj tvorba powerpointových prezentácií alebo cédečiek s informáciami a fotografiami o svojich obciach, mestách alebo školách určená pre partnerské školy.

Výmena záložiek

Väčšina škôl do balíka so záložkami pribalila darčkové predmety, školské časopisy, ročenky škôl, cédečka s ľudovými pesničkami alebo so školskými speváckymi súbormi, knihy od regionálnych autorov, propagačné materiály o škole alebo o obci či o meste. Našli sa aj také školy, ktoré ku záložkám priložili fotografie žiakov, ktorí vyrábali záložky, alebo priateľské listy od školských koordinátorov alebo od samotných žiakov. Mnohí žiaci na zadnú stranu záložiek písali svoje poštové adresy, e-mailové adresy alebo facebookové kontakty, aby mohli medzi sebou navzájom komunikovať. V niekoľkých prípadoch došlo dokonca k osobnému odovzdaniu záložiek pri návšteve školy zástupcom, respektíve zástupcami z partnerskej českej alebo slovenskej školy. Poväčšine všetky zúčastnené školy si z priateľských záložiek urobili výstavky alebo nástenky buď v aule školy, alebo v priestoroch školskej knižnice, prípadne

v triedach. Ďalej na webových sídlach svojich škôl uverejnili najkrajšie záložky či napísali články o priebehu projektu do svojich školských časopisov. Niekoľko desiatok škôl darovalo svoje záložky svojim vzácnym hosťom, ktorí sa zúčastnili osláv Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015, alebo ich odložili pre budúcich prvákov, ktorým ich darujú pri zápise do školy v roku 2016. Viaceré školy sa dohodli so svojou partnerskou školou, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať nové spôsoby spolupráce.

Prínos česko-slovenského projektu

Výmena záložiek opäť prispela k nadviazaniu nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami, ukázala im ďalšie možnosti spolupráce v budúcnosti, u žiakov podporila rozvoj ich kreativity, fantázie, manuálnej zručnosti a práce s informáciami, zúšľachtila ich morálne hodnoty, zábavnou formou ich pritiahla ku knihám, podporila ich vzťah k čítaniu a posilnila ich dobrý vzťah ku školskej knižnici. Prínos stanovenej témy *Múdrosť ukrytá v knihách* spočíval taktiež vo vzájomnom poznávaní českých a slovenských spisovateľov prostredníctvom odporúčaných obľúbených kníh samotnými žiakmi a ich motiváciou prečítať si práve tie kamarátove. Pridanou hodnotou celého česko-slovenského projektu bolo na jednej strane oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetných vzťahov a rozšírenie vedomostí žiakov zo slovenského jazyka a literatúry. Na druhej strane to bolo živé a výrazné zapojenie žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov pochádzajúcich zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh.

Vyjadrenia niektorých pedagogických zamestnancov, nepedagogických zamestnancov a žiakov z Českej republiky a zo Slovenskej republiky

„Práca na záložkách nám priniesla veľa krásnych chvíľ i radosti. Už sa tešíme, až sa naše záložky objavia v rozčítaných knihách našich slovenských kamarátov a pri čítaní knihy zažijú radostný pocit. Tým záložka splní to, k čomu je určená.“

Marta Miklová, Základná škola, Tečovice, Česká republika

„Žiaci sa po celý čas tešili na výmenu záložiek so slovenskými kamarátmi. A keď záložky prišli, boli celí nadšení. Veľmi ďakujeme za tak krásny projekt, ktorý má pre žiakov zmysel a podporuje vzťah ku knihám. Tešíme sa na ďalší ročník.“

Vendula Bízová, Základná škola Bohumila Hrabala, Praha, Česká republika

„Projekt považujeme za veľmi vydarený. Vďaka nemu môžeme spoznávať kultúru, zvyky i životný štýl žiakov z Českej republiky.“

Eva Cibirová, Základná škola s materskou školou – Alapiskola és Óvoda, Šarovce

„Tento projekt má výbornú myšlienku, v ktorej treba pokračovať. Záložka si vie získať nových kamarátov, dokáže priblížiť a spojiť životy našich a českých žiakov. Možno tento projekt prispeje k tomu, aby žiaci viac čítali vo voľnom čase. Ďakujeme.“

Peter Švehra, Základná škola s materskou školou pri zdravotníckom zariadení, Košice

„Zapojenie sa do projektu bolo pre nás príjemným spestrením vyučovania. Pre žiaka to bola možnosť prezentovať sa svojou prácou pred žiakmi v inom štáte. Veríme, že výroba záložiek prispela k rozvoju tvorivosti žiakov a upevnila ich vzťah k čítaniu kníh.“

Kvetoslava Kotrhová, Základná škola s materskou školou, Chocholná-Velčice

„Aj keď sme doposiaľ prostredníctvom záložiek nadväzovali priateľstvá len so slovenskými školami, ani to nás neodrádza zapájať sa do projektu. Podstatné je spoznávať nových kamarátov, ich školu, čítať a tvoriť.“

Viera Šuličová, Školská, Sečovská Polianka

„Záložka je mojou kamarátkou. Mám ju v čítanke. Vždy, keď ju v taške zbadám, už sa teším na nové príbehy, ktoré si prečítam.“

žiačka Karolína, 3. ročník, Základná škola, Vtáčkovce

„Veľmi rada robím záložky. Záložku z minulého roka používam dodnes, lebo veľmi rada čítam. Vždy, keď prídem domov, tak sa naučím a idem čítať.“

žiačka Natália, 4. ročník, Základná škola s materskou školou, Skačany

Pod'akovanie

Naše úprimné pod'akovanie patrí **všetkým**, ktorí sa podieľali na príprave, propagácii, realizácii a hodnotení realizácie česko-slovenského projektu v Českej republike a Slovenskej republike.

Ďakujeme aj **českým a slovenským pedagogickým zamestnancom i nepedagogickým zamestnancom** za ich vzácny čas a úsilie, ktoré venovali príprave a realizácii projektu. Osobitne im ďakujeme za koordináciu projektu na ich školách, za usmerňovanie žiakov počas výroby záložiek, za sprostredkovanie výmeny záložiek a za vzájomnú korektnú komunikáciu. Takisto im ďakujeme za možnosť vytvorenia priateľských vzťahov medzi školami, za podporu samotného čítania literatúry a rovnako i za upevňovanie zmyslu pre dobro a krásu u žiakov. **Oprávnene im patrí naša vďaka, obdiv a úcta.**

Naša vďaka patrí aj **českým a slovenským žiakom** základných škôl a osemročných gymnázií za to, že sa opäť stali nezvyčajnými poslami priateľstva a dobrosrdečnosti a využili svoj talent, elán a svoje schopnosti na ušľachtilý cieľ.

Špeciálne pod'akovanie

Zvlášť chceme pod'akovať všetkým **slovenským školám**, ktoré s pokorou prijali za svojho partnera v česko-slovenskom projekte pridelenú slovenskú školu.

Pod'akovanie českému partnerovi

Srdečne ďakujeme **zástupcom Národného pedagogického múzea a knižnice J. A. Komenského v Prahe** za možnosť spoločne realizovať projekt. Menovite ďakujeme riaditeľke inštitúcie PhDr. Markéte Pánkovej, vedúcej Pedagogickej knižnice J. A. Komenského PhDr. Magde Junkovej a koordinátorke projektu za české školy Mgr. Radmile Indrákovej.

Vypracovala

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice a koordinátorka česko-slovenského projektu (24. 11. 2015)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

Tel.: 02/68 20 86 10 , e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk, www.spgk.sk

Organizátori:

Príloha č. 2 Hodnotenie 6. ročníka česko-slovenského projektu *Záložka do knihy spája školy základnými školami a osemročnými gymnáziami*

Hodnotenie
6. ročníka česko-slovenského projektu
Záložka do knihy spája školy: Múdrost' ukrytá v knihách
základnými školami a osemročnými gymnáziami

(výber z 386 hodnotení)

Čestní hostia z Českej republiky

„Projekt vnímáme jako možnost k navázání nových kamarádských, ale i kolegiálních vztahů. Díky projektu se dovídáme o slovenských školách podobného typu jako je ta naše. Naši žáci vyhledávají o partnerské škole informace na internetu, pracují s textem a údaji. Rozšiřují si tak vědomosti a znalosti o životě kamarádů v jiné škole, v jiné zemi. Dětská výtvarná dílky, která vznikla v rámci projektu, jsou jakýmsi pojítkem navázání kamarádských a přátelských vztahů mezi dětmi přátelských škol. Je úžasné, jak obyčejná záložka do knihy může stmelovat lidi. Projekt Záložka do knihy spojuje školy patří k projektům, na které se budeme těšit i do dalšího období. Přináší našim dětem a žákům konkrétní podobu pojmu kamarádství a partnerství. Díky projektu jsou tyto pojmy pro ně hmatatelnější, uchopitelnější a srozumitelnější.“

Ludmila Kočí, Základní škola a mateřská škola speciální, Kroměříž

„Celý projekt se nám velmi líbil... Vše je promyšlené a šlape tak, jak má. Naši spřátelenou školou byla malá škola ZŠ a MŠ Rudník. Komunikace se školou probíhala velmi příjemně. Navzájem jsme si o školách, o našem zázemí i o dětech psali. Po takto příjemné komunikaci jsme sa v naší škole domluvili, že bychom naše záložkové přátele mohli pozvat na pár dní k nám...“

Lucie Miřátská, Základní škola a mateřská škola, Chrást'any

„Práce na záložkách nám přinesla hodně krásných chvil i radost. Už se těšíme, až se naše záložky objeví v rozečtených knížkách našich slovenských kamarádů a při čtení knížky zažijí hřejivý pocit. Tím záložka splní to, k čemu je určena. Za všechny děti i celý pedagogický sbor děkuji za vyhlášení projektu, my jsme si ho na naší škole pořádně užili!“

Marta Miklová, Základní škola, Tečovice

„Partnerské škole – Gymnáziu Vavřince Benedikta Nedožerského v Prievidzi – jsme poslali mj. krátkou videoprezentaci naší školy na CD disku.“

Markéta Pavlasová, Gymnázium, Brno

„Děti ze čtvrté třídy se na projekt moc těšily, vždyť se mu věnují už čtvrtý rok. Díky němu se seznámily se slovenskými kamarády, poznaly blíže slovenský jazyk, kulturu, místopis, a to prostřednictvím pošty, fotografií a internetu... Velkou zásluhu má projekt zejména v podpoře čtenářství. Žáci si povídají o knihách, potom, komu asi záložka od nich přijde a naopak. Rozšiřují si slovní zásobu a vztah k četbě. Děti si obdržených záložek cení a ty, co vyrábějí pro kamarády, dělají s láskou.“

Irma Fendrichová, Základní škola, Obříství

„Děti vyráběly záložky s chutí a nadšením jim vlastním, moc se jim povedly. Záložky jsme poslali na adresu školy v Bohdanovcích nad Trnavou. A již se všichni těšíme, jaké záložky nám připravili naši kamarádi ze Slovenska. Jistě nám pomohou na naší cestě za hledáním a poznáváním moudra v knihách.“

Lenka Zavázalová, Základní škola, Třebotov

„Naší partnerskou školou je ZŠ J. A. Komenského z partnerského města Velkého Krtíše, se kterou jsme spolupracovali již v projektu Comenius před několika roky. Vše tedy probíhá v přátelské rovině.“

Eva Hralová, Základní škola Josefa Kajetána Tyla a mateřská škola, Písek

„Děti práce velice bavila. Letos jsme zvolili pro výrobu záložek přírodní materiál – dýhu. Děti se po celou dobu těšily na výměnu se slovenskými kamarády. A když záložky opravdu přišly, byly nadšené. Moc děkujeme za tak krásný projekt, který má pro děti smysl a podporuje vztah ke knihám. Těšíme se na další ročník.“

Vendula Bízová, Základní škola Bohumila Hrabala, Praha

„Žáci si připomínali přísloví, pranostiky, četli a poslouchali bajky. Uvědomovali si, že v knihách jsou nejen příběhy pro zasmání, ale i poučení, které jindy hledají v encyklopediích nebo učebnicích. Ti menší si třeba spojili pranostiky se svým jménem, ti větší s knihami, které je v jejich věku oslovují...“

Dana Pitelková, Základní škola, Dukelská, Benešov

Slovenská republika

„Knihy sú viac či menej súčasťou života všetkých žiakov. Preto aj naši žiaci s nadšením privítali možnosť zapojiť sa do tohto projektu. Všetkým žiakom sa realizácia projektu veľmi páčila. Nebola to len radosť s čítania, rozprávania, kreslenia, ale aj radosť zo záložky, ktorú dostali darom od partnerskej školy v Gbeľanoch.“

Ivana Doležalová, Základná škola, Morovnianska cesta, Handlová

„Tohoročná téma obzvlášť motivovala a podporovala žiakov v čítaní. Hlavne, aby čítali knihy za účelom hľadania múdrej myšlienky. Aspoň u nás tak rezonovala motivácia. Za seba poviem toľko, že som zažila veľa čitateľov, ale chvíľa, keď mi žiak pri odchode zo školskej knižnice sám od seba oduševnene zahlásil: Pani učiteľka, ja už odteraz budem asi milovať čítanie, bola pre mňa viac ako akákoľvek odmena.“

Anna Sukubová, Základná škola, Mníchova Lehota

„Využili sme aj Rok Ludovíta Štúra. Žiaci s vyučujúcimi slovenského jazyka pripravili veľký panel, kde zverejnili nezabudnuteľné citáty a úryvky zo Štúrových prejavov, a tak ho predstavili aj ako politika a pedagóga... Tvorenie záložiek potom prebiehalo po triedach.“
Mária Režnícka, Základná škola, Matice slovenskej, Prešov

„Do výroby záložiek sme zapojili všetkých žiakov a motivovali sme ich rozprávkami a príbehmi z kníh. Na záložkách sme zvečnili napríklad vodníkov, ježibaby, čertov, Červenú Čiapočku, Macha a Šebestovú, ale i Pipi Dlhú Pančuchu...“
Vanda Krošláková, Základná škola, Horovce

„Do projektu sme sa prihlásili s cieľom zaktivizovať čo najviac žiakov a motivovať ich k prečítaniu zaujímavej knihy, rozvíjať tak u žiakov čítanie s porozumením, naučiť sa podeliť

sa o dojmy a pocity z prečítanej knihy so svojim kamarátom a spracovať ich zaujímavým spôsobom – formou záložky do knihy... Ďakujeme, že sme mohli byť jeho súčasťou.“

Eva Gabrielová, Základná škola s materskou školou Rudolfa Hečku, Dolná Súča

„Žiaci navštívili v októbri Malokarpatskú knižnicu v Pezinku s cieľom oboznámiť sa s detskou literatúrou... Žiaci sa tvorivo a aktívne zapájali do výroby záložiek podľa svojich zručností a schopností. Záložky od svojich kamarátov z partnerskej školy využívajú na hodinách čítania.“

Margita Jurčovičová, Spojená škola, Komenského, Pezinok

„Našou partnerskou školou, školou s ktorou sme si vymenili záložky, bola škola v českom meste Cheb. Novým kamarátom sme k záložkám priložili aj texty bájok, ktoré sme spracovali. Veľmi ich to potešilo. Slúbili, že sa pokúsia prečítať si bájky aj v slovenskom jazyku. Veď obidva jazyky sú nie len pekné, ale sú si aj veľmi blízke.“

Ingrid Kršjaková, Základná škola s materskou školou, Tajovského, Poprad

„Ďakujeme Vám, že sme sa opäť mohli zúčastniť už 6. ročníka projektu, ktorý je medzi našimi žiakmi veľmi obľúbený. Výroba záložiek oživila nielen vyučovacie hodiny, ale výrazne prispela k zvýšeniu čitateľskej gramotnosti žiakov, nehovoriac o príjemnej komunikácii s partnerskou školou. Žiaci s láskou a zánietením tvorili záložky a už teraz sa tešia na záložky od nových kamarátov, a ďalší ročník projektu, do ktorého sa určite zapojíme.“

Ružena Kocišová, Základná škola, Bystrany

„Žiaci vyrábali záložky s veľkou radosťou a odhodlaním a ja sama som bola povzbudená a potešená, keď som videla ich motiváciu. Čítajú veľmi radi a veľa, preto mnohí urobili nielen jednu záložku, ale aj viac. Na záver projektu sme mali besedu o prečítaných knižkách, kde každý vyjadril, prečo by knižku odporúčal druhým. Veríme, že aj českých žiakov zo ZŠ s MŠ Třebořov sa nám podarí namotivovať k ich prečítaniu. A naši žiaci si určite veľmi radi prečítajú tie české.“

Lenka Horáková, Základná škola Štefana Mnoheľa, Dlhé hony, Poprad

„Žiaci vyrábali záložky rôznych tvarov buď počas vyučovacej hodiny, alebo doma. Každá záložka bola jedinečná, prejavila sa originalita autora-žiaka. Aby som viac inšpirovala svojich žiakov, tak som pripravila i ja záložku pre učiteľku z družobnej školy.“

Gabriela Némethová, Základná škola s VJM, Veľké Trakany

„Výrobe záložiek predchádzali celotýždňové popoludnia v školskej knižnici pri hlasnom čítaní rozprávok. Vybraná téma záložiek nás potešila, pretože každý mohol kresliť obrázok podľa svojej obľúbenej prečítanej rozprávky. Väčšinou to boli zvieratká, kvety a u dievčat princezné a srdiečka. V našej škole sa učia nielen intaktní žiaci, ale aj žiaci s mentálnym postihnutím. Napriek svojmu postihnutiu sa všetci s chuťou zapojili do čitateľských a výtvarných aktivít.“

Jana Berezová, Základná škola, Hrnčiarska, Stropkov

„Do projektu sa zapojili všetci žiaci vo veku od 6 rokov do 15 rokov. Žiaci boli veľmi tvoriví a téma projektu ich veľmi zaujala. Našou partnerkou školou je Základná škola s materskou školou v Častej. Spolupráca bola výborná a budeme pokračovať aj naďalej v komunikácii a v spolupráci.“

Anna Vlčeková, Základná škola, Kluknava

„Veľmi nás teší, že vďaka tomuto projektu sme sa so žiakmi zamýšľali nad múdrosťou, ktorá je ukrytá v jednoduchej reči našich rozprávok a povestí. Treba mať len otvorené oči a čítať.“
Danka Sálusová, Základná škola s materskou školou, Liptovská Teplá

„Naši žiaci sa nielen s chuťou pustili do výroby záložiek, ale i do písania listov pre nových kamarátov. S partnerskou školou sme sa skontaktovali, vymenili kontakty, pozreli ich webovú stránku, poslali sme im fotky, na ktorých sú žiaci pri výrobe záložiek i písaní listov. Naši žiaci s obľubou navštevujú školskú knižnicu a radi čítajú knihy, pri ktorých im pomáhajú záložky vyrobené vlastnými rukami. A teraz sa nevedia dočkať tých, ktoré pre ne vyrobili žiaci z Čiech.“

Anna Badíková, Základná škola a materská škola, Gaštanová, Žilina

„Všetci žiaci pracovali s chuťou a snažili sa do každej záložky vložiť nielen kúsok svojho umenia, ale i kúsok svojho srdca. Všetky záložky boli nádherné. K záložkám sme pribalili aj

informačné letáčky o našej starobylej Kremnici so srdečným pozvaním nových kamarátov z Děčína na návštevu. Zvyšné záložky sme ešte odložili pre milú návštevu škôlkarov a predškolákov, ktorých tiež iste potešia. Veríme, že aj v budúcom školskom roku sa opäť budeme môcť pridať k tomuto krásnemu projektu.“

Zuzana Dobiasová, Základná škola Pavla Križku, Kremnica

„Nestarnúce, no vždy aktuálne príbehy o Danke a Janke, Rozprávky o psíčkovi a mačičke, Príbehy o krtkovi... sme si zvolili ako podklady k aktuálnemu ročníku projektu. A čo viac, spomínané knihy sme pribalili k záložkám pre našu partnerskú školu. A tiež sme našim kamarátom venovali prvé hudobné cédečko nášho speváckeho súboru Speváčik.“

Monika Podolinská, Základná škola, Muránska Dlhá Lúka

„Zvolili sme si literárne vyjadrenie na záložkách a to príbeh o ľudskej múdrosti, ktorú ľudia našli v knihách. Text motivuje žiakov k čítaniu. Záložky žiaci vymaľovali, napísali venovanie a nakoniec ich aj zalaminovali. Naším kamarátom sme spoločne napísali sprievodný list, na konci ktorého sa každý žiak podpísal. K listom sme priložili spoločnú fotografiu. Do balíka sme pribalili aj samolepky a perá s erbom obce. Výmena záložiek sa nám veľmi páčila. Tešíme sa už na ďalší ročník tohto projektu.“

Lucia Paľovčíková, Základná škola, Vysoká nad Uhom

„Naši žiaci sa veľmi tešili na výrobu záložiek. Každý žiak si priniesol do školy svoju obľúbenú knihu, z ktorej prečítal krátky úryvok. Rozhodli sme sa vyrobiť záložky v tvare lienky, delfína, kravičky a opice... Žiaci mali obrovskú radosť z výmeny záložiek. Záložky od partnerskej školy sme si vystavili na nástenke a neskôr ich rozdáme deťom.“

Dana Rosolová, Základná škola, Lastomír

„So žiakmi spoločne čítame každý deň aspoň kúsok z knižky a tak spoločne spoznávame nové a nové príbehy. Vďaka tomuto projektu budeme mať krásnu pamiatku vždy, keď budeme čítať. A sme radi, že sme mohli potešiť aj partnerskú školu až v ďalekom českom Náchode. Mali sme možnosť nahliadnuť do chodu 1.B na inej škole a inšpirovať sa. Radi sa do projektu zapojíme aj o rok!“

Monika Winterová, Základná škola, Horné Semerovce

„Naši žiaci usilovne pracovali počas celého októbra na nových záložkách do kníh. Veľmi ich tešilo, že ich práce poputujú žiakom až do Českej republiky. Tešíme sa na ďalší ročník!“

Miroslava Švehlová, Základná škola s materskou školou, Košeca

„Žiaci sa pri výrobe záložiek tešia hlavne na samotnú výmenu, pretože je pre nich cenným darčekom získať záložku od kamaráta z inej školy. V rámci tohto projektu sa Vám chcem za všetko poďakovať.“

Ivana Dobranská, Základná škola Jána Kollára, Mošovce

„Veľmi radi sme opäť prijali výzvu zapojiť sa do tohto projektu. Naši žiaci sa s ochotou a nadšením pustili do práce a vytvorili 272 záložiek pre svojich nových kamarátov s vedomím, že budú pekným darčekom, ktorý nielen poteší, ale aj motivuje k čítaniu obľúbených kníh. Pre prváčikov to bola obzvlášť zaujímavá akcia, keďže sa s takýmto projektom stretli po prvý raz. Páčilo sa im, že môžu niečo darovať niekomu, koho vôbec nepoznajú a že rovnakým spôsobom budú obdarovaní aj oni od neznámych kamarátov. Očakávanie balíčka so záložkami od žiakov partnerskej školy nemalo konca kraja.“

Lýdia Šrenkelová, Základná škola, Komenského, Snina

„Rozhodli sme sa vyhotoviť záložky s motívom Mimoňov práve preto, lebo je to postavička, ktorá je v tomto čase populárnou pre všetkých žiakov. Žiaci o nich radi čítajú v knihe... Hravou formou (záložkou) chceme docieľiť, aby žiaci s radosťou čítali knihy a zdokonaľovali si čitateľské zručnosti.“

Adriána Žembová, Základná škola s materskou školou, Mníšek nad Popradom

„Do projektu sa s veľkou chuťou zapojili žiaci celej našej školy. Pracovali usilovne ako včielky na rôznych vyučovacích hodinách, pretože záložka patrí ako do knihy, tak aj do učebnice... Do každej záložky vložili naši žiaci svoje srdiečko, lásku a pripojili k nej dobrý pocit z toho, že ich záložka bude zdobiť a pomáhať niekomu, kto v knihe hľadá ponaučenie, uvoľnenie a múdrosť.“

Slávka Kalakayová, Základná škola, Hroncova, Košice

„Naši žiaci vytvorili veľa pekných záložiek. Pri ich tvorbe sa dobre zabavili. Pre inšpiráciu sme navštívili školskú knižnicu, v ktorej sme si prečítali niekoľko úryvkov z detských knižiek.“
Hana Blažeková, Základná škola, Školská, Holíč

„Spolupráca s našou priateľskou školou z Kanianky bola vynikajúca... Naši žiaci dokonca vyrábali s radosťou záložky aj pre svojich rodinných príslušníkov. Myslíme si, že takouto zábavno-edukačnou formou opakovane priblížime žiakom trvalú a estetickú hodnotu klasických papierových kníh v porovnaní s elektronickými studenými knihami.“
Nadežda Hrančová, Základná škola, Miloslavov

„Záložky sme tvorili počas hodín výtvarnej výchovy a na ich tvorbe sa podieľali všetci žiaci našej školy. Na začiatku hodiny sme žiakom predstavili základnú školu v Smrdádoch podľa webovej adresy a povedali sme im aj o možnosti pridať si základnú školu na facebooku. Žiaci boli nadšení z toho, že môžu vytvoriť rôzne druhy záložiek do kníh... S radosťou sa zapojíme aj do ďalšieho ročníka projektu.“
Jana Poláčeková, Základná škola, Kráľová nad Váhom

„Žiaci pracovali s papierom, na ktoré kreslili rôzne kresby napr. 1.C, 3.B, 5.C, kreslili sovy ako symbol múdrosti. Žiaci 2.C triedy pracovali s vlnou, 8.B vytvorili šarkanov z textilu a rôzneho materiálu. Žiaci ŠKD vytvorili záložky pomocou papierového tkania. Žiakom sa výroba záložiek veľmi páčila. Dúfajú, že ich záložky potešia žiakov z partnerskej školy.“

Stanislava Žembová, Základná škola, Školská, Huncovce,

„Do projektu sme sa zapojili prvýkrát. Žiaci boli nadšení, pracovali s úžasným elánom a zároveň sa tešili na nové priateľstvá a kamarátov z druhého kúta Slovenska.“

Priska Puškelová, Gymnázium, Bilíkova, Bratislava

„Tento projekt nás veľmi zaujal tým, že môžeme niečo darovať a zároveň budeme odmenení. Pri výrobe záložiek v triede vládla príjemná a priateľská atmosféra... Záložky, ktoré dostaneme, využijeme pri čítaní kníh, keďže máme zavedené čitateľské denníky. Naším

prianím je naďalej spolupracovať s pridelenou základnou školou – písanie listov, pohľadníc...“

Alena Mitrášová, Základná škola, Čierne nad Topľou

„Aj tento rok sa naša škola aktívne zapojila do projektu, pretože je to pre nás úžasná možnosť prepojenia a spolupráce s inou školou. Počas tvorby záložiek panovala medzi žiakmi nielen radosť, ale aj napätie z očakávania, či sa budú páčiť naše výtvary obdarovaným žiakom a aké záložky prídu k nám... Dostali sme nádherné záložky, na ktorých je vidieť úsilie a radosť z tvorby žiakov z našej pridelenej partnerskej školy.“

Milena Horváthová, Základná škola s materskou školou, Lipovce

„Na výrobe záložiek sa podieľali všetci žiaci našej školy, a to od najmenších až po najväčších. Tešíme sa na balík záložiek, ktoré si bude môcť vložiť každý žiak do svojej rozčítanej knihy.“

Judita Juhaszová, Základná škola J. A. Komenského, Tvrdošovce

„Váš projekt nás inšpiroval na organizovanie ďalších aktivít – v decembri budeme posilať vianočné pohľadnice, ktoré deti vyrobia pre konkrétnych žiakov. V budúcnosti chceme tiež usporiadať literárnu súťaž v čítaní českej klasiky, pričom žiaci v Česku by čítali klasikov

našich, čo by sme chceli realizovať prostredníctvom telemostu... Váš projekt považujem teda za prínosný predovšetkým vo dvoch rovinách: v motivačnej pre žiakov a inšpiratívnej pre pedagógov, pretože nás núti nadviazanú spoluprácu ďalej rozvíjať...“

Rastislav Pivoň, Základná škola, Tupolevova, Bratislava

„Záložky z Čiech priniesol osobne riaditeľ z českej partnerskej školy (ZŠ Václava Havla, Poděbrady) Vlastimil Špinka, ktorý sa zúčastnil mobility v rámci Erasmus+ na našej škole. Naši žiaci mali veľkú radosť nielen z vlastnej práce na záložkách, ale aj z obdarovania záložkami a cukríkmi od kamarátov z partnerskej školy. Zároveň sme aj my poslali záložky a sladkosti našim kamarátom do Čiech.“

Ludmila Šupáková, ZŠ nár. um. L. Podjavorinskej s MŠ, Bzince pod Javorinou

„Naša škola sa aj v tomto školskom roku zapojila do krásneho projektu, ktorý podporuje čítanie kníh, priateľstvo s družobnou školou a tvorivosť detí vo výtvarnom prejave. Žiaci majú veľmi radi túto, už zaužívanú, jesennú tradíciu školskej knižnice. S českou školou sme si vymenili záložky, ktoré boli okrem kresbičiek spestrené múdrymi myšlienkami o učení sa, kamarátsve a láske. Ďakujeme Slovenskej pedagogickej knižnici za možnosť nájsť si nových kamarátov za hranicami našej vlasti.“

Renáta Titková, Základná škola, Škultétyho, Nitra

„Žiaci robili záložky s radosťou a láskou pre kamarátov z pridelenej partnerskej martinskej školy, aby si z nich mohli spraviť peknú nástenku, ktorá im bude pripomínať naše priateľstvo. Aj my sme si po obdržaní balíka spravili peknú nástenku, ktorá nám skrášľuje našu chodbu. Popri tejto akcii sme zrealizovali v škole aj akciu Starší kamarát číta mladšiemu. Ide o čítanie štvrtákov prváčikom.“

Karin Kusovská, Základná škola s materskou školou, Banka

„Vďaka tomuto projektu sa žiaci ešte viac zaujímajú o knihy a tiež aj o to, aké knihy čítajú ich kamaráti z pridelenej školy ZŠ na ulici Beňovského v Bratislave. Hádali, aká kniha je ukrytá v záložke... Naši žiaci mali zážitok z toho, že bude mať ich záložku nejaký žiak z inej školy. A najviac sa tešili z rozdávania záložiek svojich nových priateľov. Ďakujeme a tešíme sa opäť na ďalší ročník projektu.“

Daniela Bytčanková, Základná škola, Lichardova, Žilina

„Prostredníctvom internetu leteli na východ Slovenska srdečné pozdravy žiakov a učiteľov. Záložky boli väčšinou kreslené alebo lepené. Veľmi pekné boli záložky, ktoré dokumentovali vývoj písma v jednotlivých častiach sveta. Na ďalších záložkách boli názvy a ilustrácie kníh, s ktorými sa žiaci stretávajú na hodinách literatúry a krátke úryvky z textov... Projekt splnil svoje poslanie a pomohol motivovať žiakov k čítaniu a tvorivosti.“

Daniela Vystrčilová, Škultétyho, Topoľčany

„Chceme sa poďakovať za tento projekt. Žiaci sa tešili, že môžu niekomu urobiť radosť vlastnoručne vyrobeným darčekom. Každý sa snažil, čo najvernejšie zobraziť svoju obľúbenú knihu, hlavnú postavu alebo myšlienkový obsah knihy. Žiaci prvého stupňa si o knihách porozprávali, prečítali si úryvky a potom sa pustili do výroby záložiek. Žiaci druhého stupňa tentokrát spojili vyrábanie záložiek s náučnou literatúrou z oblasti umenia, športu a architektúry.“

Mária Mičianiková, Základná škola, Školská, Lovinobaňa

„K záložkám sme pribalili aj fotografie interiéru našej školy a list, v ktorom sme opísali našu školu a krátku históriu. Koncom tretieho októbrového týždňa aj naša škola obdržala záložky, ktoré zhotovili žiaci zo Špeciálnej základnej školy v Levoči s priloženým listom od pani učiteľky. V liste sme sa dozvedeli o histórii školy v Levoči a obdržali sme pozdrav od žiakov tejto školy. Žiaci v Levoči sa potešili našim záložkám. A naše žiačky tiež mali veľkú radosť z ich záložiek a hneď si ich chceli rozobrať.“

Darina Jašková, Špeciálna základná škola, Trstín

„Ďakujeme kolegyniam z partnerskej Základnej školy v Pruskom za maily i milé slová, ktorým sa nám prihovárali, hoci sa nepoznáme a žijeme od seba veľmi ďaleko. Záložky však túto vzdialenosť prekonali a my veríme, že tie naše záložky potešia všetkých v Pruskom.“
Mária Zvalová, Základná škola, Ďumbierska, Banská Bystrica

„Projekt považujeme za veľmi vydarený, vďaka nemu môžeme spoznávať kultúru, zvyky, životný štýl žiakov z Českej republiky... Projekt nám pomohol rozvíjať čitateľskú gramotnosť a manuálne zručnosti žiakov. Už sa tešíme na ďalší ročník projektu.“
Eva Cibirová, Základná škola s materskou školou – Alapiskola és Óvoda, Šarovce

„Výrobe záložiek predchádzali predajné výstavy kníh, kde si žiaci mohli vybrať zo zaujímavých titulov. Prváci uskutočnili exkurziu v školskej knižnici. Na hodinách výtvarnej

výchovy žiaci vyrábali záložky do knihy s odporúčením na svoje obľúbené knihy. Záložky sme si s našou partnerskou školou vymenili osobne, a to návštevou v ZŠ Málinec, kde sme s kolegyňami nielen predebatovali problematiku čítania v našich školách, ale aj kladné reakcie žiakov na novú aktivitu – výrobu záložiek.“

Andrea Rogožníková, Základná škola, Cinobaňa

„Potešila nás výmena záložiek so ZŠ a MŠ Šaratice z Českej republiky. Výmena záložiek a komunikácia s pridelenou školou bola plynulá a príjemná. Na hodinách vlastivedy sme sa porozprávali o okrese Vyškov a obci Šaratice v Českej republike... Výmena záložiek je zaujímavý projekt, ktorý nás obohacuje o nové kontakty, poznatky a najmä motivuje žiakov k čítaniu kníh. Ďakujeme!“

Zuzana Kováčiková, Základná škola Dominika Tatarku, Plevník-Drienové

„Žiaci sa veľmi potešili, keď sa prostredníctvom internetu oboznámili s partnerskou školou v Českej republike, ZŠ Vojnův Městec. Motiváciu na tvorbu záložiek sme hľadali v školskej knižnici a v knihách, ktoré v sebe ukrývajú veselé a poučné príbehy. Naj motívom sa stala kniha Čin-čin, príbeh vrabca, ktorý sa sám musel zmeniť, aby bol v živote šťastný... Záložky od partnerskej školy nás veľmi potešili a teraz nám slúžia najmä v čítanke a šlabikári.“

Silvia Hrabíková, Základná škola s materskou školou, Tuhrina

„Najprv sme mali besedu o obľúbených knihách, ktoré si žiaci mohli priniesť na hodiny čítania a literatúry, kde ich mali predstaviť svojim spolužiakom a pokúsiť sa vysvetliť, v čom ich kniha zaujala a aké informácie z nej získali... Viac sa im páčila druhá časť – kreslenie.“
Andrea Kukučková, Základná škola, Fraňa Kráľa, Žarnovica

“Dňa 23.októbra 2015 sa v priestoroch našej školy uskutočnila vernisáž záložiek do kníh, ktoré vyrobili žiaci 1. - 9. ročníka. Široká verejnosť mala možnosť vzhliadnuť záložky rôznych tvarov a s rozmanitými motívmi, ktoré naši žiaci vyrábali počas vyučovacích hodín, v rámci krúžkovej činnosti alebo doma. Pri ich výrobe sme čítali prevažne rozprávky a dobrodružné príbehy...”
Adela Melišeková Dojčanová, Súkromná základná škola BESST, Limbová, Trnava

„Pri výrobe záložiek sme sa snažili podporiť u žiakov záujem o čítanie, vytvoriť si pozitívny vzťah ku knihám a hlavne odkryť a odhaliť múdrosti ukryté v knihách, bájkach, básňach i v útvaroch ľudovej slovesnosti. Cieľom zapojenia do projektu je nielen rozvoj čitateľskej gramotnosti, ale naším cieľom je i celkový rozvoj a výchova kultúrneho čitateľa. Veľmi častými aktivitami, ktorými podporujeme uvedený cieľ, sú hodiny hlasného čítania, ktoré realizujeme v školskej knižnici, recitačné súťaže, dni otvorených dverí, tvorba vlastného leporela, autorské besedy či dramatizácie príbehov.“

Daniela Sláviková, Základná škola s materskou školou, Červeník

„Málokedy sa stáva, že si školy medzi sebou preberú záložky osobne. Nám sa to podarilo. Pani učiteľka z českej školy bola na návšteve základnej školy vo vedľajšom meste a tak sme si dohodli osobné stretnutie. Stretli sme sa a odovzdali sme si pripravené balíčky. Naši žiaci ešte pribalili list pre svojich zatiaľ neznámych kamarátov a drobné darčeky s logom našej školy.“

Martina Gáliková, Základná škola s materskou školou R. Dilonga, Trstená

„Všetci žiaci našej školy sa s nadšením zapojili do tohto skvelého projektu. Na hodiny čítania si priniesli svoje obľúbené knihy, hľadali a nachádzali v nich múdre slová a vety, ktoré potom napísali na vyrobené záložky. Symbolom niektorých záložiek bola múdra sova. S partnerskou školou z Jihlavy sme si vymenili nielen záložky, ale aj listy, na ktoré sa žiaci veľmi tešili. Spoznali v nich nových kamarátov a dúfam, že ich kamarátstvo na diaľku potrvá...“

Anna Mináriková, Základná škola s materskou školou, Vavrečka

„Projekt sme realizovali na hodinách čítania, na ktorých žiaci prezentovali svoju obľúbenú knihu, a na hodinách výtvarnej výchovy, na ktorých sme záložky vyrábali. Žiaci okrem e-mailových adries, skypu či kontaktu na sociálne siete pridali na záložku aj veľmi pekné citáty o knihách. Na hodinách komunikácie v slovenskom jazyku sme vytvorili list žiakom a učiteľom partnerskej školy a tiež plagát o našej škole a o meste Krompachy.“

Lucia Mikulová, Základná škola s materskou školou, Maurerova, Krompachy

„V školskej knižnici sa uskutočnili výstavy našich záložiek i záložiek z českej partnerskej školy, kde si ich prišlo pozrieť mnoho žiakov školy. Najväčšími obdivovateľmi boli samozrejme tí najmenší, ktorí sa aj tešili zo záložiek svojich kamarátov z Čiech. Ďakujeme za krásny projekt, do ktorého sa naša škola zapája každý rok od jeho vyhlásenia.“

Danica Janišová, Základná škola, Bukovina, Turzovka

„Žiaci vyrábali záložky s tematikou ich obľúbených rozprávkových postáv z prečítaných kníh. Záložky vytvárali ľubovoľnou technikou. Najkrajšie záložky boli vyhodnotené a odmenené na spoločnom stretnutí všetkých zainteresovaných žiakov v rámci ŠKD. Odmenou pre najusilovnejších žiakov bola rozprávková kniha. Následne boli záložky odoslané do partnerskej školy spolu s pekným sprievodným listom pre deti z Nižnej Olšavy.“

Jana Kováčová, Základná škola, Mučín

„Žiaci vyrábali záložky rôznych tvarov a veľkosti s rozmanitými motívmi počas vyučovacích hodín, ale aj doma. Pri výrobe záložiek sa v jednotlivých triedach čítali ukážky z umeleckej literatúry – rozprávky, poviedky, príbehy zo života detí. Mnohí žiaci navštívili školskú knižnicu, aby si tu svoju obľúbenú knihu opäť našli. Pri práci žiaci prejavili fantáziu a kreativitu. Žiaci hľadali zrnká múdrosti ukryté v jednotlivých knihách, ktoré výtvarne spracovali...“

Dana Volčíková, Základná škola s materskou školou, Rakovec nad Ondavou

„Žiaci vyrábali záložky na hodinách slovenského jazyka a literatúry a výtvarnej výchovy. Na hodinách SJL predstavili svoju obľúbenú knihu, na VYV ju výtvarne zobrazili. Žiaci predstavili v triede svoje záložky. V škole sa uskutočnila prezentácia záložiek našich žiakov v rámci Medzinárodného dňa školských knižníc a aj záložiek žiakov partnerskej Základnej školy s materskou školou, Diviaky nad Nitricou. Žiaci účasťou na tomto projekte rozvíjali svoju fantáziu, čitateľské kompetencie a manuálnu zručnosť.“

Martina Kropuchová Ferčáková, Cirkevná základná škola sv. Gorazda, Prešov

„Záložky sme si vymenili so ZŠ, Víglaš, ktorá nám poslala úžasné záložky. Vynesili sme ich na nástenku a ostatné použijeme na výzdobu našej školskej knižnice.“

Františka Stehurová, Základná škola Petra Škrabáka, Dolný Kubín

„Projekt sme uvítali s nadšením. Pokladáme ho za zaujímavú výzvu ako upútať žiakov a inšpirovať ich k práci s knihou. Teší nás aj možnosť nadviazať priateľstvá so žiakmi z inej školy... Na základe úspešnej realizácie môžem povedať, že sa do tohto projektu zapojíme aj v budúcnosti.“

Lenka Bacigalová, Základná škola s materskou školou, Budmerice

„Žiaci vyrobili záložky, ktoré vyzdobili vlastnými ilustráciami, podľa prečítaných kníh už v mesiaci september. Na hodine čítania žiaci dokonca napísali aj stručný obsah z prečítanej knihy.“

Sabina Šebenová, Základná škola, Veľké Dravce

„... mladší žiaci z 2. stupňa objavovali múdrosti ukryté v bájkach, starší žiaci z 2. stupňa siahali po svojich obľúbených knihách i po knihách, ktoré sme si odporúčali alebo rozoberali na hodinách literatúry. Na záložkách sú zachytené nádherné myšlienky, napríklad z kníh Malý princ, Obyčajná tvár, Tri gaštanové kone, Na vine sú hviezdy. Myšlienky zdobia motívy z kníh, pri stvárnení ktorých sa naplno prejavila kreativita žiakov.“

Martina Grolmusová, Piaristická spojená škola Františka Hanáka, Prievidza

„... sme veľmi radi, že sme vďaka projektu spoznali obec a školu, o ktorej sme doteraz nič nevedeli. Žiaci si pri práci vyskúšali nové techniky, pracovali s chuťou a sami prinášali nové nápady. Tešilo ich, že záložky potešia iných žiakov a poputujú do vzdialenejšieho kúta Slovenska. Žiakom sa práca na záložkách páčila. Veríme, že naše záložky budú sprevádzať žiakov pri čítaní zaujímavých kníh.“

Karin Fóglová, Základná škola, Námestie mládeže, Zvolen

„Vyhotovením záložiek do knihy sa u žiakov rozvíja aj kreativita, fantázia, estetické cítenie a buduje sa priateľstvo medzi žiakmi.“

Darina Kučerová, Základná škola, Rozmarínová, Komárno

„Tvorbou záložiek pre žiakov pridelenej partnerskej školy (ZŠ s MŠ, Lužianky) sme podporili priateľskosť a dobrosrdečnosť žiakov, ktorá neodmysliteľne patrí k výchovno-vzdelávaciemu procesu a k ďalšiemu rozvoju detského aspektu. Záložky, ktoré nám boli doručené od partnerskej školy, žiakov našej školy veľmi potešili a veríme, že naše záložky vyrobené s ochotou a láskou ich takisto potešia. Chceme Vám poďakovať za vedenie tohto projektu.“

Alexandra Štiavnická, Základná škola s materskou školou, Vištuk

„Žiaci s nadšením prijali Váš projekt a so svojimi pani učiteľkami vytvárali kreatívne záložky, doplnené rôznymi prísloviami, porekadlami, názvami prečítaných kníh, článkov či obľúbených hrdinov. Niektorí navyše napísali aj svoje meno a adresu pre nadviazanie ďalšieho priateľstva, nielen formou záložiek. Tento projekt sa našim žiakom veľmi zapáčil a už teraz sa tešia na ďalšie aktivity. Ďakujeme.“

Lubica Szilvássyová, Základná škola, Záhorská Ves

„Po príchode a rozbalení záložiek si ich žiaci doslova rozobrali. Bolo že to radosti! Záložky boli naozaj nádherné a takmer aj padla slzička zo strany žiakov, keď sa dvom, resp. viacerým zapáčila tá istá záložka, no nakoniec sa všetko k spokojnosti všetkých vyriešilo, veď záložiek bolo dosť, keďže aj prievádzskí žiaci usilovne pracovali a prichystali aj záložky bonusové.“

Radoslav Sunitra, Základná škola s materskou školou Štefana Ďurovčíka, Palín

„Do projektu sa každoročne zapájame radi, pretože vďaka projektu spoznávame každý rok novú základnú školu na Slovensku či v Česku a spoznávame tak nových kamarátov, ktorí radi čítajú knihy rovnako ako my... Projekt je obrovským prínosom pre rozvoj literárnej gramotnosti pre žiakov mladšieho školského veku. Ďakujeme, že sme sa mohli projektu zúčastniť a vymeniť si záložky s novou partnerskou školou.“

Lucia Krivdová, Základná škola, Fričovce

„Žiaci písali svojim kamarátom o svojej škole a tí starší tvorili práce prezentujúce naše mesto, jeho symboly a históriu, aby kamaráti z našej partnerskej školy mali predstavu o Komárne. Záložky z partnerskej školy si žiaci vložili do knižiek od slovenských autorov, ktoré práve čítajú.“

Nela Trávníčková, Základná škola J. A. Komenského, Komárno

„Hoci sme len škola s 1. - 4. ročníkom, naši žiaci sa s veľkým nadšením pustili do vymýšľania a samotnej výroby všelijakých zaujímavých a krásnych záložiek. Partnerskej škole sme poslali nielen záložky, ale pribalili sme aj pohľadnice nášho malebného mestečka a jeho krásneho okolia. Už sa veľmi tešíme na ďalší ročník projektu, do ktorého sa určite s radosťou opäť zapojíme.“

Margita Cyprichová, Základná škola, Milošová u Prívary, Čadca

„Začali sme návštevou školskej knižnice, rozhovorom o knihách a záložkách. Žiaci potom pracovali doma aj v škole na svojich záložkách. Neskôr so záujmom si pozreli pripravenú prezentáciu o partnerskej škole ZŠ Dubí. V záverečnej fáze sme pre kamarátov z Dubí pripravili balíček so záložkami, cédečkom o našej škole a informačnými materiálmi o našom kraji. Záložky z Dubí sa nám páčili a všetkých žiakov potešili. Ďakujeme za pekný projekt.“
Zuzana Poláčková, Základná škola s materskou školou Kráľovnej Pokoja, Haligovce

„V našej škole sa už stalo tradíciou, že v priebehu prvých mesiacov nového školského roka naši žiaci vyrábajú záložky. Pri ich výrobe vždy zažijeme veľa zábavy, trieda je plná smiechu a dobrej nálady, a preto sa žiaci na výrobu záložiek tešia.“
Zuzana Madudová, Základná škola s materskou školou, Dobrá Voda

„Žiaci si námety volili podľa kníh a príbehov, ktoré poznajú, niektorí tvorili záložky pre konkrétnu knihu. Aby si žiaci rozšírili obzor, ponúkli sme im možnosť navštíviť predajnú výstavu kníh u nás v škole, kde si mohli vybrať nejakú novú zaujímavú knihu. Na záložky z partnerskej školy sme sa všetci veľmi tešili.“

Katarína Rangelová, Základná škola, Komenského, Senica

„Tak ako každý rok v októbri aj tento rok to u nás žilo na hodinách alebo cez prestávky výrobou krásnych záložiek. Vyrábali sme záložky na tému Múdrosť ukrytá v knihách. Záložky sa nám vydarili a krásne záložky sme aj dostali.“

Mária Bujňaková, Základná škola s materskou školou, Torysa

„Obdarovať niekoho vlastnoručne vyrobenou záložkou je to najkrajšie, čo môžeš niekomu dať a nestojí to veľa. Iba um, šikovné ruky a tvorivý nápad. Tešíme sa na ďalší ročník.“

Tatiana Rohál'ová, Základná škola s materskou školou, Šarišské Michal'any

„Využili sme i krásy jesennej prírody vo forme lisovaných listov a lupienkov kvetov, ktoré sme pripojili ku krásnym citátom o knihách. Záložky sme upravili laminovaním do podoby, ktorá nepoškodí ani knihu, ani záložku. V takejto podobe majú šancu prežiť o čosi dlhšie.“

Paulina Mirdalová, Základná škola, Drienov

„Výrobu záložiek sme spojili s oslavou Medzinárodného dňa školských knižníc. V tento deň všetci žiaci našej školy na hodinách čítania, literatúry a výtvarnej výchovy formou rôznych čitateľských, literárnych a výtvarných činností sa aktívne zapojili, aby potešili nielen seba, ale aj rodičov, učiteľov, starých rodičov, že čítať, ilustrovať a súťažiť im nie je cudzie a výsledkom boli nádherné ilustrácie a záložky.“

Iveta Letnická, Základná škola Jána Domastu, Cabaj-Čápor

„Okrem záložiek sme dostali aj rozprávkovú knižku a cédečko s peknými ľudovými pesničkami. Aj my sme poslali okrem záložiek darčeky vyrobené žiakmi, kalendár, ktorý každý rok vyrábame na škole a slovník papradňanského nárečia.“

Silvia Markovičová, Základná škola, Papradno

„Chceli by sme Vám poďakovať a zároveň vyjadriť radosť, že aj v tomto roku sme sa mohli zapojiť do Vášho projektu, ktorý je medzi žiakmi veľmi obľúbený. Naši žiaci radi čítajú, a preto s nadšením prijali výzvu a potešilo ich, že môžu vyrobiť záložky pre svojich nových kamarátov.“

Ivana Ondrejková, Základná škola Janka Matúšku, Dolný Kubín

„Záložky od našej partnerskej školy žiaci nachádzajú v zapožičaných knihách v školskej knižnici. Prinášajú tak nielen radosť z čítania, ale aj z pocitu, že niekto pre nich vyrobil milý darček.“

Alena Kralovičová, Základná škola B. Krpelca, Bardejov

„S našou partnerskou školou Gymnázium Zlín máme už niekoľkoročnú družbu. Čiže aj týmto sme prispeli k podpore priateľských vzťahov žiakov a učiteľov.“

Eva Vyskočilová, Gymnázium, Komenského, Partizánske

„O tom, že žiaci radi čítajú a majú rôzny čitateľský vkus, svedčí aj to, že záložky pripravili do rozličných rozprávkových, dobrodružných, strašidelných, romantických kníh, príbehov o deťoch, kníh o zvieratkách, prírode aj encyklopédií. Ved' múdrosť je ukrytá v každej knihe, len ju treba objaviť a správne pochopiť.“

Veronika Čitáryová, Základná škola, Benkova, Nitra

„Tento projekt bol spestrením vyučovania na našej škole, či na hodinách výtvarnej výchovy alebo čítania.“

Zuzana Lecká, Základná škola Štefana Senčíka, Starý Tekov

„Žiaci vytvárali záložky do kníh na základe vlastnej fantázie, kreativity i podľa predlôh z prečítaných kníh. Vyvrcholením výroby záložiek bola účasť školy v celoslovenskom projekte Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice k Medzinárodnému dňu školských knižníc.“

Ivana Martiaková, Základná škola s MŠ E. A. Cernana Vysoká nad Kysucou

„Naši žiaci vyrobili záložky v štýle shabby chic. Rôznymi vintage štýlmi a originálnymi výtvarnými technikami – napríklad asambláže, koláže, vitráže, ready-made, dadaistické záložky, op-art i kubizmus – doplnili citátmi z obľúbených kníh i ideami z nich. Niektorí žiaci si vybrali i citáty L. Štúra, čím si symbolicky v Roku Ludovíta Štúra uctili tohto veľikána slovenskej literatúry.“

Antónia Iľkivová, Základná škola, Ul. 17. novembra, Sabinov

„... keď sme záložky vytvorili, poslali sme ich našim novým pražským kamarátom a v mailoch sme pripojili i niekoľko fotografií. Pani učiteľka nám odpísala, že mali z fotografií i záložiek veľkú radosť. Podobne i naši žiaci sa tešili z ich záložiek a majú ich vložené v učebniciach literatúry.“

Kristína Pániková, Základná škola s materskou školou, Ružindol

„Partnerskou školou sa pre nás stala základná škola z Českej republiky – ZŠ s MŠ z Pohořelíc s koordinátorkou projektu Martinou Kozderovou. Jej ústretová a opakovaná mailová komunikácia nám uľahčila celý priebeh projektu. S veľkou chuťou sme sa pustili do výroby záložiek, ktoré mali potešiť našich nových kamarátov. Snažili sme sa do nich vložiť nielen veľa nápaditosti, kreativity, ale aj praktickosti.“

Katarína Potocká, Základná škola J. A. Komenského, Revúca

„Žiaci pracovali podľa svojej fantázie, práca ich bavila.“

Katarína Zabadalová, Základná škola s materskou školou, Moravany nad Váhom

„Na hodinách čítania a literatúry sme sa so žiakmi porozprávali o potrebe čítania a kníh, ktoré by mali byť neoddeliteľnou súčasťou každej detskej izby. Po knihách môžu žiaci siahnuť aj v školskej knižnici, ktorá je centrom vzdelávania na našej škole.“

Kornélia Heinrichová, Základná škola, Československej armády, Moldava nad Bodvou

„Výrobe záložiek predchádzalo čítanie rozprávok a dobrodružných príbehov, prezentovanie obľúbenej rozprávky či knihy, beseda so spisovateľkou Evou Wilson. Následne svoje predstavy žiaci zachytili do záložiek, ktoré vyrábali na hodinách výtvarnej výchovy alebo v školskom klube.“

Katarína Oravcová, Základná škola s materskou školou, Jelšava

„Spolu s našou partnerskou školou sme si vymenili nielen záložky, ale aj knihy našich obľúbených autorov. Partnerská škola dostala päť slovenských kníh a my sme dostali päť českých kníh. Naším cieľom bolo nielen nadviazať medzinárodné priateľstvo, ale zároveň žiakom priblížiť jazyk susedného národa. Z českých kníh si budeme čítať v mesiaci marec.“
Zdenka Valeková, Základná škola s materskou školou, Liesek

„Kontakt s partnerskou školou sme nadviazali formou priateľského mailu, vymenili sme si informácie o školách a zaslali záložky. Pridali sme aj propagačný materiál o našej škole a knižnú publikáciu. Zo záložiek partnerskej školy naši žiaci vytvorili nástenný panel...“
Daniela Stieranková, Spojená škola, Nivy, Šaľa

„Veríme, že záložky, ktoré sme poslali do Kežmarku, budú naozaj súčasťou kníh, ktoré budú žiaci čítať... Ďakujeme, že sme sa mohli opäť tohto krásneho projektu zúčastniť...“

Eva Petiková, Základná škola, Dudova, Bratislava

„Práca na záložkách bola zaujímavá a žiaci pri ich tvorení mysleli na kamarátov, ktorým sme mali záložky poslať. Mysleli taktiež na to, ako svojou prácou potešia niekoho druhého.“

Lenka Vašková, Základná škola, Prostějovská, Prešov

„Niektoré záložky budú darčekom pre deti pri zápise do 1. ročníka. Ostatné použijeme na výstavu. Projekt bol úspešný a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu...“

Darina Tiefenbach, Základná škola, Sídlisko SNP, Galanta

„Mladší žiaci hľadali inšpirácie hlavne v rozprávkových knihách. Starší siahli po dobrodružnej beletrii, príbehoch rovesníkov ba i encyklopédiách. Niektorí sa zamerali na vyhľadávanie citátov alebo múdrych výrokoch o knihách.“

Valentína Brudňaková, Spojená škola, Centrálna, Prešov

„Do tohto projektu sa zapojili žiaci našej školy od 1. po 8. ročník s veľkým nasadením a zodpovedne hľadali múdrosti ukryté v knihách. Čítali sme rozprávky, bájky, riekanky, príbehy Malého princa a iné... Každá múdrosť, ktorá bola v knižkách nájdená, bola aj primerane ilustrovaná.“

Ľudmila Hanáková, Základná škola, Pugačevova, Humenné

„... sme odvážni a kreatívni, radi čítame, preto vytvoríme fantastické záložky, ktoré odzrkadlia náš jedinečný pohľad na múdrosť ukrytú v knihách.“

Soňa Škulová, Základná škola Ivana Bukovčana, Bratislava

„Tvoreníu záložiek predchádzali debaty o ich obľúbených knihách, ktoré žiaci priniesli aj do školy, aby s nimi oboznámili ostatných. Projektom sme sa zaoberali i na Literárnom krúžku, kde sme mali čas i na čítanie úryvkov z kníh. V tomto období sme uskutočnili i Čitateľskú štafetu celej školy, počas ktorej každý žiak prečítal časť vybranej knihy a následne ju i výtvarne spracoval.“

Jana Klenovičová, Základná škola s materskou školou, Vlčany

„... pripravili sme akciu s názvom Neruš ma, čítam! Témou dňa bola postava kráľa Mateja. Všetky triedy si pozreli prezentáciu o kráľovi Matejovi. Prečítali sme si spoločne rozprávky o spravodlivom kráľovi. Potom nasledovalo vypracovanie záložiek.“

Eleonóra Mátéová, Základná škola Györgya Dénesa s VJM, Plešivec

„Snažili sme sa v každej prečítanej knihe nájsť nejakú múdrosť a vypísať ju na vytvorenú záložku. Tešíme sa na ďalší ročník projektu.“

Agnesa Fuková, Základná škola pri zdravotníckom zariadení, Špitálska, Nitra

„Výrobe záložiek predchádzala beseda o prečítaných knihách. Na hodinách výtvarnej výchovy žiaci vyrábali záložky do knihy s odporúčením na svoje knihy.“

Marta Čepková, Základná škola, Málinec

„Každý výrobe záložky väčšinou predchádzalo čítanie kníh, beseda o prečítanej knihe, rozprávke či nejakom príbehu. Každého žiaka v prečítanej knihe zaujalo niečo iné, každý hľadal inú múdrosť, čo sa snažil vyjadriť vo svojej záložke. Žiaci vyrábali záložky s chuťou a nadšením... Do projektu sme sa radi zapojili, pretože u našich žiakov vzbudzuje záujem o čítanie kníh.“

Anna Brezinová, Základná škola, Východná

„Záložka je mojou kamarátkou, mám ju v mojej čítanke, vždy keď ju v taške zbadám, už sa teším na nové príbehy, ktoré si prečítam.“

Žiačka Karolínka, 3.A, Základná škola, Vtáčkovce

„Malí prváčikovia na každú vystrihnutú záložku dolepili veľké tlačené písmeno a vytvorili súbor záložiek PRVÁČKA ABECEDA. Na ďalšie záložky zasa nalepili SOVIČKU – symbol múdrosti. Pri práci im pomáhali staršie žiačky. Starší žiaci i v rámci výtvarného krúžku vyrobili esteticky vkusne vyrezávané záložky, napríklad stromy, listy, makovice, ale i klasické, na ktoré nalepili naše výstižné slovenské príslovia...“

Anna Mrkvová, Základná škola s materskou školou, Makov

„V školskej knižnici počas celého októbra prebiehali rôzne podujatia pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc – čítanie prvákom, kreslíme rozprávku, hodiny hlasného čítania, takže žiaci sa mohli pri svojej tvorivej práci inšpirovať. Najväčšia radosť nastala v deň, kedy k nám dorazil balíček z Trnavy a žiaci si našli milé darčeky v podobe záložiek do knihy. Niektorí kamaráti priložili i svoju adresu, takže verím, že nové priateľstvá sa budú aj naďalej upevňovať!“

Martina Oravcová, Základná škola P. Dobšinského, Rimavská Sobota

„Stalo sa peknou tradíciou, že autorov 20 najkrajších záložiek z prvého a druhého stupňa oceňujeme sladkou odmenou... Dúfame, že priateľstvo a spolupráca medzi našimi školami bude pokračovať aj naďalej osobne a v e-mailoch si budeme vymieňať informácie a novinky o našej práci. Myslíme si, že projekt si už dávno získal srdcia mnohých a neodmysliteľne patrí k začiatku školského roka.“

Lenka Nižníková, Základná škola, J. Švermu, Michalovce

„Naša škola sa do tohto projektu zapojila prvýkrát. Projekt bol pre nás prínosom tak v nadviazaní nových kontaktov, ako aj v podpore myšlienky, že kniha je pre náš život stále dôležitá. Táto myšlienka bola motiváciou a hnacím motorom realizácie celého projektu.“

Anna Harmanová, Špeciálna základná škola, Krompachy

„Keďže projekt sa niesol v duchu hesla *Múdrosť ukrytá v knihách*, garantmi na druhom stupni sa stali vyučujúce slovenského jazyka a literatúry. Spolu so žiakmi hľadali úryvky a citáty z kníh, ktoré potom zapisovali na zhotovené záložky. Mladší žiaci na prvom stupni

spolu so svojimi triednymi učiteľkami a vychovávateľkami ŠKD, sa zamerali skôr na rozprávkové motívy.“

Eva Timárová, Základná škola Júlie Bilčíkovej, Budkovce

„Počas práce na projekte sme sa vzájomne obohacovali – žiaci i učitelia. Ilustrované záložky boli spolužiakom sloвне predstavené, a zároveň boli odporúčené aj jednotlivé knihy, ktoré žiaci radi čítajú.“

Anna Čapistráková, Základná škola s materskou školou, Svinná

„Práca na tvorbe záložiek nám aj tento rok spestrila život v našej malej, ale útulnej školskej knižnici. Naši žiaci, počnúc najmenšími, sa pousilovali, aby potešili partnerskú školu krásnymi záložkami... Samozrejme, popritom sme veľa čítali a diskutovali o prečítaných obľúbených knihách.“

Beáta Bakurová, Základná škola, L. Kossutha, Kráľovský Chlmec

„Veľmi ďakujeme, že sme sa aj v tomto školskom roku mohli zapojiť do tohto projektu. Hodnotíme ho veľmi pozitívne. A keďže vyrábame záložky pre partnerskú školu každý rok, žiaci sa už prvý septembrový deň v škole pýtali, či sa budú robiť záložky a či si pritom budeme čítať.“

Zuzana Tongel'ová, Základná škola Teodora Jozefa Moussona, Michalovce

„Téma projektu žiakov zaujala, hľadali pekné myšlienky, ktoré ich pri čítaní oslovili a tie potom písali na vyrábané záložky.“

Kristína Tirpáková, Základná škola, Ľubotín

„Hoci čítame knihy a poznáme rozprávky, túto tému sme si museli vysvetliť a porozprávať sa o nej skôr, ako sme začali tvoriť. Nielen ľudové, ale aj autorské rozprávky zneli v našich triedach. Najsilovnejší žiaci, ktorí veľa čítajú, najlepšie vedeli odhaliť múdrosť, ktorá je ukrytá v knihách.“

Ľubica Karliková, Základná škola, Krajné

„Naši žiaci pri výrobe záložiek boli aktívni, pracovali s veľkým nadšením a elánom. Pri výrobe si vzájomne pomáhali a radili. Záložky od našich nových kamarátov sme si odfotili a vyložili v našej školskej knižnici. Žiakom budú nápomocné pri čítaní knižiek...“

Beáta Sklenárová, Základná škola s materskou školou, Brzotín

„Predovšetkým mladší žiaci do nich vkladali ilustrácie z prečítaných knižiek, dokonca vytvorili komiks, v ktorom sú príbehy a múdre myšlienky, starší žiaci väčšinou na počítačoch písali citáty múdrych ľudí, alebo napísali nejakú peknú myšlienku z prečítanej knihy. Šiestaci vkladali príslovia, porekadlá, múdrosti našich predkov, keďže to teraz preberali na hodinách literárnej výchovy. Na druhej strane záložky predstavovali našu školu svojim kamarátom.“

Simona Šedivá, Základná škola, Borský Mikuláš

„Naši kamaráti z Lanškrouna nám pribalili aj fotografiu kolektívu žiakov – autorov záložiek. Veľmi dobrým nápadom bolo, že na zadnej strane každej záložky bol napísaný nejaký výrok o knihe. Aspoň sme si so žiakmi precvičili aj češtinu. Veľmi sme ocenili aj to, že záložky boli zaliate vo fólii, čo ešte viac pridalo na ich kvalite. Veľkým prekvapením bola pre nás ešte jedna zásielka – fotografia všetkých českých žiakov, ktorí si rozdelili naše záložky.“

Erika Cipovová, Základná škola, Lehota pod Vtáčnikom

„Žiaci sa s chuťou pustili do práce. Dúfame, že naše záložky potešili nových priateľov a splnili cieľ, podnietili ich k čítaniu, spojili dve školy, vytvorili nové priateľstvá.“

Ludmila Kolenčíková, Základná škola s materskou školou, Oravská Lesná

„Aby nezostalo iba pri záložkách, žiaci so svojimi vychovávateľmi sa častejšie snažili navštevovať školskú knižnicu. Vyberali si knihy, ktoré im pomáhali nielen zlepšovať čítanie, ale rozvíjať ich fantáziu a myslenie. Spoločne i individuálne si čítali príbehy, o ktorých sa neskôr rozprávali. V školskom časopise niektorí žiaci uverejnili svoje ilustrácie k prečítaným knihám. Takto nám aktivita pomáha rozvíjať čitateľskú gramotnosť.“

Renáta Némethová, Liečebno-výchovné sanatórium, Čakany

„Pri výrobe záložiek boli použité rôzne techniky. Žiaci ich vyrábali na hodinách výtvarnej výchovy, v školskom klube a na krúžkoch – tvorivé dielne a výtvarný krúžok. Námety boli rôzne. Trieda, ktorá má za maskota sovu, vyrábala záložky v tvare sovy – akože z kníh čerpáme múdrosť, ďalší v tvare čajníka – akože pri čítaní dobre padne šálka čaju...“

Viktória Urdzíková, Súkromná základná škola, Námestie slobody, Sabinov

„Do balíčka sme pribalili sprievodný list s pozdravom pre pedagogický zbor i všetkých žiakov našej partnerskej školy a tabuľku, v ktorej sme sa zamerali na tieto informácie o našich obciach a školách: krajina, kraj, okres, rok založenia obce, počet obyvateľov, nadmorská výška, pohorie, webová stránka školy, počet žiakov, zaujímavosti o partnerskej škole.“

Jana Zemeníková, Základná škola s materskou školou, Krušetnica

„Komunikácia s vybranou školou bola hneď od začiatku veľmi ústretová a srdečná. Žiaci na hodinách výtvarnej výchovy a výchovy umením vytvorili záložky, v ktorých využili rôzne techniky. Niektorí pridali aj pár slov pre svojich nových kamarátov.“

Mária Hrašková, Základná škola, Školská, Veľké Zálužie

„Projekt bol pre nás prínosom tak v nadviazaní nových kontaktov, ako aj v podpore myšlienky, že kniha je pre náš život stále dôležitá. Táto myšlienka bola motiváciou a hnacím motorom realizácie celého projektu. Ďakujeme Slovenskej pedagogickej knižnici za možnosť zapojiť sa do projektu, ktorý žiakov viac priblížil ku knihám, k novým kamarátom i priateľstvám.“

Klára Szabó, Základná škola s materskou školou, Orechová Potôň

„Záložky, ktoré sme dostali z partnerskej školy, budú k dispozícii v našej školskej knižnici. Návštevníci školskej knižnice, a tých býva neúrekom, si budú môcť z nich vybrať a ďalšie budú darčekom pre detí pri zápise do 1. ročníka. S partnerskou školou sme si vymenili i milé listy, v ktorých sme vyjadrili záujem o ďalšiu spoluprácu.“

Hana Čížová, Základná škola J. A. Komenského, Sereď

„Žiaci počas hodín literárnej výchovy navštívili miestnu knižnicu, kde si zapožičali širokú škálu inej literatúry než tú, ktorú poznajú zo školy. So záložkami sme do balíka pribalili darček v podobe knihy s fotografiami žiakov a pedagógov školy. S priateľskou školou sme sa dohodli na ďalšej spolupráci. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník tohto projektu.“

Lubomíra Varganinová, Spojená škola, Kpt. Nálepku, Gíraltoyce

„Projekt Záložka do knihy spája školy nás zaujala svojím spôsobom i priebehom realizácie. Prostredníctvom internetu sme si na hodinách informatickej výchovy prezreli našu partnerskú školu – Spojená škola, Veľká Lomnica. Potom sme sa už na hodinách výtvarnej výchovy pustili do výroby záložiek...“

Stanislava Kunová, Základná škola s materskou školou, Diviacka Nová Ves

„Prv než sme vyrobili tie naše záložky, strávili sme niekoľko netradičných hodín v našej školskej knižnici a knižnici v meste... Veríme, že takáto forma vyučovania povedie žiakov k trvalému vzťahu ku knihám a novým priateľstvám.“

Jarmila Lučanská, Základná škola Dr. D. Fischera, Kežmarok

„S chuťou sme sa pustili do práce a na hodinách čítania, výtvarnej výchovy, pracovného vyučovania sme sa snažili vyrobiť čo najkrajšie záložky. Tie z partnerskej školy sa nám veľmi páčili a na základe e-mailu vieme, že aj tie naše sa vydarili. Tešíme sa na budúci ročník projektu.“

Anna Škôrňová, Základná škola, Hnúšť'a

„Veľmi zaujímavo spracovali tému žiaci štvrtého ročníka, ktorí si najskôr prečítali rozprávku, potom v nej našli skrytú múdrosť a tú spolu s názvom rozprávky zakomponovali do sovičkovej záložky. Žiaci pracovali s chuťou a neznámym kamarátom z českej školy v Radoniciach poslali so záložkami aj sprievodné listy, v ktorých priblížili svoju školu, triedu, záujmy a niektorí pripojili aj fotografie. Pridali sme aj zopár letákov, pohľadníc a máp z našej obce a Kysúc.“

Anna Cabuková, Základná škola, Zákopčie

„Úplne úžasny text o Machovi a Šebestovej sa stal námetom na čarokrásne záložky, ktoré sme obdržali od partnerskej školy. Rozžiarené oči mojich žiakov a následné telefonovanie s telefónom-záložkou... Veľké poďakovanie patrí Vám za takúto skvelú formu nadväzovania priateľstiev medzi školami“

Katarína Vincová, Základná škola, Novozámocká, Ivanka pri Nitre

„Ďakujeme, že sme sa mohli opäť zapojiť do tohto krásneho projektu. Každý rok žiaci vyrábajú záložky s láskou a veľkým rešpektom, veď chcú, aby sa páčili, aby potešili nových kamarátov z inej školy a aby boli dobrou motiváciou pri čítaní obľúbených kníh. Spolu so záložkami sme poslali priateľský list a pohľadnice o našej najznámejšej hvezdárne v Partizánskom“

Juliána Hatalová, Základná škola Športovcov, Partizánske

„So žiakmi sme si prezreli webovú stránku partnerskej školy a obce, v ktorej sa nachádza. Počas tvorby záložiek sme navštevovali školskú knižnicu, čítali sme si z vybraných kníh a tvorili ilustrácie. Hlavnou sprievodnou akciou bola Noc v škole na tému Z rozprávky do rozprávky. Žiaci putovali po komnatách, kde plnili rôzne úlohy inšpirované jednotlivými rozprávkami.“

Anna Dzurenková, Základná škola s materskou školou, Dechtice

„Vytváranie záložiek podnietilo záujem o rôzne knižné tituly, ale zároveň vytvorilo priestor pre príjemnú atmosféru a komunikáciu medzi žiakmi. Okrem toho sa naše deti po odoslaní záložiek nevedeli dočkať pošty z Čiech. A keď sme napokon otvorili balík od českých spolužiakov, nevedeli sme sa na tie úžasné dielka vynadívať. Ďakujeme.“

Zuzana Žarnayová, Základná škola, Petrovany

„Musím pochváliť pani kolegyniu z partnerskej školy ZŠ, Drienov, lebo sme dostali jednoduché, ale vkusné a dokonca i múdre záložky. Boli na nich pekné výroky a duchaplné citáty z kníh. Naši žiaci si ich určite vložia do svojej práve rozčítanej knihy. Ďakujeme a tešíme sa na budúci rok!“

Soňa Laurová, Základná škola, Divín

„Tohtoročná téma projektu oslovila nielen žiakov 2. stupňa, ale aj našich najmladších – prváčikov, ktorí už zvládli prvé písmená a slová. Pracovali na záložkách nielen na hodinách

výtvarnej výchovy, ale aj popoludní v ŠKD. Ich výrobu sprevádzali rôzne aktivity spojené s čítaním.“

Jana Janečková, Základná škola, Tbiliská, Bratislava

„Ale milí a príjemní ľudia žijú aj u nás v Lednici a jedným z nich je i náš pán starosta. Ten vždy s veľkou radosťou sleduje zaujímavé aktivity svojej školy a s ešte väčšou radosťou ich ochotne podporuje. Preto sa záložky v škatuli museli potlačiť a urobiť miesto pre monografiu obce s venovaním od starostu, pohľadnice, vlajočky, perá, kľúčenky a ďalšie spomienkové predmety.“

Dana Dedičová, Základná škola s materskou školou J. A. Komenského, Lednica

„Aj keď doposiaľ sme prostredníctvom záložiek nadväzovali priateľstvá len so slovenskými školami, ani to nás neodrádza zapájať sa do projektu. Podstatné je spoznávať nových kamarátov, ich školu, čítať a tvoriť.“

Viera Šuličová, Základná škola, Školská, Sečovská Polianka

„Žiaci spoločne navrhli a vyrobili rozprávkové záložky inšpirované obľúbenými príbehmi o psíčkovi a mačičke, o malom nezbednom krtkovi a inými rozprávkovými postavičkami. Výsledkom tvorivej práce našich žiakov sú tieto originálne maľované záložky, ktoré boli odoslané žiakom partnerskej ZŠ, Kolín II. Spoločne so žiakmi sa tešíme na ďalšiu spoluprácu s partnerskou školou, kedy si vzájomne vymeníme vianočné pozdravy.“

Alena Čiháková, Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Nitra

„Naši žiaci usilovne vyrábali záložky pre svojich nových kamarátov a tešili sa na tie, ktoré dostanú a budú ich sprevádzať na putovaní rozprávkami, encyklopédiami a rôznymi príbehmi.“

Helena Prokayová, Základná škola Adely Ostrolúckej, Budča

„Niektorí žiaci si mali do školy priniesť svoju obľúbenú knihu, iní o svojej knihe porozprávali, pripravili si referáty, prezentácie či zaujímavé kvízy, ktoré nám všetkým ukázali, aká bohatá a veľká je v knihách ukrytá múdrosť a myslím si, že to bolo poučením pre všetkých. Niektoré kolegyně sa vybrali so žiakmi do školskej knižnice, aby sa inšpirovali. Vďaka pánovi

starostovi sme do balíka so záložkami pribalili aj zopár darčiekov, aby mohli lepšie spoznať našu obec...“

Mária Hlavová, Základná škola s materskou školou, Kozárovce

„V závere projektu žiaci ôsmej triedy pripravili veľkú symbolickú knihu. Do nej nalepili fotografie triedy, pre kamarátov do Čiech napísali srdečný pozdrav a pozvanie na návštevu našej školy. Knihu spolu so záložkami sme poslali žiakom do ZŠ, Dolany. Veľmi nás prekvapila ich kladná odpoveď a už teraz sa tešíme na spoločné stretnutie, ktoré by sa malo uskutočniť v jarných mesiacoch budúceho kalendárneho roka.“

Jana Neužilová, Spojená škola sv. F. Assiského, Malacky

„Tento fantastický projekt je u žiakov obľúbený, nakoľko je pre nich pútavé vyrábať záložky pre iných žiakov a spoznávať ich. Samotnej výrobe záložiek predchádzalo čítanie knižiek v školskej knižnici, v kútikoch pri poličkách v tvare stromov, či v triede...“

Jana Gregušová, Základná škola kniežat'a Pribinu, Nitra

„Do mnohých záložiek žiaci vpísali práve tú múdrosť, ktorú si z tej svojej knihy odniesli, teda ideu, posolstvo knihy. Naši šikovní žiaci z prvého a druhého stupňa, tiež žiaci troch špeciálnych tried zhotovili oveľa viac záložiek, ako bolo potrebných na zaslanie. Tie zvyšné použijeme v predvianočnom bazáre, z ktorého výťažok už niekoľko rokov posielame deťom v rámci projektu UNICEF a deťom s onkologickými ochoreniami.“

Darina Čulková, Základná škola, Bidovce

„Žiaci nás naháňali, aby sme na každej možnej hodine tvorili záložky. Chceli ilustrovať, tvoriť, maľovať, lepiť, vymýšľať. Veľmi ich to zaujalo. Do projektu plánujeme v budúcom ročníku zapojiť celú školu...“

Iveta Kečková, Základná škola, Vagonárska ulica, Poprad

„Už šiestykrát sme sa zapojili do tohto projektu. Záložky spolu s fotografiami sme si vymenili so žiakmi z partnerskej školy ZŠ, Vlachovice. Veríme, že našim kamarátom na Morave urobili radosť.“

Anna Žibeková, Základná škola s materskou školou, Lomná

„Záložky, ktoré sme si vymenili so Základnou školou zo Zlatých Moraviec sme vystavili na stenách školy a po ich prezretí našimi žiakmi ich rozdáme deťom. Každý čitateľ si pri návšteve školskej knižnice odnesie so sebou nielen zaujímavú knižku, ale aj veselú záložku. Tieto budú sprevádzať našich čitateľov pri besedách, predstavovaní nových knižiek, ilustrovaní obľúbených príbehov.“

Miriam Kasášová, Základná škola, J. Alexyho, Zvolen

„Náš projekt sme začali návštevou školskej knižnice, kde si žiaci prezreli knižný fond a vypožičali si knihy na čítanie. V triedach sme rozprávali o ich obľúbených knihách, známych rozprávkových postavách, čítali sme úryvky z rozprávok. Pred samotnou aktivitou sme prečítali deťom list od pani učiteľky zo ZŠ s MŠ z Turčianskych Teplíc, aby sa žiaci viac dozvedeli o kamarátoch, ktorým pošleme vytvorené záložky.“

Natália Theiszová, Základná škola, Kojatice

„Je to druhý rok, čo sme sa zapojili, do tohto vydareného projektu. Sme veľmi radi, že sme mohli byť jeho súčasťou... Každý rok organizujeme na podporu čítania súťaž o najlepšieho čitateľa. Žiakov to veľmi motivuje a prečítajú dosť kníh, keďže každý chce byť ten naj.“

Lenka Ujjobbágyová, Základná škola, Skároš

„Žiaci nášho gymnázia sa tešili na túto akciu už od začiatku školského roka. Keď som poslala prihlášku, netrpezlivo čakali, s kým si záložky vymenia. Dočkali sa – bolo to Športové gymnázium v Košiciach. Výmena prebehla hladko a ceníme si ich ústretovosť, keď nám poslali viac záložiek, ako pôvodne prihlásili.“

Anna Ujlacká, Gymnázium V. Miháliky, Sered'

„Sme radi, že sme sa aj tento rok mohli zapojiť do tohto projektu. Už minulý rok žiakov veľmi oslovil, pretože v ňom mohli rozvinúť nielen svoje čitateľské a literárne vedomosti, ale aj výtvarnú zručnosť a kreativitu.“

Ľubica Kubušová, Spojená škola, Pohronská Polhora

„Radosť som mala z toho, že počet žiakov, ktorí sa do projektu zapojili, sa zvýšil. Medzi nami koordinátorkami sa tiež vytvorilo kamarátstvo a dokonca sme sa osobne stretli, čím sa spolupráca ešte viac prehĺbila. Poslali sme im aj pozdrav v podobe jesenného klobúčika, ktorý žiaci ozdobili. A nesmieme zabudnúť na zmysel toho všetkého, že žiaci chytili knihu do ruky, aby dostali nápad, čo na záložku nakresliť.“

Slavomíra Orlová, Základná škola, Vajanského, Skalica

„Výzvu o realizácii projektu prijali pedagógovia a deti s úžasným nadšením. Žiaci druhého až štvrtého ročníka si doniesli z domu, resp. zo školskej knižnice knihu, ktorú po prečítaní prezentovali a odporúčali svojim spolužiakom na prečítanie. Naše deti najviac zaujali rozprávky. Hlavní hrdinovia príbehov sa stali aj predlohami pri výrobe záložiek do kníh pre nových kamarátov v Prahe. Z nadšenia a radosti postupne vznikali jedinečné, kreatívne a originálne práce.“

Eva Fridrichová, Základná škola, Budovateľská, Snina

„Pri výrobe záložiek sa naši žiaci inšpirovali hlavne rozprávkami, v ktorých vždy zvíťazí dobro nad zlom a vždy je ukrytá aj nejaká múdrosť...“

Andrea Malík, Spojená škola, Krátka, Šaľa

„V projekte bola naša škola nováčikom. Začali sme možno s malými obavami, ale tie sa rozplynuli. Múdrosť ukrytú v knihách sme hľadali v bájkach. Sprievodcom nám bol Ezop. Záložky sa deťom vydarili a tešili sa z nich. Na každej bolo napísané ponaučenie z obľúbenej bájky. Do balíčka sme pribalili vlastnoručne vyrobenú knihu, do ktorej sme vlepili naše fotografie, listy a informácie o obci a škole... Ďakujeme, že sme mohli byť súčasťou Záložky, je to naozaj prínosný a užitočný projekt.“

Helena Repaská, Základná škola s materskou školou, Nálepkovo

„Myšlienka podpory čítania formou tradičnej záložky do knihy bola od začiatku spojená s chuťou našich žiakov vyrobiť niečo, čo bude užitočné a zároveň poteší niekoho iného za hranicami Slovenska. Záložky sme obohatili o múdre citáty o knihách a čítaní. Do balíčka plného záložiek sme pribalili nielen publikácie o našej škole, ale ponúkli sme aj otvorenú dlaň pre ďalšiu spoluprácu.“

Martina Kortíšová, ZŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím internátna, Lučenec

„S veľkou radosťou prijali naši žiaci záložky, ktoré im poslali žiaci z partnerskej školy z Čiech a usilovne si precvičovali svoje jazykové zručnosti pri čítaní českých citátov a prísloví.“

Medzinárodná výmena záložiek podporuje u žiakov nielen čitateľské zručnosti, ale nenásilnou formou si žiaci osvojujú cudzí jazyk a zároveň sa u nich formuje prosociálne správanie.“
Marta Šišmišová, Základná škola, Školská, Bánovce nad Bebravou

„Projekt sa naša základná škola venovala celý september na hodinách čítania, pracovného vyučovania, literárnej výchovy a výtvarnej výchovy. Na našich záložkách oživali hrdinovia ľudových rozprávok, povestí, dobrodružných kníh a ich hrdinské skutky s cieľom potešiť našu partnerskú školu a žiakov Základnej školy v Tomášove tak, ako nás potešili záložky, ktoré vyrobili oni pre nás! Veríme, že naša spolupráca bude ďalej pokračovať.“

Renáta Sviteková, Základná škola E. M. Šoltésovej, Krupina

„Múdrosť ukrytú v knihách žiaci našej školy hľadali na hodinách Čítania a Detskej literatúry. Prvý a druhý ročník sa zamerával na ponaučenia najmä v bájkach a rozprávkach o zvieratkách spolu s pani učiteľkami. Starší žiaci navštívili školskú knižnicu a o prečítaných knihách porozprávali svojim spolužiakom...“

Simona Melicherová, Základná škola J. A. Komenského, Čadca

„Naši žiaci z kamarátskych záložiek spravili výber a podľa ročníkov ich vystavili v školskej knižnici. Výstava s názvom Pardubické záložky potrvá v našej školskej knižnici do konca novembra...“

Miriam Sedláčková, Základná škola, Tribečská, Topoľčany

„A tak sme hľadali lásku, dobro, priateľstvo, odvahu, nádej, humor... nie v jednej, ale v 210 detských knižkách. Presne toľko žiakov našej školy tento rok vyrábalo záložky pre žiakov ZŠ, Benkova, Nitra. O tom, že to bola výborná spolupráca, svedčia aj dve výstavy záložiek, ktoré sme pripravili. Na tej prvej sme ocenili najkrajšie záložky z Nitry a na tej druhej sme vybrali najkrajšie záložky našich žiakov. Odmena pre víťazov nemohla byť iná ako pekná knižka.“

Valeria Regásková, Základná škola, Sokolíkova, Bratislava

„Vďaka tomuto populárnemu projektu vznikli medzi našimi žiakmi a žiakmi z českej školy – zo ZŠ, Malešov – nové priateľstvá...“

Ivan Kordík, Základná škola, Sološnica

„Všetky záložky, ktoré nám partnerská škola poslala, sme vystavili v našej škole na nástenke. Spolupráca medzi školami bola výborná a pre budúcnosť je aj veľkým prínosom vzájomná komunikácia... Ďakujeme.“

Jana Hudáková, Základná škola s MŠ sv. Cyrila a Metoda, Stará Ľubovňa

„Žiaci 1. – 6. ročníka sa na hodinách výtvarnej výchovy a pracovného vyučovania snažili vyrobiť pre kamarátov z partnerskej školy z Liberca čo najkrajšie záložky. Veríme, že sa im budú páčiť a keď budú čítať nové knihy, použijú záložky od kamarátov zo Šurian.“

Dana Mráziková, Základná škola, SNP, Šurany

„Žiaci tvorili záložky s radosťou. Ich tvorbe predchádzali literárne chvíľky s dôrazom na tohtoročnú tému. Navyše sú naše triedy na 1. stupni zapojené do školského projektu na podporu čítania – čítania s porozumením, takže téma 6. ročníka vhodne doplnila aj náš interný projekt.“

Miroslava Kmeťová, Základná škola, Angyalova ulica, Kremnica

„S koordinátorkou projektu z pridelenej moravskej partnerskej školy sme sa zhodli, že výmenou záložiek sa naša spolupráca nemusí ukončiť, ale naopak, pedagógovia privítajú akúkoľvek skúsenosť či načerpanie inšpirácie z profesijných a odborných poznatkov týkajúcich sa našich typov škôl.“

Darina Gabríková, Špeciálna základná škola, Třebíčska, Humenné

„Zo záložiek sme pripravili výstavu. Žiakom sa táto aktivita veľmi páčila a tešili sa zo záložiek od kamarátov z partnerskej školy, ktoré si založili do čítanky. Touto aktivitou sme nenásilnou formou podporovali u žiakov dobrý vzťah ku knihám, k čítaniu, nadviazanie spolupráce a priateľstva.“

Sylvia Bognárová, Špeciálna základná škola, Zlaté Klasy

„Žiaci sa s nadšením zhostili výroby záložiek. Zodpovedne zobrali túto pre nich príjemnú prácu. Obnovili si poznatky z literatúry, spomenuli si na diela a knihy, ktoré čítali. Veľmi sa

tešili na záložky zo Vsetína, ktoré sa im mimoriadne páčili, nevedeli si z množstva záložiek vybrať tú ich.

Yvonne Marjaková, Základná škola, Rázusova, Čadca

„Na hodinách slovenského jazyka a literatúry sme realizovali čitateľské dni Z rozprávky do rozprávky, počas ktorých žiaci tvorili svoje vlastné príbehy, čítali si obľúbené rozprávky a rovesnícky vzdelávali svojich spolužiakov. Hodiny dejepisu spestrili čítania z dejepisných čítaniek o historických udalostiach a významných osobnostiach.“

Zuzana Grellová, Základná škola s materskou školou Karola Kuffnera, Sládkovičovo

„Naši žiaci sa svojej úlohy tvorcov záložiek ujali veľmi tvorivo, kládli množstvo otázok týkajúcich sa námetu či samotného spracovania záložky. Svoju fantáziu prepájali s literárnymi postavami, rôznymi námetmi z kníh, rozprávok, niekedy i s encyklopédiami, čo prekvapilo aj nás samotných.“

Jana Komorová, Gymnázium, Ulica L. Sáru, Bratislava

„Na každú záložku sa snažili žiaci napísať citát, múdrosť alebo úryvok z knihy. Každá záložka je originálna a vyrobená s radosťou, nápadom... Partnerská škola nám okrem záložiek pre žiakov pribalila do balíka aj záložky venované kolegom – pedagógom, ktoré nás potešili.“

Simona Barancová, Základná škola, Hliník nad Hronom

„V tomto roku sa nám veľmi páčila spolupráca s našou partnerskou školou v Čechynciach. Od prvého kontaktu až po odovzdanie záložiek bola komunikácia veľmi príjemná, koordinátorka bola veľmi milá. Rozlúčili sme sa so vzájomným prianím úspechov a poďakovaním za snahu... Do tohto projektu sa teda opäť veľmi radi zapojíme v budúcom školskom roku.“

Jarmila Ondrušová, Základná škola, Pribinova, Trebišov

„Naša škola a najmä jej žiaci ďakujú, že sa mohli zúčastniť tohto projektu. Výroba záložiek sa niesla v tvorivej a priateľskej atmosfére, žiaci si popritom vymieňali svoje skúsenosti s prečítanými knihami. V školskej knižnici sme si urobili aj malú výstavku našich záložiek... Tešíme sa na ďalší ročník.“

Adriána Dudová, Gymnázium Ladislava Novomeského, Bratislava

„Motív a techniku si žiaci zvolili po porade s vyučujúcim. Záložky i fotografie žiakov, ktoré záložky vyrobili, sme zaslali partnerskej škole.“

Stanislava Michalíková, Spojená škola, Športovcov, Púchov

„Veľmi pekne ďakujeme Slovenskej pedagogickej knižnici za tento projekt, do ktorého sme sa zapojili už po piatykrát. V tvorení záložiek sme aj tento rok pokračovali s partnerskou školou Karviná-Ráj, s ktorou sme sa dohodli na pokračovaní spolupráce z minulého roku. Na hodinách informatiky sme vyhľadávali citáty z kníh a na výtvarnej výchove sme ich dotvorili vhodnými ilustráciami.“

Jaroslava Pirošová, Základná škola, Karloveská, Bratislava

„Z pôvodného počtu záložiek – 60 kusov – sme sa na moje veľké prekvapenie dostali takmer dvojnásobok – 115 kusov. S kolegyňou z partnerskej školy z Nových Sadoch sme sa ale dohodli, že si záložky pošleme aj v prípade, že by nám téma trocha utiekla.“

Viera Lajošová, Základná škola s materskou školou, Novosad

„Usilovne sme pracovali na našich záložkách a čakali, komu naše záložky pošleme. Nakoniec prišiel ten deň, keď k nám doletela správa o partnerskej škole. Táto informácia v nás vzbudila nielen záujem o čítanie, ale aj o štúdium slovenského regiónu. Prvé otázky, ktoré zazneli chodbami našej školy boli: Kde to je? Ako ďaleko je to od Svitú?“

Alena Slavkovská, Základná škola, Svit

„Žiaci sa tešili, že sme sa znovu zapojili do tohto projektu. V každej triede sa porozprávali s pani učiteľkami o knihách, ktoré čítali a aké ponaučenie si z nich vzali. Starší žiaci sa inšpirovali encyklopédiami, mladší siahali po rozprávkach. V školskej knižnici sme žiakov motivovali vybrať si knihu, ktorá by im slúžila ako námet na záložku.“

Viera Pogádlová, Základná škola Márie Rázusovej-Martákovej, Liptovský Mikuláš

„Od partnerskej školy sme dostali krásne záložky, ktoré sme si spravodlivo rozdelili. Každý žiak, ktorý sa do projektu zapojil, bol obdarovaný milou záložkou. Žiaci si darovanú záložku vložili do svojej obľúbenej knihy alebo do učebnice literatúry. Spolupráca so školou bola priateľská. Niektorí naši žiaci sa dokonca prostredníctvom sociálnych sietí spojili so žiakmi z Bardejova. Aj naďalej sú v kontakte a vymieňajú si informácie a skúsenosti.“

Zuzana Fintová, Základná škola – Alapiskola, Školská, Jelenec

„Tento projekt má výbornú myšlienku, v ktorej treba pokračovať. Záložka do knihy si vie získať nových priateľov, dokáže priblížiť a spojiť životy našich a českých žiakov. Možno tento projekt prispeje k tomu, aby žiaci viac čítali vo voľnom čase. Ďakujeme.“

Peter Šverha, Základná škola s MŠ pri zdravotníckom zariadení, Trieda SNP, Košice

„Pri realizácii projektu sme mali stále na pamäti, že ide predovšetkým o podporu čítania a vytvorenie priateľstiev medzi všetkými zúčastnenými... Spolu so záložkami sme našej partnerskej škole poslali aj prezentáciu o našej škole, obci a o našich aktivitách.“

Zuzana Sihlovcová, Základná škola a materská škola, Lutiše

„Hlavná téma projektu dominovala aj v sprievodných akciách, ktoré sme organizovali v školskej knižnici. Napríklad popoludnie s encyklopédiami, obľúbení autori detskej knihy, kvízy, beseda Akú knihu držím v ruke najradšej?“

Mária Slezáková, Základná škola Milana Mravca, Raková

„Sme radi, že sme sa opäť mohli zapojiť do tohto projektu. Počas celého mesiaca žiaci s radosťou vyrábali rôzne záložky s využitím rozmanitých výtvarných techník. Dúfam, že naše záložky budú dobrou pomôckou pri čítaní zaujímavých kníh...“

Miriám Hanzlíková, Základná škola s materskou školou, Podolie

„Do balíčka sme pribalili plagát, na ktorý sme nalepili fotky každej triedy a všetci žiaci sa naň podpísali, či napísali krátky pozdrav... Záložky sme vystavili v školskej knižnici a každý návštevník si ich mohol prezrieť.“

Zuzana Lekeňová, Základná škola, Blatné

„Naši žiaci boli nadšení nielen pri tvorbe záložiek pre svojich nových kamarátov zo ZŠ, Sokolovce, ale aj pri rozdaní ich záložiek. V októbri sme realizovali aj akcie zamerané na rozvoj čitateľskej gramotnosti, t.j. Rozprávkový čitateľský maratón žiakov primárneho vzdelávania, Zdravo na ľudovú nôtu, Naučme sa tvorivo písať.“

Monika Brtková, Základná škola s materskou školou, Likavka

„Do tohto projektu som sa so svojou triedou zapojil po prvýkrát. Žiaci a žiačky to prijali s nadšením aj kvôli tomu, že mohli vyrobiť niečo pre niekoho a zároveň mohli v triede predstaviť svojich knižných hrdinov... Chceme naďalej podporovať tento projekt, ktorý spája ľudí z rôznych miest Slovenskej a Českej republiky.“

Marek Marjov, Spojená škola, Kollárova, Sečovce

„Do projektu sme sa zapojili tretíkrát, no už teraz sa tešíme na pokračovanie o rok. Je to výborný projekt pre žiakov, veľmi sa tešia, čoho dôkazom je aj veľa fotiek na našej webovej stránke školy.“

Základná škola, Nábrežná, Nové Zámky

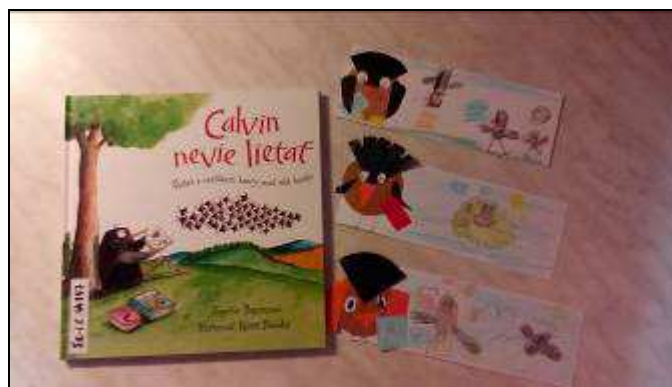
„Na hodinách čítania i literárnej výchovy prebehli krásne čitateľské aktivity (tretiáci vyrábali krásneho fantazijného vtáka, ktorý mal na svojich pierkach názvy kníh z našej školskej knižnice, druháci strávili v knižnici literárnu hodinu, piatáci mali literárne hodiny spojené s prezentáciami v obecnej knižnici a mnohé iné)...“

Silvia Adamcová, Základná škola s materskou školou, Zavar

„Tvorbe záložiek sme sa venovali počas hodín SJL, krúžku Jazykovedko i Šikovné ruky. Žiaci čítali svoje najobľúbenejšie knihy, niektoré sme si následne pozreli i sfilmované a žiaci ich s radosťou stvárňovali na záložkách, ba dokonca nás prišli podporiť rodičia, starí rodičia svojím záujmom a s nadšením, že knihy sú i naďalej najlepším priateľom človeka v akomkoľvek veku.“

Ingrida Jakubičková, Základná škola, Tulipánová, Nitra

„Žiaci mali nielen z výroby záložiek veľkú radosť, ale aj z čítania kníh. Podporná akcia k čítaniu, ktorú sme zorganizovali pod názvom Otvorený deň školskej knižnice, počas ktorej mali žiaci možnosť celý deň – cez prestávky a po vyučovaní navštíviť školskú knižnicu, popozerať si knižky, požičať si ich – a možnosť zapojiť sa do súťaže pod názvom Najlepší čitateľ, ktorá bude trvať do konca decembra. Žiaci súťažia o hodnotné ceny (knižné balíčky).“
Alena Pročková, ZŠ s MŠ - Grundschule mit Kindergarten, Nitrianske Pravno

„Vyvrcholením tohto projektu bola beseda so spisovateľkou, ilustrátorkou, maliarkou Jankou Dallosovou, rodáčkou z Banskej Bystrice, toho času žijúcou vo Viedni. Beseda bola veľmi spontánna, zaujímavá a žiaci veľmi zvedaví. Kládli množstvo otázok, na ktoré pani spisovateľka odpovedala s úsmevom na perách, končiac vždy vtipnou pointou.“
Gabriela Tóthová, Základná škola, Školská, Levice

„Do projektu sa zapojili všetci žiaci našej školy. Veľmi sa tešili na výrobu záložiek, s radosťou si priniesli knižky, ktoré si s nadšením prečítali. Do záložiek vložili svoje ja, a to vo forme svojich odtlačkov, ktorými zhotovili rámik záložiek.“

Eva Němcová, Základná škola s materskou školou, Stankovany

„Kontakt sme nadviazali hneď po pridelí školy. Dozvedeli sme sa veľa zaujímavostí o našej českej partnerskej škole. Naši prváci, tretiaci a štvrtáci s radosťou vyrábali záložky pre českých kamarátov a netrpezlivo čakali na záložky z partnerskej školy...“

Eva Seitlerová, Základná škola, Krakovany

„Českí partneri navrhli výmenu listov, aby sa vrstovníci z Čiech spoznali s vrstovníkmi zo Slovenska. Preto som okrem kolegyne, ktorá učí výtvarnú výchovu, poprosila o spoluprácu kolegyne-slovenčinárky, ktoré dali žiakom napísať spomínané listy. V listoch sa navzájom žiaci predstavili, opísali svoje záujmy, školu, predstavili knihu, ktorú čítali a pod. Jedna trieda použila klasické obálky, druhá okrem štandardných vyrobila aj svoje vlastné. Viacerí obálky vyzdobili podľa svojich predstáv. Záložky spolu s listami sme v stanovenom termíne poslali do Gymnázia v Ostrave-Hrabůvke.“

Alica Virdzeková, Gymnázium, Varšavská, Žilina

Vypracovala

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice a koordinátorka česko-slovenského projektu (24. 11. 2015)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

Tel.: 02/68 20 86 10

e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk

www.spgk.sk

Príloha č. 3 Vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu pre stredné školy *Záložka do knihy spája slovenské školy*

Vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu pre stredné školy

Záložka do knihy spája slovenské školy: Múdrost' ukrytá v knihách

Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave vyhlásila pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2015** pre stredné školy **4. ročník celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy: Múdrost' ukrytá v knihách***.

Cieľ celoslovenského projektu

Cieľom celoslovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi slovenskými strednými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobili ľubovoľnou technikou na určenú tému *Múdrost' ukrytá v knihách*. Výmenu záložiek mohli školy využiť aj k nadviazaniu vzájomnej spolupráce, kontaktov alebo poznávaniu života žiakov v rôznych kútoch Slovenska.

Priebeh celoslovenského projektu

Stredné školy, ktoré sa chceli zúčastniť celoslovenského projektu, vyplnili do 30. septembra 2015 elektronickú prihlášku, ktorá bola zverejnená na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok Slovenská pedagogická knižnica vytvorila partnerské dvojice medzi strednými školami s prihliadnutím na typ školy a počet prihlásených žiakov. V priebehu 5. októbra 2015 zaslala Slovenská pedagogická knižnica kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými pokynmi o realizácii celoslovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice informovala o tom, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol stanovený na 31. október 2015.

Vyhodnotenie celoslovenského projektu

Do projektu sa prihlásilo **133 stredných škôl s celkovým počtom žiakov 8 145**.

Slovenská pedagogická knižnica 23. októbra 2015 osobne poďakovala každej zúčastnenej strednej škole za aktívnu účasť v celoslovenskom projekte a vyzvala ju na jeho dobrovoľné vyhodnotenie a pripojenie fotografií z priebehu výroby záložiek alebo fotografií najkrajších záložiek.

Výber z dobrovoľného hodnotenia celoslovenského projektu 93 strednými školami spolu s fotografiami z priebehu výroby záložiek alebo s fotografiami so samotnými najkrajšími záložkami je dostupný na tejto webovej adrese:

http://www.spgk.sk/swift_data/source/2015/Projekt_Zalozka_Stredne_skoly_Hodnotenie_2015kompr.pdf

Výroba záložiek

Žiaci vyrábali záložky rôznych tvarov a s využitím rozmanitých techník na tému *Múdrost' ukrytá v knihách* najčastejšie v rámci vyučovania, počas triednických hodín, v školskej knižnici alebo doma. Na zadnú stranu záložiek často písali svoje poštové adresy, mailové adresy a kontakty na sociálne siete. Doplnujúcim programom výroby záložiek boli poväčšine žiacke diskusie alebo besedy o prečítaných knihách a o obľúbených autoroch, anonymné ankety o dobrovoľnom čítaní akejkoľvek literatúry, medzitriedne súťaže v písaní slovenských porekadiel a prísloví a oslava Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015 spojená s prezentáciou celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy*. Opäť veľké množstvo žiakov vyrobilo záložky nielen pre svojich kamarátov z pridelenej partnerskej školy, ale aj pre svojich pedagógov, pre svoju školskú knižnicu a na účely propagačné školy. Zopár zdravotníckych škôl sa rozhodlo navyše vyrobiť a rozdať záložky pacientom v nemocniciach a obyvateľom domovov pre seniorov.

Výmena záložiek

Väčšina stredných škôl do balíka so záložkami pribalila priateľské listy od školských koordinátorov, od žiakov, pozvánky na návštevu školy, školské časopisy, propagačné materiály o škole, o regióne alebo darčkové predmety. Skoro všetky zúčastnené školy si zo svojich alebo aj z priateľských záložiek urobili výstavy vo vestibule škôl a v triedach. Na webových sídlach svojich škôl uverejnili najkrajšie záložky alebo zorganizovali súťaž o najkrajšiu záložku buď priamo v priestoroch školy, alebo na svojom oficiálnom facebooku. Viaceré školy sa dohodli so svojou partnerskou školou, že zostanú v priateľskom kontakte a budú hľadať nové spôsoby spolupráce.

Prínos celoslovenského projektu

Výmena záložiek opätovne prispela k nadviazaniu nových priateľských kontaktov medzi partnerskými školami, ukázala im ďalšie možnosti spolupráce v budúcnosti, umožnila im kreatívnu formou oživiť vyučovanie, zábavnou formou pritiahla žiakov ku knihám a v mnohých prípadoch aj posilnila ich dobrý vzťah ku školskej knižnici. Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bol väčší záujem o literatúru, o čítanie kníh a rozšírenie vedomostí žiakov aj z geografie.

Vyjadrenia niektorých pedagogických zamestnancov

„Žiaci našej školy sa opäť s veľkou radosťou zapojili do tohto úžasného projektu. Veríme, že zaujímavé záložky budú inšpirovať žiakov k čítaniu kníh. Pretože len pri čítaní knihy môžu získať všetku múdrosť, ktorá je v knihách ukrytá. Sme radi, že sme sa do projektu zapojili a dúfame, že aj na budúci rok bude tento vynikajúci projekt pokračovať.“

Viera Švajlenová, Stredná odborná škola automobilová, J. Jonáša, Bratislava

„Treba zdôrazniť, že tento projekt vytvára pre žiakov veľký priestor v rámci ich vlastnej realizácie. Žiaci tak prepájajú fantáziu s poznatkami a čo je veľké plus, opäť raz siahnu po knihe. Dokonca záujem o knihu prejavili aj tí žiaci, ktorí majú ku knihám veľmi ďaleko, a to nás teší o to viac. A už teraz sa tešíme na ďalšiu spoluprácu.“

Monika Trinkovičová, Stredná umelecká škola, Vodárenská, Prešov

„September v našej škole si tradične sprístupňujeme aj účasťou v celoslovenskom projekte. Niekedy si dokonca sami žiaci v predstihu vypýtajú pokyny k aktuálnemu ročníku. Sme radi, že môžeme aj na strednej škole takýmto spôsobom rozvíjať svoje výtvarné zručnosti a estetické čítanie a tak sa stať poslami dobrosrdečnosti. Ďakujeme za podnetný a milý projekt. Dúfame, že vydrží čo najdlhšie.“

Emília Černeková, Obchodná akadémia D. M. Janotu, Čadca

„Dôležitou súčasťou projektu bol aj rozvoj a podpora jemnej motoriky u našich žiakov a aktívne trávenie voľného času, čo považujeme za benefity uvedeného projektu. Ďalší prínos vidíme v reálnom prepojení s praktickým životom, pretože si žiaci vymieňajú záložky s partnerskou školou a podporí sa aj rozvoj čitateľskej gramotnosti.“

Petra Višňovská, Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Mokrohájska, Bratislava

„Sme radi, že sme prepojili čitateľský záujem s tvorivou fantáziou. Zároveň sme mohli rozvíjať emocionálne myslenie, slobodné vyjadrovanie a hľadať múdrosť ukrytú v knihách. Do projektu sme zapojili aj rómskych žiakov, čím sme využili multikultúrne súžitie a túžbu po čítaní všetkých žiakov našej školy.“

Eva Šafranková, Spojená škola, Štefánikova, Bardejov

PodĎakovanie

Naše poďakovanie patrí **všetkým**, ktorí sa podieľali na príprave, propagácii, realizácii a hodnotení projektu.

Ďakujeme všetkým **pedagogickým zamestnancom i nepedagogickým zamestnancom** za ich ústretovosť, voľný čas a úsilie, ktoré venovali príprave, realizácii a vyhodnoteniu projektu na svojich školách. Osobitne im ďakujeme za všetky aktivity, ktoré realizovali na podporu čítania u žiakov svojich škôl. Takisto im ďakujeme za prijatie pridelenej partnerskej školy. **Oprávnené im patrí náš obdiv, úcta a vďaka.**

Naša vďaka patrí aj **žiakom** stredných škôl za to, že sa opäť stali nezvyčajnými poslami priateľstva a dobrosrdečnosti a využili svoj elán a svoje nadanie na ušľachtilý cieľ.

Vypracovala

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice a koordinátorka celoslovenského projektu (26. 11. 2015)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

Tel.: 02/68 20 86 10, e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk, www.spgk.sk

Organizátori:

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

{ SLOVENSKÁ
PEDAGOGICKÁ
KNIŽNICA

Príloha č. 4 Hodnotenie 4. ročníka celoslovenského projektu *Záložka do knihy spája slovenské školy* strednými školami

Hodnotenie
4. ročníka celoslovenského projektu
Záložka do knihy spája slovenské školy: Múdrost' ukrytá v knihách
strednými školami

(výber z 93 hodnotení)

„Záložky sme poslali partnerskej škole a tešíme sa na ich záložky, ktoré mienime rozdať pacientom v nemocniciach, kde naši žiaci tretieho a štvrtého ročníka chodia na odbornú klinickú prax. Tak budú mať nielen estetickú hodnotu, ale aj úžitkovú.“

Beata Habánová, Stredná zdravotnícka škola, Strečnianska 20, Bratislava

„Výberom vzorov sme chceli povedať, že kniha má obsahovať krásu, múdre myšlienky, dobro a lásku. Pre žiakov táto práca bola príjemným rozptýlením, pri ktorom si ani neuvedomovali, že náš rozhovor často viedol k čítaniu, k spoznávaniu nových kníh.“

Helena Hradiská, Stredná odborná škola Majstra Pavla, Levoča

„Žiaci celý mesiac október čítali knihy zo školskej knižnice a dňa 28. októbra 2015 boli nainštalované stoly s knihami po celej budove školy. Rozmanitou a bezstarostnou formou sa žiakmi čítala umelecká, populárno-náučná, či duchovná literatúra – Biblia. Čítalo sa všade, v budove i mimo nej, v školskom parku ale aj pred budovou školy na lavičkách. Čítali sme so záložkovými škraboškami štúrovských osobností a lások Eudovíta Štúra.“

Dana Weisová, Gymnázia sv. Jána Zlatoustého, Humenné

„Záložky, ktoré nám po výmene s partnerskou školou ešte zostali, venujeme jedným malým čitateľom pri príležitosti podujatia Mikuláš na detských oddeleniach, ako i starším obyvateľom Domova pre seniorov v rámci predvianočného programu, ktorý tiež každoročne organizujeme.“

Júlia Srnková, Stredná zdravotnícka škola, Považská Bystrica

„Žiaci sú radi, že môžu tvoriť a ich výtvor dostanú žiaci inej školy. Zo záložiek, ktoré nám na výmenu pošlú žiaci pridelenej školy, urobíme výstavku. Tento rok sme ako partnerskú školu dostali Obchodnú akadémiu Dušana Metoda Janotu z Čadce. Veľmi nás potešili pekne pripravené záložky i propagačný materiál o ich škole. Ďakujeme pekne.“

Katarína Ruzsinszká, SOŠ hotelových služieb a obchodu, Zdravotnícka 2, Nové Zámky

„Projektu sme sa tohto roku zúčastnili po jeho úspešnej realizácii v minulom školskom roku. Žiaci na záložkách pracovali s radosťou a vznikli veľmi originálne a osobné posolstvá, ktoré sme poslali ďalej. Rovnako ich potešili výsledky tvorivej práce partnerskej školy. Ďakujeme a tešíme sa na ďalší ročník.“

Zuzana Kolštrmová, Gymnázium F. V. Sasinka, Skalica

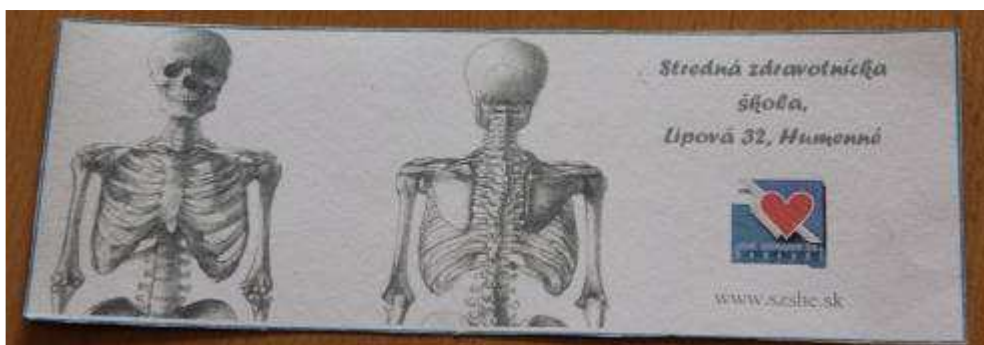
„Po pridelení partnerskej školy SOŠ z Prešova sa žiaci škôl navzájom skontaktovali. Žiaci našej školy zaslali partnerskej škole aj zaujímavú prezentáciu o škole. Pri príprave záložiek vynaložili žiaci aktivitu, kreativitu, nápaditosť, projekt spojený s čítaním sa im páčil.“

Alena Procházková, Stredná odborná škola obchodu a služieb, Komárno

„V priestoroch školskej knižnice žiaci vytvorili pekné záložky do knihy, ktoré sme zaslali do našej partnerskej školy... Žiaci mohli využiť fantáziu, tvorivosť a zároveň sa mohli tematicky inšpirovať niektorou z postáv z krásnej literatúry a tak sme prepojili čitateľský záujem s tvorivou fantáziou, zároveň sme rozvíjali emocionálne myslenie, slobodné vyjadrovanie a predstavivosť. Do projektu sme zapojili aj rómskych žiakov čím sme využili multikultúrne súžitie a túžbu po čítaní všetkých žiakov.“

Eva Šofranková, Spojená škola, Štefánikova, Bardejov

„Zhotovovanie záložiek už patrí k tradícii na našej škole. Prváci sú o tom informovaní a starší žiaci tvorbu záložiek berú ako samozrejmosť.“

Gabriela Zavadská, Stredná zdravotnícka škola, Humenné

„I tento ročník projektu prijali naši žiaci s nadšením. Zapojilo sa ich oveľa viac ako v minulom ročníku. Tešili sme sa z každej vytvorenej záložky, lebo v nej bolo cítiť kus

žiackeho srdiečka. Netrpezlivo budeme očakávať vyhlásenie ďalšieho ročníka tohto výnimočného projektu.”

Eleonóra Kopecká, Stredná odborná škola polytechnická, Novozámocká, Nitra

„Záložky vyrábali žiaci prvých a druhých ročníkov na hodinách slovenského jazyka a etickej výchovy. A dokončievali ich doma... Výroba žiakov oslovila, predstavovali si, ako budú záložky v knihe pôsobiť a kto ju dostane.“

Jana Masaryková, Obchodná akadémia, Inovecká, Topoľčany

„Doplňujúcim programom výroby záložiek bola aj beseda o prečítaných knihách. V školskej knižnici sme zrealizovali výstavku záložiek a správu o priebehu celoslovenského projektu sme uverejnili na webovej stránke našej školy... Projekt sa páčil najmä tvorivým žiakom, ktorí majú kladný vzťah k umeniu a k čítaniu kníh.“

Iveta Leferovičová, Cirkevná spojená škola, Švermova, Snina

„Ďakujem za tento projekt. Žiaci mohli prejaviť svoju kreativitu a inšpirovať sa myšlienkou Kniha nedáva len múdrosť, ale je aj priateľ a kamarát do dažďa.“

Priska Puškelová, Gymnázium, Bilíkova, Bratislava

„Do tohto projektu sa zapájame každoročne. Veľmi sa na neho tešíme a žiaci s radosťou očakávajú vyrobené diela od kontaktnej školy. Projekt je zaujímavý a kreslením záložiek sa hravou formou odpútajú od každodenných vyučovacích povinností. Záložky sme kreslili vo voľnom čase a v čase záujmových aktivít školského internátu.“

Žillová Erika, Športové gymnázium, Trieda SNP, Košice

„... sovu sme poňali ako symbol múdrosti. Naše záložky sme spolu s bulletinom o našej škole poslali pridelenej partnerskej škole zo Šale. Z ich záložiek sme vytvorili nástenu, ktorá zdobí chodbu.“

Valéria Geľová, Spojená škola internátna, Snina

„Samotnej tvorbe predchádzal motivačný rozhovor žiakov o ich čitateľských návykoch, o knihách, ktoré ich zaujali. K samotnej práci žiaci pristupovali tvorivo, premýšľali o vhodných motívoch... Výtvarnú techniku si volili ľubovoľne podľa vlastného zámeru.“

Darina Limbergová, Pedagogická a sociálna akadémia, Levice

„Žiaci vyrábali záložky na hodinách umenia a kultúry, výchovy umením a výtvarnej výchovy. Súčasťou procesu tvorby boli aj vyučovacie hodiny v priestoroch školskej knižnice, kde žiaci prezentovali svoje obľúbené knihy a literárnych hrdinov.“

Marta Milatová, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

„Pre našu školu bol tento projekt novinkou a mali sme z neho veľkú radosť. Spolupráca s partnerskou školou prebiehala bez problémov. Do výroby záložiek sme zapojili žiačky

študijného odboru odevný dizajn, ktoré pri svojej práci využili rôzne techniky, najzaujímavejšou bola tzv. enkaustika, pri ktorej sa ako farbivo používa roztavený farebný vosk. Ďakujeme za možnosť nadviazania kontaktu s partnerskou školou a možnosť realizácie projektu. Tešíme sa na jej ďalší ročník.“

Marcela Sabovčíková, Stredná odborná škola obchodu a služieb, Michalovce

„Záložky boli vyrobené žiakmi na hodinách predmetu umenie a kultúra, keďže v osnovách tohto predmetu je aj priestor na podobné činnosti. Všetci usilovne hľadali inšpirácie na internete. Kreatívnejší zapojili najmä vlastnú fantáziu.“

Oľga Ščerbová, Spojená škola, Kollárova, Sečovce

„Žiaci našej školy sa s veľkým záujmom venovali realizácii projektu na hodinách slovenského jazyka a literatúry. Výroba záložiek priniesla do vyučovania vítanú zmenu, veľa kreativity, žiaci mohli rozvíjať svoju tvorivosť, fantáziu a umelecké schopnosti. Najkrajšie záložky sme vyhodnotili a umiestnili na nástenku. Sme radi, že sme sa do projektu zapojili a dúfame, že aj na budúci rok bude tento vynikajúci projekt pokračovať. Ďakujeme veľmi pekne za možnosť zúčastniť sa tohto skvelého projektu.“

Viera Švajlenová, Stredná odborná škola automobilová, J. Jonáša, Bratislava

„Naši žiaci 1. a 2. ročníkov niekoľko dní vyrábali záložky, ktoré sme poslali spolu s rôznymi reklamnými materiálmi o škole, Tisovci a celom našom regióne Strednej odbornej škole technickej do Námestova, ktorá sa v tomto roku stala našou partnerskou školou. Uvedený projekt nám pomohol získať informácie o partnerskej škole, ktorej aj touto cestou ďakujeme za záložky, ale aj milé darčkové predmety.“

Monika Koncošová, Stredná odborná škola, Tisovec

„Žiakov našej školy z odborov kaderník, fotograf, kozmetička a vizážistka, obchod a podnikanie, sme zapojili nielen do kresby a maľby záložiek, ktoré putovali do našej partnerskej školy SOŠ automobilovej v Banskej Bystrici, ale aj do milej akcie Čítaj, hľadaj a piš. Žiaci vyhľadávali tie najkrajšie myšlienky vo svojich obľúbených knihách alebo v knihách z Knižnej budojky na našej škole a zapisovali si ich. Najkrajšie a najzaujímavejšie sme vystavili a rozoberali na hodinách slovenského jazyka. Nezabudli sme sa s nimi podeliť aj s našimi priateľmi v Banskej Bystrici.“

Ivana Vavrovičová, Stredná odborná škola, Cintorínska, Nitra

„... pripravili sme powerpointovú prezentáciu s údajmi o našej a partnerskej škole, ktorá bola premietaná počas akcie v priestoroch, kde žiaci školy hlasovali o najkrajšiu záložku, ktorú vytvorili žiaci oboch škôl. Po vyhlásení výsledkov sme im zaslali naše záložky.“

Mária Pappová, Stredná odborná škola gastronómie a cestovného ruchu, Nitra

„September v našej škole si tradične spríjemňujeme aj účasťou v celoslovenskom projekte. Niekedy si dokonca sami žiaci v predstihu vypýtajú pokyny k aktuálnemu ročníku. Sme radi, že môžeme aj na strednej škole takto rozvíjať svoje výtvarné zručnosti a estetické cítenie, a tak sa stať poslami dobrosrdečnosti.“

Emília Černeková, Obchodná akadémia D. M. Janotu, Čadca

„Žiaci využili svoju fantáziu a tvorivosť. Získali a spoznali sme tak inú školu, spolupráca prebiehala na priateľskej úrovni. Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.“

Dagmar Machovcová Stredná odborná škola drevárska, Liptovský Hrádok

„... chcem sa Vám poďakovať za to, že sme si mohli spestriť vyučovaciu hodinu. Vyučujem na strednej škole, preto som predpokladala, že žiaci nebudú spolupracovať, avšak opak je pravdou. Rozprávali sme sa o knihách všeobecne, spoznali sme sa o niečo viac na základe toho, čo všetci čítame.“

Stanislava Ďuďaková, Stredná zdravotnícka škola, Prešov

„Celé obdobie tvorby originálnych záložiek sme so zadanou témou narábali. Na hodinách Umenia a kultúry žiaci vyhľadávali v odporúčaných zdrojoch ďalšie myšlienky vhodné na záložky. Na hodinách jazykov sa viedli diskusie o obľúbených autoroch a knihách, vytvárali sa aj prezentácie na vybranú tému.“

Jana Ščipová, Gymnázium Juraja Fándlyho, Šaľa

„Vyhotovali rôznymi spôsobmi 120 rozmanitých záložiek. Na každú záložku napísali žiaci zaujímavé myšlienky z kníh, ktoré prečítali alebo výroky slávnych osobností...“

Zuzana Brodňanová, Gymnázium, Hlinská, Žilina

„Do obálky so záložkami sme pridali propagačný materiál nášho regiónu... V liste, ktorý sme zaslali našej partnerskej škole, sme vyjadrili túžbu na ďalšiu spoluprácu – vzájomnú návštevu mladých ľudí oboch škôl v rámci turistiky, spoznanie kraja a prírodných krás. Na podporu čítania sme zrealizovali medzitriednu súťaž v písaní slovenských porekadiel a prísloví a pripomenuli sme si aj dvesto rokov od narodenia Ludovíta Štúra.“

Iveta Gičová, Stredná odborná škola, Sládkovičova, Snina

„Žiaci opäť preukázali svoju tvorivosť a kreativitu. Pracovali samostatne, inšpirovali sa myšlienkami o knihách, ktoré napísali na vytvorené záložky.“

Anna Drizgová, Obchodná akadémia, Veľká okružná, Žilina

„Práca na záložkách bola oživením vyučovacej hodiny a – čo je najpodstatnejšie – motivovala žiakov pri zvyšovaní čitateľskej gramotnosti. Žiaci vyrábali záložky rôznymi

spôsobmi. Popustili uzdu svojej fantázii a prejavili svoj skrytý talent na malom kúsku papiera. V školskej knižnici sme zorganizovali výstavku všetkých záložiek a žiacka porota vybrala tie najkrajšie. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník, do ktorého sa plánujeme zapojiť.“

Slavomíra Kurillová Hubinská, Súkromná stredná odborná škola SEZ, Krompachy

„Žiaci, ktorí sa do projektu prihlásili, vytvorili záložky rôznych druhov, tvarov a farieb. Ich fantázia a kreativita bola naozaj rôznorodá a pestrá. Niektorí to poňali vtipne, iní zas s určitým pátosom. Na záložkách častokrát nechýbalo logo našej školy či obľúbené citáty.“

Jana Pavlišaková, Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Prešov

„Pridanou hodnotou celoslovenského projektu bolo rozšírenie vedomostí žiakov nielen zo slovenského jazyka a literatúry, ale aj z geografie.“

Daniela Bubláková, Stredná odborná škola, Námestovo

„Najskôr sme si vyhľadali partnerskú školu a informácie o nej. Žiaci pracovali na hodinách slovenského jazyka. Na tvorbu záložiek sme použili i počítačovú techniku – vyhľadali sme zaujímavé citáty, známych spisovateľov a ich diela. Na podporu čítania sme zrealizovali Burzu kníh.“

Miroslava Šujanská, Spojená škola, Kysucké Nové Mesto

„S našou partnerskou školou sa nám dobre komunikovalo. Bola to Stredná odborná technická škola, Tlmače. Záložky nám zaslali a k tomu bol priložený pekný, srdečný list od žiakov, že by sa s nami radi stretli aj osobne, pri ich exkurzii do Bratislavy, ktorú plánujú.“

Nina Pazderová, SOŠ masmediálnych a informačných štúdií, Bratislava

„Rozhodli sme sa, že tento projekt spojíme s Medzinárodným dňom školských knižníc. V ten deň si doniesli naši žiaci do školy svoje obľúbené knihy, v ktorých mali vlastnoručne vyrobené

záložky. Snažili sa, aby na nich bol názov knihy i jej autor, aby bratislavským žiakom doplnili zoznam zaujímavých kníh.“

Daniela Babejová, Obchodná akadémia, Humenné

„Aj tento rok bol daný projekt úspešný a stále viac a viac našich žiakov sa ho zúčastňuje a využíva našu malú školskú knižnicu.“

Zuzana Prachárová, Gymnázium, Pezinok

„Boli som radi, že sme sa mohli podeliť s našimi záložkami s partnerskou školou. Pri výrobe záložiek sme sa inšpirovali prácami z minulého ročníka projektu, taktiež sme hľadali inšpirácie na internete. Do obálky k záložkám sme pripojili aj sprievodný list... Ešte raz za projekt ďakujeme.“

František Roth, Súkromná pedagogická a sociálna akadémia ebg, Brezno

„Počas realizácie projektu bola venovaná pozornosť propagácii projektu na škole – bola urobená nástenka a po ukončení projektu sme umiestnili na nástenke aj fotografie, ktoré zobrazili žiakov pri vyhotovovaní záložiek.“

Katarína Tocciová, Stredná zdravotnícka škola, Záhradnícka, Bratislava

„Aj tento rok sa naša škola zapojila do projektu Záložka spája slovenské školy. Naším cieľom bol návrat ku knihe – beletrii, ale žiaci sa inšpirovali aj štúdiom odbornej literatúry. Múdre slová – hlavne poučky hľadali aj vo svojich učebniciach. Do prípravy sa zapojili prváci, druháci a pomenej tretiakov. Pre žiakov to bola vítaná zmena, najmä prváci boli veľmi usilovní v hľadaní výrokov.“

Tatiana Abrinková, Obchodná akadémia, Trebišov

„Ako darček sme priložili almanach našej školy z roku 2013, ktorý slovesnou i vizuálnou formou prezentuje našu prácu, a napokon desať propagačných letáčikov, prostredníctvom ktorých sa taktiež mohli v topolčianskom gymnáziu dozvedieť o našej škole viac. I my sme ako darček okrem záložiek dostali veľmi precízne vypracovaný školský časopis pod názvom Gymplák od Gymnázia v Topolčanoch.“

Ingrid Feriancová, Gymnázium Jána Papánka, Bratislava

„Hovorí sa, že múdrosť je ukrytá v knihách, preto sme zorganizovali besedu v školskej knižnici na tému tohto projektu. Žiaci si do školskej knižnice so sebou priniesli záložky, ktoré vytvorili a použili pri hľadaní autorov a ich kníh. Na tejto besede sme sa zamerali na čítanie s porozumením a rýchle vyhľadávanie textov... Tie najkrajšie záložky sme poslali aj partnerskej škole a dúfame, že potešia ich žiakov a budú ich s obľubou používať vo svojich knihách. Na budúci rok sa určite zúčastníme aj 5. ročníka tohto projektu, pretože krásu písaného slova zostáva večne žiť.“

Mariana Klamárová, Gymnázium arm. gen. Ludvika Svobodu, Humenné

„Naši noví záložkoví kamaráti SOŠ obchodu a služieb v Čadci nám do balíčka pribalili záložky inšpirované nielen citátom, ale aj študijným odborom či ročným obdobím. S chuťou sme sa pustili do čítania ich školského časopisu Kocka a My. Ďakujeme.“

Anna Kal'avská, Stredná priemyselná škola dopravná, Košice

„Žiaci hľadali citáty o knihách, čítaní a ich význame pre rozvoj osobnosti človeka. Najkrajšie potom zverejnili na záložkách. Doručené záložky z partnerskej školy Obchodnej akadémie

v Šuranoch sa nám páčili a veľmi rýchlo sa minuli. Myšlienka projektu žiakov oslovila, pretože sa rozhodli v tvorivej činnosti pokračovať a plánujú vyrobiť ďalšie skvelé kúsky pre svojich učiteľov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov ako vianočné darčeky za ich starostlivosť.“

Magdaléna Gašová, Stredná odborná škola stavebná, Žilina

„Výroba záložiek žiakov zaujala. Bolo to pre nich niečo nové, zaujímavé. Žiaci mali radosť z toho, že môžu niekoho neznámeho potešiť záložkou... Ďakujeme za možnosť zapojiť sa do tohto projektu.“

Jana Babjaková, Spojená škola, Veľká Lomnica

„Znovu sme prečítali množstvo kníh a heslo Múdrosť ukrytá v knihách sme premenili do podoby záložiek, ktoré sme poslali svojej družobnej škole Gymnázium v Bytči. Okrem záložiek sme do zásielky pribalili aj naše propagačné materiály o škole, publikácie, ktoré vyšli pri príležitosti výročia školy a týždňa L. Štúra a najnovšie číslo nášho školského časopisu XY.“

Helena Duffeková, Gymnázium, Alejová, Košice

„Žiaci Gymnázia J. M. Hurbana v Čadci sa rozhodli vytvoriť záložky, ktoré by obsahovali zaujímavé citáty z obľúbených kníh a tak splniť danú tému. Vyhľadávali materiál v školskej knižnici a výtvarné spracovanie realizovali v učebni umenia a kultúry. Príjemná tvorivá atmosféra žiakov motivovala k tvorbe záložiek pre milovníkov kníh z Gymnázia v Pezinku... Uvedomili sme si, že radosť nám nemusia robiť len veľké veci, ale aj malé, ktoré boli vytvorené s láskou.“

Eva Kubalová, Gymnázium Jozefa Miloslava Hurbana, Čadca

„Výroba záložiek bola oživením vyučovacích hodín etickej výchovy a občianskej náuky. Spoločne so žiakmi sme záložky odfotovali, pridali aj pár fotografií z našej práce na záložkách a vyhotovili propagačný panel, ktorý využijeme aj počas Dní otvorených dverí na našej škole. V spravodajskom dvojtýždenníku Naše novinky sme uverejnili článok o konanom projekte a našej regionálnej televízii sme poskytli rozhovor a priame ukážky rôznych techník použitých pri výrobe nápaditých záložiek.“

Lubica Prokajová, Stredná odborná škola obchodu a služieb, Krupina

„V rámci uvedeného projektu sa naša škola už po druhý raz zapojila do výmeny záložiek s partnerskou Katolíckou strednou pedagogickou školou svätého Cyrila a Metoda v Košiciach. Záložky vyrábali žiaci počas podujatia Noc v knižnici, na ktorom sa mohli inšpirovať ilustráciami a úryvkami z prečítaných kníh.“

Daša Hronská, Pedagogická a sociálna akadémia, Bullova, Bratislava

„Vymieňali sme si záložky so SOŠ z Námestova. Popri záložkách sme od nich dostali veľmi pekné publikácie o ich regióne – Biografický slovník dejateľov Oravy a Povesti o Oravskom zámku. Projekt sme prezentovali aj počas dní otvorených dverí na našej škole, kde sme vystavovali záložky partnerskej školy. Na podporu čítania prebehla na našej škole aktivita Živá knižnica. Ďakujeme za projekt a na budúci rok sa určite prihlásime.“

Alena Masaryková, Stredná odborná škola, Námestie sv. Martina, Holíč

„Žiaci s nadšením pracovali na záložkách, využili sme rôzne výtvarné techniky a techniku paličkovania. Žiaci vybrali vhodné citáty z kníh, ktoré priložili k svojej záložke. Dôležitou súčasťou projektu bolo aj rozvoj a podpora jemnej motoriky u našich žiakov a aktívne trávenie voľného času, čo považujeme za benefity uvedeného projektu. Ďalší prínos vidíme v reálnom prepojení s praktickým životom, pretože si žiaci vymieňajú záložky s partnerskou školou a podporí sa aj rozvoj čitateľskej gramotnosti.“

Petra Višňovská, Stredná odborná škola pre žiakov s telesným postihnutím, Bratislava

Vypracovala:

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice a koordinátorka celoslovenského projektu (25. 11. 2015)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

Tel.: 02/ 68 20 86 10, e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk, www.spgk.sk

Príloha č. 5 Vyhodnotenie 11. ročníka celoslovenského projektu
Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice
k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015

Vyhodnotenie
11. ročníka celoslovenského projektu
„Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice“
k Medzinárodnému dňu školských knižníc
26. októbra 2015

Celoslovenský projekt sa konal pod záštitou
ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Juraja Draxlera

Dňa 2. septembra 2015 vyhlásila Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave 11. ročník celoslovenského projektu „Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice“ k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. októbra 2015 na tému **Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania** (Students at the centre of Learning).

Cieľ celoslovenského projektu

Cieľom celoslovenského projektu bolo zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, školskej knižnici a k čítaniu, poznávaniu nového.

Propagácia celoslovenského projektu

Celoslovenský projekt propagovala Slovenská pedagogická knižnica, vyššie územné celky, školské úrady a okresné úrady v sídle kraja – odbory školstva, Metodicko-pedagogické centrum, informačný portál Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a informačný portál InfoLib.

Priebeh celoslovenského projektu

Školská knižnica, ktorá sa chcela zúčastniť celoslovenského projektu, bola povinná zorganizovať podujatie k Medzinárodnému dňu školských knižníc práve dňa **26. októbra 2015**. Stručný popis podujatia v rozsahu 3 – 5 strán textu vo formáte Word mala poslať poštou najneskôr do **2. novembra 2015** na poštovú adresu **Slovenskej pedagogickej knižnice** (stačila poštová pečiatka z 2. novembra 2015) spolu s predpísanými povinnými údajmi. Každá škola mohla prihlásiť do celoslovenského projektu len jedno podujatie.

Odporúčanie

Školským knižniciam sa odporúčalo, aby na svoje podujatie pozvali rodičov žiakov, zriaďovateľa školy, predstaviteľov miestnej samosprávy, poprípade iných členov miestnej komunity.

Vyhodnotenie celoslovenského projektu

Do celoslovenského projektu sa prihlásilo **280 školských knižníc v základných školách a stredných školách s celkovým počtom 51 287 účastníkov podujatí**.

Kritériá hodnotenia celoslovenského projektu

Odborná porota, zložená zo zástupcu vyhlasovateľa celoslovenského projektu a dvoch zástupcov školských knižníc, nehodnotila podujatie 20 školským knižniciam. Dôvodom ich vyradenia z hodnotiaceho kola boli formálne chyby (napríklad nedodržanie termínu podujatia – 26. október 2015 a odoslanie popisu podujatia po uzatvorení celoslovenského projektu). Do hodnotiaceho kola celoslovenského projektu postúpilo 260 školských knižníc.

Odborná komisia hodnotila podujatia v troch kategóriách. V kategórii A hodnotila, či bolo **podujatie v súlade s vyhlásenou témou Žiaci v školskej knižnici – v centre vzdelávania**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 20 bodov. V kategórii B hodnotila **originalitu a vtipnosť realizovaného podujatia**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 20 bodov. V kategórii C hodnotila **úroveň popisu podujatia po formálnej stránke – úplnosť povinných údajov**, a to hodnotiacimi známkami v škále od 0 bodov do 10 bodov.

Po sčítaní bodov udelených jednotlivými členmi odbornej komisie bolo určené výsledné poradie zúčastnených školských knižníc.

Cena celoslovenského projektu

Víťazom celoslovenského projektu venovala Slovenská pedagogická knižnica **knižné publikácie v celkovej sume 2 000 €** do ich školských knižníc.

Víťazi celoslovenského projektu

1. miesto – Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium, Bratislava

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Viac rozprávky do života všetkých ľudí“ v školskej knižnici, v domove sociálnych služieb, v dvoch centrách pre seniorov a v Miestnom úrade Bratislava-Nové Mesto. V rámci podujatia v školskej knižnici i mimo školy sa najskôr všetci rozprávali o význame Medzinárodného dňa školských knižníc, o knižniciach, či ich navštevujú, čo si požičiavajú, a o rozprávkach, kto ich číta a ktoré patria medzi jeho obľúbené. Ďalej nasledovalo nacvičené dramatizované čítanie vybranej rozprávky a nakoniec žiaci robili s ostatnými účastníkmi podujatia rôzne zábavné a hravé aktivity k rozprávkam, napríklad Čierny pasažier, O sedemhlavej žirafe, Červená rukavička. Na záver podujatia ešte niekoľko žiakov predviedlo cestujúcim v bratislavskej električke dramatizované čítanie rozprávky Čierny pasažier.

2. miesto – Základná škola V. Beniaka s materskou školou, Chynorany

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Literatúra žije v uliciach a medzi ľuďmi“. V rámci podujatia mladší žiaci pracovali s rozprávkami, ktoré si najskôr prečítali, potom ilustrovali a nakoniec vo forme scénok pred spolužiakmi odprezentovali. Starší žiaci pracovali v skupinách. Prvá skupina zostala v školskej knižnici vyrábať „stromy múdrosti“. Každý žiak si na farebný papier obkreslil svoju ruku, do ktorej napísal názov knihy, ktorá sa mu najviac páčila, a peknú myšlienku, ktorú si zapamätal. Z jednotlivých rúk potom žiaci vyrobili päť stromov múdrosti. Ďalšie skupiny vyšli do ulíc obce, aby splnili svoje poslanie – šíriť radosť, múdrosť a dobrú náladu. Napríklad navštívili farský úrad, zdravotné stredisko, domov dôchodcov. Ľuďom s ich dovoľením položili zopár anketových otázok na tému, aký majú vzťah ku knihám a či radi čítajú. A ak boli ochotní počúvať, tak im prečítali krátke úryvky z literárnych diel a venovali im zrnká múdrosti napísané na kartičkách.

3. miesto – Stredná odborná škola hotelových služieb a obchodu, Nové Zámky

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Literárna reštaurácia“. Slávnostnému otvoreniu literárnej reštaurácie zástupcom Úradu nitrianskeho samosprávneho kraja najskôr predchádzala príprava jedálneho lístka. Žiaci všetkých študijných i učebných odborov v školskej knižnici hľadali recepty v kuchárskych knihách, v krásnej literatúre a na internete. Samotné slávnostné otvorenie literárnej reštaurácie pozostávalo z prezentácie činnosti školskej knižnice, z umeleckého prednesu receptov – ukážok z krásnej literatúry, z podávania hotových jedál podľa vzorového jedálneho lístka a z pokusu o vytvorenie slovenského rekordu – zhromaždenia najväčšieho počtu kuchárskych kníh na jednom mieste.

4. miesto – Základná škola, Vyhne

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Tlačanky a Ťahačky“ s cieľom dostať čo najviac žiakov-čitateľov do školskej knižnice. V rámci podujatia zorganizovala šesť pútavých aktivít s názvom „Návrat z krajiny poézie na dosky čo znamenajú svet“, „Živá kniha“, „Literárne dielne v školskej knižnici“, „Dotknime sa knihy“, „Pátrači v školskej knižnici“ a „S knihou po hradoch a zámkoch“. V rámci aktivity „Návrat z krajiny poézie na dosky čo znamenajú svet“ napríklad siedmci predviedli dramatizáciu niekoľkých poeticky spracovaných rozprávok. V „Literárnych dielnach“ zase tretiaci spolu s hosťami podujatia vyrábali, kreslili, maľovali obrázkovú knihu pre škôlkarov. Samotné podujatie najskôr začalo slávnostným otvorením nových priestorov školskej knižnice vedením obecného úradu a autorom šiestich kníh o Vyhniach Mariánom Pavúkom.

5. miesto – Základná škola s materskou školou, Česká, Bratislava

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Encyklopédia o Bratislave“. Hlavným motívom podujatia bolo poznávanie hlavného mesta v školskej knižnici. Počas celého týždňa pred Medzinárodným dňom školských knižníc všetci žiaci v rámci vyučovania i krúžkovej činnosti navštevovali školskú knižnicu, intenzívne pracovali s knihami a pripravovali si práce zamerané na prezentáciu historických, kultúrnych a prírodných krás mesta Bratislavy. V slávnostný deň jednotlivé ročníky prezentovali svoje práce, pričom druháci navyše zaspievali známe piesne o Bratislave a tretiaci predstavili svoje najobľúbenejšie bratislavské povesti. Vyvrcholením podujatia bolo slávnostné vloženie žiackych prác do „školskej encyklopédie o Bratislave“.

6. miesto – Základná škola, Lok

Školská knižnica zorganizovala celodenné podujatie pod názvom „Vesmírni pátrači v školskej knižnici“ formou integrovaného tematického vyučovania a zážitkového učenia. Úvod podujatia začal v školskej knižnici prezentáciou o vesmíre, vesmírnych telesách, objavovaní vesmíru a kozmonautoch. Následne boli žiaci rozdelení do piatich posádok, ktoré navštívili päť planét – planétu Vesmírnych záhad, planétu Čísiel, planétu Slov, planétu Zem a planétu Tvorivosti. Na každej planéte s pomocou náučnej literatúry, časopisov a internetu riešili takzvané výskumné úlohy. Napríklad na planéte Slov hľadali správne riešenia vesmírnych hádaniek. Na planéte Zem si zase jednotlivé posádky rozširovali vedomosti o rôznych skupinách zvierat. Podujatie bolo ukončené návštevou pracovníkov Tekovskej hviezdárne v Leviciach, ktorí priniesli so sebou prenosné planetárium a ďalekohľad a premietli žiakom rozprávku o Martinovi a hvieзде.

7. miesto – Základná škola, Mníchova Lehota

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Ludovít Štúr – osobnosť regiónu“. V rámci tohto podujatia sa jeho účastníci usilovali zábavnými formami práce s knihou objaviť nové poznatky o Ludovítovi Štúrovi, jeho živote, tvorbe a zápase o slovenský jazyk. Napríklad

v knižničnom fonde vyhládali všetky jeho diela a diela o ňom, na internete si prečítali jeho citáty a najzaujímavejšie z nich si napísali na kartičky, zostavili jeho rodokmeň, pokúsili sa čítať originály jeho textov, zahráli si kvíz o jeho živote a diele. Podujatie ukončili písaním slávnostných gratulácií k jeho dvojším narodeninám.

Zvláštna cena celoslovenského projektu

Klub mladých čitateľov Albatros (www.kmc.sk) venoval **Základnej škole, Pankúchova, Bratislava** ako prvej základnej škole mimo poradia víťazov knihy v sume **150 €** do jej školskej knižnice.

Školská knižnica zorganizovala podujatie pod názvom „Pankúchovský Rok Ludovíta Štúra na dvestoraký spôsob“. V rámci podujatia sa najskôr mladší žiaci v dopoludňajších hodinách v školskej knižnici oboznamovali so životom a dielom tohto veľikána, riešili vedomostný kvíz a skladali puzzle so Štúrovou podobizňou. Starší žiaci zase v popoludňajších hodinách predstavili trinásť tematicky rôznych triednych projektov napríklad na tému *Ludovít Štúr vo filme, Ludovít Štúr ako poľovník, Štúr ako žiak, študent a profesor, Hovoríme štúrovskou slovenčinou, Bratislavské Štúr Café v duchu 19. storočia.*

Podakovanie školským knižniciam

Naše podakovanie patrí **všetkým**, ktorí sa podieľali na príprave, propagácii a realizácii osláv **Medzinárodného dňa školských knižníc 26. októbra 2015** vo svojich základných školách a stredných školách.

Všetkým **oceneným školským knižniciam** úprimne gratulujeme.

Špeciálne podakovanie

Zvlášť ďakujeme **ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky Jurajovi Draxlerovi** za prevzatie záštity nad celoslovenským projektom „Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice“.

Veľkú vďaku vyjadrujeme aj **partnerovi súťaže**, a to **Klubu mladých čitateľov Albatros** (www.kmc.sk).

Hodnotiacia tabuľka

Poradové číslo	Číslo podujatia	Názov a sídlo školy	Počet bodov
1	100	Škola pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium Teplická 7 831 02 Bratislava	150
2	22	Základná škola V. Beniaka s MŠ Školská 186/13 956 33 Chynorany	145
3	11	SOŠ hotelových služieb a obchodu Zdravotnícka 3 940 01 Nové Zámky	140
4	195	Základná škola 966 02 Vyhne 111	138
5	134	Základná škola s materskou školou Česká 10 831 03 Bratislava	135

6	31	Základná škola Hlavná 10 935 38 Lok	133
7	148	Základná škola 913 21 Mníchova Lehota 85	130
8	102	Základná škola Pankúchova 4 851 04 Bratislava	119
9	113	Základná škola Májové námestie 1 080 01 Prešov	117
10	83	Spojená škola J. Fabiniho 3 050 01 Spišská Nová Ves	112
11	142	Základná škola s materskou školou Vývojová 20 851 10 Bratislava-Rusovce	111
11	200	Súkromná obchodná akadémia Jarná 13 010 01 Žilina	111
12	67	Základná škola s MŠ J. A. Komenského 020 63 Lednica 350	110
12	74	Základná škola Matice slovenskej 13 080 01 Prešov	110
13	2	ZŠ Jána Amosa Komenského Nová cesta 9 941 10 Tvrdošovce	109
13	107	Základná škola Jána Bakossa Bakossova 5 974 01 Banská Bystrica	109
13	146	Základná škola Námestie mládeže 587/17 960 01 Zvolen	109
14	104	Základná škola s materskou školou 023 56 Makov 264	108
14	108	Základná škola s materskou školou Školská 480 03495 Likavka	108
15	8	Základná škola s materskou školou 013 05 Lutiše 65	107
15	48	Základná škola s materskou školou Školská 311 059 34 Spišská Teplica	107
15	50	Spojená škola internátna, ŠZŠ Kováčská 12 056 01 Gelnica	107
15	76	Základná škola s materskou školou 027 12 Vitanová 90	107
15	229	Základná škola Stred 957 023 11 Zákopčie	107
15	267	Základná škola s materskou školou Hlavná 113/68 082 67 Terňa	107
16	20	ZŠ s MŠ Školská 243/1 180 64 Košeca	106

16	53	Špeciálna základná škola Za parkom 966 990 01 Veľký Krtíš	106
16	77	Základná škola Školská 526/53 972 51 Handlová	106
16	161	Gymnázium Bernolákova 37 942 01 Šurany	106
17	75	Základná škola 044 45 Bidovce 209	105
17	139	Základná škola Kudlovsá 11 066 01 Humenné	105
17	222	Základná škola Školská 535/5 059 07 Lendak	105
17	244	Základná škola Slatinská 3 020 01 Beluša	105
17	261	Základná škola s materskou školou 055 62 Prakovce 307	105
18	130	Základná škola 906 45 Štefanov 329	104
18	221	Stredná odborná škola podnikania Masarykova 24 081 79 Prešov	104
18	227	Základná škola s materskou školou 018 01 Udiča 248	104
19	1	Základná škola Škultétyho 2326/11 955 01 Topoľčany	103
19	140	Základná škola s materskou školou Hviezdoslavova 38 956 17 Solčany	103
19	199	Základná škola s VJM - Alapiskola Školská 8 946 55 Pribeta	103
19	245	Základná škola Haličská cesta 1191/8 984 03 Lučenec	103
19	249	Stredná priemyselná škola elektrotechnická Komenského 44 040 01 Košice	103
20	129	Základná škola s materskou školou R. Dilonga Hviezdoslava 823/7 028 01 Trstená	102
20	145	Katolícka spojená škola sv. Vincenta de Paul Saratovská 87 934 05 Levice	102
20	158	Základná škola Štefana Závodníka 018 22 Pružina 408	102
21	55	Základná škola s MŠ J. S. Neresnického Školská 447/3 962 61 Dobrá Niva	101
21	90	Základná škola s materskou školou a ŠJ Osloboditeľov 204 067 83 Kamenica nad Cirochou	101

21	208	Základná škola s materskou školou M. R. Štefánika 044 43 Budimír 11	101
21	212	Základná škola E. B. Lukáča 6 936 01 Šahy	101
21	235	Základná škola SUT 163 62 Veľké Rovné 302	101
22	16	Základná škola T. J. Moussona Moussona 4 071 01 Michalovce	100
22	64	Základná škola Bystrická cesta 14 034 01 Ružomberok	100
23	81	Základná škola Ul. J. Stampayho 928/76 943 42 Gbelce	100
22	95	Základná škola Škultétyho 1 949 11 Nitra	100
22	224	Základná škola 044 47 Vtáčkovce 1	100
22	232	Základná škola s materskou školou sv. Dominika Savia Školská 386 018 41 Dubnica nad Váhom	100
23	28	Základná škola Ivana Bukovčana 3 841 07 Bratislava	99
23	94	Spojená škola Tilgnerova 14 831 02 Bratislava	99
23	138	Špeciálna základná škola Pivovarská 455/62 019 01 Ilava	99
23	233	Základná škola s materskou školou 023 04 Stará Bystrica 680	99
24	17	Stredná priemyselná škola elektrotechnická Hálova 16 851 01 Bratislava	98
24	103	Základná škola Modranská cesta 892 Bátorové Kosihy	98
24	123	Základná škola s materskou školou Komenského 279/32 026 01 Dolný Kubín	98
25	38	Základná škola s materskou školou 013 03 Krasňany 19	97
25	266	Základná škola Ul. S. Chalupku 313/14 971 01 Prievidza	97
26	26	Spojená škola Centrálna 464 089 01 Svidník	96
26	57	Základná škola s materskou školou 065 11 Kolačkov 31	96
26	73	Základná škola Školská 290 044 57 Haniska	96

26	93	Základná škola s materskou školou SNP 5 956 41 Uhrovec	96
26	141	Základná škola Školská 757 946 14 Zemianska Olča	96
26	172	Základná škola Školská 56 972 47 Oslany	96
27	30	Špeciálna základná škola 919 05 Trstín 335	95
27	82	Základná škola Hlavná 90/46 082 16 Záhradné	95
27	98	Základná škola s MŠ J. Holčeka 941 43 Dolný Ohaj 583	95
27	179	Stredná odborná škola polytechnická Koniarekova 17 918 50 Trnava	95
27	182	Základná škola Komenského 2666/16 069 01 Snina	95
27	215	Základná škola L. Kossutha 56 076 53 Kráľovský Chlmec	95
27	248	Základná škola Lipová 13 052 01 Spišská Nová Ves	95
27	253	Základná škola Školská 212/9 059 92 Huncovce	95
28	19	Stredná priemyselná škola SNP 413/8 907 01 Myjava	94
28	27	Základná škola Andreja Kmeťa Ul. M. R. Štefánika 34 934 01 Levice	94
28	56	Základná škola nár. um. L. Podjavorinskej s MŠ 916 11 Bzince pod Javorinou	94
28	58	Špeciálna základná škola pre žiakov s TP Matúškova 1631 026 01 Dolný Kubín	94
28	62	Základná škola Lúčna 8 985 52 Divín	94
28	184	Základná škola s materskou školou Školská 35 976 97 Nemecká	94
29	45	Základná škola Jána Drdoša 962 02 Vígfaš 436	93
29	119	Základná škola Školská 956 18 Bošany	93
29	157	Základná škola Farská lúka 64/A 986 01 Fiľakovo	93
29	209	Základná škola s materskou školou 067 31 Udavské 80	93

29	243	Základná škola s materskou školou 018 12 Brvnište 388	93
30	143	Základná škola Školská 482 966 01 Hliník nad Hronom	92
30	168	Základná škola Sasinkova 530/2 908 48 Kopčany	92
30	192	Základná škola s materskou školou Školská 4 919 21 Zeleneč	92
31	10	Základná škola Československej armády 15 045 01 Moldava nad Bodrou	91
31	78	Základná škola Školská 399 906 38 Rohožník	91
31	150	Základná škola Školská 2 908 51 Holíč	91
31	171	Základná škola B. Bartóka s VJM Bratislavská 622/38 932 01 Veľký Meder	91
31	264	Základná škola Školská 94 044 11 Trstené pri Hornáde	91
32	9	Základná škola s materskou školou Školská 3 072 14 Pavlovce nad Uhom	90
32	166	Gymnázium Angely Merici Hviezdoslavova 10 917 01 Trnava	90
32	214	ZŠ J. A. Komenského Komenského 50 020 01 Púchov	90
32	218	Spojená škola Štúrova 231/123 061 01 Spišská Stará Ves	90
32	231	Základná škola Gorazdová 1174/2 020 01 Púchov	90
32	240	Základná škola Janka Matúšku Kohútov sad 1752/4 026 01 Dolný Kubín	90
33	147	Gymnázium L. Štúra Hronská 1467/3 960 49 Zvolen	89
33	190	Gymnázium arm. gen. Ludvíka Svobodu Komenského 4 066 01 Humenné	89
33	280	Základná škola s materskou školou 029 54 Krušetnica 83	89
34	6	Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka 029 64 Oravská Jasenica 141	88
34	13	Spojená škola internátna Kluberta 2 054 01 Levoča	88

34	44	Základná škola Petra Škrabáka Martina Hattalu 2151 026 01 Dolný Kubín	88
34	84	Základná škola s materskou školou 072 61 Porúbka 20	88
34	216	Základná škola Juh 1054 093 36 Vranov nad Topľou	88
35	5	Základná škola s materskou školou 941 33 Kolta 245	87
35	154	Základná škola 050 01 Muránska Dlhá Lúka	87
36	114	Stredná umelecká škola Vodárenská 3 080 01 Prešov	86
36	237	Základná škola Konštantínova 1751/64 091 01 Stropkov	86
37	96	Základná škola Športovcov 372/21 958 04 Partizánske	85
37	111	Základná škola Rozkvet 2047 017 01 Považská Bystrica	85
37	185	Hotelová akadémia Jána Andraščíka Pod Vinbargom 3 085 01 Bardejov	85
38	120	Základná škola s materskou školou Hurbanov rad 147 906 06 Vrbovce	84
38	207	Spojená škola internátna Palárikova 1602/1 069 01 Snina	84
39	12	SOŠ Jozefa Szakkayho - Szakkay József Szakközépiskola Grešákova 1 040 01 Košice	83
39	25	Základná škola s materskou školou Školská 539 958 53 Skačany	83
39	80	Základná škola Vajanského 2844/47 984 01 Lučenec	83
39	109	Základná škola s materskou školou 010 04 Hôrky 200	83
39	263	Základná škola Hollého 696/3 955 01 Topoľčany	83
40	65	Základná škola 951 42 Zbehy 661	82
40	118	Základná škola Devínska 12 940 63 Nové Zámky	82
41	194	Základná škola Jozefa Horáka P. Dobšinského 17 969 01 Banská Štiavnica	81
42	29	Gymnázium Školská 837 027 44 Tvrdošín	80

42	71	Gymnázium F. Švantnera Bernoláková 968 01 Nová Baňa	80
42	131	Základná škola Školská 289 951 95 Obyce	80
42	265	Základná škola s materskou školou 935 85 Demandice	80
43	125	Stredná odborná škola záhradnícka Brezová 2 921 77 Piešťany	79
43	186	Súkromná základná škola Dukelská 33 087 01 Gíraltovce	79
43	247	Základná škola 082 33 Chminianske Jakubovany	79
43	250	Základná škola Kojatice 84 082 32 Svinia	79
44	241	Gymnázium Mikuláša Kováča Mládežnícka 51 974 04 Banská Bystica	78
45	43	Základná škola Komesnkého 1962/8 075 01 Trebišov	77
45	101	Základná škola Nevádzova 2 821 01 Bratislava	77
45	110	Základná škola 023 34 Lodno 67	77
45	133	Spojená škola Pod kalváriou 941 955 01 Topoľčany	77
45	152	Spojená škola internátna Tovarnícka 1632 955 01 Topoľčany	77
45	153	Základná škola Malinovského 1160/31 958 06 Partizánske	77
45	204	Základná škola s materskou školou Hlavná 80 090 22 Bukovce	77
46	70	Základná škola 985 32 Veľká nad Ipľom 231	76
46	234	Základná škola s materskou školou 029 62 Oravské Veselé 377	76
47	47	Gymnázium Hlinská 29 011 80 Žilina	75
47	51	Základná škola s materskou školou 029 47 Oravská Polhora	75
47	136	SOŠ gastronómie a cestovného ruchu Levická 40 949 01 Nitra	75
47	151	Cirkebná základná škola sv. Juraja Sovietskych hrdinov 819/111 089 01 Svidník	75
47	165	Základná škola 958 53 Sľažany 122	75

47	197	Základná škola P. Jilemnického 1035/2 960 01 Zvolen	75
47	236	Základná škola Medňanská 514/5 019 01 Ilava	75
48	124	Základná škola Školská 285 908 43 Čáry	74
48	128	Základná škola s MŠ J. M. Hurbana 916 38 Beckov 140	74
48	162	Základná škola 951 96 Jedľové Kostolany 75	74
48	211	Základná škola s materskou školou 029 51 Lokca 71	74
49	92	Základná škola Benkova 34 949 11 Nitra	73
49	97	SOŠ masmediálnych a informačných štúdií Kadnárova 7 834 14 Bratislava	73
49	144	Základná škola s materskou školou Námestie Kubínyho 42/6 984 01 Lučenec	73
49	176	Základná škola Československej armády 22 080 01 Prešov	73
49	219	Základná škola Komenského 307/22 089 01 Svidník	73
50	35	Základná škola Školská 235/10 017 01 Považská Bystrica	72
51	37	Spojená škola M. R. Štefánika 1 038 61 Vrútky	71
51	68	Gymnázium Komenského 32 075 01 Trebišov	71
51	72	Základná škola s materskou školou Pod lesíkom 19 082 22 Šarišské Michaľany	71
51	112	Základná škola s materskou školou Školská 447/2 039 01 Turčianske Teplice	71
51	137	Stredná odborná škola polytechnická Novozámocká 220 949 05 Nitra	71
51	167	Základná škola Beethovenova 11 949 11 Nitra	71
53	173	Gymnázium Jesenského 2243 024 04 Kysucké Nové Mesto	71
53	217	Základná škola Ivana Branislava Zocha Jilemnického 94/3 050 01 Revúca	71

53	238	Základná škola s materskou školou SNP 412 067 61 Stakčín	71
52	34	Základná škola s VJM ul. Hunyadiho 1256/16 077 01 Kráľovský Chlmec	70
52	164	SOŠ obchodu a služieb Piešťanská 2262/80 915 01 Nové Mesto nad Váhom	70
53	7	Odborné učilište internátne Námestie sv. Ladislava 1791/14 951 15 Mojímírovce	69
53	106	Základná škola Malonecpalská 206/37 971 01 Prievidza	69
53	126	Základná škola s materskou školou Sasinkova 1 951 41 Lužianky	69
53	174	Spojená škola internátna Ľ. Stárka 12 911 05 Trenčín	69
53	191	Základná škola Gašpara Haina 37 054 01 Levoča	69
53	220	Základná škola s materskou školou 072 03 Rakovec nad Ondavou 2	69
53	242	Základná škola Energetikov 242/39 971 01 Prievidza	69
53	251	Stredná priemyselná škola dopravná Hlavná 113 040 01 Košice	69
54	88	Základná škola Veternicová 20 841 05 Bratislava	68
54	89	Základná škola Kráľoľská 413 976 71 Šumiac	68
54	160	Základná škola 951 15 Poľný Kesov 69	68
54	213	Základná škola M. R. Štefánika 17 965 01 Žiar nad Hronom	68
54	239	Základná škola Pionierska 33 044 14 Čaňa	68
54	246	Základná škola s materskou školou Š. Moyses A. Kmeťa 1 965 01 Žiar nad Hronom	68
54	252	Základná škola s materskou školou kráľa Svätopluka Mierové námestie 10 925 51 Šintava	68
55	32	Obchodná akadémia Komenského 1 066 01 Humenné	67
55	115	Základná škola Ul. J. Braneckého 130/15 914 01 Trenčianska Teplá	67

55	122	Základná škola s materskou školou 023 31 Rudinská 115	67
55	135	Základná škola Nábřežná 95 940 01 Nové Zámky	67
55	163	Základná škola Mlynská 50 903 01 Senec	67
55	169	Základná škola s materskou školou 020 54 Lysá pod Makytou 44	67
55	205	Základná škola Školská 897/8 951 15 Mojímírovce	67
55	260	Základná škola s MŠ Kráľovnej Pokoja 065 34 Haligovce 23	67
56	24	Základná škola Mierová 1 072 22 Strážske	66
56	61	Základná škola Mierovo námestie 255/27 972 51 Handlová	66
56	189	Základná škola Podzámska 35 920 01 Hlohovec	66
57	105	Základná škola s materskou školou Kpt. Nálepku 878 976 69 Pohorelá	65
57	116	Cirkevná základná škola s MŠ sv. Petra a Pavla Komenského 64/17 067 81 Belá nad Cirochou	65
58	14	Spojená škola SNP 15 083 01 Sabinov	64
58	52	SOŠ obchodu a služieb Lomonosova 2797/6 918 54 Trnava	64
58	91	Základná škola s materskou školou Kostolná 18 962 71 Hontianske Moravce	64
58	187	Súkromná spojená škola Starozagorská 8 040 23 Košice	64
58	193	Základná škola s materskou školou Školská 397 908 77 Lakšárska Nová Ves	64
58	202	Základná škola Námestie kpt. Nálepku 12 082 04 Drienov	64
58	262	Základná škola J. F. Rimavského Nábřežie Rimavy 457 981 01 Hnúšťa	64
59	49	Stredná odborná škola Košická 20 080 01 Prešov	63
59	99	Základná škola s materskou školou 029 63 Mútne 224	63
59	226	Základná škola Poľná 1 990 01 Veľký Krtíš	63

59	230	Súkromná základná škola Oravská cesta 11 010 01 Žilina	63
60	36	Spojená škola - SOŠP Školská 7 976 90 Banská Bystrica	62
60	63	Základná škola s materskou školou Pionierska 697 908 45 Gbely	62
61	18	Základná škola Na Hörke 30 949 11 Nitra	61
61	86	Základná škola s materskou školou Pod Mokrým 326 023 36 Radofa	61
61	155	Základná škola Kollárova 2 900 21 Svätý Jur	61
61	180	Základná škola 094 01 Ondavské Matiašovce	61
61	183	Základná škola Severná 21 045 01 Moldava nad Bodvou	61
62	177	Pedagogická a sociálna akadémia Bullova 2 841 01 Bratislava	60
63	3	Základná škola Školská 1 906 32 Jablonica	59
63	33	Základná škola 976 64 Beňuš	59
63	127	Základná škola s MŠ S. Štúra 916 12 Lubina	59
63	203	Základná škola Školská 255/6 053 14 Spišský Štvrtok	59
63	206	Základná škola SNP 1 066 01 Humenné	59
64	58	Základná škola s materskou školou Spartakovská 5 917 00 Trnava	58
64	117	Základná škola Školská 1123/29 957 01 Bánovce nad Bebravou	58
64	225	Základná škola Záhorácka 919 908 77 Borský Mikuláš	58
65	41	Gymnázium a Základná škola sv. Mikuláša Duklianska 16 080 01 Prešov	57
65	42	Spojená škola Štefánikova 64 085 01 Bardejov	57
65	59	Gymnázium J. G. Tajovského Tajovského 25 974 01 Banská Bystrica	57
65	210	Základná škola 072 64 Podhorod' 17	57

66	85	Základná škola D. Tatarku 018 26 Plevník-Drienové 284	56
66	132	Základná škola s materskou školou Hlavná 804 916 22 Podolie	56
67	121	Základná škola Partizánska 6 957 01 Bánovce nad Bebravou	55
67	156	Stredná priemyselná škola dopravná Kvačalova 20 821 08 Bratislava	55
67	188	Základná škola Šarfická 301 900 82 Blatné	55
67	201	Spojená škola Školská 478 086 33 Zborov	55
67	228	Základná škola Slovenských partizánov 1133 017 01 Považská Bystrica	55
68	46	Základná škola s materskou školou 082 76 Torysa	54
68	198	Základná škola 018 16 Domaníža 103	54
69	15	Základná škola s materskou školou 919 53 Dechtice	53
69	149	Základná škola Janka Palu 2 914 41 Nemšová	53
70	66	Základná škola Hlavná 41 076 35 Somotor	52
70	178	Základná škola s materskou školou 935 69 Podlužany 232	52
71	4	Stredná odborná škola Školská 018 52 Pruské	49
71	54	Stredná odborná škola strojnícka Športovcov 341/2 017 01 Považská Bystrica	49
71	60	Základná škola 055 64 Mníšek nad Hnilcom 497	49
71	278	Gymnázium M. R. Štefánika Sínečná 2 931 01 Šamorín	49
72	87	Základná škola Pohraničná 9 945 01 Komárno	48
73	40	Stredná odborná škola Hattalova 968/33 029 01 Námestovo	47
73	175	Obchodná akadémia Dudova 4 851 02 Bratislava	47
74	170	Základná škola Sándora Petőfiho s VJM 943 57 Kamenín	40
75	274	Základná škola 985 42 Veľké Dravce 220	38

76	79	Základná škola s VJM 985 42 Veľké Dravce 220	36
76	181	Stredná odborná škola Bystrická 4 966 81 Žarnovica	36
77	23	Spojená škola Krátka 11 927 01 Šaľa	33
79	21	Športové gymnázium Trieda SNP 104 040 11 Košice	30
	69	Základná škola Školská 192/8 972 44 Kamenec pod Vtáčnikom	Nehodnotené
	159	Základná škola Záhorácka 95 901 01 Malacky	Nehodnotené
	196	Základná škola Stredisková 5 962 21 Lieskovec	Nehodnotené
	223	Základná škola 094 02 Slovenská Kajňa 54	Nehodnotené
	254	Základná škola 094 22 Nižný Hrušov 211	Nehodnotené
	255	Obchodná akadémia Inovecká 2014/24 955 94 Topoľčany	Nehodnotené
	256	Stredná odborná škola obchodu a služieb Z. Kodálya 765 924 47 Galanta	Nehodnotené
	257	Základná škola Štefana Senčika Tekovská 17 935 26 Starý Tekov	Nehodnotené
	258	Cirkevná základná škola Ž. Bosniakovej Nám. hrdinov 6 942 01 Šurany	Nehodnotené
	259	Základná škola s materskou školou Školská 1547 925 84 Vlčany	Nehodnotené
	268	SUŠ scénického výtvarníctva Sklenárova 7 821 08 Bratislava	Nehodnotené
	269	Základná škola Bernolákova ul. 1061 093 01 Vranov nad Topľou	Nehodnotené
	270	Základná škola Jána Zemana Školská 6 968 01 Nová Baňa	Nehodnotené
	271	Základná škola Obchodná 5 078 01 Sečovce	Nehodnotené
	272	Spojená škola Rekreačná cesta 393 968 01 Nová Baňa	Nehodnotené
	273	Základná škola J. A. Komenského Komenského 7 050 01 Púchov	Nehodnotené
	275	Základná škola s materskou školou 972 28 Valaská Belá 242	Nehodnotené

	276	Základná škola P. J. Šafárika 3 971 01 Prievidza	Nehodnotené
	277	Spojená škola Kremnička 10 974 05 Banská Bystrica	Nehodnotené
	279	Základná škola Kúpeľná 2 080 01 Prešov	Nehodnotené

Vypracovala:

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice (20. 11. 2015)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

E-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk

Tel.: 02/68 20 86 10

Organizátori:

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
PEDAGOGICKÁ
KNIŽNICA

Partner:

Príloha č. 6 Metodický pokyn k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. Výňatok pre školské knižnice

**Metodický pokyn
k zákonu č. 126/2015 Z. z. o knižniciach
a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane
predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990
Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.**

Výňatok pre školské knižnice

*(metodické vysvetlivky sú umiestnené vždy priamo
za citovaným textom zákona odlišným typom písma)*

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. 1

§ 1

Predmet úpravy

(1) Tento zákon upravuje zriaďovanie a zakladanie knižníc, práva a povinnosti knižníc, práva a povinnosti zriaďovateľov knižníc a zakladateľov knižníc, knižničný systém Slovenskej republiky (ďalej len „knižničný systém“), rozsah a vykonávanie odborných knižničných činností, vyhlasovanie, evidenciu, ochranu, sprístupňovanie, dovoz a vývoz historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu.

(2) Tento zákon sa vzťahuje na

a) knižnice, ktoré poskytujú knižnično-informačné služby používateľom a sú evidované v Zozname knižníc Slovenskej republiky (ďalej len „zoznam knižníc“),

Komentár

Školská knižnica zriadená pred 1. júlom 2015 sa považuje za knižnicu zriadenú podľa tohto zákona. Je evidovaná v Zozname knižníc Slovenskej republiky, ktorý vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, a v Adresári školských knižníc v Slovenskej republike, ktorý vedie metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.

§ 2

Vymedzenie základných pojmov

(1) Knižnica je kultúrna, informačná a vzdelávacia inštitúcia, ktorá dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje, využíva a sprístupňuje svoj knižničný fond, poskytuje knižnično-informačné služby, napomáha uspokojovať kultúrne, informačné, vedecko-výskumné, vzdelávacie potreby používateľov a podporuje ich celoživotné vzdelávanie, informačnú gramotnosť, tvorivý osobný rozvoj a jazykovú rozmanitosť.

(2) Knižničný dokument je samostatne odborne evidovaná, spracovaná, uchovávaná, ochraňovaná a sprístupňovaná jednotka knižničného fondu bez ohľadu na jeho obsah a formu. Knižničným dokumentom je aj samostatný digitálny dokument, ktorým je elektronická kniha alebo elektronická periodická publikácia, ktorý zdigitalizovala knižnica alebo tento dokument získala v digitálnej forme prostredníctvom trvalého prístupového práva.

(3) Knižničný fond je súbor všetkých knižničných dokumentov, účelovo vybraných, sústavne doplňovaných, uchovávaných, ochraňovaných a sprístupňovaných používateľovi.

(4) Elektronický informačný zdroj je súbor elektronicke uchovávaných bibliografických záznamov alebo obsahov elektronických dokumentov vrátane ich úplných textov, obrázkov a zvukov so spoločným používateľským rozhraním a softvérom na vyhľadávanie a manipuláciu s údajmi. Sprístupňovanie elektronického informačného zdroja sa realizuje prostredníctvom internetu.

(5) Elektronická zbierka je súbor zdrojov v elektronickej podobe, napríklad digitálne dokumenty, elektronické informačné zdroje, počítačové súbory a elektronické katalógy.

(6) Slovacikálny dokument je knižničný dokument, ktorý sa podľa autorstva, jazyka, miesta vydania alebo obsahu týka Slovenska alebo Slovákov.

(7) Súborný katalóg knižníc je katalóg združujúci bibliografické a lokalizačné záznamy o knižničných dokumentoch, ktoré sa nachádzajú v knižničných fondoch viacerých knižníc.

(8) Historický knižničný dokument je samostatný dokument a historický knižničný fond je súbor dokumentov vyhlásených Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) za historický knižničný dokument alebo za historický knižničný fond podľa § 21 okrem archívnych dokumentov upravených osobitným predpisom.¹⁾ Historický knižničný dokument a historický knižničný fond nemusí byť súčasťou knižničného fondu.

Komentár

Historický dokument má buď osobitnú kultúrnu historickú hodnotu (je to najmä vzácny rukopis, stará a vzácna tlač do roku 1830, slovacikálny dokument alebo fond do roku 1918 a významný slovacikálny dokument alebo fond bez časového ohraničenia), alebo priamy vzťah k významným osobnostiam alebo historickým udalostiam.

(9) Špecializovaný knižničný fond je knižničný fond knižničných dokumentov určitého zamerania z hľadiska obsahu, formy, druhu, pôvodu alebo využitia.

(10) Konzervačný fond je súbor všetkých knižničných dokumentov získaných a trvalo uchovávaných knižnicou, ako právnickou osobou určenou podľa osobitného predpisu,²⁾ ktoré knižnica trvalo uchováva pre budúce generácie ako súčasť národného kultúrneho dedičstva.

(11) Odborné knižničné činnosti sú doplňovanie knižničného fondu, odborná evidencia a spracovanie knižničných dokumentov, revízia knižničného fondu, vyradovanie knižničného fondu, organizácia, uchovávanie a ochrana knižničného fondu a poskytovanie knižnično-informačných služieb.

¹⁾ § 2 ods. 2, § 9 až 15 zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 216/2007 Z. z.

²⁾ § 3 až 5 zákona č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov.

§ 3

Zriadovanie knižnice a zakladanie knižnice

- (1) Knižnicu ako právnickú osobu podľa osobitného predpisu³⁾ môže zriadiť
- ústredný orgán štátnej správy,
 - samosprávny kraj,
 - obec.
- (2) Knižnicu ako právnickú osobu podľa osobitného predpisu⁴⁾ môže založiť alebo zriadiť iná právnická osoba.
- (3) Právnická osoba môže zriadiť knižnicu aj ako svoj organizačný útvar.

Komentár

Základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium alebo škola pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami môže zriadiť školskú knižnicu ako svoj organizačný útvar. V prípade, že základná škola nemá právnu subjektivitu, môže školskú knižnicu ako organizačnú súčasť základnej školy zriadiť zriaďovateľ základnej školy (obec).

§ 4

Práva a povinnosti zriaďovateľa knižnice alebo zakladateľa knižnice

- (1) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je oprávnený
- zriadiť alebo založiť, zrušiť alebo zlúčiť knižnicu s inou knižnicou vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti,

Komentár

Školskú knižnicu **zriaďuje** škola. Ak škola nemá právnu subjektivitu, školskú knižnicu zriaďuje zriaďovateľ školy (obec).

Školskú knižnicu **zrušuje** škola. Ak škola má právnu subjektivitu, musí na pedagogickej rade rozhodnúť o zrušení školskej knižnice. Dôvod zrušenia musí byť uvedený v zápisnici zo zasadnutia pedagogickej rady. Škola je povinná písomne informovať listom Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti. Zriaďovateľovi školskej knižnice sa odporúča, aby o tejto skutočnosti písomne informoval listom aj metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice. Následne Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vyradí danú školskú knižnicu zo Zoznamu knižníc Slovenskej republiky a metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice ju vyradí z Adresára školských knižníc v Slovenskej republike. Ak škola nemá právnu subjektivitu, o zrušení školskej knižnice rozhodne obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí. Obec je povinná písomne informovať listom Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti. Odporúča sa, aby obec o tejto skutočnosti písomne informovala listom aj metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.

Zriaďovateľ obecnej knižnice (obec) môže **zlúčiť** školskú knižnicu s obecnou knižnicou (verejnou knižnicou).

³⁾ § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴⁾ Napríklad Občiansky zákonník, § 5 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení zákona č. 35/2002 Z. z., § 15 zákona č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied v znení zákona č. 40/2011 Z. z.

Zriaďovateľ obecnej knižnice (obec/obecné zastupiteľstvo) následne rozhodne:

- **či školská knižnica bude plniť aj funkciu obecnej knižnice,**
(Knižničný fond obecnej knižnice sa stane súčasťou knižničného fondu školskej knižnice. Rozsah a podmienky sprístupnenia integrovanej školskej knižnice verejnosti určí zriaďovateľ školskej knižnice v štatúte školskej knižnice, v knižničnom a výpožičnom poriadku školskej knižnice a v prevádzkovom poriadku školy. V Zozname knižníc Slovenskej republiky bude ďalej školská knižnica evidovaná ako školská knižnica. V ročnom výkaze o školskej knižnici Škol (MŠVVŠ SR) 10-01 bude musieť školská knižnica vykazovať, že je integrovanou školskou knižnicou s verejnou knižnicou. Zriaďovateľ obecnej knižnice zruší obecnú knižnicu v súlade s platnou legislatívou. Jej zrušenie písomne oznámi listom Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti.)
- **alebo či obecná knižnica bude plniť aj funkciu školskej knižnice.**
(Knižničný fond školskej knižnice sa stane súčasťou knižničného fondu obecnej knižnice. Rozsah a podmienky sprístupnenia zlúčenej obecnej knižnice školskej komunite určí zriaďovateľ obecnej knižnice v štatúte obecnej knižnice a v knižničnom a výpožičnom poriadku obecnej knižnice. V Zozname knižníc Slovenskej republiky bude ďalej obecná knižnica evidovaná ako obecná knižnica. Zriaďovateľ školskej knižnice zruší školskú knižnicu v súlade s platnou legislatívou. Jej zrušenie písomne oznámi listom Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti. Zriaďovateľovi školskej knižnice sa odporúča, aby o tejto skutočnosti písomne informoval listom aj metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.)

b) požiadať príslušnú knižnicu s metodickou pôsobnosťou o odborné usmernenie; zoznam knižníc s celoštátnou metodickou pôsobnosťou je uvedený v prílohe č. 1,

Komentár

Metodickú pomoc na národnej úrovni poskytuje školským knižniciam a ich zriaďovateľom metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.

Kontaktné údaje: Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice, Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 06 Bratislava, tel.: 02/68 20 86 10, email: rozalia.cenigova@spgk.sk, www.spgk.sk

Metodickú pomoc a poradenské služby na regionálnej úrovni poskytujú školským knižniciam a ich zriaďovateľom regionálne knižnice, ktoré zároveň upozorňujú na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb. Kontaktné údaje na regionálne knižnice sú uvedené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice (<http://www.spgk.sk/?kontakty-1>).

c) určiť rozsah a podmienky sprístupnenia knižnice verejnosti, ak ide o akademickú knižnicu, školskú knižnicu a špeciálnu knižnicu,

Komentár

Rozsah a podmienky sprístupnenia školskej knižnice verejnosti určí zriaďovateľ školskej knižnice v štatúte školskej knižnice, v knižničnom a výpožičnom poriadku školskej knižnice a v prevádzkovom poriadku školy.

d) poveriť knižnicu plnením úloh patriacich do vecnej pôsobnosti knižnice.

(2) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je povinný

- a) vydať zriaďovaciu listinu, zakladateľskú listinu alebo štatút knižnice, v ktorých určí zameranie, špecializáciu a pôsobnosť knižnice; v jej názve musí byť slovo knižnica,

Komentár

Zriaďovateľ školskej knižnice je povinný vydať štatút školskej knižnice. V jej názve musí byť uvedené slovné spojenie „školská knižnica“.

- b) oznámiť ministerstvu zriadenie alebo založenie knižnice na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2, najneskôr do 60 dní od vzniku týchto skutočností a písomne oznámiť ministerstvu zúčenie vedeckej knižnice alebo regionálnej knižnice a zrušenie knižnice najneskôr do 60 dní od vzniku týchto skutočností,

Komentár

Zriadenie školskej knižnice oznámi zriaďovateľ školskej knižnice prostredníctvom tlačiva, pričom tlačivo zasiela na adresu: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava. Ďalej sa odporúča prvú kópiu tlačiva zaslať na adresu: Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava. Druhú kópiu tlačiva sa odporúča uložiť do registratúry školy.

Vzor tlačiva je sprístupnený na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice: <http://www.spgk.sk/?Legislativa>

Zrušenie školskej knižnice písomne oznámi zriaďovateľ školskej knižnice prostredníctvom listu. Oznam o zrušení školskej knižnice zasiela na adresu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Ďalej sa odporúča zaslať kópiu oznamu aj na adresu Slovenskej pedagogickej knižnice. Druhú kópiu oznamu sa odporúča uložiť do registratúry školy.

Obe skutočnosti, ako je zriadenie školskej knižnice a zrušenie školskej knižnice, je zriaďovateľ školskej knižnice povinný nahlásiť Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky najneskôr do 60 dní od vzniku týchto skutočností.

- c) zabezpečiť vhodné priestory a interiérové vybavenie pre knižnicu primerané veľkosti jej knižničného fondu, rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb, zameraniu a špecializácii knižnice,
- d) zabezpečiť moderné technické vybavenie a podmienky na zavádzanie nových technológií a knižnično-informačných služieb,
- e) zabezpečiť činnosť knižnice finančne a personálne,
- f) podporovať ďalšie vzdelávanie zamestnancov knižnice,
- g) zabezpečiť systematické dopĺňovanie, odbornú evidenciu, spracovanie, uchovávanie, ochranu, využívanie a sprístupňovanie knižničného fondu,
- h) podporovať spoluprácu knižníc a utvárať predpoklady na integráciu knižníc do medzinárodných knižničných a informačných systémov a sietí,
- i) ponúknuť vyradené knižničné dokumenty alebo knižničný fond knižnice, ktorá sa zrušila, iným knižniciam; prednostné právo na získanie vyradených knižničných dokumentov majú knižnice, ktoré ako právnické osoby určené podľa osobitného predpisu²⁾ uchovávajú konzervačný fond,

Komentár

Školské knižnice posielajú zoznam s vyradenými knižničnými dokumentmi webmasterke portálu InfoLib (portál pre knižničnú a informačnú teóriu a prax) Janke Némethyovej. Kontaktná emailová adresa: janka.nemethyova@cvtisr.sk.

- j) vykonávať kontrolu činnosti knižnice,
- k) umožňovať výkon štátneho odborného dohľadu a kontroly a poskytovať potrebnú súčinnosť.

K n i ž n i č n ý s y s t é m

§ 5

(1) Knižničný systém tvoria knižnice, ktorých zameranie, pôsobnosť a úlohy sú dané zložením a špecializáciou knižničného fondu a rozsahom poskytovaných knižnično-informačných služieb, a to v členení

- a) národná knižnica,
- b) vedecká knižnica,
- c) akademická knižnica,
- d) verejná knižnica,
- e) školská knižnica,
- f) špeciálna knižnica.

(2) Knižnice z hľadiska pôsobnosti sú

- a) celoštátne,
- b) regionálne s krajskou pôsobnosťou,
- c) regionálne knižnice,
- d) mestské alebo obecné,
- e) inštitucionálne.

(3) Podľa zamerania a špecializácie knižnica buduje univerzálny knižničný fond alebo špecializovaný knižničný fond.

Komentár

Školská knižnica buduje špecializovaný knižničný fond, ktorý je zameraný najmä na potreby výchovy a vzdelávania.

§ 9

Verejná knižnica

(1) Verejná knižnica je

- a) obecná knižnica alebo mestská knižnica,
- b) regionálna knižnica.

(2) Obecná knižnica a mestská knižnica

- a) dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,
- b) poskytuje knižnično-informačné služby používateľom,
- c) organizuje a uskutočňuje komunitné, kultúrno-spoločenské a vzdelávacie aktivity,

- d) môže plniť funkciu školskej knižnice v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice,**

Komentár

Obecná knižnica alebo mestská knižnica po zlúčení so školskou knižnicou plní funkciu školskej knižnice v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom obecnej knižnice alebo zriaďovateľom mestskej knižnice v štatúte obecnej knižnice alebo v štatúte mestskej knižnice a v knižničnom a výpožičnom poriadku obecnej knižnice alebo v knižničnom a výpožičnom poriadku mestskej knižnice. (V tomto prípade sa knižničný fond školskej knižnice stane súčasťou knižničného fondu obecnej knižnice alebo knižničného fondu mestskej knižnice. V Zozname knižníc Slovenskej republiky bude ďalej obecná knižnica evidovaná ako obecná knižnica a mestská knižnica ako mestská knižnica. Zriaďovateľ školskej knižnice zruší školskú knižnicu v súlade s platnou legislatívou. Jej zrušenie písomne oznámi listom Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti. Zriaďovateľovi školskej knižnice sa odporúča, aby o tejto skutočnosti písomne informoval listom aj metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.)

- e) plní ďalšie úlohy súvisiace s činnosťou knižnice.**

(5) Regionálna knižnica okrem úloh podľa odseku 2

- f) poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, mestským knižniciam, školským knižniciam, špeciálnym knižniciam a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom v regióne a upozorňuje ich na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb,**

Komentár

Kontaktné údaje na regionálne knižnice, ktoré poskytujú metodickú pomoc a poradenské služby aj školským knižniciam a ich zriaďovateľom, sú uvedené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice (<http://www.spgk.sk/?kontakty-1>).

§ 10

Školská knižnica

(1) Školská knižnica je organizačný útvar základnej školy, gymnázia, strednej odbornej školy, konzervatória alebo školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a slúži na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacích potrieb.

(2) Školská knižnica dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje špecializovaný knižničný fond so zameraním najmä na potreby výchovy a vzdelávania.

Komentár

Pri dopĺňovaní a budovaní knižničného fondu školskej knižnice je nutné prihliadať na zameranie a špecializáciu školskej knižnice. Dopĺňovanie, budovanie a sprístupňovanie knižničného fondu sa následne realizuje na princípe nezávislosti a odbornosti a nesmie zároveň podliehať ideologickej, politickej ani náboženskej cenzúre ani komerčnému vplyvu alebo inému vplyvu.

V prípade, že školská knižnica je poverená plnením aj funkcie obecnej knižnice, je povinná pri dopĺňovaní a budovaní knižničného fondu prihliadať na potreby občanov patriacich k národnostnej menšine alebo etnickej skupine.

Údaje o základnej odbornej evidencii knižničných dokumentov sú v súčasnosti predmetom prípravy nového vykonávacieho predpisu. Do nadobudnutia účinnosti tohto vykonávacieho predpisu sa školská knižnica riadi vyhláškou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 421/2003, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach. V súlade s uvedenou vyhláškou je školská knižnica povinná viesť základnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov zaradených do knižničného fondu bez ohľadu na formu nosiča. Základnú odbornú evidenciu tvorí prírastkový zoznam a zoznam úbytkov.

Prírastkový zoznam obsahuje:

- **povinné údaje:** prírastkové číslo, signatúru, ak sa nezhoduje s prírastkovým číslom, meno a priezvisko autora a názov knižničného dokumentu, vydavateľské údaje – miesto vydania, vydavateľ a rok vydania, dátum zápisu, poznámku o vyradení, cenu knižničného dokumentu,
- **odporúčané údaje:** medzinárodné štandardné číslo knihy (ISBN), medzinárodné štandardné číslo seriálu (ISSN) alebo medzinárodné číslo hudobniny (ISMN), spôsob nadobudnutia, jazyk knižničného dokumentu, údaje o prílohách.

Zoznam úbytkov obsahuje: poradové číslo, prírastkové číslo, signatúru, ak sa nezhoduje s prírastkovým číslom, meno a priezvisko autora a názov knižničného dokumentu, dátum zápisu, dôvod vyradenia s odkazom na doklad o vyradení a cenu knižničného dokumentu.

Školská knižnica vedie pomocnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov podľa svojich potrieb. Pomocnú odbornú evidenciu tvorí evidencia dochádzajúcich periodík a evidencia knižničných dokumentov získaných a odoslaných na výmenu.

Výsledkom spracovania knižničného dokumentu v školskej knižnici je jeho menný popis a vecný popis vo forme bibliografického záznamu, lokalizačných údajov a údajov o exemplári.

Bibliografický záznam je súbor údajov a znakov, ktoré popisujú knižničný dokument, poskytujú k nemu prístup a identifikujú ho.

Menný popis tvoria údaje zoskupené do polí, ktoré charakterizujú knižničný dokument z hľadiska jeho vonkajšej formy. Ide o pole názvu, pole o zodpovednosti (napr. autor, korporácia), pole vydania (napr. 2. vyd.), pole bibliografickej adresy (vydavateľské údaje – miesto vydania, vydavateľ a rok vydania), pole fyzického popisu (kolácia – počet strán), pole edície, pole poznámok (napr. poznámka o čitateľskom určení), pole medzinárodného štandardného čísla (napr. ISBN) a údaje o dostupnosti.

Vecný popis tvoria vytvorené riadené vecné termíny alebo klasifikačné znaky, ktoré vyjadrujú obsah knižničného dokumentu. Pri **predmetovom usporadúvaní informácií** obsah knižničného dokumentu je stručne vyjadrený jedným slovom alebo skupinou slov (predmetové heslo). Pri **systematickom usporadúvaní informácií** obsah knižničného dokumentu je vyjadrený znakmi umelého jazyka (triedniky z Medzinárodného desatinného triedenia).

(3) Školská knižnica poskytuje knižnično-informačné služby najmä žiakom, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom školy. Môže byť prístupná iným používateľom v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice.

Komentár

Zriaďovateľ školskej knižnice je povinný uviesť v štatúte školskej knižnice, v knižničnom a výpožičnom poriadku školskej knižnice a v prevádzkovom poriadku školy rozsah a podmienky poskytovania knižnično-informačných služieb iným používateľom školskej knižnice.

Školská knižnica je povinná viesť evidenciu používateľov, evidenciu návštevníkov, evidenciu absenčných výpožičiek a prezenčných výpožičiek, evidenciu vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí a evidenciu akcií informačnej výchovy.

(4) Školská knižnica môže plniť funkciu obecnej knižnice v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice.

Komentár

Školská knižnica po zlúčení s obecnou knižnicou plní funkciu aj obecnej knižnice v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom školskej knižnice v štatúte školskej knižnice, v knižničnom a výpožičnom poriadku školskej knižnice a v prevádzkovom poriadku školy. (V tomto prípade sa knižničný fond obecnej knižnice stane súčasťou knižničného fondu školskej knižnice. V Zozname knižníc Slovenskej republiky bude ďalej školská knižnica evidovaná ako školská knižnica. V ročnom výkaze o školskej knižnici Škol (MŠVVŠ SR) 10-01 bude musieť školská knižnica vykazovať, že je integrovanou školskou knižnicou s verejnou knižnicou. Zriaďovateľ obecnej knižnice zruší obecnú knižnicu v súlade s platnou legislatívou. Jej zrušenie písomne oznámi listom Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti.)

§ 12

Základné princípy dopĺňovania knižničného fondu

(1) Knižnica je povinná systematicky dopĺňať, odborne evidovať, spracovávať, uchovávať, ochraňovať, využívať a sprístupňovať svoj knižničný fond.

(2) Dopĺňovanie, budovanie knižničného fondu a sprístupňovanie knižničného fondu v súlade so zameraním a špecializáciou knižnice je knižnica povinná realizovať na princípe nezávislosti a odbornosti. Dopĺňovanie, budovanie a sprístupňovanie knižničného fondu nesmie podliehať ideologickej, politickej ani náboženskej cenzúre ani komerčnému vplyvu alebo inému vplyvu.

(3) V obciach, kde žijú občania patriaci k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, je verejná knižnica povinná zohľadniť túto skutočnosť pri dopĺňovaní a budovaní knižničného fondu.

Komentár

Pri dopĺňovaní a budovaní knižničného fondu školskej knižnice je nutné prihliadať na zameranie a špecializáciu školskej knižnice (školská knižnica buduje špecializovaný knižničný fond). Dopĺňovanie a budovanie knižničného fondu sa následne realizuje na princípe

nezávislosti a odbornosti a nesmie zároveň podliehať ideologickej, politickej ani náboženskej cenzúre ani komerčnému vplyvu alebo inému vplyvu.

V prípade, že školská knižnica je poverená plnením aj funkcie obecnej knižnice, je povinná pri doplňovaní a budovaní knižničného fondu prihliadať na potreby občanov patriacich k národnostnej menšine alebo etnickej skupine.

§ 13

Odborná evidencia a spracovanie knižničných dokumentov

(1) Knižnica je povinná viesť odbornú evidenciu knižničných dokumentov zaradených do knižničného fondu bez ohľadu na formu nosiča.

(2) Základnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov tvorí prírastkový zoznam a zoznam úbytkov.

Komentár

Údaje o základnej odbornej evidencii knižničných dokumentov sú v súčasnosti predmetom prípravy nového vykonávacieho predpisu. Do nadobudnutia účinnosti tohto vykonávacieho predpisu sa školské knižnice riadia vyhláškou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 421/2003, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach. V súlade s uvedenou vyhláškou je školská knižnica povinná viesť základnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov zaradených do knižničného fondu bez ohľadu na formu nosiča. Základnú odbornú evidenciu tvorí prírastkový zoznam a zoznam úbytkov.

Prírastkový zoznam obsahuje:

- **povinné údaje:** prírastkové číslo, signatúru, ak sa nezhoduje s prírastkovým číslom, meno a priezvisko autora a názov knižničného dokumentu, vydateľské údaje – miesto vydania, vydateľ a rok vydania, dátum zápisu, poznámku o vyradení, cenu knižničného dokumentu,
- **odporúčané údaje:** medzinárodné štandardné číslo knihy (ISBN), medzinárodné štandardné číslo seriálu (ISSN) alebo medzinárodné číslo hudobniny (ISMN), spôsob nadobudnutia, jazyk knižničného dokumentu, údaje o prílohách.

Zoznam úbytkov obsahuje: poradové číslo, prírastkové číslo, signatúru, ak sa nezhoduje s prírastkovým číslom, meno a priezvisko autora a názov knižničného dokumentu, dátum zápisu, dôvod vyradenia s odkazom na doklad o vyradení a cenu knižničného dokumentu.

(3) Pomocnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov vedie knižnica podľa svojich potrieb.

Komentár

Školská knižnica vedie pomocnú odbornú evidenciu knižničných dokumentov podľa svojich potrieb. Pomocnú odbornú evidenciu tvorí evidencia dochádzajúcich periodík a evidencia knižničných dokumentov získaných a odoslaných na výmenu.

(4) Spracovaním knižničného dokumentu je jeho menný popis a vecný popis vo forme bibliografického záznamu, lokalizačných údajov a údajov o exemplári.

Komentár

Výsledkom spracovania knižničného dokumentu v školskej knižnici je jeho menný popis a vecný popis vo forme bibliografického záznamu, lokalizačných údajov a údajov o exemplári.

Bibliografický záznam je súbor údajov a znakov, ktoré popisujú knižničný dokument, poskytujú k nemu prístup a identifikujú ho.

Menný popis tvoria údaje zoskupené do polí, ktoré charakterizujú knižničný dokument z hľadiska jeho vonkajšej formy. Ide o pole názvu, pole o zodpovednosti (napr. autor, korporácia), pole vydania (napr. 2. vyd.), pole bibliografickej adresy (vydavateľské údaje – miesto vydania, vydavateľ a rok vydania), pole fyzického popisu (kolácia – počet strán), pole edície, pole poznámok (napr. poznámka o čitateľskom určení), pole medzinárodného štandardného čísla (napr. ISBN) a údaje o dostupnosti.

Vecný popis tvoria vytvorené riadené vecné termíny alebo klasifikačné znaky, ktoré vyjadrujú obsah knižničného dokumentu. Pri **predmetovom usporadúvaní informácií** obsah knižničného dokumentu je stručne vyjadrený jedným slovom alebo skupinou slov (predmetové heslo). Pri **systematickom usporadúvaní informácií** obsah knižničného dokumentu je vyjadrený znakmi umelého jazyka (triedniky z Medzinárodného desatinného triedenia).

(5) Na nakladanie s knižničným fondom sa nevzťahujú osobitné predpisy¹³⁾ a knižničný fond nepodlieha inventarizácii podľa osobitného predpisu.¹⁴⁾

Komentár

Knižničný fond školskej knižnice sa neinventarizuje podľa zákona č. 431/2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ale podlieha revízii knižničného fondu podľa § 14 zákona č. 126/2015 o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z.

§ 14

Revízia a vyradovanie knižničného fondu

- (1) Knižnica je povinná vykonávať revíziu knižničného fondu.**
- (2) Knižnica uskutočňuje revíziu knižničného fondu**
 - a) pravidelne, tak, že komplexná revízia knižničného fondu sa uskutoční
 - 1. do 50 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých päť rokov,**
 - 2. do 100 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých desať rokov,**
 - 3. nad 100 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých 15 rokov, pričom sa môže uskutočňovať formou čiastkových revízií,**

¹³⁾ Zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu.

Zákon č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov.

Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí.

Zákon č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií.

¹⁴⁾ § 29 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Komentár

Školská knižnica je povinná uskutočňovať komplexnú revíziu knižničného fondu v úplnosti každých päť rokov, ak vo svojom knižničnom fonde eviduje menej ako 50 000 knižničných dokumentov.

V prípade, že sa jedná o školskú knižnicu integrovanú s obecnou knižnicou a ktorej knižničný fond presahuje nad 50 000 knižničných dokumentov (knižničný fond obecnej knižnice sa stal súčasťou knižničného fondu školskej knižnice), školská knižnica je povinná uskutočniť revíziu knižničného fondu v úplnosti každých 10 rokov.

b) mimoriadna, ak

- 1. revíziu nariadi zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice,**
- 2. treba zistiť skutočný stav knižničných dokumentov, najmä po mimoriadnej udalosti alebo premiestnení knižnice.**

Komentár

Okrem uvedených skutočností sa odporúča nariadiť vykonanie revízie knižničného fondu v prípade, ak sa má zlúčiť školská knižnica s obecnou knižnicou (knižničný fond školskej knižnice sa začlení do knižničného fondu obecnej knižnice), alebo v prípade, že má dôjsť k zlúčeniu obecnej knižnice so školskou knižnicou (knižničný fond obecnej knižnice sa začlení do knižničného fondu školskej knižnice).

(3) Vykonanie mimoriadnej revízie knižničného fondu nahrádza pravidelnú revíziu knižničného fondu.

(4) Výsledky revízie sú podkladom na vyradenie chýbajúceho knižničného dokumentu z knižničného fondu.

- (5) Predmetom vyradovania knižničného fondu je knižničný dokument, ktorý najmä**
- a) nezodpovedá odbornej špecializácii knižnice, je multiplikátom alebo duplikátom knižničného dokumentu alebo je z obsahovej stránky zastaraný,**
 - b) je poškodený alebo**
 - c) je stratený.**

(6) Knižnica je povinná vyradený knižničný dokument podľa odseku 5 písm. a) ponúknuť iným knižniciam; prednostné právo na získanie vyradených knižničných dokumentov majú knižnice, ktoré uchovávajú konzervačný fond a ktoré sú právnickou osobou určenou podľa osobitného predpisu.²⁾

Komentár

Školské knižnice posielajú zoznam s vyradenými knižničnými dokumentmi webmasterke portálu InfoLib Janke Némethyovej. Kontaktná emailová adresa: janka.nemethyova@cvtisr.sk.

§ 15

Ochrana knižničného fondu

Knižnica je povinná

- a) zabezpečiť ochranu alebo uloženie knižničného fondu tak, aby nemohlo dôjsť k jeho poškodeniu a odcudzeniu,**

§ 16

Knižnično-informačné služby

(1) Knižnično-informačné služby ako súčasť zabezpečenia práva na informácie sú službou vo verejnom záujme.

(2) Knižnično-informačné služby sú výkony odborných činností založených na využívaní knižničných fondov a elektronickej zbierky s cieľom uspokojovať informačné potreby, požiadavky a záujmy používateľov. Knižnično-informačné služby sa poskytujú v priestoroch knižníc alebo prostredníctvom internetu.

(3) Knižnica je povinná poskytovať knižnično-informačné služby v súlade so svojím zameraním a špecializáciou a v rámci svojej pôsobnosti zabezpečiť všetkým používateľom rovnaký prístup ku knižnično-informačným službám.

(4) Používateľ je príjemca knižnično-informačných služieb. Aktívny používateľ je registrovaný používateľ, ktorý si počas vykazovacieho obdobia požičiava knižničné dokumenty alebo využíva knižnično-informačné služby.

Komentár

Vykazovacím obdobím sa rozumie obdobie od 1. januára do 31. decembra daného kalendárneho roka.

- (5) Knižnično-informačné služby sú najmä**
- a) výpožičky knižničných dokumentov v knižnici, výpožičky knižničných dokumentov mimo priestorov knižnice a prístup ku knižničnému katalógu,
 - b) základné elektronické služby najmä prístup k elektronickému katalógu knižnice, webovému sídlu knižnice, prezeranie voľných internetových zdrojov v knižnici a sprístupnenie elektronickej zbierky v knižnici,
 - c) poskytovanie ústnych bibliografických informácií, ústnych faktografických informácií a ústnych referenčných informácií,
 - d) poskytovanie písomných bibliografických informácií, faktografických informácií a referenčných informácií, poskytovanie objednaných písomných rešeršných služieb, poskytovanie reprografických služieb z knižničného fondu,¹⁵⁾
 - e) špeciálne elektronické služby poskytované knižnicou najmä vo forme prístupu k elektronickej zbierke mimo knižnice, zabezpečenie elektronického dodávania dokumentov, elektronických referenčných služieb, elektronických rešeršných služieb, poskytovanie inštruktáží používateľom k elektronickým službám a zabezpečenie prístupu na internet,
 - f) medziknižničná výpožičná služba a medzinárodná medziknižničná výpožičná služba,
 - g) vydávanie publikácií,
 - h) organizovanie kultúrnych podujatí, výchovno-vzdelávacích podujatí a kurzov.

(6) Vypožičiavanie knižničných dokumentov je záväzkovým právnym vzťahom.¹⁶⁾

(7) Knižnično-informačné služby podľa odseku 5 písm. a) až c) poskytuje knižnica bezplatne. Za knižnično-informačné služby podľa odseku 5 písm. d) až h) je knižnica

¹⁵⁾ § 31 zákona č. 618/2003 Z. z. v znení zákona č. 289/2013 Z. z.

¹⁶⁾ § 488 Občianskeho zákonníka.

oprávnená požadovať od používateľa primeranú úhradu vynaložených finančných nákladov.

(8) Vypožičiavanie knižničných dokumentov prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby v rámci Slovenskej republiky si knižnice navzájom poskytujú bezplatne, čím nie sú dotknuté ustanovenia odseku 7.

(9) Knižnica je oprávnená od používateľa požadovať úhradu ročného registračného poplatku.

(10) Knižnica je povinná vypracovať a umiestniť na verejne prístupnom mieste knižničný a výpožičný poriadok a v súlade s ním poskytovať knižnično-informačné služby. V knižničnom a výpožičnom poriadku knižnica upraví spôsob, rozsah a úhradu za poskytovanie knižnično-informačných služieb.

§ 17

Medziknižničná výpožičná služba a medzinárodná medziknižničná výpožičná služba

(1) Medziknižničná výpožičná služba je knižnično-informačná služba, prostredníctvom ktorej knižnica pre svojho používateľa získava knižničný dokument alebo jeho časť z knižničného fondu inej knižnice na území Slovenskej republiky. Národným ústredím medziknižničnej výpožičnej služby je Slovenská národná knižnica.

(2) Medzinárodná medziknižničná výpožičná služba je knižnično-informačná služba, prostredníctvom ktorej knižnica pre svojho používateľa získava knižničný dokument alebo jeho časť z knižničného fondu inej knižnice mimo územia Slovenskej republiky. Pri výpožičke sa postupuje podľa právneho poriadku dodávajúcej krajiny. Národným ústredím medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby je Univerzitná knižnica v Bratislave.

(3) Knižnice sú povinné dodržiavať podmienky poskytovania medziknižničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby.

(4) Knižnice sú povinné v rámci medziknižničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby vypožičať požadovaný knižničný dokument alebo jeho časť alebo poskytnúť informácie, kde sa požadovaný knižničný dokument nachádza v snahe zabezpečiť všeobecnú dostupnosť publikácií. Poskytnutie knižničného dokumentu môže knižnica obmedziť pri knižničnom dokumente, ktorý je súčasťou konzervačného fondu, alebo je jeho požičiavanie mimo priestoru knižnice obmedzené knižničným a výpožičným poriadkom.

(5) Žiadajúca knižnica preberá zodpovednosť za vypožičané dokumenty od času, keď knižničný dokument opustí požiadajúcu knižnicu, až po moment vrátenia vypožičaného dokumentu požiadanej knižnici. Knižnica je povinná knižničný dokument vrátiť knižnici, ktorá ho zapožičala, v dohodnutej lehote a v zodpovedajúcom stave.

(6) Podrobnosti o poskytovaní medziknižničnej výpožičnej služby určí Slovenská národná knižnica na svojom webovom sídle a podrobnosti o poskytovaní medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby určí Univerzitná knižnica v Bratislave na svojom webovom sídle.

§ 18

Práva knižnice

Knižnica je oprávnená

- a) na účel poskytovania knižnično-informačných služieb spracovávať osobné údaje¹⁷⁾ aktívnych používateľov v rozsahu: meno, priezvisko, titul, adresa trvalého bydliska, adresa prechodného bydliska, dátum a miesto narodenia, číslo dokladu totožnosti a jeho platnosť, najvyššie dosiahnuté vzdelanie, telefónne číslo, emailová adresa, meno a priezvisko a adresa zákonného zástupcu dieťaťa,
- b) požiadať o odbornú pomoc a usmernenie príslušnú knižnicu s metodickou pôsobnosťou,

Komentár

Metodickú pomoc na národnej úrovni poskytuje školským knižniciam a ich zriaďovateľom metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice.

Kontaktné údaje: Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice, Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 06 Bratislava, tel.: 02/68 20 86 10, email: rozalia.cenigova@spgk.sk, www.spgk.sk

Metodickú pomoc a poradenské služby na regionálnej úrovni poskytujú školským knižniciam a ich zriaďovateľom regionálne knižnice, ktoré zároveň upozorňujú na nedostatky v poskytovaní knižnično-informačných služieb. Kontaktné údaje na regionálne knižnice sú uvedené na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice (<http://www.spgk.sk/?kontakty-1>).

- c) združovať sa v profesijných záujmových združeniach, konzorciách, ako aj v medzinárodných knižničných a informačných systémoch,
- d) vytvárať podľa potreby svoje pobočky na základe predchádzajúceho písomného súhlasu zriaďovateľa knižnice alebo zakladateľa knižnice.

§ 19

Odborný zamestnanec knižnice

(1) Odborné knižničné činnosti knižnice zabezpečuje odborný zamestnanec knižnice s vysokoškolským vzdelaním alebo so stredoškolským vzdelaním, ktorý má osobitnú odbornú spôsobilosť.

(2) Osobitná odborná spôsobilosť na účely tohto zákona je súhrn teoretických vedomostí, znalostí odborných štandardov, procesov a všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich činnosť knižnice.

§ 20

Financovanie knižnice

(1) Financovanie knižnice zriadenej podľa osobitného predpisu³⁾ upravuje osobitný predpis.¹⁸⁾

¹⁷⁾ § 10 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z.

¹⁸⁾ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

- (2) Zdrojmi financovania knižnice zriadenej podľa osobitného predpisu³⁾ môžu byť
- a) dotácie zo štátneho rozpočtu,¹⁹⁾ dotácie z rozpočtu obce alebo dotácie z rozpočtu vyššieho územného celku,
 - b) príjmy za knižnično-informačné služby podľa § 16,
 - c) finančné zdroje prijaté od iných osôb formou dotácie alebo grantu,
 - d) príspevky z rozpočtov obcí na nákup knižničného fondu, ak regionálna knižnica plní aj funkciu mestskej knižnice,
 - e) iné príjmy.

(3) Dotácie alebo granty, ktoré sú štátnou pomocou, možno knižnici podľa tohto zákona poskytnúť len v súlade s osobitnými predpismi v oblasti štátnej pomoci.

§ 25 Zoznam knižníc

- (1) Zoznam knižníc vedie ministerstvo.
- (2) Zoznam knižníc je prístupný verejnosti na webovom sídle ministerstva.

Komentár

Webová stránka Zoznamu knižníc Slovenskej republiky:

<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/kulturne-dedicstvo-/kniznicny-system/kniznice-156.html>

(3) Návrh na zápis do zoznamu knižníc je povinný podať zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice, ktorá poskytuje knižnično-informačné služby v súlade s týmto zákonom.

(4) Návrh na zápis do zoznamu knižníc sa podáva na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 2.

(5) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je povinný oznámiť ministerstvu každú zmenu údajov, a to najneskôr do 60 dní odo dňa, keď k zmene došlo.

(6) Ministerstvo vyznačí v zozname knižníc zrušenie knižnice na základe oznámenia zriaďovateľa knižnice alebo zakladateľa knižnice o zrušení knižnice v súlade s týmto zákonom.

§ 26 Ministerstvo

- Ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy pre kultúrne dedičstvo a knihovníctvo
- a) riadi a koordinuje výkon štátnej správy v oblasti knižníc a ochrany historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov,
 - b) vytvára právne a organizačné podmienky na zabezpečenie a rozvoj knižničného systému,

Zákon č. 523/2004 Z. z.

¹⁹⁾ Napríklad zákon č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení zákona č. 79/2013 Z. z.

- c) určuje strategické a koncepčné smery rozvoja knižničného systému a poskytovania knižnično-informačných služieb,
- d) utvára podmienky na informatizáciu knižníc a ich zapojenie do štátneho informačného systému,
- e) vykonáva úlohy štátnej štatistiky v oblasti knižníc v rozsahu danom programom štátnych štatistických zisťovaní,²⁸⁾
- f) zabezpečuje štátny odborný dohľad a kontrolu,
- g) vyhlasuje a zrušuje vyhlásenie dokumentu alebo súboru dokumentov za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond,
- h) udeľuje povolenie na dočasný vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu z colného územia Európskej únie,
- i) vydáva záväzné stanovisko k zrušeniu alebo k zlúčeniu knižnice s inou knižnicou podľa § 4 ods. 3,
- j) ukladá pokuty podľa § 27 a 28.

§ 28

Iné správne delikty

- (1) Ministerstvo uloží právnickej osobe alebo fyzickej osobe-podnikateľovi pokutu**
- a) do 700 eur za porušenie povinností podľa § 4 ods. 2 písm. a), b), g) a i), § 12 ods. 4, § 14 ods. 1, § 17 ods. 3 a § 25 ods. 5.

Komentár

Ministerstvo uloží zriaďovateľovi školskej knižnice pokutu za porušenie:

- povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. a) – za nevydanie štatútu školskej knižnice,
 - povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. b) – za neoznámenie Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky zriadenie školskej knižnice na predpísanom tlačive najneskôr do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti alebo za neoznámenie Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky v písomnej forme zrušenie školskej knižnice najneskôr do 60 dní od vzniku tejto skutočnosti,
 - povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. g) – za porušenie povinnosti systematicky doplňať, odborne evidovať, spracovávať, uchovávať, ochraňovať, využívať a sprístupňovať svoj knižničný fond,
 - povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. i) – za neponúknutie vyradených knižničných dokumentov alebo knižničného fondu školskej knižnice, ktorá sa zrušila iným knižniciam (platí len v tom prípade, ak sa knižničný fond zrušenej školskej knižnice nestal súčasťou kabinetnej zbierky alebo kabinetných zbierok školy),
 - povinnosti podľa § 14 ods. 1 – za nevykonávanie revízie knižničného fondu,
 - povinnosti podľa § 17 ods. 3 – za nedodržanie podmienok poskytovania medziknižničnej výpožičnej služby,
 - povinnosti podľa § 25 ods. 5 – za porušenie povinnosti písomne oznámiť listom Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky každú zmenu údajov, a to najneskôr do 60 dní odo dňa, keď k zmene došlo.
- b) do 2 000 eur za porušenie povinností podľa § 4 ods. 2 písm. k) a ods. 3, § 13 ods. 1, § 16 ods. 10, § 21 ods. 2 a 6, § 23 ods. 2, § 29 ods. 5 a 6,**

²⁸⁾ Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

Komentár

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky uloží zriaďovateľovi školskej knižnice pokutu za porušenie:

- *povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. k) – za neumožnenie výkonu štátneho odborného dohľadu a kontroly a poskytnutia potrebnej súčinnosti,*
- *povinnosti podľa § 13 ods. 1 – za porušenie povinnosti vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov zaradených do knižničného fondu bez ohľadu na formu nosiča,*
- *povinnosti podľa § 16 ods. 10 – za porušenie povinnosti vypracovania a umiestnenia na verejne prístupnom mieste knižničného a výpožičného poriadku a v súlade s ním poskytovania knižnično-informačných služieb,*
- *povinnosti podľa § 29 ods. 5 – za porušenie povinnosti zriaďovateľa školskej knižnice poskytnúť Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky pravdivé a úplné informácie alebo podklady a súčinnosť, a to v rozsahu potrebnom na výkon štátneho odborného dohľadu alebo kontroly v lehote určenej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky,*
- *povinnosti podľa § 29 ods. 6 – za porušenie povinnosti umožniť výkon štátneho odborného dohľadu alebo kontroly a poskytnutia potrebnej súčinnosti.*

e) do 50 000 eur za porušenie povinností podľa § 24.

(2) Ministerstvo pri ukladaní pokuty prihliada najmä na závažnosť, spôsob, trvanie a následky protiprávneho konania, na porušenie viacerých povinností a na opakované porušenie povinností.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa ministerstvo dozvedelo o porušení povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa porušenia povinnosti.

(4) Pokutu možno uložiť aj opakovane do jedného roka odo dňa, keď sa mala povinnosť uložená v rozhodnutí splniť.

(5) Pokuta uložená podľa tohto zákona je splatná do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola uložená. Na konanie o uložení pokuty sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.²⁹⁾

(6) Pokuty sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 29

Štátny odborný dohľad a kontrola

(1) Štátny odborný dohľad a kontrolu vykonáva ministerstvo.

(2) Predmetom štátneho odborného dohľadu je dohľad nad dodržiavaním odborných knižničných činností podľa § 12 až 17, § 22 až 25.

(3) Predmetom kontroly³⁰⁾ je dodržiavanie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie.

³⁰⁾ § 8 až 13 a § 16 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov.

- (4) Ministerstvo pri výkone štátneho odborného dohľadu alebo kontroly je oprávnené**
- a) vyžadovať potrebné doklady, údaje, informácie a vysvetlenia, ktoré sa týkajú dodržiavania povinností ustanovených týmto zákonom,
 - b) vstupovať do priestorov knižníc.

(5) Zriaďovateľ knižnice alebo zakladateľ knižnice je povinný poskytnúť ministerstvu pravdivé a úplné informácie alebo podklady a súčinnosť, a to v rozsahu potrebnom na výkon štátneho odborného dohľadu alebo kontroly v lehote určenej ministerstvom.

(6) Knižnica je povinná umožniť výkon štátneho odborného dohľadu alebo kontroly a poskytovať potrebnú súčinnosť.

(7) Osoby, ktoré sú poverené výkonom dohľadu alebo kontroly podľa odseku 1, sú pri výkone tejto činnosti v súlade s osobitným predpisom³⁰⁾

- a) povinné preukázať sa preukazom príslušného orgánu dohľadu alebo kontroly a písomným poverením na výkon dohľadu alebo kontroly,
- b) oprávnené požadovať potrebnú súčinnosť, najmä poskytnutie informácií, údajov, písomného vysvetlenia alebo ústneho vysvetlenia, dokladov a príslušných písomných materiálov,
- c) povinné spísať protokol o vykonanom štátnom odbornom dohľade alebo kontrole, odovzdať ho a doručiť ho knižnici a jej zriaďovateľovi alebo zakladateľovi knižnice.

§ 31

Prechodné ustanovenia

(1) Knižnica zriadená alebo založená pred 1. júlom 2015 sa považuje za knižnicu zriadenú alebo založenú podľa tohto zákona.

(2) Knižnica evidovaná v zozname knižníc podľa predpisov účinných pred 1. júlom 2015 sa považuje za knižnicu evidovanú v zozname knižníc podľa tohto zákona.

§ 32

Zrušovacie ustanovenia

Zrušujú sa:

1. zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení zákona č. 416/2001 Z. z., zákona č. 84/2007 Z. z. a zákona č. 374/2013 Z. z.
2. vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 421/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach.

Čl. III

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2015.

Vypracovala: Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice, Slovenská pedagogická knižnica, 19. 08. 2015

Príloha č. 7 Fotogaléria z 10. medzinárodnej konferencie

10. medzinárodná konferencia Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl
(Foto: Alena Stanová)

PhDr. Vladimír Grigar, riaditeľ Slovenskej pedagogickej knižnice, počas víťania účastníkov 10. medzinárodnej konferencie

PhDr. Viera Hajdúková, PhD., z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky počas slávnostného otvorenia 10. medzinárodnej konferencie

Ing. Silvia Stasselová, generálna riaditeľka Univerzitetnej knižnice v Bratislave a predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc, počas prednesenia zdravice na 10. medzinárodnej konferencii

Účastníci 10. medzinárodnej konferencie

Účastníci 10. medzinárodnej konferencie

**Slávnostné ocenenie víťazov 11. ročníka celoslovenského projektu
Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice
k Medzinárodnému dňu školských knižníc 26. 10. 2015
PhDr. Vierou Hajdúkovou, PhD.,
z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
(Foto: Alena Stanová)**

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a školská knihovnička Mgr. Lenka Jankovičová
zo Školy pre mimoriadne nadané deti a Gymnázium v Bratislave*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľka školy Mgr. Jana Magdolenová
zo Základnej školy Valentína Beniaka s materskou školou v Chynoranoch*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a školská knihovnička PaedDr. Katarína Ruzsinszká
zo Strednej odbornej školy hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľka školy Ing. Mária Chajmovská
zo Základnej školy vo Vyhniach*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľka školy Mgr. Iveta Kopásková
zo Základnej školy s materskou školou na ulici Česká v Bratislave*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľka školy Mgr. Hilda Šelingerová
zo Základnej školy v Loku*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľka školy Mgr. Anna Sukubová
zo Základnej školy v Mníchovej Lehote*

*PhDr. Viera Hajdúková, PhD., a riaditeľ školy Mgr. Štefan Rác
zo Základnej školy na ulici Pankúchova v Bratislave*

Školské knižnice ako informačné a kultúrne centrá škôl

10. medzinárodná konferencia

Zborník príspevkov 12. mája 2016

Zostavila Mgr. Rozália Cenigová

Neprešlo jazykovou úpravou

Typografická úprava Mgr. Rozália Cenigová

Vydala Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave, 2016

1. vydanie

Náklad 150 kópií

Nepredajné

ISBN 978 – 80 – 970092 – 9 – 8

EAN 9788097009298

ISBN 978 – 80 -970092 – 9 – 8

EAN 9788097009298